

۱

نمرلعص محمود افندی سلمه الله

خالقک لطفنه ایت حمد وثنا   انبت الله نباتاً حسنا

کتبه الفقیر الی الغنی الودود
محمود بن فضل الله بن محمود
عاملهم الله بالفضل والکرم والجود

از شبنم عشق خاک آدم گل شد
صد فتنه و شور در جهان حاصل شد
نیشتر عشق بر رگ روح زدند
یک قطره خون چکید و نامش دل شد

هو
استصحبه العبد الراجی [illegible]
من [illegible]
[illegible] محمود
محمد [illegible]

حسب الله
[illegible] الفقیر [illegible]
ثم استصحبه [illegible]
سنة ۱۲۴۰

[illegible]

[illegible]

الحمد لله الذي نزّل احسن الحديث ومن اصدق من الله
حديثا ۝ ودبّر الجديدين بحكمته يغشى الليل النهار يطلبه
حثيثا ۝ والصلوة على سيدنا محمد الذي اوضح سبل الهدى
واثنى على من كان في الدنيا زاهدا زهيدا ۝ ووعد لمن حفظ
اربعين حديثا ان يكون له في القيمة شافعا وشهيدا ۝ وعلى آله
وصحبه ورثة علومه واحواله ونقلة احاديثه واقواله اما بعد
وقتاكه نظم بو ضعيف ومقصر وكمتر ۝ اوجى زاده محمد افقر نثر
رفاقت توفيق ربانى ايله مفازهٔ عقل هيولانى دن دار
الملك عقل بالملكه يه داخل ۝ ومساعدهٔ تأييد استعداد ايله
كنز بى نفاد عقل مستفاده نائل ۝ اولدم لمؤلفه الفقير
هست علم دوازده گانه ۝ بهر امراض جهل داروها ۝
عربيت اساس علم آمد ۝ يهتدى في العلوم داروها
نثر فحواى صدق احتواسى بيتين نهاد ضمير ومذاكرهٔ علم مكتسب
شب يلداء طلبده نديم وسمير اولوب كتب معتبره يى
تصفح وتقصّى دن تفصّى حاصل ودل ناشاد منتهاى مراتب
استعداده واصل اولدقده علوم نافعهٔ دينيه يه بخلوص النية

اشتغال ومثابرت وسبيل تحصيلده مقاساة ظماء وجوع
وترك راحت وهجوعه تحمل ومصابرت ايدردم لمؤلفه ۝
دل جاهلده اولماز نور عرفان ۝ كه نادانك اولور قلبى ده نادان
نثر مضمون خيال نمونى اوزره صحبت اهل دنيادن اعراض
وشيفتهٔ بازيچه گاه دولت وجاه اولان مملوان عقيان
ولجينه انطق لسانين ايله اعتراض ايدوب دل ناكامى كه
وهدهٔ صومعهٔ وحدتده كمنام دره رقدت غفلتدن ايقاظ
ايچون شمع شب افروز نصيحتى ايقاد وسهوهٔ حرص وشهوتدن
انقاذ ايچون هدف مقصود وبغيته سهم صائب همتى
انفاذ ايلدم لمؤلفه صقن بو جيفهٔ دنيايه قونمه كركس وار ۝
بلند همت اولوب قانع اول مثال هما ۝ بو آيتك سكا مضمونى
رزقه ضامن در ۝ اراد ربك ان يبلغا اشدهما نثر كاه
بيغولهٔ عزلت وغزلتده روى آرزويه اسبال قناع قناعت
ايتمكله فضاء بر عبر قضا وقدرى واله وحيران گشت
وسيران ايدوب بو مطلع بلاغت مطلعك فحواى دلنوازى
ايله زمزمه ساز ونغمه پرداز اولوردم لمؤلفه عشقم نكهت
باعث قربت هروله ۝ ان تأت ماشيا اتيتك هروله
نثر وگاه مطمورهٔ محزوندن معمورهٔ صحوه كلدكده دهر پر فتور
ومقعر فلك بى فطورده ظهور بولان تشتر كربه اطوار باغته

حکمت مسکوت عنها قبیلندن معدود بلکه حکمت مجهوله
کبی رهکذر وجوه معقولهسی مسدود اولماغین تعینات دهری
وراء ظهره القا وصحیفهٔ درونده بو قطعهنک مضمونینی القا
ایدردم لمؤلفه مدح مخلوق ایله طبعک نیجه بر سخن آرالق
وخود رالق ایده دمی در طوطئ کویای قلم شکر خالق
شکر خالق ایده نثر تصانیف کبار هٔ امرا ره نظر اعتبار
ایدوب کوردم که علماء هدایت اثرک اکثری امر دینده
جمع احادیث اربعین ایدوب زمرهٔ فقهاء پاکیزه قلوب
مکتوب اولمغه جد جزیل وکنت له یوم القیمة شافعا وشهیدا
بارکاهندن تنجز وعد جمیل ایتمشلر بو فقیر وقیر دخی اول قومه
تشبه وذیل محبت ومیللرینه تشبث ایدوب خاطر مجروحه
سنوح ایلدی که تخریج احادیث اربعینده بر طور نو آیین
اختراع وبر طرز براعت طراز اختیار واقتراع ایدم که الی الآن
مواطئ اقدام اقلام سخنوران اولمایوب اربعین صوفیان
کبی عنوان مناقب ومفاخر بلکه ندرت وغرابتده مصداق
کم ترک الاول للآخر اوله قوت متخیله که بو مقوله امور معقوله یی
ابدا آنک شانی وبو کونه معانئ غرائب نمونه یی ابداع آنک
اثر وشانی در بو وجهله سجنجل روحه عرض لقا وسمع روعه
القا ایلدی که خلال احادیث صحیحهده بعض کلمات منظومهٔ فصیحه

من

من غیر قصد ولا رویه میزان اوزان شعریه ایله موزون
ودخوانهٔ ترکیب بالنسبجا منده کوهر حسن نظام مخزون اوله
کتب احادیث وسیر ومسانید صحت اثردن جمع وترتیب
وانتظام سلک کلام ایچون ع در رشته کشند باجواهر
شبه را نثر مغزاسی اوزره بر قطعهٔ خوش آیندهٔ دلکشا ایله
آمیزش وترکیب اولنسه مأمولدر که حسن قبوله قرین
وشایستهٔ ستایش وآفرین اوله نظم فکن حدیثا حسنا
ذکره فانما الدنیا احادیث نثر اما بشرط آنکه بجبر
سلاست نشانی تجزر ومد زیاده ونقصان ایله شورش بلیه
وخس وخاشاک آفات علل وزحافات ایله آلوده تغییر
اولمایه پس دل پرهوس بو خطب ملمه ابتدا وشروع ملزمه
ابتدار ایدوب هر حدیث معجز بیانه مناسب وچسبان
اولان لطائف ونکات کتب محاضراتدن انتخاب وانتجاب
وبعد توفیق الاتمام بو مجموعهٔ براعت التئام احسن الحدیث
اسمی ایله وسم اولنماق استصواب اولندی تا که اسمی مسماسنه
دال وعنوان مقاله مقصود رسالهیه براعت استهلال اوله
لمؤلفه اربعین کرم نکاه کننده اربعین مرا افاضل روم
نشود هیچو جلهٔ مردان طالبان از فیوض او محروم
عرض ضراعت ونیازمندی بحضرت شیخ محمود افندی

نسأ الله تعالى فى مدته و وجه وجوه المسترشدين الى سدته
بو دررحکم که صدف دل برغم ده افاضۀ نیسان ازلی احسان
ایله پرورده و دستیاری غواص فکرت ایله ساحل عالم شهادته
برآورده در سلک طول آمالنی ئماله ده تنظیم و تنسیق
و دولتیانی استحقاقک اغنا قنه تقلید و تعلیق اولنماغه
براهل ولایت وهدا و سلطان عالم معنانی اختیار و ایثار
و بهزار شرم و تقصیر ایله مجلس خطیرلرنه نثار ایلدم نظم
شاید ار عنصری شوم بسخن ۹ هست اندر زمانه محمودی نثر
اول ممدوح محمود الفعال بر کریم عمیم الفعال درکه گم گشتگان
مفازۀ استعدادی کعبۀ مقصود و مراده دلالت و ارشاد
ایلمک ع وابستۀ عنایت یک اهتمام اوست نثر واول
واحد مقتدی به برمرشد کامل فیض وردرکه مناشیر شروری
ناشره اولان مائۀ عاشره ده تجدید معالم طریقت واحیاء
دوارس معرفت ایتمکله عالم ارواحدن هرصباح وزواح
عتبۀ والاجنابنه بو وجهله خطاب اولنورکه ع فهذا
زمان انت لاشک واحده نثر ذات هدایت مدارلرینه
محمیۀ اسکودار مثوی ومقرو هریوم خمیس افاضۀ کلام
نفیس ایله محروران کربت ریاضتی تنفیس اول حضرته
دأب مقرر اولوب متصدیان زهد و تقوی خصوصا

متصدران

4

متصدران تکرمۀ فتوی مجلس نصیحت لرنده زانوی استکانت
اورزه جاثم و دامن عصمت طرازلرینی لب ادب و نیاز ایله
لاثم اولورلر نظم زبس لفظ نبوت در اندرون دلش ۹
بسا ذخائر حکمت که مدخر یابی ۹ ز دامن کرمش بر مدار
دست طلب ۹ که هرچه آرزوی تست سربسر یابی نثر اهل
ارادت و شوق جوق جوق باب کرامت مآبلرنده خاک
روب و تأثیر وعظ و تذکیرلری ایله دافع شواغل کروب اولوب
کوشۀ چشم همتلرین دریوزه و تأمیل و شرف خدمتلرنه
ملازمت ایله آداب طریقتی تکمیل ایدرلر نظم واجب آید
چونکه آمد نام او ۹ شرح کردن رمزی از انعام او ۹ تا
زمین و آسمان خندان شود ۹ عقل و روح و دیده صد چندان شود
نثر اول ذات ملک خصال اوائل حالده تحصیل علوم رسمیه
شارع و مدت قلیلة الاعداد ده امداد قوت استعداد
ایله هرفنده بارع اولوب اورع موالی روم اولان
ناظرزاده مرحومک شرف اعاده سندن رتبۀ ملازمت
معتاده یی تشریف و نیجه مدارس عالیة البناده آیات درس
وافاده یی تصریف ایلدیلر بعده مرحوم مرقومک قدری عالی
و دارالسلام و ام الدنیا یه والی اولدقده رکاب شرف
اتصاللرنده توفیق مثال رفیق مرافق و جوهر ذات ستوده

صفالرینه لازم غیر مفارق اولوب اراضی مقدسه آثارده
نیجه اعزهٔ کبار ایله لقیه واجتماع خصوصا محمیهٔ قاهره ده که مظهر
نعم باطنه وظاهره در مرشد مرتاض مجلای کرم فیاض حضرت
کریم الدین خلوتی نک شرف صحبتی ایله کسب انتفاع ایتدکدن صکره
محروسهٔ بروسه ده اقامت وثوا واصل اصوله وصول ایله ترک
مشاغل سوا ایدن نظم پیشوای طریق بیرامی جلوه پرداز
بسط بسطامی نثر کمل اولیانک سربلندی حضرت افتاده افندی نک
قدس الله تعالی سره اللطیف ماطاف حول کعبة القرب
مطیف خدمت پرموهبت لرنده تکمیل طریقت بیوردیلر
اوتوز ییلدن زیاده درگه سجادهٔ ارشاده وضع قدم
وضیافت خانهٔ لان یهدی الله بک رجلا واحدا خیر
من ان یکون لک حمر النعم ده بسط بساط نعم ایدوب متناهیه
قصبات وبلادده ارسال خلفاء صاحب ارشاد ایله
یوما فیوما ضیاء دعوتلری آفاق گیر وزمرهٔ اصحاب واحباب
اقطار ساهرهٔ غبراده تزاید پذیر اولماقده در بنای ثبات
وتمکینلری بر مرتبه راسخ ورکین در که اصحاب الکرامات
کلهم محجوبون مضمونی اوزره شاهباز دل پرصفالری بستهٔ
دام اولیا اولمایوب مهرویان بستان غنجستان ایله
تغزله تنزل محالدر وقاعدهٔ استغنا وقانونلری بروجهله

استواردر که مجلس خطیرلرنده فقیر وزیر برابر بلکه گدای
بی سروسامانه نوازش ومیلانلری اکثر اولوب
گردنکشان روزگار حضور جلالت مدارلرنده دمبسته
ولالدر نظم اردت له مدحا فما من فضیلة ٭ تأملت
الا اجل عنها وقلت نثر سائر شرف وعلادن ماعدا
سلسلة الذهب آل کرامه انسلاک وانتظام ایله قدر والا
مقاملری مرتفع ومنشور علو منقبتلری آل تمغای شرف
سیادت ایله موقع اولوب اشعار حقائق اظهارلری ایله
قلوب اهل کروبی تفریح وتفریح ایلمشلردر بو معنالی نیجه مجلده
تبیین وتصریح ایلمشلردر اول عالم عامل وعارف کامل ملک
قلم حکم رقملری نیجه رسائل بدیعة الاسالیب جمع وترتیب
ایلمشلردر که هر بری اصول طریقتده بر کتاب وکشف مشکلات
معرفتده لب لباب اولوب قوت القلوب زمرهٔ احباب
وخلاصهٔ تحقیق فتوحات واحیادر بو فقیر بی هوش دسترس
بولدوغم رسائل غامضة المسائل بونلردر جامع الفضائل
وقامع الرذائل حیوة الارواح ونجات الاشباح کشف القناع
عن وجه السماع فتح الباب ورفع الحجاب مفتاح الصلوة
ومرقاة النجاة حبة المحبة خلاصة الاخبار فی احوال النبی المختار
وبونلردن ماعدا عربی وترکی ایکی طریقت نامهٔ بی همتالری

ونجات الغريق في الجمع والتفريق ايله مسمى نظم دلكشالري واردركه
جملەسی نقاوهٔ آداب زهد وتقا وسالكان راه هدا اولان مردان
خدايه حبل متين وعروهٔ وثقى در سر سلسلهٔ الطرق الى الله
واقف وآگاه اولان عارف دوربينه واضح ومستبين
اولەكه اول مجتهد طريقت ومرشد جادهٔ حقيقتك نظم
طريق راستی کم جلوتی دره میان نقشبند وخلوتی در شر شرح
حکم دە نگاشتهٔ کلک مواهب رقم دركه رجال الجلوة اقوى
من رجال الخلوة زيرا كبار اصحاب وتابعينك روش
وآيينلري اهل خلوتك مراسم انقطاع وعزلتلرندن دورتر
وشاهد كار وبازارلرى مجلاى مخالطه وچهارده جلوه‌گر
اولماغله جيمك خا اوزرينه تقدم واعتلاسی والف احديته
قرب وولاسی ظاهر وعيان وبو مقدمه مسلمهٔ سبب
انجام مدعيان اولمشدر نظم مثنوی چون نبی سيف بودست
آن رسول ه امت او صفدرانند وفحول ه مصلحت
در دين ما جنگ وشكوه ه مصلحت در دين عيسى غار وكوه
شر عالم راسخ صاحب الكعب الشامخ ع ولى الاوليا شيخ المشايخ
شر پيشوای توحيد افعال وصفات ع خصه الله تعالى
بمزيد الزلفات شر كتاب فتوحاتك يتمش طقوزنجی بابی
فی ترك الخلوة وهو المعبر عنه بالجلوة لفظيله تبويب وما بينلرنده

الزلف جمع زلفة القربة والدرجة

اولان فرق دقيقى تحقيقدنصكره جانب جلوتی ترجيح
وتصويب ايلمشلردر بو بضاعت مزجاة الاعتبار كه هزار
عجز وانكسار ايله اول عتبهٔ عاليشانه دست آويز درويشانه
قلنمشدر كمال كرم وافضاللرندن لحظهٔ توجه واقبال ايله
ملتفت ومرموق وظهر اجزايه تقريظ قبول وارتضا
محرر ومنموق اولورسه نظم ازان طرف نبيند كمال و
نقصان ه وزين طرف شرف روزگار ما باشد شر
جناب كريم وتابه التجا اول واسطهٔ اثيله وسيلهٔ جليله
ابتغا اولنور كه شوخ چشمان زمانه وحرف گيران بی بهانه نك
كه اهل احسانه اساءت وباطلی صورت حقده ارائت
آنلرك عادت بی سعادتلريدر ع فالله يجعل كيدهم
فی نحرهم شر ظرافت بارده واعتراضات غير وارده‌لرندن
مصون ومكفی وقلت بضاعتدن نشأت ايدن عيب
وعوارضی نظر دقت اعتبارلرنده پوشيده ومخفی اوله نظم
شنيده‌ام كه برين طارم زراندود است ه خطى كه عاقبت كار جمله محمود است
زتاب قهر مينديش نا اميد مباش ه كه زير سايهٔ جود دست هرچه موجود است

العوارض جمع عارضة العيب

الحديث الاول

خير امتست اودركه همت ايده قرآن | حفظ قرآنه سعی ايده هر آن
كه رسولك كلامی در بو حديث | خيركم من تعلم القرآن

تمام الحديث خيركم من تعلم القرآن وعلمه كلزار صدق
اخبارك گل بی خاری اولان صحیح بخاری ده جامع القرآن
حضرت عثمان دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت
اولنمشدر صدر حدیث مزاحفات بحر خفیف دن فاعلاتن
مفاعلن فعلان وزننه موافق در خیر بو محلده افعل تفضیل
واصلی اخیر اولدوغی بی قال وقیل در اگرچه کلمات نحاتدن فهم
اولنان خیر وشرک اصللری مهجور ومن غیر ضرورة استعمالدن
دور اولماقدر لکن رضی نک مخففا بالحذف لکثرة الاستعمال
وقد یستعملان علی القیاس قول بی التباسنده ضرورت ایله
عدم تقییدی جوازینی تأیید وبعض احادیثده قیاس اوزره
ورودی بنا استعمالنی تشیید ایدر اصحاب قلب صافی یه
پوشیده وخافی دکلدر که قرآن عظیمک تعلم وتعلیمی افضل
اعمال واشرف طلبات وآمال در ونسیان باعث العصیانی
سبب سخط جبار بلکه کبیرۀ کثیرة الاخطار اولدوغنی امام
نووی کتاب روضه ده تصریح وبو حدیث صحیح الورود
ایله که سنن ابی داودده موجوددر عرضت علی ذنوب امتی
فلم ار ذنبا اعظم من سورة او آیة اوتیها رجل ثم نسیها
مدعاسن تصحیح ایلمشدر نظم چنانکه زندگی تن بصحبت جانست
بدانکه زندگی جان بنور قرآنست شر تفسیر اتقان ده تحقیق وبیان

اولمشدركه

اولنمشدر که تلاوت قرآن ایله رطب اللسان اولماق برکات
کبری ونعمت عظمی در که جانب فیاض بی علتدن نشینان
عالم بشریته اعطا ورایت قدر ومنزلتلری میدان خصوصیتده
اعلا اولنمشدر وعاکفان حظیرۀ وما منا الا له مقام معلوم بو نعام
عام دن محروم وسمت حرمان وحسرت ایله موسوملردر اول
جهتدن سبق خوان مکتب علمه البیان اولان زمرۀ انسانندن
استماع ایچون اجتماع ایدرلر وهر مکانده که قراءت قرآن
اولنسه اول جانبه کیدرلر امام اعظم ومجتهد اقدم دن بو خبر
مقبول مروی ومنقولدر که بر ذات هدایت رفیق که سعادت
توفیقی حائز وهر سنه ایکی ختم قرآنه فائز اوله صراط مستقیم سنته
اقتدا وحق قرآنی ادا اتمش اولور زیرا سلطان خیل انبیا
علیه وعلیهم افضل الصلوات والتحایا فریق رفیق اعلا ایله قصد
مجاورت ومدینۀ آخرته هجرت اتدکاری سال انتقاللرنده
قرآن مبینی حضرت روح الامینه ایکی دفعه عرض وتلقی ومراسم
حفظ واستظهارینی اظهارده احتیاط وتوقی بیورمشلر ایدی
جدول محیط حقائق امام جعفر صادق دن رضی الله تعالی عنه
بو کلام صدق انجام مروی در اول رشحۀ ساقی کوثر بو مقال
سلسبیل اثر ایله تشنگان هاجرۀ بعد وهجرانی مروی درکه
والله لقد تجلی الله لخلقه فی کلامه ولکنهم لا یبصرون نظم

عاقلان را حلاوتی در جان • غافلان را تلاوتی بزبان •
بهر نامحرمان به پیش جمال • بسته از مشک پردهای جلال • نثر
صاحب قاموس بت مادّه سنده بر نادره غرابت نشان
ذکر و بیان ایلمشدر عند الاماثل نفع وجدودن خالی اولمایان معنی
علی سبیل الاستطراد بو محلّده ایراد اولندی ابو الحسن علی ابن
عبد الله بن شاذان البتّی کعرّنی مقرئی ختم فی نهاره اربع
ختمات الا ثمنا مع افهام التلاوة نظم منکر چه شوی بجان لبت
زنده دلان • یا هر چه ترا نیست کسی را نبود نثر اگرچه بو امر
غریب استحاله قریب در اما محدّثینک صاحب طرزنوی
امام نووی کتاب الاذکارده تذکار ایتدوکی بوندن ابدع
واغرب وایجاب امر اعجابه سبب در ع فان عجبتم فکم فی الخلق
من عجب نثر خارج طور عقل اولمایان برمرتبه نقل اولندی ختم
جماعة فی کلّ یوم ولیلة ثلاث ختمات وختم بعضهم فی الیوم واللیلة
ثمانی ختمات اربعا فی اللیل واربعا فی النهار وممن ختم اربعا
فی اللیل واربعا فی النهار السیّد الجلیل ابن الکاتب الصوفی رحمه الله
تعا وهذا اکثر ما بلغنا فی الیوم واللیلة وروی احمد الدورقی باسناده
عن منصور بن زاذان من عباد التابعین رضی الله تعا عنهم انّه کان
یختم القرآن فیما بین الظهر والعصر ویختمه ایضا فیما بین المغرب والعشاء و
یختمه فی رمضان فیما بین المغرب والعشاء ختمتین وشیئا وکانوا

بوقدن

یؤخّرون العشاء فی رمضان الی ان یمضی ربع اللیل وروی ابن
ابی داود باسناده الصحیح انّ مجاهدا رحمه الله تعالی کان یختم القرآن
فی رمضان فیما بین المغرب والعشاء فامّا الذین ختموا القرآن
فی رکعة فلا یحصون لکثرتهم فمنهم عثمان بن عفّان وتمیم الداری
وسعید بن جبیر رضی الله تعالی عنهم نظم ولیک این روش
رهروان چالاکست • تو نازنین جهانی کجا توانی کرد نثر ابن
حجرک الدرر الکامنة فی اعیان المائة الثامنة نامنده اولان تاریخ
مشهورنده مسطوردر که حمزة الضریر الحنبلی قراء شیرین زبان
بر حافظ جاری اللسان ایدی که آیات قرآنیه یی بازگونه
قراءت وصور حروف سوری آینه معاینه ده منکوسه ارائت
ایدردی اگرچه بو امر امر کمال غرابته بناء حکایت اولنمشدر لکن
عدم جوازی متعیّن و آیات بیّناتک تعکیس وتنکیسنده عظیم وزر
و وبال بلکه بیم کفر وضلالدر ولدوغی ظاهر وبیّن اولوب
ربّ تال للقرآن والقرآن یلعنه وعیدندن بعید اولمق
هر مؤمن جازمه لازمدر نظم درا دایش زبان مکن کج مج
چو فهایش اداکن از مخرج • دورباش از تهتک وتعجیل •
کام گیر از تدبّر وترتیل نثر آشنای عالم روشنایی اولان حکیم
سنایی نک بو معنای عناسی زرین قلم شعشعه مهرایله طاق زبرجد
سپهره نقش وتحریر اولنمغه شایسته وجدیردر نظم چنک درگفته یزدان زن

وبیمبر زن ورو ۹ کانچه قرآن وخبر نیست فسانه ست وهوس ۹
اول وآخر قرآن زچه با آمد وسین ۹ یعنی اندر ره دین رهبر تو قرآن بس ۹
فائدهٔ زائده جملهٔ فوائد غریبهٔ عربیه دن درکه لفظ بس زبان
فارسی ده حسب معناسنه متداول در لسان عربی ده دخی بس
تشدید سین ایله بعینه بو معنایه مستعمل در ترتیب فن تعرب
ایدن علماء عربیت تعرض واشارت اتمدکلری عدم
تعریبنه دال و توافق لغتین قبیلندن اولمق اغلب احتمال در
واتفاقات حسنه ونکات مستحسنه دن درکه لغت فارسیه ده
بس لفظنک اولنه مجرد تحسین لفظ ایچون واو زیاده ایدرلر کذلک
لسان عربی ده دخی حسب وقط اولنه فا کتوروب آنجق تحسین لفظ اراده ایدرلر

الحدیث الثانی

رسم شیخینه اتباع ایلر	هرکیمک که اوله طالع سعدی
امتینه بیوردی فخر انام	اقتدوا باللذین من بعدی

تمام الحدیث اقتدوا باللذین من بعدی ابی بکر وعمر سنن
ترمذی وابن ماجه ده حضرت حذیفه دن رضی الله تعالی عنه بو
عبارت ایله روایت اولنمشدر بو حدیثده لفظ اللذین صیغهٔ تثنیه
اوزره مروی ومأثور ولفظ ابی بکر اللذین دن بدلیت اوزره
مجرور در ولفظ الذی حالت تثنیه ده لام واحده ایله یازلمق غلط
وفرقا بینهما وبین الجمع لامین ایله کتابت رسم خط در شیخینک رضی الله تعالی

عنهما فضائل جمیلهٔ جمیمه ومناقب عظیمهٔ عمیمه لری ول مرتبه دن افزون
واول دائره دن بیرون درکه تنکنای احصا واستقصاده مستکن و
استیفاء حق بیانی عقود وخناصر محاسبان ایله ممکن اوله کتاب فصل
الخطابده جمال عروس مقالدن بو وجهله کشف نقاب اولنمشدر که حضرت صدیق
پیشوای ارباب مشاهده در قلت نقل وروایتلری بوکا دلالت ایدر وحضرت
فاروق رهنمای اصحاب مجاهده در کثرت جهد وصلابتلری بو معنایه اشارت ایدر
کتاب شفاده افاده اولنمشدر که مهاجرین وانصار وآل کرام وصحب کبار ایله
مملو وغاص اولان مجلس خاص حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلمک
شعشعهٔ طلعت همایونلری ایله پرنور وشرف مقدم میمنت مقرونلری ایله
رشک بیت معمور اولدقده حضار نادیٔ عظیم الخیر ساکن وساکت
وکان علی رؤسهم الطیر خاموش وخافت اولورلر ایدی نظم کانما الطیر منهم
فوق ارؤسهم ۹ لا خوف ظلم ولکن خوف اجلال اول فرقهٔ ناجیه وزمرهٔ
متناجیه دن همان شیخان اکبر رضی الله عنهما ابداء بشرهٔ بشارت ایله
رفع بصر ایدوب صبح جمال بیهمالری متبسم وحضرت رسول انام علیه الصلوة والسلام
دخی انلره عین عنایت ایله نظر ایدوب غنچهٔ فم یاقوت فاملری متبسم اولور ایدی اکرچه
آل واصحاب گزین رضوان الله تعالی علیهم اجمعینک هربری اقتدا واقتفایه صالح
خصوصا خلفاء اربعه نک هر حال وقاللری متضمن حکم ومصالح در لکن حضرت
عمرین رضی الله تعالی عنهما جمله دن اعلی وزمانلری اعمالری وضعیت اعتدال واختلالدن خالی
اولوب حرکات وسکناتلری دستور العمل وهر حکم حکمتلری بدرقهٔ مقصود واصل اولمغین

بو حدیث صحیح الاسناده ذکر ایله افراد و علی وجه التخصیص ایراد اولنمشلردر بعد کتاب الله
المجید اصح کتب و مسانید اولان صحیح بخاری ده مقتبس روایت ایقاد و فضیلت
شیخین ده رضی الله تعالی عنهما ایراد اولنمشدر که نظم نقطهٔ خط اولین پرگار
خاتم آفرینش اول اکار روشنایی ده چراغ یقین نور پیشین و شمع بازپسین
حضرتلری مشاهد غیبیه و عینیه یی کشف و انبا اثناسنده بیوردیلر که
بر مرد صحرانورد بر بقرهٔ ذی خواره سوار اولوب گشت قفار و براری و تنگنای
بر بریهٔ تیهاده مشاهدهٔ صنع باری ایدرکن ناگاه اول ثور بدیع الطور
جانب راکبه چشم خشم ایله نگاه و لم اخلق لهذا بل خلقت للحراثة کلامی ایله
منام غفلت و ملامدن ایقاظ و انبا ایلدی ع و قد ینطق الاشیاء
وهی صوامت شر بعده بو امر خارق العاده یی تصدیق و فضیلت شیخینی
اثبات و تحقیق ایچون آمنت به انا و ابوبکر و عمر کلام محمدت اثرینی آویزهٔ
گوش اصحاب یقین و سر مکتوم افضلیتی افشا و تبیین بیوردیلر بعده
مستنشقان نسیم معرفته طیب خوش بوی حکمتی اشمام و حدیث شافی
اکمال و اتمام ایدوب بیوردیلر که بر گرگ سترگ دخی قصد قطیع اغنام و بر گوسفند
بی تابی اختلاس و استلاب ایله تحصیل اغتنام ایتمش ایدی کسوت غفلتدن عاری
اولان راعی تکاپوی بی انتها و اول شاهٔ نیم کشتهٔ پرچنگال گرگ درشتدن
ایتدکده قدرت بی پایان اول عجماء بسته زبانی عقال عقدهٔ لساندن اطلاق
و صورت ذئب ده اولان ذئبی انطاق ایدوب من لها یوم السبع یوم
لا راعی لها غیری ایله قرب اشراط ساعته تعریض و ساحهٔ اتعاظ و انتصاحه

تحریض

تحریض ایدی بعده قلوب مستمعانی محجهٔ بیضای ایقانه اماله و محاذاهٔ ابصاردن
غشاوهٔ جحد و انکاری ازاله ایچون تصدیق خرق عادهده و آمنت به انا و ابوبکر و عمر
قول معتبرینی تکریر و اعاده بیوردیلر بو کلمات عبرت مطاوینک راویسی که ابو سلمه
و صحت روایتی مسلمه در دیمشدر که بو حدیث پر منفعت و سودک زمان ورودنده
حضرت شیخین مجلس قدسی مناظرده حاضر اولمیوب بلکه بو شرف و فضیلت ده
همزانوی جناب رسالت اولدقلری غائبانه ابانه و اول رفیقان [illegible]
و غیبه ظهر الغیبده اظهار یاری و اعانه اولنمش ایدی بو مقامده
تحقیق کلام و قول حذام بو درکه موطن غیب هویتدن عازم
ملک شهادت اولان هر امر آلهی متضمن حکم بی تناهیدر اگرچه آل شرف
قرین و انصار و مهاجرین دن ع رضی الله تعالی عنهم شر هر بری
بر منقبت مخصوصه یه سزاوار و لائق و طرق اتصال معنوی بعدد
انفاس الخلائق در اما جناب ختمیت مناب ایله ضجیع
و همخواب اولماق بر دولت سرمد سرآمددر که آنک جنب
آفتاب اثرنده کواکب مناقب اخر بی تاب و فخردر و بر نوید
جاوید درکه سائر قربات و مفاخردن باسرها اوفی
و اوفردر اگر مقتدای کل سلطان سلاطین رسل
سبک روح علوی خرام مسافه گزار من المسجد الحرام ناقیل
بصیر سر عما مصراع علیه صلوة الله ما دامت السما شر
حضرتلرینک حضور هدایت ظهورلرنده حضرت شیخین دن

اشرف واحب واندن افضل واقرب کمسه اولمیه مرقد
فرقد منزلتلرنده شرف وصلت مضاجعتنه اول وصول
بولوردی وشحنۀ تقدیر بی تغییر اول رفیق خطیری بو متشهد
رائقه سائق اولوردی وهذا امر یقبله المنصفون من الکمل
والاکابر ولاینکره الا من هو متحن مکابر نیته کم نظم
لمؤلفه خلف صدق امیر الشهدا ٭ دریکدانۀ دریای
هدا نثر زینت مسجد دین حضرت زین العابدین نظم
رضی الله عن جمیع الآل ٭ وعن الصحب ما تلعلع آل نثر
برشخص سؤال وحدیث انداز بو الفضول ایراد شبهه
واشکال وحضرت شیخینک حضور جناب رسالت
منزلتلرندن سؤال ایتدکده اول واقف اسرار
خافیه ومفزع قلوب خائفه جواب لکنز لتهما الیوم
ایله اول شایستۀ عتاب ولومی اسکات وافحام
وحقیقت حالی ضمن باسخ ناسخ الاشکالده
افهام ایتدکلری تحقیق سابقه مطابق در
نظم چو پیغمبر ابوبکر وعمر را ٭ بقصر
خواند این یک وسمع آن دگر را ٭ کسی کاین
دو ندارد کور وکر ماند ٭ ز نقش وصوت حکمت بی خبر ماند

الحدیث الثالث

عاقل اولدر که خیره طالب اوله ٭ ودتمیه تا که شر ایله دله ٭
امر سلطان انبیا در بو ٭ اطلبوا الخیر دهرکم کله ٭
تمام الحدیث اطلبوا الخیر دهرکم کله وتعرضوا النفحات رحمة الله
فان لله نفحات من رحمته یصیب بها من یشاء من عباده
وسلوا الله تعالی ان یستر عوراتکم ویؤمن روعاتکم ابو نعیم
کتاب حلیه ده وابن ابی الدنیا حضرت انس رضی الله تعالی عنه
وبیهقی شعب ایمانده حضرت ابو هریره دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت
ایله روایت ایتدکلری الجامع الصغیرده اشارت اولنمشدر مضیق
عالم طریقتدن فسحت سرای فضای معرفته وضع قدم ایدن واقفان
اسرار حکمته پوشیده ومبهم دکلدر که وجود من حیث انه وجود
خیر مطلق ومحض موهبۀ حق اولوب هر شرده نیجه سر منطوی و
صورت ضررده اولان هر امرده نفع بیحد وهری محتوی در نظم
هرچه هست از بلا وعافیتی ٭ خیر محضست وشر عاریتی ٭
هرچه در خلق سوزی وسازیست ٭ اندران مر خدای را رازیست
نثر اگرچه دقائق خیر وضیری ذهن پاک ایله ادراک ایلمک خیلی
هنر وتمییز خفایای نفع وضر دخی امر معتبر در نظم فلا عجب
والخلق لم یخلقوا سدی ٭ وان لم یکن افعالهم بالسدیده ٭
یصرفهم فی القبضتین ولا ولا ٭ فقبضة تنعیم وقبضة شقوة ٭
نثر اما اختلاف جهات شبهاتده بذل وسع مجهود وضمن باطل

بلجلجدن بریق حق ابلجی شهود ایلمک هر اهل هنره میسر اولمایوب
ضالهٔ حکمتی واجد بلکه مصداق عد الف بواحد اولنلره مخصوص
وفضاء فهم ودرایتده جناح حس ظاهری مقصوص در نظم
اگر اشیا چنین بودی که پیداست ٭ سؤال مصطفی کی آمدی راست
که با حق فخر عالم گفت الٰهی ٭ بمن بنمای اشیا را کماهی نثر
زهی طالع فیروز وبخت عالم فروز که بر مرد نیکوکار قسمت خالق
وربك یخلق ما یشاء ویختار دن افاضهٔ مبرت وجودا یچون مخلوق
وموجود اولوب دست سخا بار ایله سلسلهٔ خیرات ومبارّی
تحریک ونشر مناشیر انعام ایله علی الدوام تحصیل نام نیک ایده
نظم ولا خیر فی طول الحیوة اذا امرؤ ٭ مضی ثم لم یذکر بخیر عواقبه
نثر ارباب ذکا ونباهته بالبداهه ظاهر وبی حجت وبرهان باهردر که
خبر خیری مجرد نقل وحکایت کفایت ایلمز بلکه منهج خیره عازم اولمق
لازمدر که عداد اهل سداد ده معدود ومیان اخیار نیکنهادده
مودود اوله نیته کیم معارف الٰهیه ده ذوفنون اولان حضرت
ذو النون بو سر مکنونی کشف وافاده وبو کلام بدیع الاشارتی
اظهار وانشاد ایلمشدر که کن بالخیر موصوفا ولا تکن للخیر وصافا
فان الکافر قد ینطق بالحکمة امام ثعالبی کتاب اعجاز الایجازده نظم
آتی البیان ایچون حضرت حسانك امیر اشعاری ولد وغنی اگرچه اشعار
ایلمشدر لکن کتاب مسامره ده اسباب اثبات عنعنه جمع وحوایت

وبو وجهله تصحیح سند روایت اولنمشدر که برگون خلیفهٔ پاک
مشرب وشرف یافتهٔ اول من یسلم علیه الرب داور عدالت پرور
یعنی حضرت عمرك رضی الله تعالی عنه نادی جزیل الایادی لرنده سر جبیده
اخبار اولان کعب الاحبار حاضر ودریچهٔ درجهٔ انتظاردن
گلزار رخصت گفتاره ناظر ایدی ناگاه شعراء نادرة الهیئه دن
حطیئه که ساحت جودت قریحهٔ صریحه سی عریض وبین الشعرا نقاد
شعر وقریض در ذروهٔ روایته اسناد وبو بیت پر عبرتده اولان
ضالهٔ حکمتی انشاد ایلدی نظم من یفعل الخیر لا یعدم جوازیه
لا یذهب العرف بین الله والناس نثر کعب الاحبار که هر حدیثنده
نیچه سر قدیم مندرج واکثر کلام معتبری شارح متن حدثوا عن بنی
اسرائیل ولا حرج دردیدی که یا امیر المؤمنین بو شعر متین توریة
شریف آیاتده مصرح وموجود واحبار یهود ده منهل ورودی
مورود در خلیفهٔ دومین مقصود کلمهٔ وصالح المؤمنین نظم
شریعت را کمال افزود اول ٭ زحل مردان یکی او بود اول نثر صاحب
مناقب بی مر حضرت عمر رضی الله تعالی عنه خاصره سؤاله شدید نطق
وکیفیت وقوعندن استنطاق ایلدکده کعبهٔ اخبار اولان
کعب احبار اظهار مضمر وسر مکتوم مکنونی مظهر ایدوب
دیدی که توریة ده بالصراحة لا بالتوریة بو اسلوب اوزره مکتوبدر که
من یصنع الخیر لا یضیع عندی لا یذهب العرف بینی وبین عبدی

بو کلامِ حکمت مجاری حضرتِ ابی ایوبِ انصاری نک علیه رحمة الباری
الباری لفظِ دُرَر باری در که من لم یُصلحه الخیر أصلحه الشرّ بو کلماتِ حسان
دخی نسلِ حساندن بر زنِ پارسای ساریه سانک نظمِ نصیحت
رسانی در **نظم** سَلِ الخیرَ اهلَ الخیرِ قدماً ولا تسأل فتیً ذاقَ طعمَ العیشِ
منذ قریبِ **نثر** رواةِ ثقاتدن منقول و منظارِ حکایت مصقلهٔ
تصحیحِ روایت ایله مصقول در که خلفاءِ عباسیه دن هارون
الرشید که قصرِ بلندِ خلافتی دعائمِ انصاف و نصفت ایله مشیّد
و بین الانام بیامِ مکرمت و انعامی مُشید ایدی بر روزِ نزهت
بروزده که **نظم** قصر را از اندرون در بسته بود گز زیارتهای
مردم خسته بود **نثر** سواکنِ بیوتِ فلک قبابه توجیهِ خطاب
ایدوب دیدی که خیلی ایام و شهور بلکه نیجه اعوام و دهور در که
نظم الخیرُ أبقى وإن طال الزمانُ به والشرُّ أخبثُ ما أوعیتَ
من زادِ **نثر** نظمی لوحِ قوتِ حافظه ده محفوظ و چاشنیءِ لذائذِ
معانی سندن کامِ دلِ ناکام محظوظ در هر چند مطیفانِ عتبهٔ
فلک مانند اولان حملهٔ اسفار و نقلهٔ اشعاردن تفحص و منظرهٔ
انتظارده تربّث و تربّص ایلدم راویانِ جهانگرددن هیچ فرد
مصراع قائلنک آدنی یاد ایتمدی **نثر** ساکنانِ حرمِ ارمِ همالدن
بر اهلِ کمال که دست نشینِ پیشگاه دست بر بالای دست و شمولِ
احاطتنه نسبت پایهٔ ابن خلدون دون و رتبهٔ ابو زید و ابن درید

بست ایدی قائلِ نظمِ مرقوم معلومی اولدوغن اعلان و ساحهٔ کلامی
لواءِ اعلامی علا ایدوب بعد الاستیذان براعالیءِ غریب بیانی
احضار و شاعر طلب کرده اولدوغنی اظهار ایلدی هارونک
اولیاءِ دولتنه ادنی بخشش و عطیتی گنجِ قارون و اعداءِ بدکردار
طالعِ ناهموارلری وارون ایدی بارانِ سحابِ سخاسی سیلان
و بسطِ مقاله رغبت و میلان ایتدکده اول راویهٔ سخن پرداز
زاویهٔ رازدن سرِ طومارِ اخباری باز ایدوب دیدی که یا
امیر المؤمنین اول نظمِ گزینک بر قصهٔ لازمة الاعتنایه ابتناسی
وار در اول داستانِ اعجوبه نشان بو در که بو فقیرِ شکسته بال
اوائلِ حالده مؤتمرانِ فرمانِ وأتموا الحجَّ والعمرةَ لله ایله همراه اولوب
نیجه روز و شب نیرانِ مقاساة و تعب ایله بادیه پیما
و مسافه گذارِ بیابان و تیما اولدق **مصراع** هر روز بمنزلی و هر شب
جایی **نثر** بو حالده و زره نزول و ترحال ایدرکن ناگاه بدرقهٔ آگاه
ترکِ تقدم و اقدام و مسیرِ هدایت مصیردن احجام و انجام
ایدوب ناقه سوارانِ مقدمه و ساقه بریه تخرّب و خوامِ حزم و آرام
ایله تحزّم ایلدیلر بو کمینهٔ بی تاب سرعت و شتاب ایله اول طرفه عنان تاب
اولوب گوردم که برازدر عفریت پیکر سرِ گریوهٔ پیچاپیچده راهِ حجیج
هدایت پیسنجی بسته و معکثرتهم پای قدرتِ رفتارلرین شکسته
ایدوب مقابلهٔ شاهینده بغاث الطیور و محاذاهٔ شیرِ عرینده

قطعِ بیقوزکبی دنک ولال ودشتِ وحشتده جریحِ شمشیرِ ملال
اولمشلر نظم تیشه را ز آنبوهیِ شاخ درخت • کی هراس آید
ببر دلخت لخت • کوسفندان کر برو ننداز حساب • ز آنبهیشان
کی بترسد آن قصاب نثر خاطرِ مخاطره سنوح ودل پرعنا بو معنایه
میل وجنوح ایلدی که مقاساةِ حرِ حجارِ حجاز وراهِ دور ودرازدن
غایتِ بغیت ومراد تحصیل مرضاةِ ربّ العباد در اگر بو اژدرِ
دمانِ بی درمانه تیغِ آتش زبانه ایله روانه اولوب تأییدِ
خدا ایله صدمه‌ٔ اولی‌ده زخمناک ونفسِ نافرجامی بو خدمتِ
مغفرت انجامده القاءِ حفرهٔ هلاک ایدرسم اول هیکلِ ضخمهٔ آسیبِ
زخم ایرشمکله مقاومتِ قافله‌دن هراسان وبعنایة الله
سرِ گذرگاه‌دن دفع ورفعی آسان اولور بو امرک تتمیمی تصمیم
اولندقدن صکره دلِ هوس پیشه بو اندیشه‌یه دوشدی که
احتمالدرکه اول ثعبانِ دیو تمثال ریکِ تفسیدهٔ تیمآءِ
بی مادن بی طاقت وتاب ولسانِ حال ایله قافلهٔ مغفرت
مآلدن جویایِ آب اوله لاجرم أعطِ اخاک تمره وان ابی فجمره
مثلنه امتثال وبرمشکِ ابرِ فیضان وشمشیرِ برقِ لمعان ایله
جانبِ تنینِ سهمناکه بی باک توجه واقبال ایلدم ع والجود
بالنفس اقصی غایة الجود نثر اول اژدها بادها قافله سالاران
جنبشِ هدادن جدا اولدوغنی کوردکده لسانِ استعداد اوله

آتشِ عطشدن فریاد واغیثوا علینا بما مفهومِ عبرت نماسنی
یاد ایدوب کردنِ کردون کمندینی دراز ودهانهٔ سجین مانندینی
باز ایلدی بن دخی اول آبِ روح آسایی دهلیزِ گلوی کاریز آساسنه
هزار بیم ونصب ایله افراغ وصب ایتدکده لهبِ سوزِ درونِ
انطفا وسکون کلوب اول دهناءِ پهناو تیهِ تبه نماده غلطان
ونا پیدا وصورتِ ابتهاجِ حجاجِ منظارِ روزگارده نمایان و
هویدا اولدی ع اندوهِ کهن بشادیِ تازه برفت نثر
بعده شوق وغرام ایله بلدِ حرامه نزول والمام ومناسکِ تعبدیه‌یی
علی ما شرعت رعایت واتمام ایدوب رفقهٔ هدایت فرقه ایله
رجوع وقفول واول جای اژدها نماده القاءِ عصا ونزول ایلدک
اقتضاءِ قضاءِ عجیبة الآثار ایله وسطِ شبِ تارده بلاتحری وتحرز
قصدِ تخلی وتبرز ایدوب بو اثناده رهزنِ غفلت ونعاس
کاروانِ حواسِ حواسه‌مه ترکتاز ودلِ میالِ یوسف رخانِ عالمِ
مثال ایله عشقبازِ زلفه آغاز ایلدی شکرِ خوابِ بامداد امتداد
بولوب گرمیِ مهرِ رخشان ایله خوابِ گراندن بیدار وعودا علی بدء
عالمِ محسوسات پدیدار اولدقده اول بریهٔ غم کاهه نگاه ایدوب
کوردم که قافلهٔ بی درنگ ادراک ووهمِ تیز آهنگدن بعید وبختیانِ
جهانگردک اثرِ گردی ناپدید اولمش خیلی زمان اطرافِ بیابانده
بیهوده تک وپوده اولوب بالآخره ششِ جهاتِ جهاندن صوت

كالذی يغشی عليه من الموت داخل صماخ جان بلکه هر خار مغيلان
نمودار نحوای ياتيه الموت من کل مکان اولدی **قطعه** کيف
الوصول الی سعاد ودونه قلل الجبال ودونهن حتوف
الرجل حافية ومالی مرکب والکف صفر والطريق مخوف
شعر بو طريق ايله اول مفازهٔ بی رفيقده دشمن کام و وادئ نامراديده
غصهٔ حسام سام ايکن خضر عنايت ازليه ساز نگار و کارساز
و آفتاب لطف بی حساب **ع** واضيق الامر ادناه من الفرج **شعر**
روزنه سندن ضيا انداز اولوب طرف بيدادن ايکی شتر
شير پيکر ظاهر و پيدا اولدی **نظم** برخ پر فروغ و بتن
پر شکوه بگردن چو گردون بکوهان چو کوه **شعر** بريسی کندو عبا
و اعبامی تحميل ايدکم جمل جميل بيری دخی بر آخر شتر عديم العديل
اول بختيان نوک پيشروی مرصاد انقياده سلوک و غايت
ذل و سهولت ايله بروک ايلدی بعده قدرت خالق ايله ناطق
اولوب ديدی که ای غريب روزگار بنم غارب استوارمه
سوار اولوب کندو راحلهٔ رهوارکی جنيبت و ازمه‌قود ضبط ايله
تقييد و ربط ايله که قبل ان يرتد اليک طرفک ادنی تحرک ايله
سنی قافلهٔ مغفرت اتصاله ايصال ايده يم بن دخی اشارت جمل ايله
عمل ايتدکده اول راه بی راهه روان و متوجه جانب کاروان
اولدی طی مکان ايله آز زمانده سواد لشکر معاين و مبصر اولدقده

اول اشتر مبارک بارک تحک و تاب سرعت و شتابی تارک
اولوب لسان فصيح و بيان صريح ايله ديدی که من بعد
کندو جمل جبل سانکه راکب و بنم محجهٔ مقارنت و مصاحبتمدن
بعيد و ناکب اول که **ع** آن دکه شود ديده چه حاجت بدليل
شعر بن دخی حسب الاشاره عامل و ظهر شتر غيبی دن نازل
اولوب هنگام توديع و زمان تشييع ده اول ناقهٔ تنهارو
و اشتر صحرادوده ديدم که ای مخلوق بديع خلقت و معجب به
افلا ينظرون الی الابل کيف خلقت اول قادر بيچون و کاشف
سر مکنون کاف و نون حقيچون که منتظران منظرهٔ امکانی خلعت
خلقت بی امتنان ايله تشريف و تزيين و هر برينک کميت و کيفيات
و سکناتنی لوح تقدير ممتنع التغيير ده ترتيب و تبيين ايلمشدر
سن نه مقوله مخلوق بديع الاطوار اولدوغک کشف و اظهار
ايله که سنک کار و کردارک بنی سراسيمه و زهرهٔ صبر و قراری
دو نيمه ايلدی اول شتر خليع العذاری تکرار قدرت مهيمن خلاق
انطاق ايدوب ديدی که بن تشکلات گوناگونه مرخص و ماذون
اولان جنيان نيرنگ سازدن برجنی غرائب پردازم سنه
اولی ده شکل مهيب اژدهاده صورت نما اولوب گرمی ريگ
آتش رنگ ده تشنه و دمبسته و داء راحت ز دای عجز و جزع
ايله بی تاب و خسته ايکن آب ناب ايله بنی ارواو هنگام ضرورتده

حاجتمی روا اتمکن بن دخی بو دیر مکافاة و دوری آفاتده ان خیرا
فخیر مجلاسنده جلوه کر و دم احتیاج و فاقه ده صورت ناقه ده
سکا دلیل و رهبر اولدم بعده جادهٔ موعظهٔ حسنه یه ارشاد
و خاتمهٔ کلام عبرت انجام ده نظم الخیر ابقی و ان طال الزمان به
والشر اخبث ما اوعیت من زاد نثر بیتنی انشا د اید وب ابتدا
بو نظم حکمت انتما اول جنی غرائب نما دن استماع و نیم وساطت
روایتم ایله مائدهٔ فائده سندن استمتاع اولنمشدر نظم
علی انها الایام قد صرن کلها :. عجائب حتی لیس فیها عجائب
نثر تتمهٔ حدیث مسفور ده مذکور اولان نفحات بهیهٔ الهیه یه
تعرض و ستر عیوب و دفع کروب ایچون نیاز و تضرع دخی
جملهٔ اعمال خیر مآل دندر و حدیثک اولی اطلبوا و آخرنده صیغهٔ
سلوا اولماق اهل بصارته ایما و اشارت ایدر که هر طالب
کنج مطالبه متحتم و واجب در که سپیده دم شباب بر شتاب دن
انجام نشیب مشیبه وارنجه بالغدو والآصال علی الاتصال دعا
و تضرع و مصاف نفس بی انصاف دن آمن اولماغیچون سلاح
مؤمن ایله تترس و تدرع ایده نظم لو لم ترد نیل ما ارجو
واطلبه . من فضل جودک ما علمتنی الطلبا نثر اگرچه صفحات
نفحات حق قدیر رقمکش دبیر تدبیر دکلدر اما نظم
تجلی خدا ناگاه آید . ولیکن بر دل آگاه آید نثر مغزای

خبرت فراسی اوزره دوام تنبه و آگاهی ایله منتظر فیض نامتناهی
الهی اولماق لازمهٔ صدق نیت و کتاب استبصار و تیقظی
تحفظ مقتضای ادب عبودیت در نظم توانی که روشن کنی
سینه را . در و آری آیین آیینه را . ز تو دور کردن ز روزن
نقاب . بروزن در افتادن از آفتاب نثر شیخ گرامی حضرت
نظامی بو ابیات حکمت پرداز ایله قلوب عاشقان غیر اندازه
القاء سرور و نشاط و سالکان شوریده حالک تصفیهٔ بالده اولان
عقدهٔ اشکاللرینی حل و انشاط ایلمشدر نظم تو دریا کمیکن
ز خاشاک و خار . طلبکار سلطان مشو زینهار . چو سلطان
شود سوی نخجیر گاه . دری رفته بیند فرو بسته راه . چه دانی که
آید بخانه فرود . بمهمان ناخوانده ازما درود .

الحدیث الرابع

مؤمن اولدر که زهده راغب اولور	ساکن مسجد اولمغه ایده جد
فخر عالم کلامی در بو حدیث	افضل الناس مؤمن مزهد

متن الحدیث بو حدیث صحت عنوان بی زیاده و نقصان بحر
خفیفه مطابق در دیلمی مسند فردوس ده حضرت ابو هریره دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوکی الجامع الصغیرده
اشارت اولنمشدر علامهٔ زمخشری لغت فائق ده که رموز رموز
حقائق در بو حدیثی ذکر و ایراد و اعشی نک نظم فلن یطلبوا سرها للغنی

ولن یترگو ها لازها دها نثر قولی ایله استشهاد ایدوب مزهدی
قلیل المال ایله تفسیر و وجه اشتقاقنی لان ماعنده یزهد فیه
لقلته ایله تحقیق و تقریر ایلمشدر، قناعت که ملزوم قلت در
بر کنز لایفنی و گنج بی منتهادر که اکا مالک اولان سالک فضول
عیشنک سره و ناسره سندن باسره امتناع و هر خصوصده
من قنع قنع فحواسی اوزره قدر حاجت ایله اکتفا و اقتناع ایدر
نظم ملك القناعة لایخشی علیه ولا ・ یحتاج فیه الی الانصار والخول
نثر استاذ مشایخ کرام اظهار حق کلام ایدوب بیورمشلر که
اگرچه فقر و غنانک ترجیح و تفضیلنده چوق قال و قیل اولنمشدر
اما بنم قتمده اشرف و اکمل و جمله دن اجمل اولان مقدار کفایت
و کفاف و ما لا بد منه ایله تحصیل قناعت و عفاف در قطعه
اری الدنیا لمن هی فی یدیه ・ عذابا کلما کثرت لدیه ・ اذا
استغنیت عن شیء فدعه ・ و خذ ما انت محتاج الیه ・
نثر فی الحقیقه بو دقیقه قاعدهٔ حکمت عملیه یه اوفق و صاحبی
هر حالده مکارم خلالی اختلاله موفق در زیرا خصال بشرده
معتبر اولان طرفی نقیض بغیضدن مکلوء و مصون و کمال سداد
و اعتداله ملابس و مقرون اولوب مجاری اطوار و اوطارنده
ستر بینهما برزخ لا یبغیان متکشف و عیان اولمقدر نظم
که اختیار وسط راست در جمیع امور ・ بدین دلیل که خیر الامور اوسطها

نثر هر نبیل نبیه هوشیار که رضای حکیم پروردگاره آرزومند
و بی اضطراب و لجاجت قدر حاجت ایله قانع و خرسند اوله
دنیاده ما عال من اقتصد مقصدنه واصل اولور و عقبیده فلات
و لات حین مناص دن انفلات و خلاص بولور رباعی
حرصست که جمله را بدام اندازد ・ و اندر طلب مال حرام اندازد ・
حرصست که جمله خلق را ز آسایش ・ باز آرد و در رنج مدام اندازد ・
نثر ارباب توفیق بو وجهله تحقیق ایتمشلردر که فقراء پریشان
اوقات قلت ازواد و اقوات (جمع قوت) ایله مشابهٔ اموات ده در الا شول
فقیر پاک درون که جناب قادر بیچوندن انی عز قناعت ایله احیا
و ورع کثیر الورع عنه ستر استغنایی نفث و ایجا ایتمش اوله
نظم اگر کنی طلب نان نهاده رنجه شوی ・ و گر بداده قناعت کنی
بیاسایی نثر اگرچه نفس بدآموز حرص جهانسوز ایله گویای هل
من مزید و ظلم ظلمات انجام ایله هتک پردهٔ اسلام ده رهنمای
حجاج و یزید در اما نظم النفس راغبة اذا رغبتها ・ و اذا ترد
الی قلیل تقنع نثر فحواسی اوزره حسب الامکان اطماع پریشانی
ازاله و تدریج ایله دل ریاضت بسیجی جانب تقلیل آماله اماله
نشانهٔ توفیق خداداد و نشأهٔ مدام قوت استعداد در رساله
قشیریه ده بعض اهل اشارتدن نقل و روایت اولنمشدر که
ان الابرار نظم کثیر الاسرار زنده نعیم دن مراد قناعت و جحیمدن

مقصود و مرام حرص و شهوت در **مؤلفه** دلی دراوکیم عفتی
ترک ایدوب • قفاف ایده کثرتِ باه ایله • ولاینفع الکلّ من هاشم
اذا کانت النفس من باهله **نثر** رواهٔ صحیحهٔ الاسانیده رسانیده
اولان احادیثِ صحاح و کلماتِ فصاح دندرکه طوبی لمن هدی
للاسلام وکان عیشته کفافا وقنع به بعض اکابرک نفاثاتِ
سحرمآثرندندرکه الکریم من یستضیئ بزیته ویلتقط کسرة بیته حضرت
ذوالنونک کلمات حکمت نمونندندرکه من قنع استراح
من اهل زمانه واستطال علی اقرانه نقاوهٔ مقال بودرکه هرجان
خفیف لحاذ و تارک مطامع و ملاذ اولمق اسلم و اصوب
و معرّتِ فقر و احتیاج دن مضرّتِ مکر و استدراج اردء
و اصعب در **نظم** ومن کلّفتهٔ النفس فوق کفافها
فما ینقضی حتی الممات عناؤه **نثر** زهرهٔ زهرآلودِ حیوهٔ دنیایه
فریفته و مبتلا اولمیان خردمندِ خبیره لائق و جدیر بودرکه
رقبهٔ دلنی اسر ذلدن فک وصحیفهٔ جناندن غلطاتِ افکار
پریشانی حک ایدوب متاع قلیلِ دنیانک جمع و توفیرنه
عدم اجترا و هر امرده قدرِ یسیر ایله قناعت و اجتزا ایده **نظم**
گر نباشد مرکب زرّین لگام • می توان زد هم بپای خویش گام
ور نباشد دورباش از پیش و پس • دورباشِ نفرتِ خلق از تو بس
نثر تاریخ خلفاده برداستان غریب رقمزدهٔ کلک جادوفریب

باهله بر قبیلهٔ مذمومه در

النفاثة بالضم ما ینفثه من فیک ح

ده

المعرة الاذی والغرم ح

اجتزأ بالشئ اکتفی ح

اولمشدر

اولمشدر گوشهٔ سباقنده دفائنِ اسرارِ حکمت نهفته و گلشن
سیاقنده شکوفهٔ اعجوبه و غرابت شکفته اولمغین احادیث
اخرک شرحی تأخیر و ارجا و عنانِ شبدیزِ خامهٔ سرتیزِ تیهِ
ما نحن فیه ده اطلاق و ارخا اولندی **نظم** گزارندهٔ حرف
برحسب حاله زپرده چنین می نماید خیال **نثر** که برگون خلیفهٔ
آگاه معتصم بالله منظرهٔ دار الخلافه ده نشسته و دَرِ دولت سرا
روی بیگانه و آشنایه بسته ایدی اطرافِ بارگاهه طرفِ انتباه ایله
نگاه ایدرکن گوردی که بر پیرِ روشن ضمیر دوشنده مشک
پرآب و دستنده کوزهٔ تراب ساحهٔ سرای دلکشاده شرطِ
سقایه یی وقایه ایدوب خدمتده دامن درمیان و سیمانندن
افضل الصدقة سقی الماء سرّی عیان اولمش حضرت مستب الاسباب
قلب خلیفهٔ والاجنابه محبت سقای خوش لقایی القا تمکین اظهار
نوازش و رأفت و شعرا و ادبا ایله حافل اولان خلوت سرای
ارم مماثلنه دعوت ایدوب مزید انبساط و استرسال ایله سن
و سالندن سؤال ایلدی پیر حکمت پیرا که مصداق و اسأل به خبیرا
ایدی دیدی که یتمش بش سالدرکه کمالِ ضرّ و کلال ایله تنگنای تنگِ
معیشتِ ضنک ده روزگار گچوروب سبب تحصیل سبب ده
شب و روزکارزار و المؤمن لا یخلو عن علة و ذلّة و قلّة رسمنی آشکار ایدرم
خلیفهٔ عباسی شعار بو کلام حکمت مدارزدن راح انشراح ایله

آرجا تاخیر التأخیر

الطرف العین ح

حافل ممتلی

استرسال الیه انبسط و استأنس

السبب النفارزه

ضنک ضیق معناسنه در

اولان بر

سوقه رعایا

نشأه دار اولوب دیدی که ای پیر مؤدب حکمت و سبب دیرکه
پیشه وروزه نشین اولان سوقه و مساکینک عمرلری دراز
واسباب وجوه معیشتلری آز اولوب اغنیا واهل جاهک عمرلری
کوتاه وطوبی لمن طال عمره وحسن عمله نصیبندن بی نصاب اولملری
طول امل بحسابلری تباه اولور پیر صائب تدبیر نعم الناصر الجواب
الحاضر رکازندن کوهر رازی اخراج وابراز ایدوب دیدی که
اکرچه کشف استار اسرار ربوبیتده خوف وبیم و حکمت مسکوت
عنهایی انهاده خطر عظیم وار در اما ذهن پاک و عقل تابناک
بودکلو ادراک ایدرکه دار الضیافهٔ نحن قسمنادن مسافران رباط
دنیایه روزیٔ مقدر مقرر قلنمشدر اهالیٔ مجد و معالی دفعهٔ واحده
استیعاب نصیب و خلاق واستیفاء حظ ارزاق اتمکین کیسهٔ
وجودلری کوهر جان مایهٔ عمردن تهی و آفتاب حیاتلری مغرب
زمین اجل و مماته منتهی اولور اما خورده قلت مال اولان فقراء
شکسته بال رزق مقسوم و روزیٔ مرسوملرینی شیئاً فشیئاً
استیفا ایدنجه استبقا و تعمیر ملک وجود مستعارده تأمیر
اولنوب قسمت خانهٔ وما ننزله الا بقدردن هر شام و سحر افاضهٔ
رزق جدید و زمان زندکانی لری مدید اولور **نظم**
اسکندر و تنعم ملک و دو روزه عمر خضر و شعار مفلسی و عمر جاودان
نثر خلیفهٔ حاتم سیرت بو کلام پر حلاوت و طلاوتی که ضمننده

چاشنیٔ حکمت و لذت شهد معرفت وار در پسند و استحسان
وایکیوز دینار کامل العیار عطیه و احسان ایدوب پیر با توقیر
شاکراً لالنعمه عودت و رجوع و رفاه بال ایله عبادت منعم بی زواله
مبادرت و شروع ایلدی بر هفته دن صکره خلیفهٔ جواد دأب
معتاد اوزره فضاء سرای فلک مدارده اجالهٔ نظر اعتبار ایدرکن
کوردی که **نظم** کودکی خرد نو رسیده هنوز سبزه بر روی ناد میده
هنوز **نثر** اول پیر سقانک مقامنده الندهٔ بر سبو سو سبو
تک و پو و سبیل سقایتده رشحهٔ زلال عاطفت جست و جو ایدر
خلیفهٔ سلیمان مکان پیر هدهد سانی تفقد و یاد و کاشانهٔ
پرسش و نوازشی بنیاد ایدوب تشریف جائزهٔ تلطیف ایله
پایهٔ زیر دستانی قنهٔ قبهٔ آسمانه موازی و احیاء سنت ذره
پروری و بنده نوازی ایلدی **نظم** رسمیست قدیم و عادتی
معهود دست پرسیدن کهتران محنت فرسود **نثر** حضار مجلس
بی مثال اول پیر کهن سال عجوز دنیاء پر خداعه وداع ایتدوکن
اظهار و بو طفل رشید و سری آنک پسری اولدوغنی اعلان
واجهار ایلدیلر خلیفهٔ عبرت بین انتقال پیر کزیندن مغتم
و حزین و ندیم ندم و حنین اولوب دیدی که نه عجب نکتهٔ دلپذیر
و نادرهٔ بی نظیر ایدی که اول پیر پر نوردن ظهور بولدی حقا
اول سقا بقیهٔ رزق صوریٔ اولان ایکیوز فلوریٔ بی ایفا

و روزی معنی جلهٔ افنا ایتدوکی کبی انفاس عمر بی ثباتی قرین نفاد و منشور مدت حیاتی بی نفاذ اولوب شحنهٔ اجل مسمی دروازهٔ عالم برزخی باز و مرغ روحی آشیان اصلی طرفنه بی پروا پرواز ایلدی **رباعی** خوش باش و لا بداده دهر بساز و آزرده مشو در طلب نعمت و آز سیم و زر کل مبین و ده روزه بقا خوش سرو تهی دست و خوشا عمر دراز **شر** سحبان معجز رقم یعنی حسان العجم بو شعر پر حکمت ایله شرف قناعته تلویح و مسبوق بالبیان اولان داستانه تلمیح ایلمشدر **نظم** کر نفس من فرو نی عیش آرزو کند من قصهٔ خلیفه و سقا بیاورم

الحدیث الخامس

سعی ایدر خلقن اتمکه تهذیب	سالک راه دین اولان دانا
حسن الخلق ایچون بیوردی رسول	اکمل المؤمنین ایمانا

تمام الحدیث اکمل المؤمنین ایمانا احسنهم خلقا سنن ابی داوده حضرت ابو هریره دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر خلق نفس خلقده بر هیأت راسخه دن عبارتدر که آنک واسطه سی ایله افعال یسر و سهولت ایله صادر و صاحبی بلا فکر و رویت اتیان و تمشیتنه قادر اولور اکر شرعا و عقلا پسندیده اولان اخلاق حمیده ایله تخلق و نقائض اولان رذائل و نقائصدن تخلی ایدر ایسه

نفد الشئ بالکسر نفادا فنی

اول هیئاته خلق حسن اطلاق اولنور و الا خلق سیئ ایله مسمی اولمق اوزره اجماع و اطباق اولنور **ع** الخلق اسم للمحاسن کلها **شر** تعریف مذکورده هیأت راسخه لفظی قید احترازی و بو معنی معلوم نکته شناسان لسان تازیدر زیرا هر کس که بعض حالات عارضه و مقتضیات غیر رضیه ایله علی الندور بذل میسور ایلسه عند الحکما سخی و معروف ایله منعوت و موصوف اولماز مادام که نفسنده اول خلق ثابت و کلزار نهاد و طینتنده نهال برومند دربت نامی و نابت اولمیه **نظم** و للنفس اخلاق تدل علی الفتی اکان سخاء ما اتی ام تساخیا **شر** کذلک عند هیجان الغضب تکلف و نصب ایله اختیار سکوت و سکون و جانب کظم غیظه میل و رکون ایلسه حلم وارفاق اطلاق اولنماز تا که صفت حلم و رأفت انده راسی و راسخ و آیات محکمهٔ صبر و انات علی مر الآنات حکم طیش و خفتی بالکلیه ناسخ اولمیه بالجمله خلق و سجیت مجرد فعلدن اشارت دکل بلکه تمرن و عاددن عبارتدر **نظم** اذا المرء لم یمدحه حسن فعاله فمادحه یهذی و ان کان مفصحا **شر** زیرا نیجه سخی رخی البال اولور که فقد نقد مال یاخود آخر عوائق و اشغال سببی ایله احسان و اجمالده تسویف و اهمال ایدر و نیجه بخیل دخیل اولور که سمعه و ریا و بعض طرق حیله نما جهتندن بذل و سخاده تمحل و کثرت عطا و سماحت ایله

طرودٔ عوز و قلتنه تحمل ایدر اخلاق محسنی ده مذکور و بعض مجامیع
معتبره ده مسطور در که یوم تبلی السرائر و تنکشف الجرائر کفهٔ میزان
صحیح العیار ده وزن و اعتبار اولان اعمال و افعالک اثقلی
و بر روایتده اسبق و اولی خلق حسن بعده فعل مستحسن در
و منبسط و کشاده رو اولان مردم نیکخو فجر رجاحت میزان
سجاحت ایله سکنهٔ قصر مینای مینوا ایله همزانو اولور و قائم اللیل
و صائم النهار اولان ابرار و اخیار رتبه سنه وصول ایله مقصودی
حصول بولور رباعی از دشمن اگر رسد بجانت دردی
زنهار مکن رنجه و را گر مردی القصه چنان زی که اگر خاک شوی
بر خاطر کس از تو نباشد گردی نثر فضل قادر خلاق ایله
تهذیب املا و اخلاقک جواز و امکاننده نه وجهله ریب و گمان
اولنور که صورت مختار ده اولان انسان پریشان اطوار دکل
بلکه بهائم و وحوش بی قرار دخی گرفتار رشتهٔ شرکهٔ تسخیر و شر
شرارت و شکاستلری قابل اصلاح و تغییر در باز تیز تاز جو هوای
وحشت و نفرت ده پرواز ایدرکن نشیمن انس ده آشیان
ساز و لقمهٔ قناعت ایله تارک شره و آز اولوب آب و روغن
صیاد ایله پرورده و لطائف الحیل حسن تدبیر ایله ساعد شاهان
جهانگیره خوکرده اولور و سگ ناپاک تناول جیف و قاذورات ده
بی باک و عقر و مکالبه یه حریص و شغبناک ایکن مقرعهٔ ذعر و بیم ایله

پذیرای دم تعلیم اولمغین نامی کلب معلم و لحم حیوانات ایکن
طوق جنون و مراعات ایله معلم اولوب سگ اصحاب کهفه مماثل
و کلوا مما امسکن علیکم شرفنه نائل اولور و اسب سرکش الی افسار
میدان جماح و حرانده خلیع العذار ایکن حسن تربیت ایله مروض
و سهل القیاد و مرتبط ریاضت و استسلام ده اسراج و الجامه
معتاد اولوب مضمار اطاعتده رهوار و سبک سیر و شایستهٔ
تشریف معقود بنواصیها الخیر اولور نفس بشر که گرفتار کشاکش
خیر و شر در ع خو پذیرست نفس انسانی نثر و فقی او زره قابل
تأثیر و پذیرای تبدیل و تغییر اولماسه نصائح و وصایا باطل و سدی
و نوامیس الهیه ده وارد اولان مؤاخذات و حدود حکمتدن
جدا اولوب حسنوا اخلاقکم امری بیهوده و هرکسن قمع هوا و هوسن ده
مقاساة شدائد ریاضتدن آسوده اولوردی تهذیب اخلاقدن
مقصود و مراد خصال مادرزادی بالکلیه قلع و اماطه و عن اصلها
قمع و اماته دکلدر بلکه بعثت لاتمم مکارم الاخلاق مصداقی اوزره
نقیصهٔ اعتلالدن حد اعتداله رد و اختیار خیر الامور ایله دروا
افراط و تفریطی سد و سد ایلمکدر نظم آدمی ز اصل فکرت
آمد صاف از صفا قابل همه اوصاف هر صفت را که میشود
طالب میشود بر نهاد او غالب نثر مثلا صفت غضب و حدت
که حاق وسطی حمیت در جانب افراطی تهور و طرف تفریطی جبن

و رعونت در و صفت شهوت که حدّ اوسطی عفّت در جانب افراطی
شره و طرف تفریطی جمود طبیعت دراسب سرکش غضب حکمهٔ
حکمت و ادب ایله مضبوط و شیر شرزهٔ شهوت سلسلهٔ حکم شریعت
ایله مربوط اولوب هر حالده مرکز دائرهٔ اعتدالده قرار و هنگام
غیظ و کینه ده کظم و سکینه اختیار ایده قطعه بین التعزز والتذلل
درجة مقبولة فی عین کل موفق فاسلکه فی کل المواطن واجتنب
کبر الابی وذلة المتملق شعر نعم نکات قرآنیه ایله سیراولان واقفان
خبایاء تفسیره جلی و ستیزدکلدر که اشداء علی الکفار رحماء
بینهم آیت باهدایتنده بو معنایه رمز و اشارت واردر زیرا
شدت که خمیرمایهٔ غضب و حدت در طبع بشرده مقرر اولمسه
کفار بدنهاد ایله طرق غزا و جهاد بسته و رابطهٔ جدال و جلاد
بالکلیه کسسته اولوردی و اگر لهب جهانسوز غضبک انطفا
و جمودی مقصود اولسه اشرف طوائف انام اولان انبیاء
عظامده علی نبینا و علیهم السلام انفعال و کدردن نشانه
واثر قالمازایدی مع هذا هر بری زمان رؤیت فساد و معصیتده
متکدر و غضبان و اقامت حدوده سعی نامحدود ایله کوشش پیچ اهل
عصیان اولوب کیمی طوفان عام غیرت و انتقام ایله قوم بدتبار
مستحق التباری لا تذر علی الارض من الکافرین دیارا تیارنده اغراق
و کیمی شعلهٔ جهان افروز حمیت دشمن سوز ایله عدوی تندخوی

کینه جوینی النار یعرضون علیها غدوا و عشیا سعیر قعیرنده احراق
ایلدی حضرت رسول کریم مظهر تشریف بالمؤمنین رؤف رحیم
شایستهٔ خلعت انک لعلی خلق عظیم ایکن حرم مجلس
محترملرنده که مصداق لا تؤبن فیه الحرم در بعض کلمات ناهنجار
زبان زدهٔ جلسا و حضار اولدقده اسرهٔ پیشانی مسرت نشانلرنده
آثار غضب و تکدر منظور اعدا و احبا و امارات اضطراب
و تغیر مشهود قرابین و احبا اولوب حتی وجنات جنات نمالری
کلبرک آسا سرخ و آن ذات ستوده فعاللری رشحه دار عرق
انفعال اولورایدی لکن اول سلطان ملائک حشر و تواضع نمای
انما انا بشرک همان ظاهر بشرهٔ رخشانلری غبار مدلول اغضب
کما یغضب البشر ایله مغبر و متغیر اولوب باطن وحی موطنلری
هر حالده وقایت قادر متعال ایله مجاوزهٔ حاق وسطدن
مجانب و لا اقول الا حقا حمایسنده مصون و محمی الجوانب ایدی
بو معنایه والکاظمین الغیظ نظم حکمت انتماسنده اشارت و ایما
واردر شول جهتدن که کظم غیظ وجود تأثر و ملالته دلالت ایدر
اگر بالکلیه مادهٔ حادهٔ غضبک زوال و انمحاقی شرط تهذیب
اخلاق اولسه اسلوب نظم تغییر والفاقدین الغیظ ایله تعبیر
اولنورایدی بعض کبارک رشحات اقلام درربارلرندندرکه
قطعه کل الامور تزول عنک وتنقضی الا الثناء فانه لک باقی

والله لو خيرت بين فضائل ∴ ما اخترت غير مكارم الاخلاق ∴

بو بابده مغز سخن وقول حسن بودر که مزوره احتماد دواء مر ریاضت وتقی ایله تعدیل اخلاق بی سامانک جواز وامکاننه تجربه شاهد عادل وحکماء آفاقک اتفاقی دلیل بی معادلدر نظم

وادیم نشان زگنج مقصود ترا ∴ گر ما نرسیدیم تو شاید برسی ∴

الحديث السادس

حضرت عزته اولور عاصی ∴	ایلیه هر شقی که شق عصا ∴
فخر عالم بیوردی صبر ایتسون ∴	من رای من امیره شیئا ∴

تمام الحديث من رای من امیره شیئا یکرهه فلیصبر علیه فانه من فارق الجماعة فمات فميتة جاهلية صحيحين ده حضرت ابن عباسدن رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت اولندوغی مشارقده اشارت اولنمشدر آخر حدیثده فمیتة لفظی مبتداء محذوفک خبریدر تقدیر کلام فمیتته میتة اولدوغی شوب شبهه دن بریدر تشریف یافتگان خطاب جعلكم خلائف في الارض واورنگ نشینان ورفعنا بعضكم فوق بعض اولان داوران حکومت رانه بی ریب ومین فرض عیندر که شجرهٔ طیبهٔ عدالتدن ثمرهٔ نیکنامی ومحمدت اجتنا وحسب الامکان موبقات ستم وطغیاندن اجتناب ایدوب حتی مستحقنه ایصال وبناء ترجیح بلا مرجحی معمول عدل معول علیه ایله استیصال ایده لر قطعه اذا شئت ان تعطي الامور حقوقها ∴

وتو

وتوقیع حکم العدل احسن موقعه ۹ فلا تضع المعروف في غير اهله ۹ فظلمک وضع الشیء في غير موضعه شر تا که گوش کشان سمع وطاعت اولان اهل سنت وجماعت گردن خدمتی چنبر اطاعته تسلیم ونصب لواء مخالفت ایدن اهل بغی وغوایتی زبان شمشیر سرزنش ونصیحت ایله تکلیم ایدوب رعایا وزیردستان بستر راحت وامانده غنوده ولسان انسان دن عدل السلطان خير من خصب الزمان شنوده اوله نظم شه چو عادل بود ز قحط منال ۹ عدل سلطان به از فراخی سال ۹ از رعیت شهی که مایه ربود ۹ بن دیوار کند وبام اندود شر شویله که رقاب ائمه مالک اولان داور متهالکک ما من هالك الا استاثر خبر صحت اثری اوزره هنده صراط مستقیمان مخرندن زائل واعوجاج مزاج سببی ایله فنفرق بکم عن سبيله سمتنه مائل اولورسه اگرچه کتب کلامیه ده مسطور اولان قول مشهور ومذهب منصور اوزره ارتکاب جور ومعصیت ایله منصب سلطنت وامامتدن عزل اولماز اما اشقی الولاة من شقیت به رعیته خواسی اوزره دشنام وملامتدن دخی سلامت بولماز رباعی شاها ز تو باید که دلی کم شکند ۹ اندیشه بکار دار کاندر سحری ۹ یک آه هزار ملک درهم شکند ۹ شر کتاب وسنت وقیاس واجماع امتدن استنباط مسائل وبسط دلائله قادر اولان خلص اهل بصائره عالی وظاهردر که

اکرچه عالم سنّت بنیادک اختلال وفسادنده اذا تغیّر السلطان
تغیّر الزمان وفقی اوزره تغیّر نیّات حکّامک تأثیر بلیغ وتامّی
اولوب رعایای فرمان پذیرکه زنجیر تسخیر ایله کرفتار واسیرلردر
الناس علی دین ملوکهم خبر مقرّری اوزره خیر وشرده پیرو سلاطین
نامور اولدقلری واضح وآشکاردر وبو بابده مشهور آفاق اولان کتب
اخلاقده نیچه داستان عبرت بیان نگاشتهٔ خامهٔ معانی شکاردر
نظم فراخیها وتنگیهای اطراف ۞ زحال پادشاه خود زند لاف ۞
نثر لکن انّما اعمالکم تردّ الیکم خبرینک مقتضاسی وکما تکونون
یولّی علیکم حدیث صحّت اثرینک مؤدّاسی بودرکه حاکمان زمانک
مظالم وعوادیلرینه باعث وبادی سوء ورعایانک سوء اعماللری
وترک نواهی ورعایت اوامرده اهماللری اوله بو بابده حق تحقیق
وکعبهٔ مقصوده سواء طریق بودرکه رعایا حکم تن ناتوانده وملوک وامرا
مثابهٔ روح روانده اولوب پادشاهسز سپاه تن بی سر وسپاهسز
پادشاه درخت بی ثمردر نظم مثل شه سر و رعیّت تن ۞
هر دو ازیکدکر فزون ودشمن ۞ تن بی سر غذای زنبور ست ۞
سر بی تن سزای تنور ست نثر تن بی فتوح پیشکار روحه
دست افزار وهر خصوصده آلت کار اولماغله احد هما آخره وابسته
ومحتاج وهر برینک بناء تفرّد واستغناسی مستأصل ومحتاج در
نظم روح بی قالب نداند کار کرد ۞ قالبت بی جان فسرده بود وسرد ۞

قالب

23

قالب پیدا وآن جان نهان ۞ راست شد زین هردو اسباب جهان
نثر صحیح بخاریده که ازهار صحاح اخبارنه روض زخاریدر
مروی ومسندا اولان قصّهٔ اعمی ومقعد بو معنایی انبا واهل فطنتی
خواب کران غفلتدن ایقاظ وانباه ایدر خلاصهٔ تمثیل ونقاوهٔ
تحقیق وتأویل بودرکه نشأهٔ حیوة دنیاده که تجارتگاه بضایع امتحان
وابتلادر سوداکران جسم وجان سود وزیان طاعت وعصیانده
سهیم وشریک ونرد جهان بردرده طاس کردان کعبتین
بد ونیکدر اولماغین حکمت قادر بی همتا اقتضا ایلدی که نشأهٔ
اخرویّ ودار الجزاده دخی مشارک وهمراز ومشاهدهٔ ثواب وعقابده
مساهم وهمباز اوله‌لر نظم کار ارچه بمن نیست ولی بی من نیست ۞
فاعل جانست وفعل او بی تن نیست نثر تغیّر حکّامده استعصاء
عوامک تأثیر ناکزیری اولدوغندندر که متجنّبده ورعایا تحزّب
وشقّ عصادن ممنوع ومجبورلر وملوک بدشیمدن هنکام ظهور
ستمده تصبّر وتبصّر ایله مأمورلردر ع که ما کجا سخن سر مملکت زکجا
نثر دائما رعایا شکسته باله فراخور حال بودرکه وان جار فعلیه
الاصر وعلی الرعیّة الصبر مدلولنی صوان دل ملولده احراز وایقاظ
فتنهٔ نائمه دن احتراز ایدوب کن عبد الله المظلوم ولا تکن عبد الله
الظالم حدیث صحّت معالمنی تسکین دل نامعتدله سلوان
وبو نظم منتظم التّرکیبی کتاب تسلیت وشکیبه عنوان ایده‌لر

نظم وانّی لصبّار علی ما ینوبنی ۹ وحسبی ان الله اثنی علی الصبر نثر

اما حدیثِ مارّ البیانده فرمان اولنان مجرّد تجرّع وتحمّل و ثباب

ثبات ایله تدثّر وتزمّل درو الآ منکراتِ امورک هنگامِ ظهورنده

فَلْیُغیّرہُ بیده ذِرْوه سنه تصاعُددن تقاعُد ایدرسه باری

وان لم یَسْتَطِعْ فبقلبه پایه سنده دور مانده ودُون و ذلک

من اضعف الایمان دار الامانندن بیرون اولمایه ولا ترکنوا الی الذین

ظلموا آیت نصیحت نمونُنده رکون که میل یسیر ایله تفسیر اولنمشدر

باعثِ مَسّ نار و مُستجلبِ نکوهش و شناز ولیجاق اربابِ غشم

و بیداد ایله اتّخاذِ وسیلهٔ اتّحاد و منافقانه اظهارِ وداد ایدنلر لاشک

فیه درجهٔ اعتباردن ساقط و اُسوهٔ عمل ایله درکِ اسفله نازل و

هابط اولورلر نظم قُرْبِ سلطان آفتِ جانِ تو شد ∴

پای لَغْزِ راهِ ایمانِ تو شد ∴ جرعهٔ از بحرِ قرآن نوش کُن ∴

آیتِ لا ترکنوا را گوش کن ∴ الحدیث السابع ∴

پدرک امرینه اطاعت قیل ∴	تا که جنّتده اوله سن خالد
بو حدیثی بیوردی فخرِ جهان ∴	طاعة الله طاعة الوالد ∴

تمام الحدیث طاعة الله طاعة الوالد ومعصیة الله معصیة الوالد

طبرانی مُسندِ اوسط ده حضرت ابو هریره دن رضی الله تعالی عنه

بو عبارت ایله روایت ایتدوکی جامع صغیرده اشارت ∴

اولنمشدر مظاهرِ فضلِ بی نهایه اولان اهلِ نُهی یه نهان اولمیه که

رضای

رضای والدین هر مُسلم مُستسلمک ذمّت همّتنده دین بلکه

هر عاقلِ مکلّفه فرض عین در زهی سعادت و اقبال اول فرزند

سُتوده فعاله که استرضای ابوین ایله تحصیل شرف و نجابت

وان اشکرلی ولوالدیک دعوتنه اجابت ایده فصیحُ اللغا

اولان بعض بلغانک لفاظهٔ کلامِ دُرر بار و لقاطهٔ قلامِ گوهر

نثارندن درکه ایاک و تأبیک عن مطاوعة ابیک اگرچه رعایت

پدر نیکخواه عُرفهٔ مرضاتِ آلهیه سلّم اولدوغی مسلّم در لکن مادرِ

مهربانه برّ و حنان اهم و احری و بو مدّعانک اثباتنه الجنة تحت اقدام

الامهات دلیل اقوم و اقوی در نظم جنّت که رضای مادر است ۹

اندر تهِ پای مادر است نثر روایت درکه ابِ مشفقِ اُمّت

اولان حضرت رسالته نظم باد بروی تحیّت و تسلیم ∴

ماجری السلسبیل و التسنیم نثر بر سائل که حقه قائل و استکشافِ

مسائله مائل ایدی دیدی که ای مفخرِ رُسُل و انبیا اولو الارحام و

ذوی القربی دن کیمک امرنه ائتمام و صلهٔ متواصله سنه زیاده

اهتمام ایده یم نظم افضلِ انبیا خلاصهٔ کون ۹ پرده پوشِ

اُمم بدامنِ عون ۹ کاربرداز کارنامهٔ غیب ۹ خازنِ گنج خانهٔ

لاریب نثر حضرتلری کانِ دهانِ مُعجزه آثارلرندن گوهر نثار

اولوب بیوردیلر که امّک ثم امّک ثم امّک ثم اباک ثم الاقرب

فالاقرب نظم هرچه او گفت امرِ مطلق دان ۹ و آنچه او کرد

کرده حق دان مصراع تا بعینک کزیدهٔ عصری یعنی حسن بصری‌نک
مقال حکمت مآلی درکه حق الوالد اعظم و بر الوالدة الزم
و بر فاضل یکانه‌نک سخن محققانه‌سی درکه الاب اعرف واشرف
والام ارأم وأرأف کتاب البرکة فی مدح السعی والحرکه‌ده بعض
مالکان کان حکمتدن نقل و حکایت اولنور که هر فرزند
فیروز گهر شبانه روز پدر و مادرینی بش دفعه دعا ایله یاد و
بنیان درک حقوق و ترک عقوقی بنیاد ایده حق ابوتی ادا و طریق
شرط بنوتدن اماطهٔ اذا ایتمش اولور زیرا ان اشکر لی
ولوالدیک آیت موعظت نماسنده بعض علما بیورمشلردرکه
صلوات پنجگانه‌یی اقامت فیاض بی علتک شکر نعمتنه بادیدر
کذلک هر روز و شب دعای ام و اب ایلمش کره تحریک
لب ادب حق بنوتی رعایته سبب عادیدر بالاثنین
خیر القرون اولان بر فاضل حکمت مقروندن مرویدرکه
والدینه ترک دعا سبب ضیق معاش و باعث تنکدستی و قلت
انتعاشدر بو تقدیر اوزره انلره دعا موجب یسار و غنا
و مزیل اعسار و عنا اولدوغی بطریق الدلالة والمفهوم ظاهر و معلوم
اولور حق والدینده مرویه اولان کلمات نبویه‌دندر که ان
الرجل لیموت والداه و هو عاق لهما فیدعوا الله لهما من بعد
موتهما فیکتبه الله من البارین جالسان سریر حسن سیرتدن

بر ناقد بصیر صاحب بصیرته دیمشلر که بزم اولاد واحفادده
میل و وداد مرتا گزیده و علاقهٔ حنو و حنانلری صمیم جنانده جایگیر
ایکن نه حکمتدر که آنلرک انجذاب واطاعتلری فرط ندرتدن
کالابلق العقوق و اکثری مبتلای رذیلهٔ عقوقدر اول فیلسوف
صاحب وقوف کلامنی بو وجهله تعلیل و اثبات مدعی‌ده بوکونه
اقامت دلیل ایلمش که لانهم منا ولسنا منهم و حکیم آخر سرپوش
طبق هنری باز و سر حکمت خفیه‌یی ابراز ایدوب دیمش که
زیرا حضرت ابو البشر محبت پدردن عاری و مدی الاحقاب
سلسلهٔ اولاد و اعقابنه بو معنی ساری اولوب نهاد اولادده
محبت آبادن ابا مقرر و صحیفهٔ سخیفهٔ باللزنه رقم استغنا و دلال
محرر اولور پدران بردبازه بازاولمیان پسران ستم پرداز
حقنده بر شاعر ساحر نیرنک ساز بو معنایی ابداع و بو وجهله
حسن اختراع ایلمشدر قطعه وانی سبب زحیتست که فرزند
با پدر ه منت ندارد ارچه فراوان دهد عطا ه یعنی بدین جهان که
محل حوادثست ه در محنت وجود تو آورده مرا نثر واقفان
سر بره کالشمس فی الظهایر ظاهر اوله که ولاة و رعایة برمراد
لازم الرعایه دخی بودرکه دوستان پدره توقیر و اکرام و
مرغ دست آموز دل رأفت اندوزلرینی دانهٔ کرم بی نهایه
و لطف بی بهانه ایله رام ایده لر زیرا ان ابر البر ان یصل الرجل

اهل ودابیه حدیث لازم التنبیهی اوزره انلری زیارت و رعایت
جملهٔ اسباب برّ و سیرت حسنهٔ اشراف و اکابردندر حقوق والدده
وارد اولان احادیث جلیلة العوائددندر که ان الله لیرفع
الدرجة فی الجنة فیقول یا رب انّی لی هذه فیقول باستغفار ولدک
لک سعید بن مسیّبدن که عطر حسن البیانی ایله مشام جان اهل
عرفان معطر و مطیّب در مرویدر که بار اولان فرزند نیکو تبار
میتنهٔ سودن آمن و حفظ و کلاءتنه فضل بی علت ضامن اولور
میان بیش دادیانده فرید اولان فریدونک کلمات حکمت
نمونندندر که من برّ والدیه برّه ولده حکیم آخر بو قول معتبر ایله
تعریض سفلهٔ لئام و کلام سالفک مفهوم مخالفندن بو وجهله
حشر لئام ایلمشدر که من عقّ اباه عقّه ولده کتب کلامیه ده تحریر
و تکتیب اولندوغی نسق و ترتیب اوزره عقوق والدین بعد
قتل النفس اکبر کبائر و اعظم موبقات و جرائردر کبار انصاردن
جامع علم و عمل حضرت معاذ بن جبل رضی الله تعالی عنه بو وجهله
ورق گردان قال و قیل و قصه گذار حدثوا عن بنی اسرائیل
اولمشدر که حضرت کلیم کریم علی نبیّنا و علیه الصلوة والتسلیم
طور بشریتدن خروج و معراج طوره عروج ایدوب شرف
مکالمه و مناجاة ایله سرافراز و اوچ بیک بشیوز کلمات تامّاته
محرم راز اولدقده خاتمهٔ خطاب و هنگام رجوع و ایابده

بارگا

بارگاه عزتدن طلب وصیّت ایلدی جانب خدادن بی حرف
و صدا اندلکلوب اول شرف یافتهٔ کلّمه ربّه و بیدار دل پیشگاه
تنبهه یدی دفعه اوصیک باتک بیامی الهام بعده الآن رضا
من رضائی و سخطها سخطی ایله ختم کلام اولندی تاریخ انبیاده
نگاشتهٔ خامهٔ نکته زای عبرت فزادر که یکسوارهٔ مضمار انّی
احببت حبّ الخیر و صاحب قران حشمت سلیمان جنوده من الانس
والجنّ والطیر حق ابوّت و نصیحتی توفیه و فرزند عزیزنه بو کلمات
نصح آمیز ایله توصیه بیورر لر ایدی که احفظ یا بنی سنّة ابیک و لا
تنس وصیّة والدتک لیطل عمرک ابوینک وجوب رعایتنه بو معنی
کفایت ایدر که کلام قدیم ربّانیده که دفینه گشای راز نهانیدر

نظم
از درتن بمنظر جان آی ۹ بتماشای باغ قرآن آی ۹
تا بجان تو جمله بنماید ۹ آنچه بد و آنچه هست و آنچه آید

شعر
والدینه مبرّت و احسانک پایهٔ ذکر و بیانی عالی و قضی ربّک ان لا
تعبدوا الا ایاه و بالوالدین احسانا معناسی اوزره انلره برّ و عاطفت
مقدمهٔ عبادته تالی اولمشدر خلیفهٔ بلند اقتدار مظهر دعاء اللّهم
ادر الحق معه حیث دار اقضی الامة کاشف الغمة امام علی الهمة رضی
الله تعالی عنه ولا تقل لهما اف و لا تنهرهما آیت نصیحت نماسندن
بو وجه دقیق اوزره تحقیق بیورمشلر که لو علم الله شیئا من العقوق
ادنی من اف لحرمه بعده لجهٔ غیب هویتدن بر قطره حکمتی

ساحل شهادته کتوروب بو وجهله کشف اسرار و راز لازم الابرازی
تحفهٔ مجلس ابرار ایلمشلر که فلیعمل العاق ما شاء ان یعمل فلن یدخل
الجنة ولیعمل البار ما شاء ان یعمل فلن یدخل النار باب عقوقده
مسوق اولان اخبار صحت آثاردندر که ایاکم و عقوق الوالدین
فان ریح الجنة توجد من مسیرة خمسمائة عام و لا یجد ریحها عاق
آب صوری نک که مراج عالم ارواحدن باعث دوری ضروری
اولمشدر اطاعتی ضربهٔ لازب و بو امره مخالفت ایدن فرزند بی‌بصیرت
مأمن رحمتدن بعید و عازب اولیجاق آب معنوی نک که رهنمای
صراط سوی در هر حالده ترحیب و اجلالی اوجب و افرض بلکه بونک
مراعاتی مقصود بالذات و سائرک رعایتی بوکا نسبت مقصود بالعرض
اولور قطعه آباء اجسادنا هم سبب ۰ لان جعلنا عرض التلف
من علم الناس کان خیر اب ۰ ذاک ابو الروح لا ابو النطف نثر
هر عاقل رشیده خفی و پوشیده دکلدر که اگرچه لقد وصینا
الانسان بوالدیه حسنا اقتضاسی اوزره حیاتلرنده خفض
جناح ذل و مماتلرنده ثیاب دعا ایله تبذل متحتم و واجبدر
لکن آبا و امهات ایله فخر و مباهات نفس ابیه و سجیهٔ سخیه صاحبنه
نامناسبدر نظم بحر نیستی هر کو فروشد ۰ فلا انساب
نقد وقت او شد ۰ بمردی وا رهان خود را چو مردان ۰
ولیکن حق کس ضایع مگردان نثر هر بزرگ زادهٔ نادان که

ملر

مکتب فضل و عرفانده ترک تحصیل و اکتساب و وجههٔ مفاخرتده
نصب انصاب انساب ایده دیار رغبت هنر و معرفتده
مانند شهر واولسان الغیب هاتفدن بو کلمات پر لطائفی شنوا
اولور نظم ان افتخرت بآباء مضوا سلفا ۰ قلنا صدقت
ولکن بئس ما ولدوا نثر صاحب حیثیت اولان اهل همت پذیرای
کلام نظم ان الفتی من یقول ها انا ذا ۰ لیس الفتی من یقول
کان ابی نثر و عظم نخر ایله مفتخر اولمقدن مستنکف و ابی اولوب
احیاء سنت باهلیهٔ جاهلیه دن عار و هر آن التشرف بالهمم
العالیة لا بالرمم البالیة معناسنی اشعار ایدر نظم
از هنر خویش گشا سینه را ۰ مایه مکن نسبت دیرینه را ۰
آب گهرهای کهن را مجوی ۰ در چو کهن گشت شود زرد روی ۰
نثر صاحب نفس عصامی ع استاد سخنوران نظامی نثر
بو ابیات بی بهانه ایله فرزند فرزانه سنه پند و چشم زخم فلک
بی رحمدن وقایت ایچون سداب تلخ نصیحتی سپند ایلمشدر
نظم جایی که بزرگ بایدت بود ۰ فرزندی من ندارد سود ۰
چون شیر بخود سپه شکن باش ۰ فرزند خصال خویشتن باش ۰
نثر بر شاعر حکیم مشرب دخی گلزار فضل و ادبه اجراء جویبار
تدقیق و کلام مرغوبنی بو اسلوب اوزره تحبیر و ترقیق ایلمشدر
نظم بگذر از ننگ طبیعت چنگ در تحقیق زن ۰ ننگ باشد بایدر نسبت کمادر

الحدیث الثامن

فقروکی دفع ایچون زراعت قل	حالکی ماسوایه ایلمه عرض
افضل انبیا بیورمشدر	اطلبوا الرزق فی خبایا الارض

متن الحدیث بو حدیث شریف مطابق بحر خفیف درابو یعلی مسندنده و طبرانی مسند کبیرده و بیهقی شعب ایمانده حضرت عائشه دن رضی الله تعالی عنها بو عبارت ایله روایت ایتدکلری الجامع الصغیرده اشارت اولنمشدر فائق اللغه ده که قدری بین البلغا بلند و سمی و اختصاص یافته خذوا الغنائم من زبل الحجی در اطلبوا محلنده ابتغوا لفظی ایراد وایکی وجهله تبیین مراد اولنمشدر وجه اول زراعت وحراثته حث و تحریض و وجه ثانی معادنده مکنون اولان فلزاتک استخراجنه ترغیب و تحضیض اوله مرصاد العباد ده بو رسمله بسط مقدمه ارشاد اولنمشدر که فلاحت و دهقنت جناب عزت ایله معامله و سوداگری و بهترین مکاسب و اشغال اولدوغی وصمت ریب و اشکالدن بری اولوب فی الحقیقه صفت رزاقیده نیابت حضرت حق باقیدر لکن کار کشت و کاره مواظب اولان کاسب غیر کاذبه لازم و لازبدر که مال بی مآل ایله مغتر و مزاج حالی آفات ملک سریع الارتحال ایله متغیر اولمیوب اسباب یسار و مکنت ید تصرف و قدرتنده ودیعت اولدوغنه

تیقن و مرشد خرد رهنموندن الدنیا مزرعة الآخرة مضمونی تلقن ایده ع هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت شعر و فکر جمع و استکثار و اندیشهٔ باطل احتکارده اولمیوب همم رزق ایله پریشان اولان محاویج و درویشانه عین نظر ایله نظر ایتمیه و هنگام زراعتده تقدیم نیاز و ضراعت و زمان حراثتده سررشتهٔ خرمی حفظ و حراست ایدوب بو نیت ایله دانه فشان و بو امنیت ایله درخت نشان اوله که چراگاه زندگانیده سروخ ایدن هر ذی روح محتاج زاد و قوت و عطلت و اهمال هر حالده مذموم و ممقوت اولوب جنس حیوان و اغلب نوع انسان صنعت دهقنتدن عاجز و اسباب معیشتلری عروض تأخر ایله غیر ناجزدر و اقتضای حکمت قضا ایله هر کسک بر حرفته ممارستی امر ناگزیر و ضمن مجموعده مصلحت نظام اکمل تمشیت پذیر اولمشدر لاجرم خدمت زراعتی محض فوز و غنیمت بیلوب محصول زرع و بستانه کائنا من کان تطاول و مد ید تناوش و تناول ایدنلره طیب خاطر و صفای بال ایله حلال و ساحهٔ ضمیر وسعت پذیرندن ازالهٔ خاک روبهٔ ملال ایده بالجمله فلاحت فلاح نما خدمت خالق کل و کشت صورت کسبده عین توکل در نظم رمز الکاسب حبیب الله شنو
از توکل در سبب کاهل مشو
گر توکل میکنی در کار کن

كشت كن پس تكيه بر جبار كن **نثر** زيرا فلق حبوب والقاء حبوب
أأنتم تزرعونه ام نحن الزارعون مضمونى اوزره محضا صانع
بى علتك مشيتنه وابنته وصيد قوت ناميه شبكۀ قدرت
بشريه دن متنفر وجسته اولوب بعد القاء البذور طاعت و
نذورايله جناب مسبب الاسبابه قصد دنو وتقرب وروزنۀ
توكل واستسلام دن شروق آفتاب فضل وانعامه انتظار
وترقب ايدرلر **نظم** كيرم اكنون تخم راكر كاشتى
بر زمينى كه سبب بنداشتى ٭ كردو سه سال آن نرويد چون كنى
جز كه درلابه ودعاكف درزنى **نثر** اكر بعض سنين ده ربيع
زمين كشتزار واشجار مثمرۀ مقاصد وآمال خشك سال قحط وابسان
ايله بى برك وبر اولورسه زبان سرتيز ودل وسوسه آميز ايله
افاعيل حكيم كردكاره اعتراض وانكاردن پرهيز وآيت
وفى السماء رزقكم وما توعدون ده مخزون اولان حكم كونا
كونى درك وتمييز ايدوب قلت نان بى امتنان دن متضجر
وتنكدل وضيق معيشت وضنك وقلت ايله پريشان و
منفعل اولميه **نظم** جنون منك ان تسعى برزق ٭ ويرزق
فى غشاوته الجنين **نثر** وسنابل وحباتك نما ونباتنى
باران بهار واعتدال كردش ليل ونهاردن بلميوب
ساحۀ دل صفى سنى جرك شرك خفى دن پاك وبو مقوله حكم

حكم مجهوله ده متابعت اعتقاد عجايز جائز اولدوغنى ادراك
ايده **نظم** زالكى كرد سر برون زنهفت ٭ كشتك خويش
خشك ديد وبكفت ٭ كه بهم آن نوى بهم آن كهن ٭ رزق
برتست هرچه خواهى كن **نثر** دهقان صاحب ايقان كه دهقنته
بونيت ايله شروع ونقاء طويت ايله حفظ كروم وزروع ايدوب
اوامر ونواهى يى كماهى رعايت واقامت راتبۀ خدمتنده
مكابدۀ بى غايت ايده هر برك وبار ولقاطه ... وثمار كه
مسافران عالم ناسوته آندن قوت وقوت حاصل ناخود وحوش
وطيورك حواصلنه واصل اوله انك صحائف اعمالنه نوشته ومزرعۀ
حسناتنده كشته اولوب هر دانه كم بها سلوك راه خداده برقدم
راسخ وقطع مراتب اخرويه ايدن ياران ميانده سبب شرف
وبازخ اولور نيته كيم بو حديث شريف اكا اشارت وايماء وبو بابده اولان
پاداش وثوابى مكرمان زمانه اسماع ايدركه من يزرع زرعا او
يغرس غرسا فما اكل من الطيور والدواب يكتب فى ديوان حسناته
بلكه اخلاص عمل ايله تكميل انسانيت وعباد اللهه ايصال نفعه
تصحيح نيت ايدرسه كد يمينى ايله برآورده سفرۀ زمين اولان
محصول محصودى ربيع مقصودى ايله هر كيمكه تغذى وبلا تعدى تعشى وتغذى
ايدوب اول قوت ايله مراسم طاعتى اقامت ايده بابسرها اكا محسوب
ومن غيران ينقص من اجورهم شيئا ديوان حسنات وطى بيانته

مکتوب اولور نظم فضل حق که بهانمی جوید ۰ مغفرت را
بهانه می جوید نثر ارکان معمورهٔ یقین اولان بزرکان ملت
و دین دیمشلردر که برلقمه نان شایستهٔ سرخوان اولنجه حراث
واکار و حداد و نجار و آنک نظراء و امثالی محترفه و عمالدن اوچیوز
آلتمش کیمسه ترتیب تربیت و تربیبنده علی طریق المداوله مزاوله
ایدرلر چونکه اول لقمهٔ کم بها مستوران قباب اصطفادن برمرد
خدایه غدا اوله جناب کریم منان جمله عمله و کارکنانی اول ولی جلی
المواهبه هبه ایدوب یوم عسیرده نار سعیردن آزاد و دل ویرانی
او اهل رحمت و مغفرت و رضوان ایله آباد ایدر رباعی نان تا نشوی
موجب آزار دلی ۰ زیراکه نیرزد این جهان بار دلی ۰ دلها تو
بدست آر و مده دل از دست ۰ باشد که ترا کنند در کار دلی ۰
نثر و دار کرم مدارینی ابناء سبیل ایچون تسبیل و مهمان خانه
دخولی آشنا و بیکانه یه تسهیل ایدوب البخل بالطعام من اخلاق
اللئام قول حکمت شعارینی استحضار ایله اکرام صنوف ضیوفه
جذبی جد و بو بابده توفیق بذل و صرفی سعادت بزرک و عز
شرف عد ایده نظم ببخش مال و مترس از کمی که هرچه دهی ۰
جزای آن یکی ده ز داد کر یابی ۰ تو همچو منبع مالی بعینه چندان ۰
که بیشتر بدهی فیض بیشتر یابی نثر محصل کلام مفصل بودر که زراعت
کبی بر کرامت می اولورکه فی کل سنبلة مائة حبة فحواسی اوزره

شئ

30

شئ قلیل و یسیری تکثیر بلکه والله یضاعف لمن یشاء مقتضاسی
اوزره الی ما لا نهایه تضعیف و توفیر ایدوب مقابلهٔ کهنه
پوسیده ده عطایاء جدیدهٔ جدیده ایجاد و اجاده و منکران
معاده احیاء موات اقوات و ازواد ایله دلائل حشر اجسادی تکریر
و اعاده ایدر نظم کیمیا خواهی زراعت کن که خوش کفت
آنکه کفت ۰ زرع ثلثانش زرست و ثلث باقی هم زرست نثر
اهل بصیرت و دید و صاحب بصر حدیده ظاهردر بدیداولکه
حدیث مذکورده مسطور اولان وجوه معانی شراحک ابانه
و ایضاح اتدکلری محامل ظاهرة المبانی در نظم راویان این
بظاهر برده اند ۰ هم بران صورت قناعت کرده اند نثر
لکن هر ظاهرده باطن مرکوز و مرموز و هر شئ بارزده سر کامن
مکنون و مکنوز اولمغین راسخ قدم اولان ارباب همم ظاهر
قشر نمون ایله خرسند و مفتون اولمیوب طلب مغز و لباب
و معان استنباط معانی ده اقامت و الباب ایدرلر نظم
هیچ مندیش که هرجا ظاهریست ۰ آن ز حکمتهای پنهان مخبریست
فائدهٔ هر ظاهری خود باطنست ۰ همچو نفع اندر دواها کامنست
نثر شیخ کبیر عارف خبیر صاحب فکوک شفا ساز امراض شکوک
صدر الدین قونوی قدس الله سره السوی حضرتلری دم علی الطهارة
یوسع علیک الرزق حدیثنده نواله حکمتی کرسنکان معرفته

تنویل وطهارتِ باطنه ورزق معنوی ایله تأویل بیوردقلری گبی
بو حدیثده دخی بابِ تحقیق گشاده و رزقِ مذکوردن رزقِ
معنوی اراده اولنورسه خبایاء ارض دن مراد اقطارِ بلادده
اولان گوشه نشینلر و الاشراف فی الاطراف و کم فی الزوایا من
خبایا فحواسی اوزره سکنۀ بیغولۀ انزوا اولان غولت گزینلر
اولور یعنی گوشه گیرانِ پاک اعتقاددن دریوزۀ همت و استمداد
اولنه که انلرک انفاسِ حاجت روالری طالبانِ بی برگ و نوایه
غدای روحانی و سرگشتگانِ اودیۀ بعد و نوئی یه راحتِ جاودانی

نظم فهمِ نان کردی نه حکمت ای رهی ۹ زانچه حق گفتت کلوا
من رزقه ۹ رزقِ حق حکمت بود در مرتبت ۹ کان گلو گیرت نباشد عاقبت ۹

الحدیث التاسع

مؤمن اولدر که عفت اوزره اولو	اوله ذاتنده رفق و استسلام
دیدی بی رحم ایچون رسول امین	نزعت منه ربقة الاسلام

تمام الحدیث ان الله تعالی اذا اراد ان یهلک عبداً نزع منه الحیاء فاذا نزع منه الحیاء لم تلقه الا مقیتاً ممقتاً فاذا لم تلقه الا مقیتاً ممقتاً نزعت منه الامانة فاذا نزعت منه الامانة لم تلقه الا خائناً مخوناً نزعت منه الرحمة فاذا نزعت منه الرحمة لم تلقه الا رجیماً ملعناً نزعت منه ربقة الاسلام سنن ابن ماجه ○ حضرت ابن عمردن رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله

31

روایت اولنمشدر حیا سرِ حیاته تاج و کعبۀ رشد و اناته زتاج در
برسرِ چشمۀ زندگانی و آبشخورِ امان و امانی در که نهالِ مکارمِ
خصال آنک فیضِ بی غایتندن حسنِ تربیت آلوب ارضِ
رضاده نشو و نما بولور و آفتابِ شرم و حجابک فروتابی اولمادقجه
میوۀ اخلاقِ پسندیده خام و نارسیده قالوب صاحبی
چاشنیِ عوائدِ عدیدندن بی بهره و نومید اولور

نظم وفات به زحیاتت اگر وفات نباشد ۹ حیا هیچ نیرزد اگر حیات نباشد

نثر هر کیمک که مزاج حالی عارضۀ عدمِ حیا ایله سقیم و قاحۀ
وقاحت ده دائما مقیم اوله حلیۀ آدابِ جلیه ایله غیرِ محلّی
ولا اکراه فی الدین بارگاهندن فاصنع ما شئت وعیدی ایله
مخاطب و مخلّی اولوب دور ماندۀ حرمِ محترمِ الحیاء شعبة من
الایمان و مجون و صفاقت رفاقتی ایله داخلِ عداد لئیمان اولور

نظم اذا لم تصن عرضاً و لم تخش خالقاً ۹ و تستحی مخلوقاً فما شئت فاصنع

نثر بی ادب لطفِ ربدن محروم و شقاسی مقضی و محتوم
اولمغین دائما وسادۀ فساده توسّد و طبعِ خلاعت نماسندن
شیئاً فشیئاً خصالِ ذمیمه تولّد ایدر

ع هر گرانیست ادب لائقِ عزت نبود

نثر اولادار الامان اماننداندن آواره و دامنِ پاکِ
عفاف و عصمتی سرپنجۀ جنایتِ خباثت خیانت ایله صد پاره
اولوب ثانیاً بو خلالِ نافرجامک استتباع و استلزامی سرشتۀ

رأفت و رحمته سبب انقطاع و مخبر صادق الکلامک اعلامی
اوزره ربقهٔ اسلامه باعث انتزاع اولور حیا که جانب فیاض
مواهب دن محض حبادر خاصهٔ لازمهٔ اتقیا و شیمهٔ وسیمهٔ
رسل و انبیا اولوب خصوصا اول اکمل نشآت انسانیه و بینا ترین
مشاهدات احسانیه ع سلطان حرم سرای لولاک شر حجة تفضیل
البشر علی الاملاک علیه من الصلوات اجمعها و اجملها و من التحیات
اکملها و اشملها حضرتلرینک شمائل بی مانند و حلیهٔ یوسف پسند زیبنده
کان اشد حیاء من العذراء فی خدرها کلام صحت انتماسی که کتب
سیرده رقمزدهٔ نقلهٔ اجله در اثبات مدعیده اقوای براهین و ادله در
کتاب ادب الدنیا والدین ده بسط و تبیین اولندوغی اوزره
حیا اوچ قسمه منقسم و هر بری بر وسم ایله متسم در اولا جناب باری دن
استحیا و شرمساری در بو حیا اوامره امتثال و نواهی دن اجتناب
و اراضیٔ مراضیٔ الهیه یی قطع و اجتیاب ایله اولور بو مقامدندر که
نظم اقصی خرام بادیه پیمای لودنوت ۰ گیتی فروز مملکت
آرای والضحی ۰ چون هر دو کون روشن از انوار روی اوست ۰
صلوا علیه ما طلع البدر فی الدجی شر استحیوا من الله حق
الحیاء فرمانی اظهار و اصحاب افنده حقیقت حیادن تنبیه
و استخبار ایتدکلرنده حدیث مجملی تبیین و تعمیم و فائده سی تصحیح
تکمیل و تتمیم ایدوب بیوردیلر که من حفظ الرأس و ما حوی و البطن

وما

وما وعی و ترک زینة الحیوة الدنیا و ذکر الموت والبلی فقد استحیی
من الله تعالی حق الحیاء ثانیا اجناس ناس دن خجلت و استحیا
و شوره زار دل زارینی رشحات سحاب شرم و وقار ایله احیادر
بو قسم حیا دار الحرب هجر و خنادن مهاجرت و بالطوع بنی نوعلرندن
کف اذی و ترک مجاهرت ایله اولور نظم طرازندهٔ این خجسته رقم
چنین راند در نقل قصه رقم شر که برکون صحابیٔ مقبول صاحب
سر رسول حذیفة بن الیمان ذرت علیه شآبیب الرضوان امتثال
فرموده فاسعوا الی ذکر الله و بلا ریا و سمعه اقامت فریضهٔ جمعه ایچون
عزم راه ایدوب کوردی که اصحاب وفا و وفاق بحر ذرف استغراق
دن ساکن فرضهٔ اداء فرض و فضل خدایی طلب و ابتغا ایچون فرمان
پذیر فانتشروا فی الارض اولمشلر اول حضرت طور تقصیر و ندامت
دن اظهار ضجر و اضطراب و ممر جماعتدن عدول و انتکاب
ایدوب لا خیر فیمن لا یستحیی من الناس کلام حکمت اساسنی ایله
تمهید عذر و پوزش و تخلف ثواب مسابقت دن اظهار
اندوه و سوزش ایلدی نظم و رب قبیحة ما حال بینی ۰
و بین رکوبها الا الحیاء ۰ اذا رزق الفتی وجها وقاحا ۰
تقلب فی الامور کما یشاء ۰ شر بوکونه حیا فرط مروت و حب
ثنادن ناشی و صاحبی وصمت ذمائم و معائب دن متباعد
و متحاشی اولور بو سببدندر که جلباب حیایی القا ایدن بی عارلرک

هتك عرض ووقاری مغتفر ومن القى جلباب الحياء فلا غيبة له وعيد
اكيدنه مظهر اولور ثالث كندو نفسندن شرم وحجاب ومخدرهٔ
حال خجلت مآلی احسن الحياء استحيا وك من نفسك پرده سند
تستر واحتجاب در بو نوع حيا ترك خائنهٔ اعين وامر تقوی ده تثبت
وتبين ايله اولور بر حكيم موشكافك زادهٔ طبع صافی دركه لیكن
استحيا وك من نفسك اكثر من استحيائك من غيرك وبر اديب
فصيح زبان كليد انديشهٔ بيانی كشاده وجوهر حكمتی طبق عرضه
نهاده ايدوب ديمش كه من عمل فی السر عملا يستحيي منه فی
العلانية فليس لنفسه عنده قدر حيانك بو قسمی رياضت نفس
حرونی وتساوی بيرون ودروندن اولوب شرف فطریدن
بادی وبادر لكن وقوعی عزيز ونادر اولور صحابی حسن الطبيعه
يعنی لبيد بن ربيعه رضی الله تعالی عنه بعد شرف الايمان همان
بو شعری قرض ونقادان فضل وهنر اولان بلغاء مديح گستر
محضرلرينه عرض ايلمش ايدی **نظم** ما عاتب المرء الكريم كنفسه
والمرء يصلحه القرين الصالح هر شخص بی ريانك كه ننك وحياسی
كامل ووجوه ثلاثه يی شامل اوله ميرهٔ حسن سيرتی امتياز و
اشراف واعيان ميانندە تحصيل رجحان وامتيا زايدوب
دوربی امان آخر زمان ده پس ماندهٔ عقد الف ودور افتادهٔ
فخلف من بعدهم خلف ايكن داخل حزب واشوقاه الی اخوانی

وهاتف

33

وهاتف مژده رسان لساننددن مستمع تهانی نهانی اولور
نظم شرمی بدار اگر كنمت نام آدمی كز آدمی شريف ترين
خاصيت حياست ٥ شرم آيدت ز معصيت ارمن بيان
كاندر حوج تو لطف ازل را چه اعتناست ٥ ٥ ٥

الحديث العاشر

عاقل اولدر كه دار دنياده | اخرت فكرين ايليه بالذات
كه رسول خدا بيورمشدر | اكثروا ذكر هاذم اللذات

متن الحديث بو حديث موعظت بيانی زياده ونقصاندن
بحر خفيفه موافق اولوب سنن نسائی ده حضرت ابو هريره دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ايله روايت اولنمشدر لكن سنن ترمذی
وابن ماجه ده اكثروا ذكر هاذم اللذات الموت عبارتی ايله مذكور
والموت لفظی هاذمدن بدليت اوزره مجرور در سيوطی شرح
ترمذی ده هاذم ذال معجمه ايله قاطع معناسنه اولدوغنی تصريح
وحضرت شيخ اكبر ع قدس الله سره الانور شر دخی كتاب
مسامره ده بو روايتی اختيار وترجيح ايلمشدر ذكر موت وفنا
بر ترياق اكبردر كه اژدر چرخ بر همونك سمومی انكله اندفاع و
ارتداع بولور واندیشهٔ زوال دنيا بر داروی هشبردر كه
نفس شريرهٔ بشريه نك كسر وفرت فورتی انكله حاصل اولور **نظم**
اگر صد سال مانی ور يكی روز ٥ ببايد رفت ازين قصر دلفروز

كنم

ازین سر آمد این کاخ دلاویز ۰ که چون جا گرم کردی گویدت خیز ۰
نثر مشکۀ عقل بیش اندیش من حصه دار اولان لبیب زیرک
سازه سزاوار بوددر که بودار پر اکدازک دولت ناپایدارنه ممکور
وزیر فلک فیروزه ده عمر پنج روزه یه مغرور اولمایوب
راه طلب افسرده چراغ عمری افسرده اولمادین دامان علائق
بی سامان دن دست همتی قاصر و عین عبرت ایله فراز اقبالدن
نشیب ادباره ناظر اوله نظم ای ز خوبیٔ بهاران لب گلزار ۰
بنگر آن سردی و زردیٔ خزان ۰ روز دیدی طلعت خورشید خوب ۰
مرگ او را یاد کن وقت غروب نثر دنیای بدنهاد بر عروس
هزار داماددر که هر روز بر بدمست عالم سوزه ال ویرور
و هر شب هزار ناز و طرب ایله برنا قبول نود ولتک جامۀ خواب
عشرت و وصلتنه کیرور للمؤلفه جهانی بر زن بی مهره بلکه در حکما ۰
که هر کسه اوله وعدۀ دروغی آماده ۰ تجرد ایله مسیحا کبی سبک روح اول ۰
محبت ایتمه عروس هزار داماده نثر هزار آفرین اول
مرد عفت قرینه که اول مکارۀ پر مکارک بازیچۀ مردم فریبنه
فریب اولمایوب دست عصمتنی گوشۀ ذیل رغبتندن کشیده
و گلزار دهر سست بنیادده سرو آزاد کبی دامن چیده اوله
نظم ناورد محنتست درین تنگنای خاک ۰ محنت برای مردم
و مردم برای خاک ۰ لا خیر دان نهاد جهان و رسوم دهر ۰

لاشی

لاشی شناس برگ سپهر و نوای خاک نثر بو رهگذر پرگذر
بر سا باط کهنۀ دو دردر که انده القاء عصا ایدن اهل عافیت
عاقبت آزردۀ نیش رحیل و بو رباط پر خباطده حسب المرام
مکث و آرام ایلمک امر مستحیل در رباعی دنیا چو رباط و ما درو
مهمانیم ۰ تا ظن نبری که ما در وی مانیم ۰ در هر دو جهان خدای
می ماند و بس ۰ باقی همه کل من علیها فانیم نثر کلمات علیۀ
علویه علیه الرضوان والتحیه دندر که نسیان الموت صدأ القلب
ابن معتزک تشبیهات مخترعه سی ایله ناقدان صنائع بدیعیه
مرتاح و مهتزدر خفتگان راه هدایتی رقدۀ پندار و غفلتدن
ایقاظ و تنبیه و مسافران خان فلک خوانک تعاقب و تناوبنی
بو گونه تشبیه ایلمشدر که اهل الدنیا کصور مختلفة اذا طوی بعضها
نشر بعضها رباعی ای دیده اگر کور نه گور ببین ۰ وین عالم
پر فتنه و پر شور ببین ۰ شاهان جهان و سروران عالم ۰ در زیر
زمین در دهن مور ببین نثر پس خردمند سری یه شایسته
و حری بودر که خلوتخانۀ درونندن طول امل گوناگونی اخراج
و طیش و سبکساریدن طاری اولان غلبۀ قلبۀ قلبیه یه
دواء تلخ کفی بالموت واعظا ایله علاج ایدوب هر آن ملاحظۀ
حدیث کن فی الدنیا کانک غریب او عابر سبیل و عد نفسک
من اصحاب القبور و جسر خسر نمای دنیادن دیدۀ خونبار اعتبار ایله

القلة الداء والتعب

عبوز ایده نظم یکی وان جهان را برین رهگذار . ندارد کسی
برسَرِ پل قرار نثر موت که برامرِ ناگزیر ودَردِ درمانْ ناپذیردر
ع انَّ المنایا لاتطیشُ سهامُها نثر آنک وقوع ونزولندن
ارباب حِجی وعقول بیهوده اندو هناک وقبل حینِ الحَیْن آماج
ناوکِ غم وهلاک اولمازلر بلکه لیس للماضین حسرة الموت انّما لهم
حسرة الفوت مقتضاسی اوزره حسب الوسع والامکان رعایت
شُعَب ایمان ایله تکمیل حسن استعداد والموت کفّارة لکلّ مُسلم
حدیثِ تسلیت رسانی تدبّر وامعان ایله تحصیل رشد واستعداد
ایدرلر نظم کاشفِ سرپوشِ سِرِّ معنوی مثنوی اینچنین فرموداندر
جمله عالم زین غلط کردند راه . کز عدم ترسند وآن آمد پناه نثر
اگرچه عالمِ مشوّش اطوارک کار وباری مجموعهٔ بی رابطه کبی
پریشان ورسم بی ضابطه کبی ناچسبان در لکن مزرعهٔ آخرت
اولدوغی جهتندن هر مردِ موفّق که طالب جلیهٔ حق اوله
نظم در همه چیزی هنر وعیب هست . عیب رها کن هنراو زبدست
نثر مقتضاسی اوزره بو مارِ پرنقش ونگارک زهرِ محن واکدارینه
باقمیوب کمالِ حذاقت ایله اندن تریاقِ عبادت تحصیل ومضرّتینی
منفعته تحویل ایدر نظم الدهر فیه مسآءةٌ ومسرّةٌ . فجزاءُ دهرک
ان یذمّ ویحمدا نثر جمع اهلِ فضیلتک برشمع روشناسی وعالِمِ
علم ومعرفتک برمردِ روشناسی بودارِ بی ثباتک دَواهی

ودارها دن

وداراهاتندن بیزار ورقادِ غفلت غامره دن بیدار اولوب
متاعِ فانیٔ زندگانی دن بو وجهله اظهارِ فراغ وشکایت
دهره تعبی بو قالبه سبک وافراغ ایلمش که قطعه جزی الله
عنّا الموت خیراً فانّه . ابرّبنا من کلّ بَرٍّ وارأف . یخلّص انفاس
النفوس من الرّدی . ویدنی الی الدار التی هی اشرف .

الحدیث الحادی عشر

طالبِ علم اولان سعادتمند . لائق اولور نوازش ورحمة
بو حدیثی بیوردی پیغامبر . طالبُ العلم طالبُ الرحمة

تمام الحدیث طالبُ العلم طالبُ الرحمة طالبُ العلم رکن
الاسلام ویُعطی اجره مع النبیّین دیلمی مسندِ فردوسده حضرت
انس دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوکی
جامع الصغیرده اشارت اولنمشدر علمِ اشیاءِ معتنیٰ بهانک
اشرف وابهاسی وکانِ مکانِ امکانک جوهری بهاسی اولوب
منزلهٔ بهائم ودوابده اولان جهلهٔ ناصواب دن مابه الامتیاز
واسبابِ سعادتِ دارینه وسیلهٔ جمع واحیا زدر رباعی
اقبالِ مدام وعزّ دائم علمست . وآن چیز کزوست شرع قائم علمست
وآن خاصیت نغز ومکرّم که بدان . ممتاز شد انسان زبهائم علمست
نثر مظاهرِ رحمت اولان اربابِ علم وحکمت وعدهٔ رفع
درجات ایله نجوهٔ نجاتده جایگیر وایتاءِ خیرِ کثیر ایله مظهرِ فضلِ کبیر اولوب

النجوة المکان المرتفع

وما یعقلها الا العالمون مضمونی اوزره جهلهٔ بدتبار حیز اعتباردن
دور و ادراک حقائق اشیا زمرهٔ علمایه مقصور و محصوردر علم که
محض رحمتدن منبعث و مجرای سبق عنایتدن منشعب
اولمغین رحمت ایله متلازماندر و رونق فزای زمین و زماندر
بر همای همایون فردر که هرکدای بی سروپایه که سایه صاله همسایان
وامثالی بیننده فی الحال رتبهٔ شرف و کمال بولور و بر کیمیای سعادت اثر
در که هر مس بدطینتی که حجر تربیتنه آله میزان قدر واعتبارده
کامل العیار اولور **نظم** خاتم ملک سلیمانست علم جمله عالم صورت
و جانست علم **نثر** اما مجرد علم و درایت کفایت ایتمز بلکه علم عمله
مقرون و مشفوع و علم علم والعمل الصالح یرفعه ساعد سعادت
مساعدی ایله منصوب و مرفوع کرکدر تا که مقدمتیندن نتیجه حاصل
و صاحبی بار کران امانتی دوش استطاعت ایله حامل اوله **نظم**
حجت ایزدیست درکردن خواندن علم و کار ناکردن **نثر**
فرمان شرعه تابع و بند برای نهی ولا تکن الرابع اولان طالب
خوشه چینه حدیث اطلبوا العلم ولو بالصین تجب ناصح ناصع
وآیت او من کان میتاً فاحییناه ده علما آکا میتی جاهل ایله
تعبیر و حیاتی علم ایله تفسیر ایتدکاری شرف علمه برهان ساطع قاطع
در وجه علم حسن و صبیح و روی جهل سمج و قبیح اولدوغی مجمع علیه
وجمله ملل و ادیانده اهل علم و عرفان بنان توقیر و حنان ایله

ایله مشارالیه اولوب آسودهٔ مظلمهٔ جهالت اولان اهل غفلت
هر ساعت لسان حکمت ایله معاتب و ملوم و علم و فضیلتک
شرف و نباهتی فضلاً عن النقل بداهت عقل ایله متیقن و معلومدر
زیرا هر شخص نادانه کائناً من کان برامر سهلده اسناد جهل اولنسه
قبولدن عار و نسبت دانش و معرفت اولنسه فرح و بشاشت
اظهار ایدر صاحب قدر والای اللهم وال من والاه و شایستهٔ
جاه ما انتجیته ولکن الله انتجاه امام اعلم اقضی حضرت علی مرتضی نک
رضی الله تعالی عنه تحقیقات سنیهٔ سمیه و کلمات علیهٔ حکمیه لرندندر که
کفی بالعلم شرفاً انه یدعیه من لا یحسنه و یفرح به اذا نسب الیه بو قطعه که
عالم علمک کاشف رازی اولان امام فخر رازی یه منسوبدر
لوا حسن بیانی بار روی استحسانده منصوبدر **قطعه**
طلب کردن علم ازانست فرض که بی علم کس را بحق راه نیست
کسی نهنک وار دز آموختن که از نهنک نادانی آکاه نیست **نثر**
اکرچه علم دوای نفس مریضه و طلبی هر کسه فریضه اولدوغی مسلمدر
اما اول علم مفترض الطلب میان ارباب ادبده مکتوم و مبهمدر
بو بابده علماء اولوا الالباب تفریق شمل و هر بری صدد تحصیلده
اولدوغی علم جلیله حمل ایلیوب اختلاف رحمت نمونلری
سبب تشعب ظنون و نمودار الحدیث ذو شجون اولمشدر امام
حجة الاسلامک تحقیق و اعلامی اوزره مرض نفس و هوایه دوا اولان

نباهت شهرت معناسنه در

شول علم عظیم الجدوی در که بزم جهان فانی ده شمع روح حیوانی نك
انطفاسی ایله انتفا بولمایوب صاحبنی عذابات عذابدن تخلیص
وعقبات عقابدن تخلیص ایله بیر امن دل بر امنندن حشرات
حسرات دوز واول علم بی ریانك ضیاسی ایله وحشت آباد گوری
پر نور اوله قطعه یا من تقاعد عن مکارم خلقه . لیس التفاخر
بالعلوم الفاخره . من لم یهذب علمه اخلاقه . لم ینتفع بعلومه فی الآخره
نثر بعض ادعیهٔ مأثورهٔ نبویه علی قائلها افضل الصلوة والتحیة ده
اعوذ بالله من علم لا ینفع ودعاء لا یرفع بیورلدوغی طریق صراحت ایله
دلالت ایدر که هر علم نافع وظلمت غوایتی دافع اولمایه قطعه
نه بدان لعنتست بر ابلیس . که نداند همی یمین زیسار
زان بر ولعنتست کاندر دین . علم دارد بعلم نکند کار نثر
اگرچه افنان فنون قصر حصردن بیرون اولوب ثمار اوراق
بی شمار مصداق کریمهٔ متشابها وغیر متشابه در لکن مجلس خلانه که
شایستهٔ تحف بی حسبان در حسبان اولان اتحاف باگوره
خیر العلم ما حوضر به در نظم انی لا اکره علما لا یکون معی . اذا
خلوت به فی جوف حمام نثر شناوران محیط التحقیقه سزاوار
وحقیق بودر که علوم آلیه وعالیه ده تبحر وتفنن بلکه نظم
در همه فن صاحب یک فن تو بی . جان دو عالم بیکی تن تو بی
نثر معناسنده قصد رسوخ وتمکن ایدوب ثبت دفاتر وجرائد

اولان

اولان فوائد فرائدك الطف واظرفنی لوح محفوظ حافظه یه تسطیر
وهنگام ادارهٔ کلام ده یاد داشتنك ناشنیده وپسندیده سنی
تقریر ایلیه قطعه ما حوی العلم جمیعاً احد . لا ولو مارسه الف سنه
انما العلم بعید غوره . فخذوا من کل علم احسنه نثر علمك مدح
ودرودنده ورود بولان آیات واخبار وکلمات کبار خارج
حیطهٔ خریطهٔ شمار سمار اولوب ع زحد نطق وز وسع عبارت
افزونست نثر لکن بارگاه جناب کبریادن حضرت ابو الانبیا
علی نبینا وعلیهم شرائف الصلوات والتحایا یا ابراهیم انی علیم احب
کل علیم ایله خطاب وتکریم اولندوغی شرف علمه ابین شواهد
وبراهین وآیت بشارت نمون هل یستوی الذین یعلمون
والذین لا یعلمون اشرف طوائف انسانك علو شان وسمو
شانلرینه اظهر دلائل صحت رهین در قطعه زهی رتبت
عالی اهل علم . نگه کن که ایزد کجاشان نشاند . چو خوان شهادت
بوحدت کشید . بجنب ملائك بر خویش خواند

الحدیث الثانی عشر

شب قدرك علامتن صورنه . بو حدیث شریف ایدر انها
لیلة القدر لیلة بلجه . تطلع الشمس لا شعاع لها

تمام الحدیث لیلة القدر لیلة بلجه لا حارة ولا بارده لا
سحاب فیها ولا مطر ولا ریح ولا یرمی فیها بنجم ومن علامة یومها

تطلع الشمس لا شعاع لها طبرانی مسندِ کبیرنده حضرت واثله دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایتدوکی الجامع الصغیرده اشارت اولنمشدر لطائفِ اتفاقیات دندر که بو حدیث شریفک اولی بر مصراع وآخری بر مصراع اولوب مجموعی موافقِ بحرِ خفیف بر بیتِ لطیف در بحرِ محیطِ حقائق اشیا ایله آشنا اولانلر جوهریانِ مروارید عرفانه خفی و نهان اولمیه که لدی المحققین وعند اهل الکشف والیقین لیلهٔ قدرک مصادفه و وجدانی شهرِ رمضانه غیرِ مقصوردر بلکه سائر لیالیٔ سنه ده دخی مشهود اولدوغی مشهوردر جنودِ مجاذیبِ محابیبه عارضِ بی معارض اولان حضرتِ ابن فارضک بو کلام کرامت انجامندن که عند البلغا مستحسن ومستجاددر اول شبِ سعیدک اطلاق و عدمِ تقییدی مستفاددر

نظم فکل اللیالی لیلة القدر ان دنت ۞ کما ان ایام اللقا یوم جمعة

شرح جامیِ بلاغتی جامی اولان ملا جامی نک بو مطلع بالتنجامی که طرزنده بی بدل در اثباتِ مدعاده ادخل واَدل در نظم

ای خواجه چه جویی زشبِ قدر نشانی ۞ هر شب شبِ قدرست اگر قدر بدانی

شرح لکن افضل شهوره اشرفِ لیالیٔ مشهوره اوفق و انسب اولدوغی سببدن اکثرِ ازمانده اول شبچراغِ نورفشان کانِ شهرِ رمضانده افتقاددر بلکه نقودِ منیِ اوتارِ ثلثِ اخیرِ خیرنماده انتقادِ اولنور خلعتِ دانش و معرفتدی

طراز

طراز اعزاز من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم ایله معلم اولان علماء تحقیق وتأویل کشفِ رموزِ تنزیلده تأنق واحتیاط وسورهٔ قدردن اول نورِ سوادنشین وشبِ تجلی آیینک تعیینی ایچون وجهله استخراج واستنباط ایلمشلردر اولا لیلة القدر لفظی که طقوز حرف معتبردر سورهٔ مذکوره ده اوج دفعه معاد ومکرردر طقوزی اوچه ضرب دن یکرمی یدی عدد ظهور بولور وقولِ مشهورِ جمهوراوزره اول شبِ مغفرت قرین لیلهٔ سابع وعشرین اولماغه اشارت بابشارت اولور ثانیا سورهٔ قدرکه هرحرف سعادت ظرفی راحت فزای باصره وسامعه در بالتمام والکمال اوتوز کلمهٔ جامعه در واواخرِ سوره ده لفظِ هی که لیلهٔ قدره عائد وراجع در یکرمی یدنجی کلمه مقامنده واقع در بو نکته دخی اول شبِ پرانوارسابع اوتارده اولماسنی ایمارمز وایما ایدر سورهٔ قدرک سببِ نزولنده نیجه وجهِ مقبول زبان زدهٔ مهرهٔ مفسرین ونگاشتهٔ کلکِ براعت قرین در وجهِ اول بودرکه بنی اسرائیل دن براهلِ صلاح وشکرشاکی السلاح وار ایدی که بیک آی کفرهٔ بدرای ایله نبرد ومناهده وبند زرهٔ پرگرهنی هیچ برمحلده حل ایتمیوب کمالِ حزم وانتباه ایله فی سبیل الله مجاهده ایدردی اول شخصِ اسرائیلی جدِ بی حد وجزیلی نظم سیدِ انبیا پناهِ رسل ۞ مقصدِ کن فکان امامِ سبل شرح حضرتلرینک منظارِ دلِ بی نظیرلرنده انعکاس پذیر

اولوب امت شکسته بال پریشان حالک قصر اعمار وقلت اعمالندن
قلب پاک‌لری اندوهناک اولدقده اول حضرتی تسلیه وکاشانۀ
دل پرنورلرینی غبار فتوردن تخلیه ایچون سورۀ قدر انزال
وامت بلند همته اول شب عالی قدر اعطا واحسان اولندی تا که
پس ماندگان خیر القرون بلکه پیش خواندگان نحن الآخرون
السابقون گنج ویران آخر زمانده گنج نهان رب واحد یعدل
القایلی الفا ایدوب قلوب امت ضعیفه‌ده بو موهبۀ لطیفه تمکن
ورسوخ بوله ومجاهد اهل اسلامینک پرستش مدید وطویلی صحیفۀ روزکار
بوقلمون آثاردن منسی ومنسوخ اوله وجه ثانی بودرکه یکسوارۀ
آفتاب گردش دهر وشهرت یافتۀ غدوها شهر وروا حها شهر یعنی
حضرت سلیمان امین که رسالۀ رسالت وسلطنتی جمع وتألیف
ایله صیت قدر وعلاسی گوش ملأ اعلایه گیرمش ایدی وصاحب
قران ساهرۀ طول وعرض ومخاطب انا مکنا له فی الارض اولان
حضرت ذو القرنین ممتنع القرین که اصح روایت اوزره سلطنت
ولایتی ضم وتلفیف ایله لشکر عدل وانصافی قافدن قافه ایرشمش
ایدی ایکیسینک دخی طبیب سداد خدادادلری نوش داروی
نصفت وداد ایله دافع زهر قهر ومدت حکومت بانتظام‌لری
بالتمام بیک شهر اولوب طول زمان سلطنت‌ده جمع وحیازت
ایتدکلری مثوبات عدالت وعبادته فقراء امتک خدشۀ خواطر

مکسوره‌لری

مکسوره‌لری سورۀ مسفوره‌یه سبب نزول اجلال واول شب
پرطرب که نظم شبی بصبح سعادات ونجح آبستن • که روزنامۀ
دولت بدان مورخ بود • نثر آنک محاسن بی حسابندن بر
باب در تفاصیل عنایت ازلیه‌یه فهرست اجمال اولدی تا که
گرسنه چشمان ضعفۀ امت خوان یغمای بی نهایتدن
نائل قسط بی پایان وقامت با استقامت‌لرنه خلعت جنت
بهای والله یضاعف لمن یشاء برازنده وشایان اوله حیوة
الحیوانده بسط زرابی بیان اولنمشدرکه خلفاء بنی امیه‌نک اولی
معاویة بن ابی سفیان وآخری لقب حمار ایله اشتهار بولان
مروان درکه مدت خلافتلری سکسان ییلدن زیاده وافزون
وسنین مذکوره بحسب الحساب بیک شهر اولدوغی معلوم
محاسبان ذوفنون در امویه‌نک اسباب شوکت قویه‌لری
هبا هبا وآلات جمعیتلری دست خوش تفرق ایادی سبا
اولوب خورنق زیب رونق‌لری لکدکوب نائبۀ ثابتۀ ما غرّ
شیء الاهان ونام وناموس مأنوس‌لری نظم ثم انقضت
تلک السنون واهلها • فکانها وکانهم احلام نثر حضره سند
نابود ونهان اولدقده امام ابن الامام سبط خیر الانام سرچشمۀ
شجرۀ آل مصلح حسن الفعال رضی الله تعالی عنه وعن امه وابیه واخیه
النبیه وبناته وبنیه هنگام ترک خلاف وکین‌ده که مصداق

فرموده سيصلح الله به بين فئتين عظيمتين من المسلمين ايدى
معترضان لئيمه اسلوب حكيم اوزره تلوين خطاب وليلة القدر
خير من الف شهر ايله تمهيد جواب بيوردقلرى نك سترى منكشف
ومنجلى ومجوبه كرامت ورآه سرادق حجر وخافيه دن نمايان ومتجلى
اولدى مصراع فما مثله عن مثله ببعيد ۹۹

الحديث الثالث عشر

خيره هر كيم دلالت ايلرايسه	آخر نده بولور جزاى بهى
ساعىٔ خير اچون بيوردى رسول	فله مثل اجر فاعله

تمام الحديث من دل على خير فله مثل اجر فاعله صحيح مسلم وسنن
ابى داود وترمذى ده حضرت ابو مسعود بدرى دن رضى الله تعالى
عنه بو عبارت ايله روايت اولنمشدر بوكا مشابه ومدانى اولان
احاديث صحيحة المبانى دن دركه الدال على الخير كفاعله والله يحب اغاثة
اللهفان سنن ترمذى ده بو قول صحت قرين تبيين وتوصيل
وسبب ورودى بوكونه تفصيل اولنمشدركه خاص الخاص جناب
رب صاحب وقت لايسعنى فيه ملك مقرب رسول نيكخو ع
عليه صلوات الله ثم سلامه حضرتلرينك نديم نديمى قرين لرينه
براعرابى حزين ولوج ونفس پرتابى نعمت باردهٔ دنو واقتراب ايله
كسب ثلوج ايدوب نوائب روزكار ناهموار ايله مركوب رهوارى
كرفتار عطب وبوار اولدوغندن اظهار عجز وبيچاركى وكمال ضراعت

وابتهال ايله استدعاء حموله وباركى ايلدى رباعى صدرى كه زهر چه
بود برتر او بود مقصود زاعراض وزجوهر او بود آنجا كه ميان
آب وكل بود آدم در عالم جان ودل پيمبر او بود شعر فقدان مركوب
ايله اول سائل منكوبه باسط يد اعتذار ع ولا اجود يد الا بما تجد شعر
ايله پاسخ كزار اولدقده حضار مجلس پرانوار دن بر صحابى كرم
شعار كه ميان صحب كبار زده روشناس ووجهه مدلول ان لله
عبادا خلقهم لحوائج الناس ايدى ديدى كه اى شفيع سركشتكان
يوم العرض وكنجور خزائن سموات وارض اكر امر قضا نوانك جريان
ايدرسه بو سائل نامرادى بر جواد راد كرم زاده دلالت وارشاد
ايده يم كه اعطاء مركوب ايله خاطر مكروبنى النشاط وشاد وزحمت
جلىٔ راجليه دن انجا ايله اعانت وانجاد ايليه حضرت رسالت
پناه عليه من التسليم اكمله واذكاه اول حين ده حضار نادىٔ
سعادت قرينه من دل على خير حديثنى الى آخره افاده وتقرير وامر
تضاعف اجرى تسهيل وتيسير بيورديلر قرطبى قرطهٔ بيانى
آويزهٔ كوش اهل اذعان ايلمشدركه دال ايله فاعل مصادفهٔ اجر
كامل ده برابر وسيان وبينهما مماثلت اجر وجزا داخل حيطهٔ امكان در
زيرا بو مقوله اعمال خير وصوابك كميت يا داشت ونوالى
وابستهٔ فضل وهاب دربيار بخش اندك پذير اولان غنى قدير
فضل وسعندن بدئ وبديع دكلدركه پاى مكنت وتوانى

سنکلاخ عجز وهوانده شکست اولان فقیر تهی دستک روی
عمل یسیرینه ابواب فضل کثیری کشاده ورتبهٔ حسن جزاسنی
کیف ماشاء زیاده ایلیه نظم ان المقادیر اذا ساعدت
الحقت العاجز بالقادر نثر خصوصا که خیمهٔ عملی ستون اخلاص ایله
مرفوع و حرم سرای کرد ازندن نامحرمان اغراض واکدار مدفوع اوله
لا محاله اسرهٔ افعال سنیه سندن تابش فحوای رب عمل صغیر تعظمه
النیه مشهود اولی الابصار وسنبلهٔ سعی اندک نمادن حبوب اسرار
والله یضاعف لمن یشاء مکشوف وآشکار اولور ع جزای
کردهٔ هرکس بقدر نیت اوست نثر بو حدیث صحت مآثرک
اخوات ونظائرندن من فطر صائما فله مثل اجره حدیثنده دخی بو معنی
محقق ومقرر وبینهما امر مماثله ومعادله مرعی ومعتبر در بو مقامه
کلنجه قرطبی نک کلام با انتظامی درکه نقاوهٔ سی تلخیص وسیاح
خامهٔ سنکسار ع عبارانتا شتی وحسنک واحد نثر دیارنده
کشت وکذاره ترخیص اولنمشدر من سن سنة حسنة حدیثی که
راویسی ابن ماجه وکتاب محاسن آدابه دیباجه در کان له اجره
ومثل اجورهم من غیر ان ینقص من اجورهم شیئا کلامی ایله ایغال
واتمام اولندوغی مماثلت حقیقیه مسلکنی ترویج ومحروران
کرب ریبتی مروحهٔ یقین وطمانینت ایله ترویج ایدر اکرچه بو موعظه
براعتبار ازدن هرکس حصه دار اولماق شایسته وسزاوار در
لکن

لکن محرمان بزم منادمت مناسبتی اکثر ملوک وسلاطینه قرین
اولمان ندما وقرابینه خصوصیتی زیاده تر درکو یا بر آیت کریمه درکه
اول طائفهٔ نیکو شمائل شاننده نازل اولمشدر یا بر خصیصهٔ عظیمه درکه
اهل قرب واستخلاص اولانلر آنکله اجتبا واختصاص بولمشدر
زهی حسن حال که بر مرد پاکیزه خصال محاضر اصحاب سعادتده
سوق خیراته تعود ونفس نافرمانی حصائد لساندن انذار وتوعد
ایدوب عناسن دل پرعنا سنده ع حیف باشد که جز نکو کوید
نثر معناسی صورت نما وقل الخیر والا فاسکت جاده سنده
پابرجا اوله القاء شر وخبال ده دخی وزر ووبال بو منوال
اوزره در رب کلمة تقول لصاحبه دعنی معنی سندن غفلت
وذهول ایدن ندیمان ناقبول اصحاب دولت واحتشام
نامنه اولان لئامه صورت حقده نیجه باطلی سوق وقلادهٔ
وبالی کردن حاللرینه طوق ایدرلر انلر دخی مرغ زیرک حس مشترکلرینی
بستهٔ دام تحمیق وبهر مزاح کو ومزاج کیر که خوش آمد وصدق
الامیرینی تصدیق ایدوب کحاطب اللیل جمع وتیل ایتدکلری
مال غیر حلال ایله نیجه جوامع وصوامع بنا وتجصیص وطاق ورواقنی
آمز وعامرینک ذکر مدائح ومآثرنی ایله تخصیص ایدرلر زمانه ده اولان
اغنیاء اغبیا اعتنا ایتدکلری وقف وتسبیل اکثر بو قبیلدندر
منطوق الحلال لا یحتمل السرف قرار داده سلف ایکن عجب حالت

وغريب جهالت دركه خلافنه ذاهب وعلى العمياء عشوۀ
خبط عشوايه راغب اولورلر زعم باطل ورأى سخيف سافللری
بو دركه بناء شداد بحسب الامر العادی ممتد ومتمادی ولمعلّه
مزد خدا داد مزداد بلكه مبانىء او قاف قاف نهادلری ابد الآباد
معمور وآباد اوله دل كدورت اثرلری بو معنادن غافل وبيخبر
دركه حرام مدنس شايستۀ باركاه مقدس اولمايوب فحوای
ان الله طيب لا يقبل الا طيبا ء وق اطماع آلوده واغراض
بيهوده لی قطع وحسم وكتابۀ زرنكار روزكاره ان الله لغنی
عن العالمين نص مبيننی نقش ورسم ايلمشدر اول مقوله
آثار غير مقبوله باركاه استغناء خداده هباء منبث وبانىء
بر زورنك سعی نامشكوری بيهوده وعبث اولوب بلكه سخت
غرامت فزادن توقع خير وجزا ايدكلری ايچون اوضار
ذنوب واوزار ايله آلوده وملطخ وشايستۀ عذاب دوزخ
اولورلر اكرچه القاء خير وشرده اولان يا داش نفع وضرر
امر غير متغير وسنجيدۀ ترازوی قضا وقدردر **نظم** اين
جهان كوهست وفعل ما ندا ٭ سوی ما آيد نداها را صدا **نثر** اما
دقائق خيرات وشرورده اطلاع وعثور بر هوشمند عاقبت
بينك بيشه وآيينی دركه هر كس زمان اختلاف واختلالده
متحير وعظم نظم احوال نا منجبر ايكن اول فئۀ اهل سنته متحير وغلبۀ

ظلمت

ظلمت بدعت دگيس مميز اولوب مجالس اصحاب دولدن
تزيين سوء عملدن اجتناب وامتناع وهنكام سوق كلامده
كونوا قوامين بالقسط شهداء لله ولو على انفسكم او الوالدين
والاقربين نص مبيننه امتثال واتباع ايده تاكه قلوب آهنين
بی آه وانينی تأثير فحوای الكلام اذا صدر من القلب وقع الى القلب
ايله جلب ايدوب هرآن محجۀ رشده وايقانه هادی وحسن
سوق ودلالتی ايله نيجه خير ومبرته بادی اوله **قطعه** تكلم وسدد
ما استطعت فانما ٭ كلامك حی والسكوت جماد ٭ وان لم تجد
قولا سديدا تقوله ٭ فصمتك عن غير السداد سداد ٭ ٭ ٭

الحديث الرابع عشر

كرچه انواع لطف حق چوق در	طول عمرك ولی كه يوق بدلی
فخر عالم ديدی كه وير بكا عمر	ما علمت الحيوة خيرا لی

تمام الحديث اللهم بعلمك الغيب وقدرتك على الخلق
احينی ما علمت الحيوة خيرا لی وتوفنی اذا علمت الوفاة خيرا لی
اللهم واسألك خشيتك فی الغيب والشهادة واسألك كلمة
الاخلاص فی الرضی والغضب واسألك القصد فی الفقر والغنی
واسألك نعيما لا ينفد واسألك قرة عين لا تنقطع واسألك
الرضی بالقضاء واسألك برد العيش بعد الموت واسألك
لذة النظر الی وجهك والشوق الی لقائك فی غير ضراء مضرة ولا فتنة

مُضِلّةٌ اللّهمّ زيّنّا بزينة الايمان واجعلنا هداةً مهتدين سُنَن
نسائی ده حضرتِ عمّار بن یاسردن رضی الله تعالی عنه بو عبارت
ایله روایت اولنمشدر حیوة و زندگانی که عمامهٔ سبحهٔ شادمانی
و دیباجهٔ صحائفِ امانی دُرِ بر گوهرِ گران قیمتدر که کانِ فضل
وجوده پرورش و وجود بولان جواهرِ اعطیه و مآثردن بجذافیرها
اَعلی و اَغلی دُر و بر عظیم نعمتدر که مهمانخانهٔ امکنهٔ امکانده
اولان الوانِ نعیم اکواندن بجذامیرها اَلَذّ و اَحلی دُر بر پارسای
چشم سیردر که بلّهٔ آرزوی استغناسنده سلطانِ فرمانروا
ایله گدای دربدر همسنگ و برابر اولوب شاهبازِ همّتِ عرش
پروازینی صیدِ زخارفِ دنیا و مافیها به صالمز و بر شاهدِ فروکِ
ناپذیردر که مِسّاس و صحبتندن نشوز و نفرت ایدوکی حریفِ
ممکور و مفتوندن بذلِ گنجِ قارون ایلسه بر آن مهل و امان
ویرمیوب محصولِ خافقینی عیننه الماز اما مجرد معمورهٔ طولِ عمره
دخول بسندیده و مقبول اولمادوغی کتبِ حکمیه ده مشروح
و مقبولیتی بر قاچ شرط ایله مشروطدر شرطِ اوّل اوقاتِ حیاتی
غفلت و غرور ایله مضی و مرور ایتمیوب نظم فهو كالصِّلّ
من بنات الافاعي كلما طال عمره زاد شراً نثر وعیدندن حذر
و هر ساعت تجدیدِ مراسمِ طاعت ایله خیارکم اطولكم اعماراً و
احسنكم اعمالاً خواسنی رفیقِ سفر و حضر ایتمکدر نظم عمرِ بی توبه
سمه

العطاء کالعطیه جمعها اعطیه ح
اخذه بجذامیره ای بجمیعه ... ح
فرکت المرأة زوجها ای ابغضته فهی فروک ح
النشوز الاعراض ح
الصل الحیة ح

43

همه جان کندنست • مرگِ حاضر غائب از حق بودنست ••
عمر و مرگ این هردو با حق خوش بود • بی خدا آبِ حیات آتش بود • نثر
شرطِ دوّم تأثیرِ پاییزِ شیب و ناتوانی ایله ریحانِ سرسبزِ شباب
و جوانینک ذبولنی تفکر و بیضاءِ بر ضیاءِ صحّتک مغربِ زمین
آفتِ خرافتده افولنی تذکّر ایدوب کفی بالشیب ناعیاً زیرِ
عریانینی پیشِ نهادِ دیدهٔ گریان ایتمکی تعوّذ و سنّتِ نبویه اوزره
ارذلِ عمردن تعوّذ ایلیه ع درعیشِ خوش آویزنه در عمرِ دراز
نثر زیرا مانندِ مار و نسر طوماری اعمار نشر اولنماق عند اهل
السداد داخلِ حیزِ اعتداد اولمایوب بلکه هر پیرِ کبیر من تمنّی طول العمر
فلیوطّن نفسه على المصائب سهمِ صائبنه سپر و محن و فقدِ اقارب
و اولاد و غلبهٔ اضداد و انداد ایله عرضهٔ عوارض و محن اولور رباعی
دردا که درین زمانهٔ غم پرورد • حیفا که درین دائرهٔ عمر نورد ••
هر روز فراقِ دوستی باید دید • هر لحظه وداعِ همدمی باید کرد نثر
نابغه نک که مجرای لساندن میاهِ فنونِ حسنِ بیان نابعه در
بو کلامِ رقّت انجامی لازم الحفظ و التکرار و سببِ اتعاظ و اعتباردر
نظم حَسْبُ الخليلين ان الارض بينهما • هذا عليها و هذا تحتها بالي
نثر خصوصا که غمارِ طولِ اعمارده دست و پا اوران اهلِ دنیا
زیردستنده اولان هردون و پستک تقدّم و تفوّقندن
اندوهناک و حزین و کندونک تأخّر و تعوّقندن جبینِ رضاسی

پرچین اولوب نیچه ناصح لجیبک عرض بی عیبنی اقتراض وضمنا
افاعیل صانع حکیمه دخل واعتراض ایلمک لامحاله اعمال حید
سالهٔ بی احباط وقسمت ازلیه یه ناراضی اولان حریص متقاضی بی
مهبط خذلان وخسرانه انهباط ایدر رباعی هرچیز که در ازل بآن
فرمان نیست . کردن طلبش کار خردمندان نیست
وآن چیز که بهر تو مقدر گشتست . گر میطلبی ور نه ازان حرمان نیست
سرسر محفل جامع قرآن ع رهبر شعب شعبهٔ ایمان سر خلیفهٔ بی ربب
وریب حضرت ذو النورینک رضی الله تعالی عنه گفتار نصیحت
مداری درکه من طال به الزمان یری فی نفسه الهوان قطعه من تمنی
العمر فلیدرع . صبرا علی فقد احبائه . ومن یعمر یری فی نفسه .
ماتمناه لاعدائه نثر لبید بن ربیعه که صاحب قریحهٔ بریغه ایدی
ورم ضعف هرم ایله ندیم ندم وناله وتکریر دهور دهار ایله نود سالخ
اولدقده جای شکوایه نزول وافراغ وپیکر براعتی قالب
حکمته افراغ ایدوب دمیش که نظم ولقد سئمت من الحیوة
وطولها . وسؤال هذا الناس کیف لبید سر معبر عبرتی عبور
ایدن مردان غیورزدن بر اهل خبرت وعثور آفات طول حیاتدن
بوگونه نفثة المصدور وبث شکوای روزکار زده بی اختیار زبدل
مقدار مقدور ایلمش که نظم ماکنت اوثر ان یمتد بی زمنی
حتی اری دولة الاوغاد والسفل نثر بعده طنبور کلام مستجاده نغمهٔ

نغمهٔ اخوی زیاده ایدوب مستحق حرمان اولان نفس بد فرمانه
بو وجهله تقریع واصل سابقه بو معنایی تفریع ایلمش که نظم
هذا جزاء امرئ اقرانه درجوا . من قبله فتمنی فسحة الاجل نثر شرط
سوم ایام عیش وزندگانی هرج ومرج وپریشانی دن سالم
وسلطان سبق رحمت آثار غضب ونقمتی سالب اولماقدر زیرا
هر اوان باهوان که فتنه وآشوب ایله آمیخته ومشوب اوله خمیر
مایهٔ فریاد وزاری ولباس خیریت دن برهنه وعاری اولوب
واذا اردت بقوم فتنة فاقبضنی الیک غیر مفتون مضمونی اوزره
تمنی موت ومنون مباح وروا ودواء داء عدیم المطاقنه
شربت مرک مر المذاق علاج ودوا اولور ع کفی بک داء ان
تری الموت شافیا نثر احادیث فتن وملاحم ده که آشوب
رسان اهل مراحم در بو وجهله تصریح وباب تفصیل واسهاب
تصریغ اولنمشدر که شول زمان قیامت نشانده که نهیب
کلام ویدع الحلیم حیران آنک سکرات دهشت رساننددن براثر
ولهیب مهیب وتصبح المرء مؤمنا ویمسی کافرا آنک شعلهٔ
جهانسوز ضررزندن بر شرر ز در سیاط شرط اشراط جمعیت خاطری
تفریق وراه آخرتی منتظران بغتت بعثته تطریق ایتدکده گرفتار
حبالهٔ وسواس اولان خناٰلهٔ ناس فریاد کنان وخروشان
محلهٔ خاموشان دن عبور وسر برشترلری دزره حنوتراب ویل

ونبوز ایدوب خاک گورستان اوزره مرغ جثمان تمزع و بهر
بری طیرهٔ یا لیتنی کنت مکان هذا القبر ایله مهواة جزع وعدم
صبره شتاب وتمزع ایده باخصوص که گریه وزاری لری اضطراری
وهم دین اهمدن عاری اولوب آیینهٔ زنک خورده دل افسرده لری
بی صیقل وجلا و غلبهٔ ران شقوت اقران ایله هر بری مصداق
ولیس به الدین وما به الا البلا اوله رباعی نی کار به آب
دیده برمی آید ٭ نی کام دل رمیده برمی آید ٭ نی زندگئی نخوش
دلی می کذرد ٭ نی جان بلب رسیده برمی آید شر اگرچه ارباب
دانش ع سرمایهٔ عمرست و دراز اولی تر شر مصداقنک
اطلاقنه مائل اولمشلر در اما اصحاب بینش ع عمری که بتلخی
کذرد کوته به شر فحوای سدیدی اوزره طرف تقییده قائل
اولمشلر در حدیث مذکورک که نهانخانهٔ خاتمه سنده سر ختام
مسک مکتوم وسطر آخرینی طابع عبارت واجعلنا هداةً مهتدین
ایله مختوم در ارباب بصیرت وبصارته لمح واشارت ایدر که
ثنا وتعمیرک ستایش پذیر اولمه سی نهایتی قرین هدایت
اولدوغی صورتده در نظم عمر خوش در قرب جان پرورد نیست
عمر زاغ از بهر سرگین خوردنست شر اما شول طول حیات که غوائل
وتبعات دن مهذب وصاحبی النصاب سوط عذاب ایله غیر
معذب اوله بر سرمایهٔ گران وایه در که هر دمی سلطنت ذی القرنین

وجه

تمزع اسرع ح

اعوذ بالله من الرین والران وهو ما رکب القلب من القسوة ح

الطابع خاتم ح

الفناء غالعمر ممدود ح

45

وجهدن اعز واحب ونفسی تحصیل قربات عالم اقدسه وسیله
وسبب در رباعی غافل منشین که این زمانیست عزیز ٭
هر دم که برآید از تو جانیست عزیز ٭ عمری که بیاید ونخواهد رفتن ٭
ضائع مکنش که میهمانیست عزیز شر لاجرم شایستهٔ اهل همم
بودر که زیر فلک بی قرارده حیوة زودگذار ایله ممکور ومغلوب
وعنان ماسکهٔ غیرتی غلبهٔ غارتگر غفلت ایله ربوده ومسلوب
اولمایوب روزنهٔ بطالتی مسمار جد بیشمار ایله تسمیر وکسب بضاعت
طاعتده ساق سعی وعزیمتی تشمیر ایلیه رباعی تاچند می وساغر
وساقی طلبی ٭ با اهل فضول همدم وناقی طلبی ٭ نامدکه آنکه
چشم دل باز کنی ٭ وز باقیٔ عمر عمر باقی طلبی شر بو حدیث فوائد
اشتمالک خلالنده منوده اولان خصال ستوده نک اکثری
مسبوق بالبیان وآخری دخی ضمن اوراق آتیه ده موعود الاتیان
اولمغین منهل مقال نصیحت نصاب که اعذب من ماء الصحاب در
تکثیر سواد تکریر ایله تکدیر اولنمایوب من عادات السادات معاداة
المعادات مدلولی ایله تمهید عذر واضح القبول وحدیث
معاد قلیل المفاددن انصراف وعدول اولندی نظم
صد کتاب ار هست جز یک باب نیست ٭ صد جهت را قصد جز محراب نیست ٭
گونه گونه خوردنیها صد هزار ٭ جمله یک چیزست اندر اعتبار ٭
از یکی چون سیر گشتی تو تمام ٭ سرد شد اندر دلت پنجه طعام ٭

الحديث الخامس عشر

حلم وصبری همیشه پیشه ایدن	ازلی عهدی اوله مرناسی
حلمه ترغیب ایدوب بیوردی رسول	کان ایوب احلم الناس

تمام الحديث کان ایوب احلم الناس واصبر الناس و
اکظمهم لغیظ حکیم ترمذی حضرت ابن ابزی‌دن رضی الله تعالی
عنه بو عبارت ایله روایت ایندوکی الجامع الصغیرده تصریح و
تسطیر اولنمشدر حضرت ایوبک احوال پرآشوبی تاریخ انبیا وسائر
دساتیر قدماده کمایرتضیه الطباع بسط واشباع اولنمغین
اولبابده تفصیل واسهاب اولنمایوب زبان وقت وحال
املا واملال ایندوکی کلمات بی املال ایله رسم اختصار ومسرع
خامه سبکسار سلوکی محجهٔ اقتصارا اوزره اقتسارا اولندی فن
انسابه انتساب ایدن مفسرینک تحقیق وتبیین لری اوزره
حضرت ایوب عیص بن اسحاقک اولاد امجادندن بر نبی صابر
ومکابدهٔ رنج بی قیاس ایله الفت واستیناسی احدوثهٔ ماضی
وغابرد ر نظم ولیس الفتی من جبر الخطب صبره ۹ ولکنه
من حار فی صبره خطب نثر قبل الابتلا ایدی بیل رسالهٔ نبوتی
تبلیغ وامر دعوت امت ده سعی بلیغ وجد بلیغ ایدوب آنجق اوج
کمسه رکن کعبهٔ اسلامی استلام وماعداسی نیروی بازوی طغیان
ایله اساس خانهٔ دین وایمانی قلع واصطلام ایلدی اوندن زیاده

اولاد

اولاد ذکور واناثی وبیحد ولایعد مال واثاثی اولوب وظیفهٔ
شکر وسپاسنی پاس ایله قید عتیدندن وهر آن جناب وهاب
بی امتنان دن جلب مزید ایدر ایدی اول عشائر وقبائلدن
بر غنی وعائل قالمامش ایدی که سرخوان اضافه احساننده جلیس
ومهمان خانهٔ بی بهانه سنده کاسه لیس اولمایه نظم
یبیتون فی المشتی خماصا وعندهم ۹ من الزاد فضلات تعد لمن یقری ۹
اذا ضل عنهم ضیفهم رفعوا له ۹ من النار فی الظلما الویة حمرا نثر
تاکه تیر سرتیز قضا سیر عادتی خارق وخلال سحاب قدردن
درخش حشم ربانی امتحان بارق اولوب اولابید معاش وبندر
کار وبار وریاشنه رخاء رخاء رخایرنه تنگنای نکوب هبوب ایتمکله
مجموع عرض وعینی طرفة العین ده کرماد اشتدت به الریح وجمله
اسباب تجملی مطمورهٔ فنا یه طرح اولدی نظم یا سلوة العیش
لو دام النعیم لنا ۹ ومن یعش یلق روغات واخوانا نثر ثانیا
ثمرات فؤادی اولان اولادینک نهادی که هر بری گلزار
رشاد مادر زادک برسرو آزادی ایدی خر علیهم السقف من فوقهم
نص پرعبرتنه مظهر اولما غله دفعة ساکن تنگنای گور وخرم آباد
حرم حیات دن دست برد متغلبهٔ ممات ایله دور اولدیلر نظم
آنراکه داد باز ستاند بعاقبت ۹ وآنراکه پرورید بخاکش کند دفین ۹
نثر بعده ضرائب محن وکرائب ایله ممتحن ومبتلی ومضیق فقد

سلامت ده منقطع السلا اولوب جسم انوری اورام بعید مرامه
بر آماس وصفحهٔ بدن مصفاسنده هر نقطهٔ نفطهٔ خارش
فزا کو یا بر پاره الماس اولدی ع نارفته یکی فتنه بلای دگر آمد
نثر بو دکلو اوصاب واوجاعک اجتماعندن برکره تأوه
وصدمهٔ اولی ده بر کلام ناسزا تفوه ایتمیوب بلکه نظم هی المقادیر
تجری فی اعنتها ٭ فاصبر فلیس لها صبر علی حال نثر منطوقنه
وثوقی محکم وسحب متکاثفهٔ اندوه وملالک خلالندن شائم
بوارق حکم ایدی بعض روایاتده اولادستوده صفاتی
بغتةً هلاک وشمشیر اجل ناگهان کیر ایله صفحات سینهٔ سنیه لری
چاک اولدقده مصراع فما لعینیک ان قلت اکففا همتا نثر سخن
بی همتاسی اوزره ابر بهار کبی گریهٔ بی اختیار ایتمش ایکن گیرو
فی الحال رجوع وابتهال ایله تلافی وقبل ارتداد الطرف رفیق
شفیق توبه وصرف ایله تلاقی ایلدی نظم بلرزید چون برگهای
درخت ٭ که ناگه بر آن بر زند باد سخت ٭ پشیمان شد از کرده
خویشتن ٭ روانش بشولیده از ننگ تن نثر بد مست
خرابات لعن ونفرین وناسزا کوی ولا تجد اکثرهم شاکرین معارض
معارضه ده لائم اولماغه منتصب وقائم اولمش ایکن کوردی که
پیام صحبت انجامدن مقدم نیک نیک پی توبه وندم سدة
المنتهایه صعود ومقعد صدق قبولده قعود ایلمش نظم

مرکب توبه عجائب مرکبست ٭ بر فلک تازد بیک لحظه زپست ٭
نثر لاجرم خاسر وخائب آثل وآئب اولوب غریق سیاب
حسد وشنین وفرط جزع وحنین ایله مضرب مثل رجع بخفی
حنین اولدی نظم کسی را که ایزد کند یاوری ٭ که یارد که
با او کند داوری نثر بالجمله حضرت ایوبک سراپا اشلا وعضاسی
تورم وهر کس الفت وزلفتندن تبری وتبرم ایدوب بالاخره
خارج شهر پرشورده بر مزبلهٔ مزبلة الجبوزه طرح وطرد ودعوتنه
اجابتدن اقارب واجانبی منع وکرد ایلدیلر نظم هر جام غمی
کز کف ایام کشیدی ٭ کفتا سبک آشام که جام دگر آمد نثر
اقربا واحباسی ترک تمریض بلکه نیچه دشنام نافرجام ایله تصریح وتعریض
ایدوب همان حلیلهٔ خلیلهسی اول کنابهٔ بی اناسه آمدشد
وشوهر شکسته بالنک حالنی تعرف وتنشد ایدردی بو دکلو ایام
آلامده نظم چون زبالا نهد بلا بتو روی ٭ رو تو الله گوی ٭ آمکوی
کی کند باقضای وآهی ٭ جز فروماید وگمراهی نثر فحواسی مرآت
دل قابلنه مقابل اولوب نه لسان شاکرنه بر قول رد جاری ونه
قلب ذاکره بر خاطرهٔ بد هاجس وطاری اولدی قطعه صبراً جمیلاً
علی ما ناب من حدث ٭ والصبر ینفع اقواماً اذا صبروا ٭ الصبر
انفع شیٔ یستعان به ٭ علی الزمان اذا ما مسک الضرر نثر جسم پاکنی
آزرده وزخمناک ایدن کرم کرمک صورت کرمده کورنمکله نظم

اوصاب امراض

تمامه وما القلبك ان قلت استفق بهم

عاشقم بر لطف و بر قهرش بجد ای عجب من عاشق آن هر دو ضد

نجوانسی اوزره دائما استعذاب عذاب واستلذاذ سلوای بلوی ایتمکله قلق واضطرابدن اضراب بلکه اوتار غمک زیر و بمی نفسنی اطراب ایدوب بو حال غرابت مآلدن مخصوصان تشریف لا یفترون وسدنهٔ صومعهٔ گردون استغراب وتعجب بلکه طعنهٔ بیهودهٔ اتجعل فیها دن وراء سجاف استحیاده تستر وتحجب ایدرلر ایدی اول حضرتک مدت ابتلا و شدت تنده نقلهٔ وقائع پیشین اولان مهرهٔ رواة و مورخین ترک لاف ائتلاف وکلفتان حسن بیانده غرس خلاف اختلاف ایتمشلردر ع وما آفة الاخبار الا رواتها شر اما محمد بن جریر تحریرنجا اوزره زمان آزمایش وامتحان هفت سال علی الاتصال تزاید وامتداد وآناً فآناً شجون اشجان گوناگون تضاعف واشتداد بولدی فدن بدنی بر وجهله نشانهٔ منجنیق نصب وطوفان انواع اوجاعه مصب اولمش ایدی که واقعهٔ فاقعه‌سی سرنامهٔ صحیفهٔ ثم الامثل فالامثل و ذات کوه وقاری مزید ثبات واصطبارده ضرب مثل اولوب زبانزد صبر ضبیر زدانسی بین الوری وری و خلعت خانهٔ غیب بهوشتدن انا وجدناه صابرا تشریفنه جدیر و حری اولدی شعر انک فریدهٔ عصری ابن لنکک بصری اول مثل بی مثلی بو وجهله ضرب وسلوان تأسی ایله تسکین مادهٔ کرب ایلمشدر قطعه

لحن

لحن من الدهر فی عاجیب فنسأل الله صبر ایوب

اقفرت الارض من محاسنها فابک علیها بکاء یعقوب

شر بوندن زیاده تحمل وتصبر نجه تصور اولنور که بر رسول مقبولک خرمن بیارنی عصف اعصار نائبه واغسار ایله دست خوش روزگار و العنوق بعد النوق مثل منطوقی اوزره تقلب دور پر جور ایله بعد الکور حوره گرفتار اولوب اول قوم کثیر الفریه قریه بقریه اجلا و تنگنای ضر وعنایه الجا ایتمشلر ایکن قلب صاف پاکیزه اوصافنه ذره قدر کدر کلمیوب صاعقهٔ جهانسوز بددعا ایله گروه بدانک بنیاد کاروبارلرینی تار و مار ایتمدی و دشنام واذالری آزارنسنده اول قوم مستحق اللومی قولاً وفعلاً انجمدی بلکه لسان حالی هنگام تفاقم اندوه وملالده نظم

صبراً جمیلاً اذا نابتک نائبة وان عتبت فلا عتب علی الزمن

شر تشدید بنیان ذو زمان اشتداد ازمتده تیقن انفراج و راحت ایله نفسنی انشاط ایدر ایدی قطعه

اذا ضاق ذرع المرء واشتد حاله وحفت به الآلام وانقطع الرجا

تدارکه رب البرایا بلطفه واعطاه من کل الشدائد مخرجا

شر بو اسلوب نامسلوب اوزره ضر ممتد تجاوز حد ایتدکدن صکره ضدی انعکاس پذیر و سنگ گران بلا قطع مسافهٔ بالادن صکره مائل طرف زیر اولوب

الاعصار ریح تثیر الغبار و ترتفع الی السماء کأنه عمود ج

اعسر الرجل اضاق ق

العناق الانثی من اولاد المعز جمعه عنوق والنوق جمع ناقة و فی المثل العنوق بعد النوق یضرب فی الضیق بعد السعة ق

السجف ویکسر وککتاب الستر ج سجوف واسجاف ق

الفدن القصر ح

الضبر الضرر ص

وری الزند وهو وری خرجت ناره ق

عنابت بی علت اول حضرتک تاب وتوانی اولکیدن زیاده
وقدرت تامه قبل وقوع الطامة اشیاء معدومه یی باعیانها
المعلومه بعث واعاده ایلدی قطعه دردیو قدر کمسه ده یوقسه
طبیب فیض حق • کیمده کوردی دردکیم اول درده درمان ایتمدی
صبر بو قدر مردم عالمده یوقسه روزکار • قنقی مشکلدر که تدریجیله
آسان ایتمدی سر اصح صحیحین ده بو حدیث معنعن وعنوان صحت
ایله معنون درکه حضرت ایوبک بعد انقضاء الکروب ضباب
اندوه ونالهسی شعشعۀ آفتاب فاستجبنا له ایله انقشاع پذیر
ودیدۀ منور عاقبت نکری کحل الجواهر مژدۀ وآتیناه اهله ومثلهم
معهم ایله روشن وقریر اولدقده برکون بدن سستنی نشئت
وشویه اشتغال ومتن حدیث صحیحده ایراد وتصریح اولندوغی
اوزره عریاناً اغتسال ایلمش ایدی ناکاه ارادۀ قادر جوادیله
صورت جرادده زر ناب آتش تاب متطایر واول مغتسل
صافک اکناف واکنافنده متناثر اولدی حضرت ایوب اول
قراضات بیشماری کف کوهر نثاری ایله جمع وفراز وتطرق
انتشار وتفرقدن احتراز ایدوکده عالم بالاء والادن کوش
بشائر نیوشنه پیام نوازش نو واصل وسوراخ صماخنه یا ایوب
الم اغنیتک عما تری نداسی داخل اولدقده بلی یا رب ولکن
لا غنی لی عن برکتک کلام دلپذیری ایله القاء معاذیر وکمال نیاز

وابهال

وابهال ایله ع آنانکه غنی ترند محتاج ترند شر معناسنی نقش
کتابۀ تقریر ایلدی مورخینک راوی صحیح الخبری اولان طبری
ومبشدرکه اول حضرتک محل بعثتی اولان قریۀ نزهت سمات
خطط شامات ده برجای خوب ونامی میان خاص وعامده
قریۀ ایوب درون اقطار دشت وکلزاری کشت وکذار
ایدرکن اول مشار الیه هذا مغتسل بارد وشراب اولان چشمۀ
فیض یابک منبع منبعنی کوردم واول توتیای باصرۀ ادراک اولان
خاک تابناکه یوز سوردم هر بیمار بی طاقت وتوش که اندن بر
قطره نوش ایده ساحۀ برء الساعه ده فی الحال شفا واندۀ حالۀ
حائل وقلب وقالبنده اولان رنج وتعب که مقدمۀ هلاک وتعب در
بالکلیه زائل اولور لکن تهذیب الاسماده اشارت وایما اولندوغی
اوزره اول حضرتک ماجراسی که اعجوبۀ دوراندر مبعث ومقامی
مضافات شامدن قصبۀ حوران درومرقد حاجت رواسی
قرب نویده بر قریۀ بابرکت ونواده اولوب اوزرنده بر مسجد معمور
وجامع لامع النور واردر وبر صفحۀ مرمرده ان السعادة لتلحظ
الحجر قول معتبری اوزره برنشانه واثر مرئی وآشکاردر حضرت
ایوبک نقش قدم مکرملری اولماق اوزره معتقد صغار
وکبار در نظم واذا تاملت البقاع وجدتها • تشقی کما
تشقی الرجال وتسعد شر واول جای جنت نشان ده برچشمۀ

ساح الماء يسيح جرى على وجه الارض

روان سائح وسائغ وقرآن وارد اولان مغتسل بارد اولماق
اوزره مستفیض وشایع اولوب اهل بدو وحضر وسائر اصحاب
سیر وسفر اول منهل نابدن اغتسال وتشراب ایله تداوی
واستشفا وصاحب قبر اولان نبی جلیل القدرک قوت
روحانیتندن صدق نیت ایله استغاثه واستشفاع ایدرلر
نظم ای بسا در گور خفته خاک وار ۰ به ز صد احیا بنفع وانتشار
خاک او هم سیرت جان میشود ۰ سرمهٔ چشم عزیزان میشود نثر
حضرت ایوبک دامن امنیتی کوهر استجابت ایله پر ونائل شرف
فکشفنا ما به من ضر اولمه ده وجوه شتی ابانه وانبا اولنمشدر لکن
ابن جریر طبری نک قول معتبری اوزره مأمن ایمانده استسلام
واستکانه ایدن اشخاص سه گانه یدی ییلدن صکره اول
حضرتی تعهد وحسن اعتقاد ایله عیادت وافتقاده تعمد ایدوب
کوردیلر که وجود کریمی صدید وریم ایچنده غلطان وصورت
ثبور زده اولان بثور ایله بی تاب وتوان اولمش سر مکتوم قضادن
غافل وپایهٔ ادراک وذکاری سافل اولمغین امتحانی امتهاندن
فرق وتمییز وبو دکلو ابتلایی شان انبیایه تجویز ایتمیوب دیدیلر که
اگر حضرت ایوب سلطنت نبوتدن مخلوع ودرخت اقبال
بر باری دبور ادبار ایله مقلوع اولماسه سهام دواهی واسقامه
نشانه وشیر سرای وحشت مقری مرغان نوائب پریشانه معشش

الثبور الهلاك

معشش وآشیانه اولمازایدی بو کلام شماتت اسلوب
مسموع حضرت ایوب اولدقده بی اختیار سیف صارم
دعایی تقلد واصابت ضر شماتت ایله ترک تجلد ایدوب روی
مأمولنه ترعهٔ قبول باز وطبیب عنایت ازلیه سقام عقامنه
چاره ساز اولدی قطعه لقد وعد الله الکریم بفضله ۰
اذا اشتدت البلوی کفایة عبده ۰ وایقن بان الله کاف
عباده ۰ ولا تحسبن الله مخلف وعده نثر استاد لقبی ایله مشهور
آفاق اولان ابو علی دقاق بو وجهله باب تدقیقی دق وتحقیق
کلام حق ایتمشدر که صبرک حدی تقدیر حکیم صمدهٔ عدم اعتراض
وهنگام ضر ناکامده ترک عبس وانقباضدر اما لا علی وجه الشکوی
دفع مضرت بلوی ایچون رفع اکف دعا منافی صبر وتحمل اولمادوغی
جای تأمل دکلدر حضرت ایوبک مذاق حال محنت مساقی
صاب اوصاب ومشاق ایله مر وبارگاه آلهه رافع رقعهٔ رب
انی مسنی الضر اولمش ایکن صفت صبر ایله تعریف وجانب
مهیمن تواب دن خلعت فاخرهٔ نعم العبد انه اواب ایله تشریف
اولندوغی بو مدعایه سند وصدق مقاله گواه بی فند در زوی
سالف الذکر استاددن نقل صحیح الاسناددر که حضرت
ایوبک لسان حکمت نثارندن بی قصد واختیار بو کلمهٔ
شکایت بیان جریان ایلدی تا که نظم تبین یوم البین ان اعتزامه

مصادیق جمع مصداق

علی الصبر من احدی الظنون الکواذب **شر** خواسنه مصادیق اولان
ضعفاء بی توفیقه متنفس وضعف بشریت ایله ترک جلادت
ایدن فقیران بی کسه فریادرس اوله **نظم** از دل قدری
صبر طلب کردم گفت ٭ معذورم که دار هیمن بود و برفت **شر**
وعند بعض المحققین نظم مبینده صیغهٔ فعول دن معدول
اولنوب اختیار لفظ صابرده نکته و سر بودر که حضرت ایوب
جمله کاری و دائما کرداری موطن تجلد واصطباری ایطان و
استقرار دکل ایدی بلکه هر مقامده که اقامت و آرام ایده
مضرب مثل کبر عمرو عن طوق و انا فانا طالب علاوه فوق
اولماغله استزاده جام فنا انجام ایچون جانب ساقی باقی یه
توجه و تلذذ و کمال شوق و ولاسندن رحیق مردافکن بلا
ایله تلذذ ایدر ایدی و صبر و شکیبده احساس الم و سبب
معتبر و استحلاء بلا در بلادت زدای بلاده بو حالت مفقود
الاثر اولماغین رعایت مقتضای مقام و صیغهٔ مبالغه دن صرف
کلام اولندی چشم و چراغ روشنی یعنی شیخ ابراهیم کلشنی
قدس سرهما السنی ثانی اثنین مثنوی اولان کتاب معنوی ده که
قرق بیکدن زیاده ابیاتی محتوی و نوادر حکم و حکایاتی منطوی
اولوب اول کلزار فیض اقدسک بلبل دراز نفسی بودکلو
اشعاری بدیل و عدیلی بربیلده تکمیل ایله اظهار قدرت کرامت

و تاریخ اتمامنه بو نظم براعت نظام ایله لمح و اشارت ایلمشدر
نظم رو هو الاول هو الآخر شمر ٭ هست تاریخش ز داد و داگر ٭
اول آخر کین معانی رو نمود ٭ سال اندر نهصد و بیست و دو بود ٭
شر اگرچه **للمؤلفه** لیس شیخ القدس کمسجد القدس معناسی اوزره
ما بینلرنده اولان تفاوت و رجحان معلوم اهل لسان در
لکن بو دخی اول شخص کرامتک سایه سی و سلم معرفتک پایه سی و اول
ذکاء زکانک پرتوی و سابق رهان برهانک پیروی اولماغین
بو فرع اثیل اول اصل اصیلک پایین شرف آیینده مذکور اولسه
و اب ادب دن دور دکلدر قوت علم لدن ایله بحار سبعهٔ
ابطن ده تعمق و استخراج درر لطائف ده تانق ایدوب مس
ضردن اولان تاثر و تضجری بو کونه تاویل و بو محمل صحیح المحتمل
اوزره تعویل اتمشدر که **نظم** دید صبرش چون تمنی شد در وجود ٭
مسنی الضر زان نظر گفت آن ودود ٭ چونکه جز صبرش نماند او را حجاب
زین سبب شد مس ضر در اضطراب **شر** یعنی سرستان مشاهدهٔ
جمال بیچوندن اولان کمل اصفیاء پاک اندرون سوی ماسوادن
عطف عطف و هوائی نانی و قطرات افعال و صفاتلری محیط
اعظم ذات ده مستهلک و فانی اولمانجه بقا بالله درکاهنه
یول بولمازلر و رایت حقیقتی حامل اولان انسان کامل رتبه سنه
واصل اولمازلر حضرت ایوب دخی اسم مال اطلاق اولنور علائق

واعلاق دن جدا و غلبهٔ اقسام اسقام ایله طریح حفرهٔ ردی
اولوب سفن احوالی قلزم فنا و اضمحلاله صالمش ایدی انجق
مرتبهٔ صفات ده رؤیت صبر و ثباتی قالمش ایدی بو
تقدیر اوزره اول حضرتک شکایتی ضر الم و نکایتدن اولمازلکه
ضر تجلد و تصبردن اولماغله عارضهٔ اعتراض و اشتباه و رود
و اتجاه بولماز اگرچه صبر ایله تخلق بلا تخلف سبب حسن حال و
اوساط و مقتصدینه نسبت درجهٔ کمال در اما سابق بالخیرات
اولان اهل تمکین و ثبات بو پایهٔ دلپسندده قانع و خرسند
اولمایوب صبر مرد آزمایی دخی جملهٔ ماسوادن عد ایدرلر و
زاد عجز و استمداد ایله راه فنا فی اللهه گیدرلر زیرا که صبر
علی البلا و ترک نالش و دعا قهر الهی یه تجلد و مقاومت
و مضیق نزاع خفی ده تمکن و مداومت در عند المحققین
درگاه مقتدر معینه بث شکوی و حنین اولی و احق و ادب
ضعف بشریتی رعایته انسب و اوفق در

نظم

گفت حق
ایوب را در مکرمت • من بهر مویت صبری دادمت
هین بصبر خود مکن چندین نظر • صبر دیدی صبر دادن را نگر

الحدیث السادس عشر

انبیا مسلکینه سالک اولوب	فرق ایدن کسبه خیر ایله شری
ویدی مدح ایلیوب رسول بشیر	کان داود اعبد البشر

من

52

متن الحدیث بو حدیثک گلزار عبارتنه نسیم موزونیت وزن
و بالتمام بحر خفیف ایله هم وزن در سننن ترمذی ده حضرت
ابو الدرداء رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر
حضرت داودک سلسلهٔ نسبی خاندان خلیله منتهی و عرائس
ثعلبی ده روایت اولندوغی اوزره اون برنجی رتبه ده
حضرت یعقوبه منتهی اولور احوال عبرت فزاسی قصص انبیاده
بسط و اطناب خصوصا تاریخ طبری ده که وضمت ضعف
روایت دن بری در خلاصهٔ اخبار صحیحه انتخال و انتخاب
اولنمشدر اولباب ده اکثار و تفصیل حاصلی تحصیل قیلنمدن
اولماغین عنان ادهم قلم صرف جانب صدد و فیاض ذوالمعارف
عوارف جنابندن دریوزهٔ توفیق و مدد قیلندی و اول حضرتک
اعبد عباد الله اولدوغنه دلیل و گواه درکه صیامی اعدل
صیام و قیامی افضل قیام در و بو معنایی فحواء روایتدن نتیجه
تثبت ثقه عبارات مختلفه و معانی متفقه ایله نقل و روایت ایتمشلردر
خصوصا صحیح بخاری علی جامعه رحمة الملک الباری ده عبارت
لا صوم فوق صوم داود وارد بولماغله صحتی رتبهٔ یقین و طمانینته
یتمشدر عرائس ثعلبی ده حضرت قتاده دن نقل و اثر و گوهر
گرانمایهٔ صدق خبر میدان حسن بیانده تفریق و نثر اولنمشدرکه
اول مخاطب خاص انا جعلناک خلیفة فی الارض و اورادن ساعت

خصمان بغی بعضنا علی بعضك مشرع حالنه مشرب شان
صفوت مآلی خاشاك خطیئه خطیره ایله كدر وتیره اولمادین
صیام ایامده رعایت شرط اغباب وقیام لیال طویله
الاذیالده یقوم نصفه وینام سدسه طریقهٔ انیقه سنی
اختیار واجباب ایتمش ایدی ملاك امر توبه مالك وشرف
یافتهٔ فغفر ناله ذلك اولدقده احیاء تمام لیل وصوم دهره
رغبت ومیل ایلدی ع وعلی صحة هذا المنقول سر احادیث
صحیحهٔ لازمة القبوله مدح واثنا اولنان صوم واحیا قبل
الاقتراف اعتیاد واتصاف بولدقلری حاله اعتدال وضعفاء
امته نسبته درجهٔ كماله ولمش اولور نظم ساز ندهٔ ارغنون
این ساز ۹ ازبرده چنین برآرد آواز نثر كه اول حضرتك
حسن صوت وآوازی بر مرتبه مؤثر ودلنواز ایدی كه نغمات
طرب سازه شروع وآغاز ایلدكده زنده دلان سحری
وناآسودگان شبات سهری بیهوش وراقد وصفاء
ترجیع الحانندن آب سریع الجریان اثناده وراكد اولوب
جبال گران آهنگ ایله مرغان سبك سیر بر حسب یا جبال
اوبی معه والطیر اداء نغم زداسنه همترانه ورسیل و
عابدان صدساله بلكه زاهدان خشك بی نالهٔ نك اخدود
خدود پرتابلری اشكاب سرشك خونابه مجری ومسیل

اولور ایدی ذات رسالت مثابی وفود فنون امتحاناته مقر
ومناب ومصداق فرموده فغفرنا له وانابی اولدقده
شول دكلو ناله وحنین وصب دمع خونین ایلدی كه كنار
محراب برانوازی قطرات دیدهٔ خونبار ایله جویبار زو
منهل چشم منهلندن اطراف سجده گاهی نشو عشب وگیاه
ایله حمیزار اولدی نظم زآب دیدهٔ داود سبزها بر رست ۹
زبهر آنكه بنفشی بكردنظاره نثر فرق كون علی الاتصال صوم
وصال ایله ترك اكل وشرب وسجدات متوالیه ایله تحصیل ذنوب
وقرب ایدوب آنجق اوقات صلواتده سر پاكنی ساهرهٔ
خاكدن رفع ایدردی بعده گیر واستغراق سجده ایله عالم
وجده گیدردی نظم دلش زیر بار بلا بسته شد ۹
سر رشتهٔ صبر بگسسته شد ۹ بدان گونه بگریست ازدرد دل
كه از اشك چشمش زمین گشت گل نثر دوام سجوددن وجود
بی سجودی سوده وجبین مبینی خاك مسكنت وحنینده
فرسوده اولوب موقف اعتذارده همع دمع توبه واستغفار
ایله دائما اظهار خشیت ونهیب واوتوز ییل علی الاتصال
بو حال اوزره فریاد ونحیب ایلدی نظم رحم آر بران ۹
كسی كه هر شب تا روز ۹ جز آب دو دیده دستگیرش نبود
نثر اول خلیفهٔ فرمان روا ومخاطب فاحكم بین الناس

بالحق ولا تتبع الهوى خطیئه‌یی اقتراف وخطایه اعتراف دن صکره
اوقاتنی دورت قسم وهر برینی کنج عبادت مخصوصه‌یه طلسم اتمش
ایدی برکون نور زبور ایله ازالهٔ ظلمات غی وضلالت و
اسباط بنی اسرائیلی سواء سبیله ارشاد ودلالت ایدرایدی
وبرکون ان لاهلک علیک حقا رخصت بی خفاسی اوزره
تدبیر منزله تنزل ومؤنت اهل وعیال احمالنه تحمل ایدرایدی
وبرکون تک وتنها منشور فرمان فامشوا فی مناکبها یی تقلد
وصحرای فسیح فسیحوا فی الارض ده بالطول والعرض تردد و
تقلب ایدر ایدی وبرکون صومعهٔ فلک قبابنده که دورت
بیک محراب ایله آراسته وبرضیا وقسوس بی فسوس پاکیزه
نفوس ایله رشک ایلیا ایدی تسبیح دلدوز وعویل طویل
جکرسوز ایدوب رهابین زه بین بکا وانیننه اسعاد واول
حضرته موافقت ومرافقت ایله اغتنام واستسعاد ایدرلر
ایدی یوم سیاحت ده که هنکام شورش ونیاحت ایدی
صعود الآکام وهبوط الغیطان خیر من القعود بین الحیطان
فحواسی اوزره وطن ومسکن دن نفار وهائما علی وجهه
کشت براری وقفار ایدوب مزامیر دلپذیر ایله رفع عقیره
ونیحهٔ شوق ونفیر ایله شق بقیره ایندکده طیور ووحوش وسائر
سکنهٔ عبقر وحوش اولان بهائم بی هوش ودواب

بر

پرشغب وجوش مجتمع وحاضر ومدلول آیت واذا الوحوش
حشرت متضح وظاهر اولوب بودکلو جموعک دموع
مجتازان وابناء سبیله مانع راه رها ونمودار منطوق وسالت
اودیة بقدرها اولورایدی نظم میرنخیت سرشک آتش افروز
مانندهٔ شمع خویشتن سوز چندان زمژه سرشک
خون ریخت کاندام زمین بخون درآمیخت نثر بوهیئات
هیبت نما ایله وقت عشاده طرف ساحله راحل اولوب آواز
سوزناک وحزین ایله آغاز کریه وحنین ایتدکده حیتان عجیبة
الماهیة وسائر حشرات مائیه حجاب بحر نیلکون دن سرزده
وبیرون اولوب بو واقعهٔ رستخیز انکیزدن سراسیمه ودنک
وفریاد مغزکوب جهان آشوب ده اول حضرته همترانه وآهنک
اولورلرایدی نظم آسمان می کفت آندم بازمین کرقیامت را
ندیدستی ببین چرخ برخواندی قیامت نامه را تامجره بر
دریدی جامه را نثر ویوم نیاحت ده هرمحله وناحیت ده
منادیان خوب ادا رفع صوت ومد صدا ایدوب حضرت
داودک روز نفیر وسرودی وهنکام نفرت وشرودی در
جزای سوک وغزایه هوسناک اولان سربازان بی باک کریه
وفریاده حاضر وآماده اولسون دیو رحیق توفیق ایله سرمست
اولان ساغرکشان بزم الستی بلا تعویق تهییج وتشویق ایدرلرایدی

حضرت داود فو د شرف وسعود ایله معبد عجیب کثیر المحاریبه
ولوج و دخول و عباد بنی اسرائیل علی قدر قدرهم الجلیل
مقام مهنت بی محنت ده مثول و تمثول ایتدکدن صکره اصناف
اوبار واصواف ایله محشو و آگنده اوچ قات پلاس و ژنده
زیر پای علیتین پیمانه سنه بسط والقا اولنوردی بعده مساعدهٔ
رهابنه واحبار ایله ادرار دموع سائله ومساعفهٔ اساقفهٔ
نیکوحبار ایله رفع اصوات هائله ایدوب ع نزدیکان را
بیش بود حیرانی شعر وفقی اوزره آسیا آسانک ندم
وسدم ایله لوح سینه باسکینه سنی دوکردی و بو رباعی رقت
نمونک مضمونی اوزره میزاب چشم هطالندن تیزاب حسرت
وملال دوکردی رباعی از دل بشکایتم که تا جان دارد
هر لحظه مرا بدست غم بسپارد از دیده هزار شکر دارم زیرا
هر دم آبی بروی من باز آرد شعر سیلاب سرشک شورانگیز
شولدکلو تند و تیز اولوردی که فرش درشت آگین کثرت
اشک طوفان آیین دن غرقه آب و حضرت داودک چشم
انصباب گریهٔ کثیر الجریه دن شناور لجهٔ اضطرار واضطراب
اولوردی امین ستر رحمان اولان حضرت سلیمان بو حالت
دهشت پذیردن آگاه وخبیر اولدقده رحمت بهیهٔ الهیه
کبی سباق وشتاب و پدر بزرگوارینی سعی بسیار ایله غمار

دمع

دمع بی شماردن اجتذاب ایدردی اول حضرت فوارهٔ دیدهٔ
گریان دن فیضان ایدن یاشی کف کهرباشی ایله الوب محیاء
مستبین الحیاسنه سوردکله طالب آب رو و ذات کثیر المعجزاتنه
ساری اولان خجلت و شرمساری دن دائما سر فرو ایدی
نظم شر خجالت عارف ازان بود در پیش که گر گناه
ببخشند شرمساری هست شعر لباس تقوی سی صابون انابت ایله
شسته و گلزار دل پر صفاسنده سبزهٔ سیرت رضا رسته
اولدقدن صکره هرگاه که دعا و نیازه آغاز ایتسه متخطیان
خطهٔ خطایی نفس صلاح فرماسی اوزرنه تقدیم وایثار و نهایت
ابتهال واستکانتدن اللهم اغفر للخاطئین فعساک ان تغفر
لداود معهم دعاسنی تکرار ایدردی وقعود و قیامی و ارادهٔ
ادارهٔ کلامی مجرمان خاطر پریشان و تائبان ندامت نشان
ایله اولوب تعاطیٔ کلام تعالوا الی داود الخاطی ایله خاطر نواز
اهل تقصیر و انین المذنبین احب عند الله من صولة المطیعین
معناسی تحقق پذیر اولوردی ع که مستحق کرامت گناهکارانند
شعر و هنگام ابتلانک ابتداسنده غریق گرداب وله
بعده شرف منادمت توبه و ندامت ایله کمن لا ذنب له
اولدقده اثناء نالش و دعاده عالم حس خس نمادن
انغراب و سجدهٔ نیاز ایله بارگاه ایزد کارسازه اقتراب

ایدوب دیدی که ای قادر بی زوال رجا و سؤال ایدرم که
سرنوشت قلم تقدیر اولان ألم و تقصیرم بر آن انداختهٔ
چاه نسیان اولمایوب نفس نافرمان و سائر عصاة بی
درمان ایچون بالعشی والابکار استعفا و استغفار ایده جک
بر نشانه و آیت عطا و عنایت ایده سن پس حکیم ودود خطیئهٔ
حضرت داودی ید یمناسنده وشم و ابرهٔ عبرت ایله صفحهٔ
کف باکفایتنه وشم ایدوب مطاعم و مشاربه رفع ید و تعاطیٔ
اشیا ایچون دست پرضیاسنی مدّ ایتدکده اول نشانهٔ
عجیبی زاجر و لائم و تذکر خطیئه مهیج بکاء دائم اولوب حضار مجلس
تذکیری نصائح سودمند دلپذیر ایله اراحت و اول خط خطیئه
نمایی بیگانه و آشنایه ارائت ایدردی ع این حالت از بدایع
قدرت بعید نیست نثر کثرت دمع پردم و غزارت گریهٔ دمادم
رخسار پر انوارنده مجاری و اخادید منظور اهل دید و اسرهٔ
پیشانیٔ عجز و پریشانی دن نظم دارم طمع ز گریهٔ شبگیر
و آه صبح ۹ یابم دوای درد دل بی قرار خویش نثر معناسی روشن
و بدید اولوب احیانا سجده دن رفع راس و مادهٔ
حیوة و نما اولان مادن جرعهٔ ما ایچون اخذ کاس ایله عین
هطالندن سرشک آل ریخته و آب ناب ایله ممزوج و آمیخته
اولوردی و هنگام تناول طعامده بر کاسهٔ شکستهٔ

نان

نان جوین زنگ بسته قویوب شولدکلو گریهٔ بی اختیار و
اخلاف ماقیٔ بی خلافنی ادرار ایدردی که اول قصعهٔ جوبین
غرق سرشک خونین اولوردی بعده اول نان تر
اوزرینه نمک و خاکستر صاچوب بو مقوله طعام بطیئ الانهضا
مضغ والتقام ایله نفسنه اجبار و هذا طعام الخاطئین معناسنی
مخلصان و قرابینه اخبار ایدردی اصحاب فضائل استصحاب
بیننده خوکردهٔ حج و عمر اولان حضرت ابن عمردن نقل
صحیح الاثردر که حضرت داودک صمیم قلب سلیمنده خوف
و بیم بر وجهله جایگیر و مقیم ایدی که غلبهٔ اوجاب اوان
ایله نیچه ایام و ازمان رنجور و صاحب فراش و رقم آسایش
و راحتی گزلک رنج دل خراشی ایله تراش اولوب مرمت دل
ویرانی ایچون اهل و جیرانی صورت عبادتنده عیادت و
دعای مستجابنی استجلاب ایله کسب شرف سیادت ایدرلر
ایدی با آنکه ذات بلند مقامی آسیب خار سقام ایله زخم
خورده و طبع نازپروردی تند باد صدمهٔ درد ایله
آزرده اولمایوب خشیت و مخافتدن غیری رنج و آفت
وجود ظاهرنده نمایان و ظاهر دکل ایدی نظم
کان ربک لم یخلق لخشیته ۹ سواهم من جمیع الخلق انسانا ۹
نثر اندیشهٔ عقاب و وجوم بر وجهله هجوم ایدردی که غایت

ذُعْر و دَهْشتندن مَفاصِل و اَوصالی تخلّع و انفصال بولوب
سلاسل و حبال ایله شدّ و بند و نیجه تدابیر و اعمال ایله وصل
و پیوند ایدرلر ایدی بعده ملاحظهٔ سعتِ رحمت ایله
تغشیتِ خشیت دن تحصیلِ افاقت و ضبطِ امورِ خارجیه یه
فی الجمله کسبِ قدرت و اطاقت ایتدکده اعضا و آرابِ
با آدابی تراجع و عودت و رسمِ معتاد اوزره اهلِ رشد
و استعداده تبلیغِ مراسمِ دعوت ایدردی عرائسِ ثعلبی ده
بو وجهله کشفِ سرّ خفی اولمشدر که حضرتِ داودک که دودهٔ
ممدودی و اصلِ چرخ کبود اولمش ایدی و فریاد و فغانِ صاعقه
نشانی ایله بسیار نقشِ ساده نما اولان گنبدِ بلندِ سما
طولمش ایدی تنورِ چشمِ پرنورندن فوران ایدن طوفان
اشکِ روان بر مرتبه وافر و فراوان ایدی که بکاء مجمعِ
اناس ایله وزن و قیاس اولنسه جمله دن افزون تر
اولمغله سزاوارِ احدوثه و سمر و سوگوارانِ عالمک گریه
دمادم لری سرشکِ دریاء نعاضتنه اضافت ایله کقطرة
الماء بالنسبة الی الدأماء داخلِ شمار شمر ایدی راویهٔ روات
سلسالِ حسنِ بیان بو وجهله جریان ایتمشدر که جالوت که
خصمِ فئهٔ طالوت و سالار عبدهٔ طاغوت ایدی سنک
فلاخنِ معجزه ایله هالک و حضرتِ داود جمعِ رسالت و سلطنت ایله

الراویة المزادة فیها الماء

ایله جبیلِ باتجبیلِ بنی اسرائیله مالک اولدقده شیمهٔ کریمه سی
بو وجهله قرار و بو دستورِ مستور اوزره استمرار
بولمش ایدی که گاه و بیگاه ماهِ ستاره سپاه گبی شبگردلک
و مثالِ پیکِ خیالِ عالم نوردلک ایدوب متنکراً کندو روش
و کردارندن تجسّس و استخبار ایدردی اربابِ حال و قالدن
هرکیمه سؤال ایتسه زرِ ساوِ سامانی بوتهٔ آزمایش و امتحان ده
خالص العیار و سنجیدهٔ کفهٔ کفِ خیار اولور ایدی ع
زری که پاک بود ز امتحان چه غم دارد شعر بو حال اوزره نیجه
ماه و سال مرور و غداة و عشی کرور ایدوب ناگاه اقتضای
حکمتِ آله ایله سکانِ رفیعِ رفیع المنظردن بر ملکِ نورانی پیکر
لباسِ صورتِ بشریه یی تلبّس و مکانِ آزمون و امتحانده
قرار و تلبّث ایلدی حضرتِ داود دأبِ معهود اوزره کندو
سیرت و ساننددن پرسان اولدقده اول سروشِ حکمت فروش
جعدِ پرتابِ جوابی شانه زدهٔ دستِ حکمت و شکافِ ابرِ
تعریض و کنایتندن اراءتِ بارقهٔ نصیحت ایدوب غازهٔ پندِ
سودمند ایله آرایشِ جمالِ اجمال و نعم الرجل داود لولا خصلة
فیه سپندِ ناپسندی ایله دفعِ عین الکمال ایلدی حضرتِ داود
بو تعریضِ زهرآلوددن نظم وما ابرّئ نفسی وما ازکیها ۹
که هرچه نقل کنند از بشر در امکانست شعر معناسنه اعتراف

وعیب نهفته‌سی ناگفته‌دن استنبا واستکشاف ایدکده
اول فرشتهٔ بشر پیکر تبیین غرض وطبیب روحانی اثر
تشخیص مرض ایدوب دیدی که حضرت داود مقرب ملک
معبود ایکن عترت وآلی ایله قضا له بیت المالدن سد جوعت
اگرچه رخصته قرین در اما عند اهل العزیمه باعث لوم وعدمیه
بلکه مستلزم نقیصهٔ عظیمه اولمغله سر جریدهٔ سیئات مقربین در
حضرت داود بو گفت وشنوددن حق تنبهی استیفا
واستیفازه حسنات ابرازدن استغفار ایدوب جناب
مسبب الاسبابدن بر پیشه وحرفت رجا ومسألت ایلدیکه
انکله تسبب وتکسب دافع فاقه واعواز وتداول کسب حلال ایله
تطاول بیت المالدن مستغنی وبی نیاز اوله پس قادر
فریادرس کمال قدرت وجلالنی اظهار وابانه وتأثیر
فرمان قدّر فی السرد آهن سردی الانه ایدوب حضرت داوده
صنعت لبوسی تعلیم وکف بی وکفنه مقالید معجزات باهره‌یی
تسلیم ایلدی حدید شدید تیره فام بر وجهله نرم ورام اولدیکه
من غیر ادخال النار ید سحا شعارنده خمیر وار رهین ودر ارز
وهیهات تضرب فی حدید بارد مثل واردی غلط انداز اولدی
تأیید لطف جدید ایله معجزهٔ والنّا له الحدید ظاهر وپیدا اولمغله
حضرت داود هم رزق موعودده ترک قلق وارتیاع ودست

الاعواز الفقر

الوکف العیب

58

ودستی باقی اولان مهر درع صافی وزره صافی یی درت بیک
اقچه‌یه ابتیاع ایدوب بر مقدارینی مهمات عترت ودازنه صرف
وارفاق وما عداسنی ارامل وضعفایه بذل وانفاق ایدردی
زبورده مزبور اولان کلمات قدسی سمات دندرکه یا داود
اذا رأیت عالماً فکن له خادماً بو دخی رونق شکن کلم قدسیه
اولان بدائع کلمات قدسیه دندرکه یا داود انا بدّک اللازم
فالزم بدّک سماسرهٔ سلع اسمار اولان نقلهٔ اخبارک اجماع
وازماعلری وزره حضرت داودک سنوات مدت حیاتی
یوز ساله اتصال بولدقده رباعی آن مرد نیم گر عدم بیم آید
کان نیمه مرا خوشتر ازین نیم آید جانی دارم بعاریت داده
خدا تسلیم کنم چو وقت تسلیم آید نثر معناسنه نفسنی توطین
وامر رحلتی توطید ایدوب روح علوی آشیانی بزم
روحانیانه میر مجلس وغرف جنانده دلفریبان حور
وغلمان ایله همصحبت ومستأنس اولدی نظم
وما الموت الا رحلة غیر انها من المنزل الفانی الی المنزل الباقی
نثر کیفیت انتقال ورحلتی بو وجهله نگاشتهٔ مزبر نقل
وحکایتدرکه اول حضرتک بر کنیز پاکیزه طینتی وار ایدی که
هنگام شام ومبادی استیلاء ظلامده اسباب حزمی
افراز ومداخل بیوتی فراز ایدوب مفاتیح ابواب موصده‌یی

ای المغلقة

حضرتِ داوده تسلیم بعده متوسّدِ منام ده نیّتِ آسایش
وآرامی تصمیم ایدر ایدی عادتِ معهوده وحسبِ فرموده
اوزره روزنهٔ احتیاطی ایلاق ودروازهٔ اختلاطی اغلاق
ایدوب جانبِ جامه خوابه عزم وشتاب ایدکده کوردی کیم
برشخصِ بیگانه بطنانِ خانه ده قائم وماثل وبی پروا سیر وتماشایه
راغب ومائل اولمش بوحالدن وهمناک وزهرهٔ صبری چاک
اولوب دیدی که ای مردِ شبگرد سنی کیم ارم مثاله کیم
ادخال ایلدی که فاذا دخلتم بیوتًا فادخلوا سر رشته سن کم
وبو وجهله اظهارِ کستاخی وتحکّم ایلدک حضرتِ ملک الموت
رفعِ صوت ایله دیدی که بن اول طارقِ بی حذر وسرهنگِ
قضا وقدرم که منشورِ بطشت وسطوتم هرجا وارجایه واصل
ودحائل ومضائق ودخوله اقتحام ودخولم دفعی وفجائی در بو
پیامِ راحت انتزاعک استماعی حضرتِ داودک کشتیِ
وجودینی غرقهٔ دردورِ درد وتحیّر وحقیقت زیادتدن احیث
داعیًا اوناعیًا ایله تفحّص وتخبّر ایلدی قابضِ ارواح که
تفرقه اندازِ ازواج در کالبدِ رجالی تیغ زهر آب دادهٔ
ردی ایله تجریح وبغتةً نعیه کلدوکنی تصریح ایتمکله حضرتِ
داود سوادِ ماسوادن اعراض وصدود ایدوب دیدی که
یا ابا یحیی چونکه اجلِ مسمّی بنی جانبِ عقبایه داعی وحائطِ

وحائطِ حیاتم زلزلهٔ مرگ وممات ایله متزلزل ومتداعی ایدی
بوحالتِ غم فزا وعمر کاه دن مقدّم نیچون آگاه ایتمدک که لباسِ
تقوایی استعداد ومؤنهٔ تهیّؤ واستعداد ایدم نظم چو وصلِ
دوست میسّر نمیشود بی مرگ ۹ زهر نوشِ جان عاشق چنین نیشم ۹
اگر جمال نماید بوقت جان دادن ۹ چه جای جان که زهر دو
جهان نیندیشم نثر حضرتِ عزرائیل رداءِ تعریض وایمایی
تحویل وامرِ غفلت وتهوینی تهویل ایدوب دیدی که یا داود
آبا وجدودک نقل وارتحالی واحباب واترابک زیر ترابده
تغیّرِ حالی بلکه هر ابن انثی نک آلتِ حدبا اوزره خلافِ مأمول
محمول اولمه سی پیش آهنکِ لشکرِ ممات ونذیرِ عریانِ وفات
دکلمی در انتقالِ لذّات وغداة بالعشی والغداة سترکفی بالموت
واعظا دن کشفِ غطا ایدرکن حیفا که قفقاءِ عالمه وضعِ قدم
ایدن بنی آدمه پنبهٔ غفلات بیّنه سدّ صماخ تنبّه ایدوب
بودکلو قوارعِ آیاتِ نذارت آیین دن عبرت بین اولمز
وطلسم هستِ نمایِ زخرفِ جهاندن دمبسته وولهان
اولوب کنجِ حقیقته حالهٔ اتصال بولمزلر نظم الناس
فی غفلةٍ عمّا یُراد بهم ۹ کأنّهم غنم فی دار جزّار نثر خلیفهٔ بی خیلا
وزهو کاشفِ سر لیتنی ذلک السهو سالارِ اهلِ یقین
سیّدِ جملهٔ صدّیقین نظم آنچه حق از بارکاهِ کبریا ۹ ۹

رنجت درصدر شریف مصطفی ۹ او همه در سینهٔ صدّیق رنجت
لاجرم تابود از و تحقیق رنجت شعر رضی الله تعالی عنهک بو
کلامی معنای مذکوره مُدانی و قریب و تسلیت بخش خاطر
کریب در لا تزال تبغی حاجة تکونه وقد ترجو رجاءً فیحول
الموت دونه بعض شعرا بو معنایه دیبا نظم زیبا ایله حسن
نمایش و اندام دلارامنه تمایل و زن نازک خرام ایله لطف
آرایش و یرمشدر قطعه واذا حملت الی القبور جنازة ۹
فاعلم بانک بعدها محمول ۹ واذا ولیت امور قوم مرّة ۹
فاعلم بانک عنهم مسئول ۹

الحدیث السابع عشر

طالب خلد اولان راه حق ده	جان و باش فدا ایدر رهگذا
صدد مدحده بیوردی رسول	خالد بن الولید سیف الله

تمام الحدیث خالد بن الولید سیف الله وسیف رسوله
وحمزة اسد الله واسد رسوله وابو عبیدة بن الجراح
امین الله وامین رسوله وحذیفة بن الیمان من اصفیاء الرحمن
وعبد الرحمن بن عوف من تجار الرحمن دیلمی مسند فردوسده
حضرت ابن عباسدن رضی الله تعالی عنهما بو عبارتله روایت
ایدوکی الجامع الصغیر وجمع الجوامع ده اشارت اولنمشدر
بو مقام متسع المقال وطویل الاذیال ده حضرت خالدک

سن

تبیین افعال و صفاتنی اولاً و بالذات مقصود و مراد و اصحاب
اربعهٔ باقیه تبعیت طریقی ایله ذکر و ایراد اولنمغله احوال حضرتک
بیان احوالنده رشتهٔ مقال حسب الاقتضا مدّ و اطاله
وسائرک احوال و اطوارینی مفصّلات کتب سیر و اخباره
احاله اولندی ع وقد آن لی تفصیل ما قلت مجملاً
تهذیب الاسماء واللغات ده انبا و اثبات اولندیغی وزره
حضرت خالدک مادری لبابهٔ صغری در که امهات المؤمنیندن
حضرت میمونه نک رضی الله تعالی عنها خواهری و برجت
سعد اختری دخی لبابهٔ کبری در که حضرت عباسک رضی الله
تعالی عنه حلیله و همسری در حضرت خالد هدنهٔ حدیبیه ده
بیت السلام اسلامه داخل و دار الامان ایمانه واصل اولدی
کیفیت اسلامنی علما اعلام بو وجهله روایت و اعلام
اتمشلر در که ولید بن ولید که خالدک شقیقی شفیقی بلکه
تحتاج الاخوة الی الصداقة مصداقی اوزره ضرّا و سرّاده جهراً
وسرّاً یار رفیقی ایدی خالددن مقدم مأمن هدایته وضع
قدم ایدوب احراز قصب السبق دین ایچون سبّاق کبار
مهاجرین ایله مسابقت و حمایهٔ بیضهٔ حنیفیّه بیضا ایله حسن معاشرت
و مطابقت اتمش ایدی برکون نادی رسالت آیینده
که مطاف ملائکهٔ مقربین در حاضر و منزدهٔ تألف نبوی ایله

الهدنة الصلح

المطابقة الموافقة

وجهِ رجاسی ناضر ایکن خمیلهٔ جمیلهٔ حالنه رشحاتِ نوازش
وافضال روان وسوی سماءِ رسالتدن این الخالدنداسی
آویزهٔ گوشِ جان اولدی نظم محالست چون دوست
دارد ترا که در دست دشمن گذارد ترا نثر حضرتِ ولید
مضمارِ شکر وتحمیدده ترکتاز وسرانبانِ بیانی باز ایدوب
دیدی که ای مفخرِ آدم وحوا ونافذ الکلام وما ینطق عن الهوی
چونکه اول ناکامک نامی زبان زدهٔ جنابِ نبوی وکالبدِ
حالِ بدی نفخِ روحِ هدایت وفتوح ایله سوتی اولدی امیددرکه
زمانِ لمعانِ نورِ توحید قریب ودانی ویدِ تأییدِ ازلی
عطفِ خالدی طرفِ خلده ثانی اولمش اوله ع وما انا
من روح الاله بآئس نثر بعده بر نامهٔ دلکش تحبیر وانشا
ایدوب مطاوئ الفاظِ باعثة الاتعاظنده بو نصایح
قرار داده لی درج وافاده ایلدی که ای دادرِ داورِ
صوابْ دیدِ ذکا وخرد کدن مستبعددر که بو دکلو زمان
سرگشتهٔ تیهِ غوایه واستضاءهٔ نورِ ایماندن محروم
وبی وایه اوله سن خصوصا که حضرتِ رسالت سنی
خیر ایله یاد وعلی رؤس الاشهاد افتقاد بیوره لر نظم
لک البشارة فاخلع ما علیک فقد ذکرت ثم علی ما فیک
من عوج نثر ایمدی تبوءِ دارِ هجرت مدار ایچون مسارعت

دیدار

دیدار ایله که نادیاتِ بعثت وتباشیرِ صبحِ دعوتدن نیجه
مشاهد وغزوات عرضهٔ تخلف وفوات اولمشدر که سابقین
اولونه سببِ رجحان وتقدم وسکالی یوم الحسره باعثِ
پشیمانی وتندمدر قطعه کم من مؤخرِ فرصة قد امکنت
لغدٍ ولیس له غدٌ بمواتی حتی اذا فاتت وفات طلابها
ذهبت علیه نفسه حسرات نثر اگرچه فائت غیر مستدرکدر
اما منتهزانِ فرصت تدارکِ فی آخرِ العمر ما فاتنا من اوله دن
غفلت ایتمک گرکدر ع که فرصت عزیز است والوقت
سیف نثر مضمونِ نامه قلبِ خالی خالدده تأثیر وقصدِ تلافی
تقصیر ایدوب عثمان بن طلحه ایله عقدهٔ میثاقی توثیق ونقودِ
اتفاقی انفاق ایله عزمِ منهجِ توفیق ایلدیلر ناگاه اثناءِ راهده
عمرو بن عاصه بخواست راست گلدیلر که اکا دخی دردِ طلب
دامنگیر وخاطرهٔ استعداد نقشِ هوسخانهٔ ضمیر اولمش
ایدی بو اوج یار صافی مانندِ اثافی آمیزش وموافقت وکمالِ
رفق ایله مرافقت ایدوب قلبِ پرکینلری اقتضاءِ دورِ
هدایت آیین ایله نیک ومنزلِ وصل صوری نزدیک اولدقده
لیلهٔ سوادِ بشریتده دبیب وحرکت ایدن نملهٔ خاطره
ونیتلری نورِ نبوت ایله مکشوف وسرنوشتِ خوب
وزشتلری آیینهٔ معاینه ده مجلو ومکشوف اولمغین قبل القدوم

مقام معلوملرین ترفیع واعلا و رمتکم ملکه بافلاک گبدیها
حدیثنی مستملیان مجلس نبوی یه املا بیوردیلر حضرت خالده
مدای بصردن مطرح اشعهٔ نظر اولدی موقف بیعتده حائل
وبای رفرف بیمارینی لاثم اولنجه تبشبش وشکرخنده و دل
مردهٔ افسرده سنی نفخ روح نفحهٔ روح ایله زنده ایدوب
بیوردیلر که ای خالد سنک معدن نهادکده گوهر نایاب
استعداد اولمغله بی توقف رجا وتوکف ایدردم که عقل
سلیم سنی صراط مستقیمه هدایت وارشاد و خوانسالار
عنایت بی غایت سنک ایچون رغائب حصهٔ غائب
نهیئه وارصاد ایده ع المنة لله تبارک وتعالی نثر که
بادیهٔ هدایه انکا میسر وخبر اسلامک لسان وحی والهام
ایله مبشر اولدی بعده حضرت خالد سریهٔ موته ده موجود
وحاضر واول مضائق شدیده ده مساعی سدیده سی
نمایان وظاهر اولدقده دیوانخانهٔ رسالتدن اول
شیر غابهٔ شهامته خلعت خاص منقبت اعطا وافراز
وسیف الله لقبی ایله بین الاکفا مخصص وسرافراز اولدی
اول واقعهٔ نادرة المثالک خلاصه واجمالی بودر که غزاة
موته ده امراء سه گانه شهد شهادتی نوش وقدور
جماجم لشکر آتش غیرت وغیر ایله جوشش ایتدکده حضرت

خالد

خالد رایت ظفر آیتی میان خاک وخلابدن اخذ
واستلاب ایدوب بلا امرة تأمر وزور بازوی دلاوری
ایله بین الوری امر غزایه تشمر ایلدی مردهٔ کفرهٔ بدمعاش ایله
شولدکلو نبرد وپرخاش ایلدی که تیغ خاراشکافی ایله صفوف
اهل خلاف شق وشدت ضربات متعاقبه سندن وسبت
تابدار زنده طقوز شمشیر آبدار منندق اولدی آخر الامر صباء
فوز ونصرت مهب سبوع رحمتدن تنسم وصفیحهٔ حمیت
خالدیه مواد مفاسد اهل عنادی حسم ایلیوب بجد وتشمار
کفرهٔ بدتبار طعمهٔ شیر هلاک ودبار وبقیة السیوف اولان
صفوف دخی پریشان وتارمار اولدی نظم
گریزندگان راد ران رستخیز ۹ نه روی رهایی نه پای گریز ۹
بجان برد خود هر کسی گشته شاد ۹ کس از کشته خود نیاورد یاد
نثر صورت حال ظفر مآللری جناب مبشر ونذیرک مرآت
خاطر حقائق پذیرلرنه پرتو انداز وباب مکاشفه مفتاح
غیب ایله باز اولمغین قبل مجیء الخبر بو واقعهٔ بر عبری
کشف وانبا وحضرت خالدی ثم اخذ سیف من سیوف
الله ففتح الله علیه ایله مدح واثنا بیوردیلر فتح مکه وحنینده
دخی موجود واول معارک دهشت اثرده طوق قدرت
بشردن بیرون مساعی گوناگونی مرئی ومشهود اولوب

فرط اقتحام واقدام ایله بین الانام متعارف ومتعالم خصوصا
اهل ردته اولان شدت جدالی معلوم خلق عالم در فتح
مکه مکرمه ده که اهل اسلامه اعظم فتوحات ومغازی وکفاره
بد فرجامه اکبر منديات ومخازی در حضرت زبیر رضی الله تعالی
عنه کبار مهاجرین وانصار ایله ثنیهٔ علیادن نازل وحضرت
خالد رضی الله تعالی عنه سائر قبائل وعشائر ایله ثنیهٔ
سفلی دن داخل اولدوغی اول حضرتك مزید جلادت
وجلادتنه دلالت ایدر نکاتهٔ کتائب کتابتدن نقل
وروایت اولنور که گل بستان ویتم نعمته علیك ونهار
دستان بلغ ما انزل الیك یوح سماء ان هو الا وحی یوحی
آیینهٔ تمام نمای لقد رای من آیات ربه الکبری رباعی آن شه که
مه سپهر لولاك آمد ۹ جانیست کز آلایش تن پاك آمد ۹
یك حرف ز مجموعهٔ قدر وشرفش ۹ لولاك لما خلقت الافلاك
آمد اذن فی الناس بالحج امرینه اتباع وزمرهٔ مهاجرین
وسائر انصار دین ایله حجهٔ وداع ایدوب بی جدال ورفث
اتمام مناسك وتفث دن صکره سر رسالت افسرلرینی
بین الحلق تراشش وحلق ایدروب ناصیهٔ همایونی
برکت نمونلرینی حضرت خالده ارزانی وبو نوازش
والتفات ایله بین الاکفاء والکفاة مظهر عز وجاه دائمی

المندبات المخازیات

بیوردیلر

بیوردیلر ع هزار نکتهٔ باریکتر ز مو اینجاست نثر اول شعرات
معجزه نمایی که خاصیت بخش پر هما ایدی حضرت خالد
جوف عمامه سنده تعبیه وخیاطت وشرط فرط تعظیم
وتکریمی توفیه وحیاطت ایتمکله دائما ممالك بی درمان
تسخیر نشانده غالب وچیره وشعشعهٔ شمس مهابتندن
چشم دشمنان خفاش طبیعت خیره اولوردی نظم
چنان شد که بازور بازوی او ۹ بجز بهید کس در ترازوی او
چو در زور پیچیدی اندام را ۹ گره بر زدی گوش ضرغام را
نثر یوم حنین ده که اصحاب سبق وتقدم چشم زخم
اذ اعجبتکم کثرتکم ایله افتادهٔ مزلقهٔ پریشانی وتیر باران
اهل بغی وطغیان ایله پادر گل عجز وناتوانی اولدیلر حضرت
خالد نکاور غیرته سوار وهجوم سیلاب قتالده کوه البرز
مثال پابرجا واستوار اولوب نظرگاه رسول علیه السلام
شولدکلو سربازلق وطلیعهٔ لشکر اسلام ده برو جهله
سر اندازلق ایتدی که صدر تابناکی مشروح وجسم پاکی بنجه
برده مجروح اولدی اول قبیلهٔ غیر نبیله که وفد هوازن وبهر
بری کفهٔ میزان هنرده تهمتن زور آور ایله موازی ومعادن
ایدی صدمهٔ وانزل جنودا لم تروها دن فرار وهرب
وحماة حوزهٔ دین محکم فتح مبین ده اظهار شادمانی

وطرب ایندکده حضرت خمیت قرین کمال غز وتمکین
ایله رخل خالده قدم رنجه وکلبهٔ احزاننی مقدم مسرت
رساننی ایله رشک سمرقند وکنجه ایدوب پرسش
خاطر نوازایله اول درماندهٔ بستر اعوازه ترویح نفس و
جروح جانکدازنه لعاب شفاسازلرینی وضع ونفث
اتمکله اول ریق ریق دافع اوجاع ثقال وحضرت خالد
کانما انشط من عقال اولدی کتاب خمیس ده نکاشتهٔ
کلک بدائع نویس درکه مالک بن نویره که اوان
رسالتده عنوانده قبیلهٔ بنی حنظله نک عاملی ولواء
نقابت ووافتلرینک حاملی ایدی آفتاب آفاق کیر
رسالتک زمان غروبنده واهل ردتک مبادی ظهوربنده
حفظ صدقاتده ترک صداقت بلکه اربابنه رد ایله اظهار
شعائر ردت اتمکله سوء صنیعی محفل شریف و وضیع ده
منتشر ومستفیض وبو وضع ناصوابی ارتکاب ایله بین
الاصحاب منفور ومبغوض اولدی نظم لاتطلبن بهیهات
منه صلاحه اذ کان ربک قد قضی بفساده نثر حتی
حضرت خالد بو حالدن تنمر وکمال حمیت وانفعالندن
تغیظ وتذمر ایدوب ابن نویره نک وجود عدیم الغیره سنی
هدف تیر تدمیر اتمکه سوکند وحبل متین عهد

وبیانی

وبیانی عروه وثقای ایمانه پیوند ایلمش ایدی مصراع
حضرت صدیق خلافت مقرنثر علیه الرضوان الاکبرکه
شرف ذات بزرکوارلری شیخ عطارک بوابیاتی
ضمننده مسطر وبحور حسن بیانی ایله دماغ مجلس
روحانیان مطیب ومعطردر نظم درشب معراج
پیش ذوالجلال مصطفی کرد ازخداوند این سؤال
کفت چونی باعلی ام یاعزیز کفت با بوبکر من چونی تونیز
نثر وجود بی همتاسی ایله مسند خلافت کبری زیب
وفر وهرکس مقسم عدالتدن نصیب اوفی واوفر
بولدقده تهیئهٔ آلات سفر وترتیب مقدمات ظفر
ایدوب حسم مواد بغی وارتداد ایچون حضرت خالدی
سردار وفرسان ورجالهٔ رجاله سپهسالار ایلدی
نظم همه مبارز ورزم آزمای وخون آشام
همه دلاور ودشمن شکار وکینه کزار نثر حضرت خالد
صفاء خلد ایله مهامه تهامه روان واول جوانبه
تقدیم نذر جوانب ایله دوان اولدقده بیکانهٔ حرم
دین اولان حزب مرتدین ایله اقامت حرب زبون
ومالک بن نویره یی زیر شمشیر تسخیر وتخسیر ده زار وزبون
ایلدی ع ان الشقی بکل حبل یخنق نثر اکرچه عند البعض

ترس ترس ایله ترسن وورآ شجرهٔ طیبه ده تستر ایلدی
لکن خلال قیل وقال ده آن صاحبکلم قدمات
کلماتنی اداره وبو قول نافرجام ایله جناب ختمیت
مقام علیه توامی الصلاة والسلامی اراده ایدوب بو
کلام خام دن که بی چون وچرا موهم غمط وازرا ایدی
حضرت خالد مسلوب الاختیار وچشم پایان بیننه
روز روشن تار اولوب اول مرغ بی هنگامنک
سر بی ثبات وآرامنی تیغ بران ایله بران ده پران و
همسر بی همتاسی ایله که ماه فلک حسن وبها بلکه اشبه
شیء بالمها ایدی بنا تأهلی بی توقف وتمهل بنیان
ایلدی بو خبر مشتبه الاثر مدینهٔ منوره یه منعکس ومیان
صحابه ده نقل مجلس اولدقده ابن نویره نک مسلما
قتل ونکالی احتمالی وغدغه انداز مرد وزن خصوصا
همسر نازنیننی ازدواج ایله تزیین ایتدکی
علاوهٔ سوء ظن اولدی بو سببدن عرق غیرت عمریه
نابض واقامت حده کمال جد ایله ناهض اولوب
خطاء خالدی بارگاه خلافته عرض واقتصاص واقتضاء
اد الت عدالت ایله ارادهٔ عزل وقصاص ایلدی صاحب
نام نیک مخصوص منقبت کلّه فیک وفیق غار توفیق

النعیط والازراء احتقار الناس

المها الشمس والبلور

الوفیق کأمیر الرفیق

65

یعنی حضرت صدیق رضی الله تعالی عنه زند توجیهی ایراد ایدوب
خالدی مذمت قتل مسلمدن ابرا ایدوب دیدی که
سر مغفرت مغفره نثار نصرت وظفر منثور ودیوان ختمیت
پناه دن سیف الله ایله ملقب ومنبوز اولان سیف
اسلام بی انثلامی کسر وابطال باعث انکسار کماة و
ابطال در ع لعل له عذرا وانت تلوم سر خصوصا که
گاه وبیگاه سریهٔ ظفر سرایتی شاهراه تیقظ وانتباهه هادی
ومتنا وّلا ارتکاب ایتدوکی وضع ناصواب برام اجتهادی
اوله ع ماذا اقول وذنبه مغفور نثر حضرت خالد عرائن
اهل ردتی خاک کسر وهزیمت ده ارغام وتمریغ وقلب
ستنیرینی مشغلهٔ دار وگیر دن تخلیه وتفریغ ایتدکدن صکره
قفول وایاب ودار مقامه ده حط رحال وعیاب
ایتدکده ابن نویره نک قتل وهلاکنه مسارعت وانهماک
ایتدوکیچون حضرت صدیق رضی الله تعالی عنه عقدهٔ
پرتاب عتابی احکام وتأریب وحضرت خالدی
مؤاخذه وتثریب ایتدکده اول یکسوارهٔ میدان کیر
ودار عروهٔ وثقاء اعتذار ایله تمسک ورب ملوم
لا ذنب له زاویه سنده انزوا وتنسک ایلدی مالک
هالک اثناء قیل وقالده قتلنی احلال ودم مستحق الذی

العیبة ما یجعل فیه الثیاب والجمع عیاب

تأریب العقدة احکامها

اهدار واطلال ایده جك كفتارِ ناهنجاردن عدمِ احتراز
وجنابِ رسالته بی مَیْن وامتراِ ایهام نقص وامتراز
ایتدوکی جهتندن مفتیِ غیرت ردّتنه افتا ایلدوکنی
حسن تعبیر واو انیله اعلام وحاشیهٔ بساطِ معذرتده
مُثول وقیام اتمکین حضرتِ صدّیق رضی الله تعالی عنه
قولنی تصدیق وترکِ معارضه وتحدیق ایلدی **نظم**
همه اصحاب مجتهد بودند ٭ سالکان طریق جد بودند
کر خطا میکنند مجتهدان ٭ ایمنند از غرامت وتاوان
نثر بالجمله مُسَیلمهٔ کذّاب ایله سائر مَرَدهٔ اعرابْ قصدِ
تدمیر وبو خدمتك تمشیتی ایچون حضرتِ خالد جُنُودِ
ظفر بُنُود او زرنه تأمیر اولندقده تکاورِ غیرتی اسراج
وآستنین حمیّتدن ساعدِ خُلوصِ نیّتی اخراج ایدوب
ظلمتِ رِدّت ایله وجه باد قاحتلری مُرْبَدّ اولان
مرتدلرك سرِ بی سامانلرینی فِهْرِ قهرِ بی درمان ایله شکست
ورایتِ تحزّب وجمعیتلرینی دَسْتِ بُرْدِ فوز ونصرت ایله
پست ایلدی **نظم** اذا جاء نصر الله والفتح هیّن
علی المرء معسور الامور وصعبها **نثر** بو منوال او زره هر
نه جانبه توجه واقبال ایلسه مؤیّد ومنصور ویدِ تأییدِ
سرمد ایله سرباسعادتنه جواهر پیروزی وبشارت منثور

التحدیق شدة النظر

البنود الاعلام

الزبدة الغبرة وقد اربد

اولوردی **نظم** اثارهٔ تنبیك عن اخباره ٭ حتی کأنك
بالعیان تراه **نثر** آخر الامر جمله امراء شام او زرنه امیر
نافذ الکلام ایدوب اول اقطار واقتارك زمامِ تمامِ
امورینی یدِ کرامت ظهورنه تفویض وسائرك خیمهٔ سعی
واهتمامنی مخیمِ نقض وابرامدن تقویض ایلدی نقودِ دساتیرِ
اساطیرك ناقدی اولان امام واقدی فتوح شامده
اعلام ایتدوکی او زره اول حضرتك علائی قدر
وجلالی خارج مراتبِ چون وچند وفتح شاماتده
ایتدوکی فرزانکی وثبات حسد کردهٔ طهمورثِ دیوبند در
نظم عالمی از ظلمت واز صبح صادق خنده ٭ لشکری
از ظالمان واز سپاهش یك نفر **نثر** خصوصا قصبهٔ یرموکده
تحزّب ورُموك ایدن شجعانِ رُدمِ بدْاُردم ایله نبردِ
وکارزارده خارج طوقِ بشری فنونِ شجاعت ودلاوری
اظهار ایدوب حَفرهٔ کفره ولُوج ایدن عُلوجدن ادن
بر بطریقِ بطریق العیان مُشْتِ کوپال نشانی ایله هلاك
وکوی کلّهٔ سبکسارلری میانِ میدانِ خسارده
آغشتهٔ خون وخاك اولوب بو غزاء عبرت فزا وَجْهِ
فتوحات شامیه ده مثالِ شاهنامه وناسخ داستان
باستانِ شهنامه اولمشدر **قطعه** تبلّجت الایام عن مطلع الهدی

العلوج الکفار من العجم

وحل باهل البغی قاصمة الظهر ۹ فللّه من فتح غدا زینة العلا
و واسطة الدنیا وقائدة الدهر نثر حضرت خالدکه بذلِ
صدقه ایله مقعدِ صدقه رغبت پذیر بلکه شعرا وستایش
گرانه افراطِ جوائزلی گرانی وصل رتبهٔ تبذیرا ولدوغی
زبان زدهٔ آشنا وبیگانه و اندیه و محافلده داستان
وافسانه ایدی نظم لاتعجبن لاموال یفرّقها ۹
بقاؤها للعطایا غایة العجب نثر جانشین یار غار زکو یای
کلام امکلیک غار دزده زن منکر و محدّث خلیفهٔ
موفق و محدّث رضی الله تعالی عنه مضمار خلافتده
مطلق العنان و منجوقِ عدالتی ملاصق قمّهٔ قنّهٔ عنان
اولدقده خالدی عزل ایله تأدیب و امین الامه نک عقدهٔ
تقلیدِ حکومتنی تأریب ایلدی اول هزبر غیضه جلان
بعد الانفصال دخی زیاده قمهٔ جهاده تقحم و بالذات
اشعالِ تنور رمهانه مباشرت و تقدم ایدوب نظم
ولست ابالی حین اقتل مسلما ۹ علی ای شق کان لله مصرعی
فحواسنجه حسب حال و حارس کل شی اجله مقالنی
نقش کتابهٔ بال ایتمش ایدی بعده فرمانِ اولوا الامر ایله
طابه منتظا به قفول و موقفِ اعتذارده مثول
ایتدکده بیشگاهِ دیوان معدلتده حاجت حسن

معدلتی

معدلتی تحصیل و گلشن حالی نیسان افضال ایله مخضر و مخضل
اولدی قطعه اقبل معاذیر من یأتیک معتذرا ۹
واغفر له ذنبه ان برّا و فجرا ۹ فقد اطاعک من یرضیک ظاهره
و قد اجلّک من یعصیک مستترا نثر خلیفهٔ عدالت مناب
مظهرِ حدیث لوکان بعدی نبیّ لکان عمر بن الخطاب رضی الله
تعالی عنه قلمرو نصفت مسیرنه نشرِ احکام و مناشیر ایلدیکه
رفع خالده سبب و علّت تقصیر دز لّت دکلدر بلکه فرط
شجاعتی فتنه انداز نزدیک و دوز و غایت شهامتندن
مخدرات و ارامل عضّ انامل اتمکله کند و دخی مفتون و ممکوز
اولوب حکم حکمت نما ایجاب و اقتضا ایلدی که اول
یکسوار خیل خیلا خواب پنداز دن بیداز و سلطان دین
ملائک سپاه که رایت افراز آیت و ما النصر الا من عند الله
در غلبه و تأییدده محتاج شجعان صید اولمادوغی واضح
و بدیدار اوله نظم صاحب سخن فسانه پرداز ۹ زین قصه
چنین خبر دهد باز نثر که خالدک حضرت عمره رضی الله تعالی
عنهما مزید مشابهتی و صورة و خلقةً اول حضرته مشاکلت
و مشاکلتی وار ایدی کان ید القادر الفتاح شققهما
من شقی تفاح اتفاقا بر سحر حضرت عمر رضی الله تعالی عنه
المبارکه مبارکهٔ ملاحظه سی ایله ابتکار و غلس بامدادده که

محل فیض و امداد در جانب مسجده نهوض و ابتدار ایدوب
ناگاه میان راه ده علقمة بن علاثه ایله ملاقات و مصادفت
و اظهار آشنایی و مصادقت ایلدی مزید شبهه تاریکی
شبه معین و علقمه خطا کار و غلط بین اولوب پیکر حضرت
عمر نظر حس ده ملتبس و مرآت قوت واهمه ده صورت
خالد منعکس اولماغله استفتاح باب جواب و کنیتی ایله خطاب
ایدوب دیدی که یا ابا سلیمان میان ابناء زمانده سماحت
و حماست مستلزم رعایت بی غایت ایکن حضرت عمر سنی
فلات عدم التفات ده آواره و پیام عزل و اتهام ایله
قبهٔ نیلگون فلک سرنگونی پر آوازه می ایتدی حضرت عمر
رضی الله تعالی عنه علقمه یی قصد آزمون و استکشاف ستر
مکنون ایدوب دیدی که بو گفت و شنوددن مراد
و مقصود نه در علقمه ذیل جوابی اسبال و ابانه لبانهٔ ما فی البال
ایدوب دیدی که بنم نیتم و طویتم و مقتضای طینتم الی قیام
الساعه سمع و طاعه و خلافنی اقتراف خارج دائرهٔ استطاعه
در غایه ما فی الباب باعث مکالمه و اصطحاب اولماق ایچون
حقیقت حالدن فحص و سؤال و ادارهٔ قداح قیل و قال
ایلدم بو حال ایله بر برندن مفارقت و طلعت صبح
راستین افق چرخ برین دن شارق اولوب راز روز

آشکار

الفلات المفازة

اللبانة الحاجة

آشکار و مهر عالم فروز پرده در شب تار اولدی نظم
هر راز که در پردهٔ شب پنهانست ◦ چون روز شود بر همه
روشن گردد نثر حضرت عمر رضی الله تعالی عنه خالدی دعوت
و حضور علقمه ده بسط بساط مباسطت ایدوب دیدی که
یا خالد علقمه ایله نه مقوله مقاوله و نه گونه محاوره یه قصد و محاوله
ایلدک حضرت خالد رقیم تدلیس و انکاری رقمکش قلم
انکار ایدیجک حضرت عمر رضی الله تعالی عنه تکرار امر استخباره
تعمیق و انی لا امزح ولا اقول الا حقا رخصتنی صحیفهٔ حسن معاشرته
تنمیق ایلدی حضرت خالد رشتهٔ سخنی دراز و اقسام حلف
و اقسامه آغاز ایدوب دیدی که قطعه بدان خدای که ذرات
آسمان و زمین ◦ همی کنند بپای ذات او اقرار ◦ بمهر
درج نبوت که آن ودائع را ◦ نبود هیچ امینی چو احمد مختار نثر
که نه علقمه ایله تلاقی اتفاقی واقع اولدی و نه ما بینمزده بو گونه
گفت و شنود وجود بولدی نظم فلست ابالی من رمانی
بریبة ◦ اذا کنت عند الله غیر مریب نثر بو اثناده علقمه
خالده نگاه و استعفاء زلت و گناه ایدوب دیدی که یا خالد
بو مناقشه و سؤالی حلال ایله که بو بابده خطاء ناصواب بندن
صادر و بو دگلو کدر بنم قصور نظرمدن ناشی و بادزا اولمشدر
بو لطیفه و مزاحدن که حسن عباراتی ایله رعونت و حشمت

مزاح ذر حضرت عمر رضی الله تعالی عنه تنشط وتبسم وحضرت
خالد غلاظ علقمه یی تفرّس و توسّم ایلدی قطعه
أفِدْ طبعك المكدود بالجِدّ راحةً • تَجُمّ وعلّله بشيءٍ من المزح •
ولكن اذا اعطيته المزح فليكن • بمقدار ما يُعطى الطعام
من الملح نثر حضرت خالد رضی الله تعالی عنه که مظهر فضل نامحدود
اولمغله مبخوت ومجدود ذر مصداق ع انه في الزمان خير جليس
اولان کتاب خمیسن ده کتبهٔ وحی دن معدود در نظم
صفدی کیم سوزنده دقت ایدر • شرح لامیه ده روایت ایدر
نثر که فاتحهٔ کتاب خلقت خاتمهٔ طومار نبوت رایت افراز
نصرت بالصبا زونق افروز آل عبا داعي الخلق الى الذات
ع لا زال عليه زاكيات الصلوات نثر حضرتلری خالد ابن
ولید ایله عکرمه بن ابی جهله نگاه نوازش اثر وصحایف
احوالن واقوالنه امعان نظر بیوردقلرنده صوان حقیقتدن
رفع سرپوش التباس ویخرج الحي من الميت آیتن اقتباس
بیوررلر ایدی زیرا بونلر خیار صحابهٔ کبار زدن ایکی ذات
بزرکوار در که پدرلری حذرلری اهل اسلام ایله مناواة و
خصام ایدن اعدانک الدّ واعداسی وشرذمهٔ باغیهٔ باعثهٔ
الفسادک کزیدهٔ لجاج وعناد ده اذعاسی ایکن کندولری بضیعهٔ
اسلامی حامی واعلاء کلمة الله ده سعی بی اشتباه ایتمکله

البخت الجد رجل بخيت ومبخوت مجدود ص

الصوان ما يصان فيه ص

بین

بین الامثال والاشباه مشتهر ونامی اولمشلر در قطعه
بنسب نیست نسبت مردم • هر یکی را بنفس خود شرفست •
شرف در بجوهر خویشست • نه زیبا کی جوهر صدفست نثر
حضرت خالد اواخر عمرنده قصبهٔ حمص ده مقیم وبلاد
وسد ثغور زامورنده تفرقه ساز طارف وتالد اولوب
اعوام وسنینی واصل سرحد ستّین اولدقده صاحب
فراش ورنجور وهجوم دردبی درمان ایله نزهت سرای
صحت وامان دن بعید ومهجور اولدی قطعه
یا مغرماً بوصال عيشٍ ناعمٍ • ستصدّ عنه طائعاً او كارها •
ان الحوادث تنزع الآساد عن • غاباتها والطير عن اوكارها
نثر حضرت ابو الدرداکه قصبهٔ مزبوره ده حاضر واول دخی
مرابطهٔ حدود وثغوره مواظب ومثابر ایدی بو حالتدن
تفجع وزاری ورعایت شرط غمخواری ایدوب سنت
عیادت ایله استنان وهنگام عجز وسقام ده خدمت
بی منتان ایلدی نظم چو رنج بر تن والی کرفتن از رنجور •
قدم ز رفتن وپرسیدنش دریغ مدار نثر حضرت خالد
خیل وجوشنینی ومدینهٔ منوره ده اولان ملک معیننی
وقف وایثار وحضرت عمری رضی الله تعالی عنه وصی مختار
ایلدی بعده مکنون درونینی نشر واظهار حزن وبث

التالد ما ولد عندك من المال نقيض الطارف ص

ایدوب دیدی که نیجه حروب شدیدة الالتحامه اقتحام ایدوب
تن رنج بر ورغده بر یر قالمامشدر که ضرب تیغ بران
یاخود طعن سهام و مران ایله سوراخ سوراخ و هر سر مویم
تار موبه وصراح اولمایه نظم بر تنم یک جایکه بی زخم نیست
این تنم از تیر چون پرویز نیست نثر بو دکلو قروح و جروح
باعث خروج روح اولمامشکن دریغا که مانند خمیر و بعیر
فراش اجل ناکزیرده فرومانده و آتش و روز بازار سعادت
شهادتده تهی دست و باشن اولدم بو کفت و کودن صیکره
حبل رجا و آرزوینی لی و داغ و وداع ایله عوا دواشیاعنی
کی ایدوب کمال قلق و انفعالندن فلا نامت اعین الجبنا
نفرین و بد دعاسی ایله ترک کلام دنیا و سنه احدی و اربعینده
قصد ملأ اعلی ایلدی نظم ومن لم یمت بالسیف مات بغیره
تنوعت الاسباب والداء واحد نثر حضرت ابو الدرداع
دردا و هزار بار دردا دردا نثر دیوب تنفیذ وصایایی
تعهد والتزام و بو خدمتی اقامت ایچون دار هجرته توجه
واعتزام ایلدی بعد حصول الوصول مسعای عدالت عمریه
سعی و حضرت خالدی نعی ایتدکده حضرت فاروق
رضی الله تعالی عنه استرجاع و تأسف و نیجه شب و روز بو
عزاء غم اندوزدن تحزن و تلهف ایدوب دیدی که موت

موت خالد حائط دین قویمده بر رخنهٔ عظیم درکه الی
یوم التناد انسدادی مستحیل و زمان بی امان مثلینی
و ندیدینی تولیددن بخیلدر حضرت خالد حمصه قرب
بر قریه ده مدفون و مقبوردر و مزار پر انواری که ملثم شفاء
اشراف و کبار در بین الزوار متعارف و مشهوردر قطعه
سقی الله قبراً صار مثوی لخالد ٭ بواکی امطار بها البرق ضاحک
فتی غاب عنا شخصه دون ذکره ٭ فاصبح فینا حاضرا و هو هالک

الحدیث الثامن عشر

امر منکرده اطاعت اولمز	بویله در قول امام کوفی
بو حدیثی دیدی سلطان رسل	انما الطاعة فی المعروف

متن الحدیث بو حدیث کثیر الافاده بی نقصان
و زیاده فراحفات رمل مسدس دن فاعلاتن فعلاتن
فعلن وزننه موافق در صحیح بخاری ده حضرت علی دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر سیوطی
سنن ابی داود شرحنده بو منوال اوزره تحقیق حال
ایتمشدر که امر امام امر شرعه تابع و اتباع و امتناع نفس
الامره راجعدر اکر اول امر واجب ایسه اطاعتی دخی اصل
رتبهٔ وجوب اولور اکر مندوب ایسه اطاعتی واجب اولماز
مندوب اولور اکر مباح ایسه نه واجب نه مندوب

بلکه رایتِ متابعتی میدانِ استحسان ده منصوب اولورگر
مکروه ایسه اطاعتی دخی مکروه ومحذور اولور اگر حرام ایسه
اطاعتی دخی حرام ومحظور اولور بو مقامده عامهٔ عوام منهجِ حقِ
لازم القبولدن عدول ونکول ایتمشلردر بلکه اکثرِ خواص
عنانِ یکران سدادی شاهراهِ رشاددن صرف ایله
عقبهٔ تقلیده صرف ایتمشلردر زعمِ باطل وظنِ بی طائللری
بودر که جانبِ سلطاندن نفاذ وجریان بولان امر
وفرمانه کائنا ما کان بی تحری وامهال امتثال لازم وتکلیف
نامشروع عملرنه مبادرت وشروع ایتمین آثم اوله بو معنی
جهلدن ناشی بر خطاء فاحش وفاشی درکه عیاذا
بالله کفره مؤدی وبو بابده ستیز وعناد ایدن بدنهاد
رداء ضلال وردی ایله متردی اولور زیرا هر شخص بد
تبار که بناء شرع استوازی سیلِ میلِ هوا ایله تهدیم
واوامرِ ولاة وحکامی امرِ شرع واجب الاحترام اوزره
تقدیم ایده بلا شک کافر ورفقهٔ فرقهٔ اسلامیه دن
نافر اولور خطابی که شرح متینی زمرهٔ محدثینک فصل
الخطابی دردیمشدر که بو حدیث صحتِ مالدن استدلال
اولنور که اطاعتِ ولاة زمان همان امرِ معروفده
واجب ومنکراتده اطاعته مقتضاء شریعت مانع

ایجاب

الظن خلاف الاتباع
والحظر التحريم
صح

الردى الهلاك
صح
الهدم نقض البناء
كالتهديم ق

الرفقة الجماعة
ترافقهم في سفر
صح

وحاجب اوله اداةِ قصر ایله که افادهٔ حصر ایدر حدیث
سابق التحریر عنوان پذیر اولدوغی بو معنایه گواهِ صادق
وفحواء لا طاعة للمخلوق فی معصیة الخالق بو مدعایه
دلیلِ ناطقدر حضرتِ صدیقِ اکبر که بعد الانبیا
افضل بشردر نظم آخر انبیایه اول یاره ثانی اثنین
اذ هما فی الغار نثر رضی الله تعالی عنه ابتداء خلافتِ بی
خلافلرنده منبرِ مستقر السعوده عروج وصعود ایدوب
بر خطبهٔ بلیغه الانشا وضمننده سر رشتهٔ حکمتِ حکومتی
افشا بیوردیلر اثناءِ حمد وثناده آل واصحابه توجیهِ خطاب
ایدوب بیوردیلر که اطیعونی ما اطعت الله ورسوله
فاذا عصیت فلا طاعة لی علیکم اولِ خلفاءِ اسلام
مفتتحِ نشرِ احکامده بو کلامِ تام ایله تحقیقِ اصل وفرع ومسامع
اهلِ شرعی قرع ایلدوکی دلیلِ جلیلدر که اطاعتِ ولاة
والاجناب موافقتِ سنت وکتاب ایله مشروط و
رشتهٔ لزومِ متابعت عروهٔ وثقاءِ شریعته مربوط اوله
علامهٔ زمخشری واولی الامر منکم آیتِ باهداتنده
بو طریق ایله تحقیق ایتمشدر که اولو الامردن مراد امراءِ
عدالت نهاددر که ایثارِ نصفت وداد واختیارِ رشد
وسداد ده جنابِ آله وحضرتِ رسالت پناهه اتباع

واقتدا او امر معروف ونهی عن المنکرده حفظهٔ
ربع دینی اولان خلفاء راشدینک اثرنه اقتفار
واقتفا ایده زیرا شول امراء جور بدطورده ن که شارع
اعظم عدلدن عدول ایده لر خدا ورسول بیزاردر اول
مقوله نا قبوللر حضرت عزّت وجناب رسالتدن شرف
معطوفیته ناسزاوارلردر نظم این سلاطین که نزره
دینند ٭ نه سلاطین همه شیاطینند ٭ ملک ویران
وکنج آبادان ٭ نبود جز طریق بیدادان نثر بو مدعایه
سند قوی ودلیل معنوی در که خلفاء راشدیندن
هر خلیفهٔ راستین که دست حکومته وضع قدم وآغاز
نصیحت زیردستان وخدم ایده اطیعونی ما عدلت
فیکم فان خالفت فلا طاعة لی علیکم کلامی ایله خطاب
عام وشرائط خلافتی جمهور سوقه ورعیته اسماع وافهام
ایدرلر ایدی نظم جواهر سنج دریای معانی ٭ چنین
کرد از سخن کوهر فشانی نثر که برکون مسلمة بن عبد
الملک اظهار نخوت وستیز وخنجر زهرآلود زبانن سرتیز
ایدوب اشراف تابعین ومشاهیر اصحاب یقیندن
ابو حازمه که عرق شبهاتی حسام صدق وثبات ایله
حاسم ایدی دیدی که تخت تخت حکومتده فرمانمزده

آسوده

آسودهٔ عیش امان اولان رعایا وزیردستان ما نیله
مأموردر واولو الامر آیتنده هر بری انقیاد واطاعتمز ایله
مأمور ایکن سن نیچون کریوهٔ مخالفت وریوه سالک
وهاویهٔ هواده هالک اولورسن اول فاضل کامل که میان
عالمیان ده همتا وهمپاسی نادر ونصوص قرآنیه دن
استنباط احکامه قادر ایدی دیدی که ای داور دلاور
تتمهٔ آیت مذکوره دن نیچون اختیار غفول ونص جلی
فان تنازعتم فی شیء فردوه الی الله والرسول دن نه عجب
اعراض وذهول ایدرسن امر متنازع فیه ده اولو الامر
غیر مذکوردر وحیز اعتبار واعتداددن دور اولمشدر
کتاب وسنته مخالفت ایدن ولاة بی عدالتدن
خلعت اطاعت واتباع بلا نزاع انتزاع اولنمشدر
نظم که کرددر همه عالم کمان ظلم بزه ٭ که تیر لعنت
جاوید را نشانه نشد نثر سلاطین وحکامدن غایت
مقصود ومرام میزان عدل وداد ایله تعدیل حال عباد
ونظم امور بلادده جد واجتهاددر نظم شاه را به بود
از طاعت صدساله وزهد ٭ قدر یکساعته عمری که درو
داد کند نثر وبو مقصودک وجودده کلمه سی احوال فقرایه
شعور ومجاری امورنه اطلاع وعثور ایچون مصراع

ربوه مکر وحیله

بهر جمعیت دلهاست پریشانی ما نثر فحواسی اوزره ترکِ
آسایش و خواب وادارهٔ سؤال و جواب ایله اولور نظم
نیاساید اندر دیارِ تو کس ۹ که آسایش خویش جوبی و بس
بُرَو پاس درویش محتاج دار ۹ که شاه از رعیت بود تاجدار
نثر والاّ شویله که سیرتِ جبابرهٔ ستمکار ایله استنان
واستیاز و من حق الملک ان یختار لرعیته ما یختار لنفسه کلام
حکمت التصافنک خلافنی ترجیح واختیار زایده لا محاله
عُرضهٔ دشنام وتیخیمه وانجام کارِ ناتمامی مصادفِ غائلهٔ
عاقبة الظلم وخیمه اولوب ایراد واصدار ایتدوکی احکامِ
ناهنجاری تعقب و من قبح ملکه حسن هلکه مقتضاسی
اوزره زوالِ دولتنه انتظار و ترقب ایدرلر نظم
همه کارِ شاهان شوریده خواب ۹ از اندازه نشناختن
شد خراب ۹ گرانمایگان را در رو شکست ۹ فرومایگان را
کند چیره دست نثر قطعهٔ مشروحة المعانی نک مصراعِ
ثانی سنده برداستانِ صحیحه اشارت و تلمیح اولنمشدر
اول قصهٔ عبرت فزا تاریخ خلفاده بو منوال اوزره
اجمال اولنمشدر که فحوای آیتِ تعز من تشاء و تذل من
تشاء اقتضاسی ایله تقلبِ دهرِ عبرت نما جمعیتِ اُمویه یه
تفرقه ساز و همای خلافتِ عظمی مفارقِ عباسیه یه

سایه انداز اولدقده منصورک طوارِ ناهموار مباینِ
طرزِ اصحاب واکثرِ وضع و کرداری مخالفِ سنت
و کتاب اولماغین حضرتِ امامِ اعظم ع قدس الله سره الاکرم
نفسِ تزکیت قرینی مسلکِ رضا و یقین ده افتا
وظهرِ خلیفهٔ سیئ الخلیقه دن خلعِ خلعتِ خلافته خفیة
افتا ایلدی منصور که دنائتِ شانی نامحصور ایدی
حضرتِ ابو حنیفه نک فرطِ ورع و خیفه ایله اشتهاری
کنارِ علی طرفِ منار و قضایه عدمِ رضاسی معلوم
صغار و کبار ایکن محضا انتقام و اذا ایچون اولا تکلیفِ
تقلدِ قضا ایله عرضهٔ تحقیر و ذلت بعده عدمِ قبولنی بهانه
و علت ایدوب ضربِ شدید و حبس و تهدید ایله
حرمتِ امامتی انتهاک و بر روایتده تجریعِ سمِ هلاهل ایله
اول سرجریدهٔ کبرا و حلا حلی هلاک اتمکین ع بو حنیفه قضا
نکرد و بمرد نثر قولی زبان زدهٔ سلف و خلف و بو نقیصه
دعا زاول خلیفهٔ عباسی شعارک صورتِ خلافتنده جدری
و کلف اولدی نظم بسا نام نیکوی پنجاه سال ۹
که یک کار زشتش کند پایمال نثر خلاصهٔ کلام حضرتِ امام
راهِ خداده نفسنی فدا ایدوب حاکمِ ظالم ایله مداهنه
و مداهنه ایتمدی و علماء زمانه کبی تنکنای تأویل و افتاسنه

التعقب الاعتراض

کتمدی ع سخن دانم ولی ناگفتن اولیست نثر علامهٔ زمخشری
لاینال عهدی الظالمین نظم مبیننده تحقیق و تبیین و بو
کونه تدقیق و تبیین ایلمشدر که نیر اعظم فلک ذکا داخل
منقبت لو کان الایمان معلقاً بالثریا ع سراج مجلس
امت ابو حنیفهٔ کوفی نثر نبرد گاه افضل جهادده سل سیف
اجتهاد ایدوب بیورر لر ایدی که اکر منصور بر مسجد
بی قصور طرح و بنیاد و در و دیوارنی آرایش و آباد
ایدوب صورت اجرده اولان آجرینی تعداد ایچون
بنی استخدام و بو خدمتی اعتداد و اعداد ایچون سعی و اقدام
ایلسه اطاعت و امتثال امر محال و بو قدر شیء یسیرده
دخی فرمان پذیر اولماق عدیم الاحتمال در ع وتم امور
لیس یمکن کشفها نثر بو تحقیق عبرت مدارزدن ظاهر
و بدیدار اولور که عند الامام اولو الامردن مراد و مرام
سلاطین و حکام اولمایوب بلکه استنباط مسائل و احکام
ایدن علماء اعلام و ارباب الباب و احلام اوله نظم
عقل چو داد و چو کرم نکند ۹ که اولو الامر خود ستم نکند ۹
زاجر زمره و ناهیٔ خمر اوست ۹ آنکه بشنیدهٔ اولو الامر اوست

الحدیث التاسع عشر

صائب اولدقده مصائب سهمی	اولور انصاف و عدالت جنته

تبین تبیناً اذا ادق النظر ح

الاعتاد الاحضار ح

رحم سز

74

رحم سز والی ایچون دیدی رسول | حرم الله علیه الجنه

تمام الحدیث ایما راع لم یرحم رعیته ۹ حرم الله علیه الجنة
خیثمهٔ طرابلسی حضرت ابو سعیددن رضی الله تعالی عنه
بو عبارت ایله روایت ایندوکی الجامع الصغیرده صراحة
ذکر اولنمشدر نصب امامت و رفع لواء حکومتده
سر و حکمت محبوسان مضیق بشریته آداب عبودیتی
تکلیف و ما بینلرنده کتاب محبت و الفتی تألیف در
قطعه تهدی الامور باهل الرأی ما صلحت ۹ فان
تولت فبالاشرار تنقاد ۹ لا یصلح الناس فوضی لا سراة لهم ۹
و لا سراة اذا جهالهم سادوا نثر هر حاکم نادان و خود پسند
شاددان که لواء تهور و خشمی ساعد بیداد و غشم ایله افراخته
و جوهر اقتصاد و اعتدالی ورآء ظهر اهماله انداخته اوله
ما خلق له دن انصراف و سوق فسوقده اضاعهٔ رأس
المال انصاف ایله من لا یرحم لا یرحم تهدید شدیدنه سزاوار
و شایسته و مخدع دل پر خدیعتی قفل آهنین قسوت
ایله بسته اولور قطعه أیحسب الظالم فی ظلمه ۹ اهمله
القادر ام امهلا ۹ ما اهملوه بل لهم موعد ۹ لن یجدوا
من دونه موئلا نثر خصوصا که عدم رفق و رأفتی دربت
و عادت ایدن والی و الا منزلت زیر دستان رعیته

الراعی الوالی والرعیة العامة ح

الغشم الظلم

[illegible]

تجبّر وتجلّد وبو خصلتِ ذمیمهٔ عمیمهٔ الفساد دن ظلم
وبیداد تولّد ایدر ظلمِ ظلمت شعار ایسه هر بار سنک انداز
مجامع قبائل واحیا و عند الله سبحانه ابغض اشیا اولوب
فتنهٔ باغیهٔ فتنه‌یه سر عسکر و انّما راع غشّ رعیّته فهو فی النار
حدیثِ صحّت آثاری اوزره که راویسی معقل بن یسار در
هر حاکمِ بی انصاف ستمکر مظهرِ سخطِ اکبر اولماق امر مقرّر در
قطعه علیک بالعدل ان ولّیت منزلةً و احذر من الجور
فیها غایة الحذر فالملک یبقی علی الکفر البهیم ولا یبقی مع الجور
فی بدو ولا حضر نثر کتابِ مثیر الغرام ده ذکر و اعلام
اولنمشدر که صحفِ حضرتِ ابراهیم علی نبیّنا و علیه الصلوة
والتسلیم ده اولان امثالِ عدیمة المثال دندر که ایّها
الملک المبتلی المغرور انّی لم ابعثک لتجمع الدنیا بعضها علی
بعض ولکن بعثتک لتردّ دعوة المظلوم فانّی لا اردّها
و ان کانت من کافر نظم ظلم اگرچه دراز دست بود
آخر الامر خوار و پست بود شود از آفتابِ عدل آنکه
سایهٔ عمرِ ظالمان کوتاه نثر اسبابِ عدمِ رحمتک بری
دخی مظلومین و اربابِ حاجت دن احتجاب و متاعِ
ترفّه و انتفاعی استیثار و انتجاب در هر داورِ بدسیرت
که مبیتِ تنعّم و استراحتنده آرامگیر و ورای پردهٔ غفلت

اتّجبه اختاره و اصطفاه

ناروادە

75

ناروادە فریفتهٔ خوش آمد و زیرا وله هامانِ بی عون
افساد و قابلیتِ فرعون ایتدوکی کبی نظمِ اشتاتِ مهامّ تده
تقصیر و مخدومِ معدوم الاستعداد دینی اغفال و تغریر ایله
کار و بارِ رعایا و زعاغ مختلّ و مزاجِ حالِ ضعفه و اتباع
معتلّ اولوب لکدکوبِ وعیدِ اشدّ الناس عذابا یوم
القیمة امام جائر وعدوهٔ شرکتِ ظلم و عدوانده سرکشته
و حائر اولور نظم خبیث راچو تعهّد کنی و بنوازی بدولت
تو کنه می کند بانبازی نثر هنگامِ بازوزمانِ تفحّصِ اخبارده
حقّ و باطلی تخلیط و بر غشومِ شومی عجزهٔ مسلمین اوزرنه
تسلیط دخی جملهٔ قلّتِ مرحمت و اشفاق بلکه ظلم الاتباع
مضاف الی المتبوع قولِ مسموعی اوزره محضا عدمِ رأفت
و ارفاق دندر نظم انّ الامیر اذا استعان بظالم
کان الامیر شریکه فی المأثم نثر عندلیبِ گلستانِ شیراز
بوستان افروزِ حدیقهٔ رازجورِ ولاة بدسیر دن غافل
و بی خبر اولان داورِ بدنهاد ی علی رؤس الاشهاد
تخجیل و تشویر و سلاطینِ غفلت آیینی بو ابیاتِ حکمت
اساس ایله علی ملأ الناس تثریب و تشهیر ایلمشدر نظم
نشاید زظالم که دردِ وریشت که هر جورکو میکند جورِ تست
نه سگ دامنِ کاروانی درد که سگبانِ نادان که سگ پرورد

سکیاب الربع عن الجانب

العدوة المکان المتباعد

العدوة بطن الوادی ج عدوات

نثر آفتاب فلکِ هدایه حضرتِ شیخ نجم الدین دایه کتابِ
مرصاد العباد ده ذکر و ایراد ایلمشدر که فاحکم بین الناس
بالحق آیتی لمح و دلالت ایدر که سلاطین و ولاة بالذات
اجراءِ احکامِ جمهور ایله مأمورلر و تفقدِ فقراء برگشته حالده
تهاون و اهمال ایدنلر عند الله نامعذور اولوب مراسمِ
غفلتی ابانه و آخری توکیل و انابه ایله عهدهٔ امانتِ کبریدن
بیرون و قبولِ معذرته مقرون اولمازلر نظم شه چو
غافل شد ز کردارِ وزیر ◦ شد ولایت را خرابی ناگزیر ◦
شه که از غفلت نهد سر را بخواب ◦ پس عمارت میشود در دم
خراب نثر واقفِ مزایاءِ معانی و گره کشای نکاتِ فنِ ثانی
اولان عارفِ سخندانه پوشیده و نهان دگلدر که
مجرد رعیته عدمِ مرحمت مانعِ دخولِ جنت اولیجق صفتِ
کبر و نخوتی تمکینِ قوتدن مجلاءِ فعل و تمشیته کتورن حاکم
سفیهِ لاریب فیه بیش آهنگِ گروهِ لهم عذاب شدید بما
نسوا یوم الحساب و حقوقِ عباد دامن گیرِ اهلِ بیداد اولمغله
شایستهٔ وعیدِ زدناهم عذابا فوق العذاب اولور نظم
بنداشت ستمگر که ستم بر ما کرد ◦ بر گردنِ او بماند و بر ما
بگذشت نثر ظلمِ ناخوشک اثرک جمله شآمت و ضرر زندندر که
غیبت و مذمت هر مذهب و ملتده مدام و وبال و دارِ

و دارِ بوارده باعثِ طینتِ خبال ایکن ثلاثة لا غیبة لهم
الامام الجائر و المبتدع و المجاهر بفسقه فحواسی اوزره دادورِ
ستمکر مردودِ حق و مبتدعه و فسقه یه ملحق اولوب دشنام
و غیبتی مغتفر و مباح و اربابِ ظلم و بدعته لله بغض و عداوت
روز بازارِ آخرتده سببِ سود و رباح اولور قطعه
عدل و انصاف دان نه کفر و نه دین ◦ آنچه در حفظِ ملک
درکارست ◦ عدلِ بی دین نظامِ عالم را ◦ بهتر از ظلمِ شاهِ
دیندارست نثر بو دعاءِ مجاب و حدیثِ نصیحت ایجابده
ادبِ حکومت محوی و صحتی مسلّم اولان صحیح مسلمده حضرتِ
صدیقه دن رضی الله تعالی عنها و عن ابیها مرویدر که اللهم
من ولی من امر امتی شیئا فشق علیهم فاشقق علیه و من ولی
من امر امتی شیئا فرفق بهم فارفق به نظم اگر توقع بخشایش خدا
داری ◦ ز روی لطف و کرم بر شکستگان بخشای نثر
اگرچه رفق و تأنی و ترکِ عنف و تعنی الرفق یمن و الخرق
شؤم مفهومی اوزره آحادِ ناسدن هر مردِ معنی شناسه
لازم و لازبدر اما اولو الامر اولان فرمان روایانِ زید
و عمروه رعایتی مفترض و واجبدر زیرا آنلرک خرق سخط
و خرق لری التئام پذیر اولماق عسیر و وخامتِ درشتی
و رعونتدن ظهور ایدن موادِ خلل و قصور تلافی یه

تلاقی ایلمک غیر یسیر در قطعه مصلحت ملک بر فق و عطاست
در همه جا حکم سیاست خطاست موی که بیچیده زبی شانکیست گر بزنی
استره دیوانکیست الحدیث العشرون

باقمیان زینت دنیایه بولور آخرتده درجات علیا
بر حدیثنده دیدی پیغمبر خیرکم ازهدکم فی الدنیا

تمام الحدیث خیرکم ازهدکم فی الدنیا وارغبکم فی الآخرة
بیهقی شعب ایمانده حسن بصری دن رضی الله تعالی عنه
مرسلاً روایت ایتدوکی الجامع الصغیرده اشارت اولنمشدر
زهد لغتده ضد رغبت و شیء یسیردن شیء خطیره انصراف
همتدن عبارتدر هرکس که بر شیئه عتید و حاضری
کوشهٔ کوچهٔ خاطرندن ازاله و سلب وانک فوقنه توجیه
قبلهٔ نمای قلب ایده مرغوب عنهه نسبت ایله اسم زهده حائز
و مرغوب فیهه اضافت ایله اطلاق رغبته جائز اولور
زهدک رتبهٔ والا و درجهٔ علیاسی خساست ماسوانی کما ینبغی
فهم و درک و آرزوی مشاهدهٔ جمال ایله دنیا و عقبی آمالنی
ترک ایلمکدر نظم زهد چه بود از همه پرداختن جمله را
در داو اول باختن نثر شویله که بو سعادت عظمایه نائل
و نعیم دنیا و آخرته اثر میل و رغبت قلبندن زائل اوله
زاهد مطلق و کمال زهده موفق اولوب مضرب مثل

لیس قریة من وراء عبادان و خلوت سرای درونی
اهل معارف کوناکون ایله معمور و آباداندر اولور اکر
ملاحظهٔ حور و قصوردن بهره ور و مانعدر همان ترک حظوظ
فانیهٔ فائته ایله قانع اولورسه اکرچه بو مرتبه ما فوقنه نظر
پست و نازلدر اما دونی اعتباری ایله اشرف مقامات
و منازلدر حکماء دوربین تحقیق و تبیین ایتمشلردرکه
عقلک ادنی مرتبه سی باقی اولان عقبانی فانی اولان دنیا
اوزرنه ترجیح و تفضیل و نعیم مقیمه وسیلهٔ اشتیله اولان
اعمال صالحه یی کسب و تحصیل ایلمکدر و الا زخارف زینت
دنیایه فریفته و لذت زائلهٔ دهر لی و فانیه شیفته اولانه
اطلاق عقل نارواد و صاحبی مهاوی هواده مبتلای
درد بی دوادر اگر بو مرتبه دن دخی عاجز و قصور استعداد
ترجیح جانب اقلال و ازهاددن حاجب و حاجز اولوب
انجق بعض مستلذاته میل و انجذاب قلب بر انقلابندن
مطروح و مطرود و بعض آخرنه هنوز علاقه سی باقی و موجود
مرتبهٔ شریعتنده بعض معصیتدن توبه و فراغ داخل حد
جواز و مساغ اولدوغی کبی اگرچه معدول عنهه نسبت انکا
اطلاق زهد صحیحدر اما فی الحقیقه عند اهل الطریقه انکا زاهد
دینلمک غایت قبیحدر نظم چو موبی از خودی برجای باشد

ترابند گران بر پای باشد • جنب را برتن ازخشکشت
یک موی ۹ هنوزش نانمازی دان بصد روی نثر
احیاء علوم ده مرقوم در که فقر ایله زهد وادی واحددن
منشعب و زلال مقال ایکیسی نک حدائق حقائقنه معاً
منشعب اولور فرق لری بو در که اگر دنیا سالکدن
منزوی وطومار ثروت ویساری منطوی اولور ایسه فقر ایله
موسوم اولور اگر سالک دنیادن منزوی وزاویهٔ ترک
ماسواده منزوی اولور سه حقنده نام زهد مرسوم اولور
بالجمله فقر اضطرار ایله اولان فقد بار وبرگ وزهد اختیار ایله اولان
تخلیه وترکدر اما زهدک شرطی شیء مفروغ عنه حاضر وآماده
وباب قدرت تصرف بی مشقت وتکلف منفتح وگشاده
اولمالقدر والا نفس خودنمانیجه اشیاء نابوده واعلاق غیر
موجوده یی ترک وایثارده ابتدار وآثر زهاده اقتفایه
تأسی واقتدایه بذل اقتدار ایدر اما اول شیء مفقود حاضر
وموجود اولدقده اظهار بخل وشح وزهاب دل بی دلیلندن
رشاش بهانه وتأویل ترشش وترشح ایدر نظم
ما اقبح التزهید من ناصح ۹ یزهد الناس ولا یزهد نثر
بو سببدندر که زمرهٔ مشایخه تاج تارک اولان عبد الله
ابن مبارک که برشخص بی تاب خلال سؤال وجوابده یازاهد

دلو

ویو خطاب ایتدکده اول واقف حقائق اشیا دار الحکمه
معرفتی ان • وسر حقیقت زهادتی کشف وانبا ایدوب
دیدی که زاهد صاحب پرهیز عمر بن عبد العزیزدر که زهرهٔ
حیوة دنیا بحذافیرها باب عدالت پذیرنه پذیره واستقبال
ومتکای خلافت عظمی ده تحصیل تفرد واستقلال اتمش ایکن
باسر ها پشت پای استغنا اوروب حطام دهر پر قهری وراء
ظهره القا وترک زخارف فانیه ایله مطلوب حقیقی یی وجدان
والفا ایلدی والا بگانه مقوله اسباب مکنت وجلال
توجه واقبال ایلدی که انی ترک واطراح ایله دعوای زهد
وصلاحه شایسته وحری ومعرّت میل ورغبتدن
سالم وبری اولام بو مقامدندر که قافله سالار قد افلح
المؤمنون پیشوای ان جندنا لهم الغالبون یار غار عتیق
یعنی حضرت صدیق رضی الله تعالی عنه که علی الاطلاق
زمام افضلیت واستحقاقه مالک وصاحب مقال والله
لا صدقه بأکثر من ذلک در رباعی صدیق چو عین صدق
بوده کارش ۹ بگزیده حق از مهاجر وانصارش ۹
آن روز که کوس ثانی اثنین زدند ۹ وا دند مثال اذ هما فی الغارش ۹
نثر خلال مناجاة واثناء عرض حاجاتده بو کلمات
حسان ایله رطب اللسان اولورلر ایدی که اللهم ابسط الی

الدنیا وزهدنی فیها بو کلام حکمت اتمامده بسط دنیادن
صکره طلب زهادت شهادت ایدرکه زهد عدم متاع
دنیا وفقد اسباب غنا اولمایوب بلکه مجرد مشاغل قبول و
ردّدن سلوّ قلب وخلوّ بال وباوجود کثرت عالم اطلاق
ووحدته توجه واقبال اوله نظم اذا المرء لم یزهد وقد
صبغت له ٭ بزخرفها الدنیا فلیس بزاهد نثر خاتمهٔ خلفا
فاتحهٔ منشور اولیا حصه دار مقام هارونی کاشف غطاء
سلونی ولی جلی حضرت امام علی یه کرم الله تعالی وجهه
بر طالب سر عرض عراضهٔ حال وحقیقت زهددن سؤال
ایتدکده جناب خلافت پناه خوانسالار انما نطعمکم
لوجه الله اول سائل ناتوانی خواب ارتیاب وگماندن
انباه وترک ما یشغلک عن الله ایله چاشنیٔ شهد زهددن
آگاه ایلدی بعض کبار زک اجبازی اوزره حقیقت زهد
لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتاکم نص مفترض القبولنک
منطوق ومدلولی دریعنی تحصیل زهده بذل جهد ایدن
تارک ماسوا وحطام منتج الندمک وجود وعدمی یاننده
علی السوا اولوب نظم ولست بمفراح اذا الدهر سرّنی
ولا بجزوع حین ینکبنی الدهر نحواسی اوزره نه عند الوجدان
نشیط وشاذ ونه لدی الفقدان مغتم وجریح الفؤاد اوله بلکه

بو معنانک خلافی ایله اتصافی اولوب زینت حیوة دنیانک
مساعده سندن غریق گرداب ملال واسباب بیسروغنانک
مباعده سندن آزاده وخوشحال اوله نظم
در وقت خوشی جمله جهان خوش باشی ٭ باید که بوقت ناخوشی خوش باشی

الحدیث الحادی والعشرون

خلقله ایله مدارا هر دم ٭ تا که لائق گوره لر مدحه سنی
خالقک دیدی رسولی زیرا ٭ خالق الناس بخلق حسن

تمام الحدیث اتق الله حیث ما کنت واتبع السیئة
الحسنة تمحها وخالق الناس بخلق حسن سنن ترمذی ده
حضرت ابوذر ومعاذدن رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله
روایت اولنمشدر مخالقت حسن معاشرت معناسنه در
مفهومنده حسن خلق معتبر وجوهر حروفنده بو معنانک
اعتباری مقرر اولدوغی قاموسک خالقهم عاشرهم
بخلق حسن عبارتندن ظاهردر بو تقدیرجه خالق لفظنک که
مفاعله بابندن صیغهٔ امر حاضردر مفهومنی بخلق حسن کلامی
مبیّن ومفسّردر خلق ایله مداراة ومخالقت وترک مباراة
ومخالفت سرمایهٔ راحت وحبوردر بلکه رأس المال تجارة
لن تبوردر نظم چنان زی کزان زیستن سالیان ٭
تراسود وکس را نباشد زیان نثر مثیر الغرام نام کتاب

الخلق بالضم وبضمتین السجیة

مشهوردر مذکوردرکه صحف خلیل جلیل الشاٴنده اولان
کلمات حکمت بیانندندرکه یا خلیلی احسن خلقک ولو
مع الکفار تدخل مداخل الابرار حکمت عملیه ده مبین وکتب
اخلاقک قسم تدبیر منزلنده مبرهندرکه نوع انسان که
خلاصهٴ اکواندر اگر شریف واگر دنی امر مالی وبدنیده
بالطبع مدنیدر شول معنایه که وجه معاش ورفاهیتنک
انتظامی آخرک اعانت وانضمامنه وابستهٴ ومفتقر وهر
مرد فرد مضایق مضایقه ده متمکن ومستقردر قطعه
علیک بمشورة المعضلات ٭ فعقلان خیر من الواحد ٭
ولولا التعاون لم یستقم ٭ امور المعیشة للفارد نثر
وبو امرک حصولی وتحقق فروع واصولی سوقهٴ پریشان اطوارک
اوضاع ناهنجارلرینه تحمل ومداراة ودوستان نامهربانک
زخم زبانلرندن عدم تضجر ومماراة ایله اولور قطعه
اذا کنت فی کل الامور معاتبا ٭ صدیقک لم تلق الذی لا تعاتبه
اذا انت لم تشرب مرارا علی القذی ٭ ظمئت وای الناس تصفو مشاربه
نثر هرکیمکه هنگام الفت واستیناسده حدیث امرت
بمداراة الناسی پیش نهاد عقل دراک ودارهم مادمت
فی دارهم معناسی نصب العین دل اندیشناک ایده حاشیهٴ
بساط نشاطنه علی تباین الحالات گرد کدر اوهام وخیالات
نشسته

نشسته اولمازوقلعهٴ گوهر نگین درون مصوننه شبروٴ
اندیشهٴ گوناگون یول بولماز نظم چون بد نکرده ٴ زکسی
بد مدار چشم ٭ پیوسته در حمایت کردار خویش باش نثر
اگر بو مرتبه دن ترقی یه همت واشیاء بدنمایه نظم
لا تنکر الباطل فی طوره ٭ فانه بعض ظهوراته نثر روزبینلک
تدقیق نظر بصیرت ایدوب خلطاء بدسیرتک بار آزار
واذیتلرینی حامل بلکه عیسی آسا احسن الی من اسا ایله عامل
اولورسه باطنه فیه الرحمة وظاهره من قبله العذاب نص
حکمت نصابی اوزره سائره نار بلیهٴ گورینن اکا گلزار
نعم جلیه اولوب فردوس عاجله داخل ونعیم واسع الفضاء
رضایه واصل اولمش اولور نظم ای خواجه پند من بشنو
وزان گذر مکن ٭ بر هیچ آفریده بخواری نظر مکن نثر
خصوصا آلودهٴ دنس خطا ونسیان اولان بنی نوع
انسانک اغلبی برحسب ای الرجال المهذب محاسن املاء
واخلاقدن بی نصیب وخلاقی ایکن انلارک اطوار
ناسنجیده لرندن رنجیده اولماق خطاء حکمت دن
دوزٴ عند الحکما نامعذوردر قطعه هم الناس والدنیا
ولا بد من قذی ٭ یلم بعین او یکدر مشربا ٭ ومن قلة الانصاف
انک تبتغی المهذب فی الدنیا ولست مهذبا نثر واعدٴ بدیر ایله

اجتماع مقدر اولدقده طرز خوب وحکیمانه روش واسلوب
بودر که نظم انی احیی عدوی عند رؤیته لادفع الشر
عنی بالتحیات شر اشارتی ایله اظهار بشاشت وسرور
وشب تار انکارده اذا مروا باللغو مروا کراما آیتنک
شمع هدایتی ایله مرور ایلیه قطعه جامل عدوک ما استطعت
فانه بالرفق یطمع فی صلاح الفاسد ولربما رضی العدو
اذا رائی منک الجمیل فصار غیر معاند شر بو محلده لازم
التقریر بر امر مهم ناگزیر وار در اول فائدة جلیلة العائده
بودر که ع کلا طرفی قصد الامور ذمیم شر مقتضاسی اوزره
مداراة وانبساطک طرف غلو وافراطی مداهنه ونفاق
ورائس المال صداقتی بازار ریا وزار تملق ومماذقتده
بذل وانفاق در نظم علیک باوساط الامور فانها
نجات ولا ترکب ذلولا ولا صعبا شر مثلا بعض مجامع و
معابرده صدور واکابردن برنه بی اختیار کذار ایتدکده
مرتبهٔ شرعیتنده رخصت ویرلمشدر که طلاقت وجه ملاطفت
ایله کذر خصوصا احتمال خصام وجدال اولورسه ترجیح مذهب
ابی الدردا ایله ترک مسلک ابی ذر ایده قطعه واذا عجزت
عن العدو فداره وامزج له ان المزاج وفاق فالنار
بالماء الذی هو ضده تعطی النضاج وطبعها الاحراق

شر نه آنکه لطیفه ولاغ وپیام مداراتی ابلاغه جواز ومساغ
واردر دیو ظلمه واعوان شیطانه رکون ومیلان ایله
باب بدعت ما بلرنه آمد شد وحکم مولی ده اولان
اهل دنیانه مزید تودد ایله ملازمت وتردد ایدوب
حضوری نورلرینه واردقده تبصبص ورکوع وغیبت لرنده
ذم وغیبته مباشرت وشروع ایده لر نعوذ بالله من سوء
الادهان والمذاق ومن مثل هذا الادهان والمذاق نظم
من آنچه شرط بلاغست با تو میگفتم تو خواه از سخنم پند گیر وخواه ملال

المداهنة کالمصانعة والادهان مثله ح

الحدیث الثانی والعشرون

بریره فتنه مقدر اولسه کوستروب شرقی دیدی پیغمبر	واقع اولمزانی رأی سلطان وبها یطلع قرن الشیطان

تمام الحدیث اللهم بارک لنا فی شامنا وفی یمننا قالوا
وفی نجدنا قال اللهم بارک لنا فی شامنا وفی یمننا قالوا وفی نجدنا
قال هناک الزلازل والفتن وبها یطلع قرن الشیطان
صحیح بخاریده حضرت ابن عمردن رضی الله تعالی عنهما بو عبارت
ایله روایت اولنمشدر قرن شیطان لفظنک ورودی
علی وجه التمثیل ومراد اول دیار وبلادده اولان فتن وتهاون دولدر
لغت قاموسده که مؤلفی میان ائمهٔ عربیتده صاحب نام
وناموسدر قرن الشیطان امته والمتبعون لرأیه اوقوته

وانتشاره وتسلط عبارتی ایله معانئ مجازیه ایفا و وجوه
استعماله ایما اولنمشدر نجد مدینهٔ منوره نک طرف شرقیسنده
واقع و آفتاب جهان تاب اول جانبدن شارق و لامع
اولمغین حدیث مذکورده نجددن جانب شرق اراده
و معجم طبرانی ده وفی نجدنا محلنده وفی عراقنا روایت اولنمغله
صراحةً بو معنی افاده اولنمشدر حتی امام بخاری علیه رحمة البار
الباری که جامع صحیحی اقدم صحیحین و اصح کتب اسلامیه
اولدوغی بی ریب و مین در نظم قل للمخالف لا تعاند
انه ما شک فی فضل البخاری مسلم نثر الفتنة من قبل
المشرق عبارتی ایله عقد باب و بو حدیثی اول محلده ایراد
واکتتاب ایلمشدر خواجه محمد پارسا که نقشبند کارگاه
اولیادر نظم هر چند پارسائیم اما نوشته ام بر لوح
جان محبت مردان پارسا نثر کتاب فصل الخطاب ده حرم
سرای هدادن بیگانه اولان فرق ضالهٔ هفتاد و دوگانه نک
بسط و تفصیل و کتب کلام ده رقمزدهٔ فضلاء کرام اولدوغی
اوزره تفریع و تأصیل ایتدکدن صکره ذکر اولان اهل شقاق
و نفاق باسرهم خاک عراقدن انتشار و افتراق بولدقلرینی
تصریح و مرغول پرتاب اختلافی شانهٔ کلک موشکافی ایله
تسریح ایلمشدر خاک عجمک اعظم شرور و نقمندندر که

تسریح الشعر رساله و کله قبل المشط

تباشیر ظهور رحمة العالمین ده سلاطین اورنگ نشینهٔ نشر
مناشیر هدایت و رهبری دعایت رعایت اسلامه دعوت
اولندقده نظم آنکه ایمان یافت رفت اندر امان
کفرهای باقیان شد در گمان کفر صرف اولین باری نماند
یا مسلمانی و یا بیمی نشاند نثر فحواسی اوزره وصول سده
سدادده استعدادی اولنلر تلقی بالقبول و ما عدا خصوم و عدا
مسکن تمسکن ده مشغول انتشار ایکن ایران زمین ده کسری
اولان پرویز ناکس زار استکبار و تمرد و مهلکهٔ
خونخوار اصرارده استبداد و تفرد ایدوب اول منشور دولت
واقبالی که سرنامهٔ صحائف آمال ایدی سرپنجهٔ عتو و ضلال ایله
چاک و معنی ده کند و الی ایله وجودی سجودینی هلاک ایلدی نظم
درید آن نامهٔ گردن شکن را نه نامه بلکه نام خویشتن را
نثر شیرویهٔ شیرزاد که خسرو خسر نهاد کپیسر بد سیرنی ایدی
کمین قضا و قدردن قصد خون پدر و مزق الله ملکه دعاء
زود گیرنک قوت تأثیری اول کافری بنایی زیر و زبر
ایلدی نظم عجم را زان دعا کسری برافتاد کلاه از تارک
کسری درافتاد ز معجزهای شرع مصطفایی بر و شوریده
گشت آن پادشاهی نثر مشکوی مشکبوی عشرتنه نکباء
نکبات متعاقبه وزان و برگ و بار کار و باری لگدکوب

مشکو بالای بلند خرده کوشک معناسنه در

صدمهٔ خزان اولوب خلوتخانهٔ مجلس انسی آرامگاه عناکب
وثیران وطاق ایوان بلندی رجفهٔ نائبه وگزندیله خراب
وویران اولدی نظم برآمد ناگه از گردون طراقی ۹
زایوانش فرو افتاد طاقی ۹ بلی بر دجله زآهن بود بسته ۹
درآمد سیل وازهم شد شکسته ۹ بدید آمد سمومی آتش انگیز
نه گلگون ماند بر آخور نه شبدیز نثر پرویز نابرهیزک شآمت
وقاحت وستیزندن درکه اول خاکده تولد ایدن قوم
لذت‌شبستان دعت وبدعت ده اختیار آرامش وخفض
وسواد اعظم سنت وجماعتی رفض ایلیوب مراسم
شنعهٔ شیعه‌یی افتعال واختلاق وهم ما انا علیه
واصحابی دن تغافل وتغابی ایله طرح بنا شند وذو اختلاف
ایلمشلر درجهل وغوایتلری برغایه تمشدر که عصمت
خانهٔ نبوته اطاله وبوسبب ایله تبع تبعیت اسلامی قالدیروب
مقدمات بی انتاج لرینه رواج ویرمک ایچون نتیجهٔ نصوص
ساطعهٔ صادعه‌یی انکار وجحد وآفتاب فضل اصحابی گل
بهتان نابوده ایله اندوده اتمکه بیهوده اهتمام وجهد ایدرلر
نظم رافضی را محل آن نبود ۹ وانکه او ظن برد چنان نبود ۹
همه را نیک دان مباش فضول ۹ جز نکوکی بود رفیق رسول ۹
نثر معتبران وقایع روزگاره مکشوف ومعالن ومطلعان

تواریخ واخباره مشاهد ومعاین درکه مقیمان خطهٔ ایران
زمینه ابتلاء آشوب وکینه کار امروزینه اولمایوب بلکه
اول خاک شغبناکک نهادی مایهٔ شورش وفساد ایله
آغشته وسکان وقطاننک مزاجلری تقلب وهیاج اوزره
سرگشته در کیومرث که محافظهٔ نسل وحرث ده کارفرمای
نخستین واقوال وافعالی سنجیدهٔ میزان تحسین ایدی
بزم کثرت علائق دن دامن چیده وپاس انفاس ایچون
بیغولهٔ ترک استیناس ده آرمیده اولوب ولد پاکیزه
خلدی اولان سیامکک قدر سامکنی املا والباس خلعت
سلطنت ایله علی رؤس الاشهاد حدیث نجابت ورشادینی
املا اتمش ایکن فی الحال چشم زخم فلک محتال درکار ع
وسهم الرزایا بالنفائس مولع نثر سری آشکار اولوب ایام
قلائل ده وجود ظلی سی زائل ورؤیت جمال امنیتنه ضباب
سرعت تباب حائل اولوب بر دیو دیوانه نهادک یدی
بیدادندن شربت شهادت نوش وبوسبب ایله اقطار
ربع مسکونده جیحون خون جوشش ایلدی کیومرث بوحالت
بردهشتدن گریهٔ بیحد ونبیرهٔ سربلندی اولان هوشنگ
هوشمندی خصم نابکاردن اخذ ثار ایچون نامزد ایدوب
احتشاد کتائب واجناد ده فرمان قضا سریان شرف نفاذ

وجویان بولدی اتفاق مهرهٔ راویان اوزره اول زمانده
دیو و پرینی اختفادن برینی اولمغین اول جانبدن دخی صنوف
صفوف کتائب عدد بی عدد ایله جای هیجاده حاضر وآماده
اولدیلر نظم دو لشکر نگویم دو دریای خون ۹ به بسیاری
از ریگ دریا فزون ۹ بتدبیر خون ریختن تاختند ۹
بهم تیغ و رایت برافراختند نثر عاقبت لواء فوز ونصرت
نسیم سبق عنایت ایله خافق واقتضاء حکمت ایله ع رحمت
غضب اوزره سابق اولدی نثر عمدهٔ طواغیت اولان
عندهٔ عفاریت منهزم وجدار ثبات وقرارلری زلازل
اوهاق وسلاسل ایله متداعی ومنهدم اولوب اغوال
پریشان احوال کجراد منتشر متفرق ومنتشر اولدیلر نظم
قوی دست را فتح شد رهنمون ۹ بزنهار خواهی درآمد زبون
هزیمت درافتاد بدخواه را ۹ خدا داد شاهی جهان شاه را
نثر قتلهٔ سیامکدن اخذ ثار وخونابهٔ تیغ تیز ایله تسکین
کین متاز ایدوب بو کار حیرت مدار خمیرمایهٔ فساد وسفک
دما ومقدمهٔ شورش حوائر واغا اولدی بو اسلوب اوزره
نیجه اعصار وحقوب مضی ومرور ونیجه ایام بر عبر عبور
ایتدکدنصکره فریدون ربع ربع مسکونی پسران سه
گانه سنه توزیع وهر برینک ساحهٔ قدر وبسطتنی توسیع

ایدوب

ایدوب ایرجی که انجب اولاد اجلادی ایدی ولی عهد
دسترهٔ اسرهٔ عز وتمکین اولان ایران زمینده گندیه
جانشین اتمکه صرف مبلغ جهد ایلدی تورکه اول دخی
فریدونک پوری تورزی ایدی بو حالت حسد انگیزدن
ستیز وتشقیق شقی سبی اولان سلم بی سلمه کشف سر ستیز
ایدوب قصر وجود ایرجی تخریب ورزج اچون وزروه و
غارب مکرده قتل وبالآخره صارم غدر وصرم ایله اول
مظلوم بی جرمی تدمیر وقتل ایلدیلر رباعی جان نیست که
نیست در مقام خطری ۹ تن نیست که نیست هر دمش دردسری
باری تو ز حال دیگران پندی گیر ۹ زان پیش که از تو پند
گیرد دگری نثر فریدون فریدک حفیدی منوچهر که معارک
ومغازیده ایندوکی شمشیربازی رشک مهر سپهر ایدی
قصد اعمام وهامهٔ همتنی عمامهٔ جد واهتمام ایله اعتمام ایلدی
نظم برجست وبعزم راه کوشید ۹ شمشیر کشید
ودرع پوشید ۹ دریای مصاف گشت جوشان ۹
گشتند مبارزان خروشان نثر نیجه زمان روی آزرم
وسامانی پرخراش ومرةً بعد اخری تجدید مراسم
پرخاش ایدوب آخر کار اول غداران بدفرجامدن
اخذ انتقام واسباب سلطنت وجلالتلری منوچهره

انتقال ایلدی قطعه یا طالب الدنیا الدنیة انها
شرک الردی وقرارة الاکدار دار متی ما اضحکت فی یومها
ابکت غدا تبا لها من دار نثر اول هنگام فتنه انجام دن برو
تخم مایهٔ عدوان خاک ایران و توران ده پاشیده و صحیفهٔ
روزگاردن رقم آسایش و قرار تراشیده اولوب
مشارق ارض موی زنگی کبی درهم و جیوب اهل بادیه و حاضره
کثرت نوائب ضائره ایله بی دینار و درهم اولدی گاه
اعقاب تور بی فتوردن افراسیاب آسیاب حرب بی
اداره و سیاوش بی گناهی عرضهٔ تیغ عمرکاه ایتمکله
گردباد آشوب و فسادی اثاره ایلدی و گاه تخمهٔ ایرج دن
کیخسرو لشغب و آنک حملات رستخیز آثارندن اول دیار
سریعة الدبارک سکانی ایله هموم و احزان تلعب ایدوب
یاری زبردستان خصوصا یاوری رستم دستان ایله
شاه تورانی اسب سرکش زندگانیدن پیاده اولوب
قوم ضالک قمع و استیصالنی جمله دن زیاده ایلدی
نظم چنین است رسم این گذرگاه راه که دارد به آمد شد
این راه راه یکی را دارد بهنگامه تیز یکی را زهنگامه گوید که
خیز نثر بعده اورنگ فلک بنیان یونانه اسکندر فیلقوس
جلوس و ارشاد فیلسوف حکمت نهاد ایله تعیین مقادیر

تقول تبا لفلان تنصبه علی المصدر باضمار فعل ای الزمه الله هلاکا و خسرانا ح

ضاره یضوره ضیرا ای ضره ح

الدبار بالفتح الهلاک ح

من المجاز لعبت به الهموم و تلعبت

85

رئیس و مرؤس ایلدکده دارای بی مدارانک سر برگشته
دولتنه بو دار انقلاب مدارنی طارز و گلشن جهانی چشم
خونابه چکانه تنگ و تار ایلدی آفتاب گردش عالم بی فرا زه
سلطان یکسواره اولوب خطهٔ ایرانی اضافهٔ حکمت
آباد یونان اتمک بابنده حکیم استاذدن استرشاد
ایلدکده نخل حسن تعبیری بو گونه تأبیر و حکیمانه تدبیر ایلدی که
نظم طرفها بشاهان گرفتار کن بهر سو یکی را طرفدار کن
چو هر یک جداگانه شاهی کنند زیکدیگران کینه خواهی کنند
ز مشغولی ملک خود هر کسی ندارد سوی ما فراغت بسی نثر
نیته کیم منبع فیض قدوسن ع سخن گوی پیشینه استاد طوس
نثر بو ابیات استادانه ایله تدبیر دلپذیر حکیم فرزانه یی
تصویب و پسند و پایهٔ سخن متانت پیرایه یی واصل
چرخ بلند ایلمشدر نظم بگیتی بهر گوشهٔ بر یکی گرفته ز هر
کشوری اندکی چو بر تختشان شاد بنشاندند ملوک طوائف
همی خواندند ازین گونه بگذشت سال دویست تو گفتی که
اندر زمین شاه نیست نثر اجمال محاسبهٔ مقال بو در که
شرقک ثلثانی شتر و مشرقک درونده شتر مضمر در ع
بلاد بلا دال و شرق بلا قاف نثر کتب تواریخ و اخباری
عین اعتبار ایله مطالعه و استقرا خصوصا شهنامه یی بصارت

نامه ایله تتبع واستقصا ایدن اصحاب رأی سدیده
واضح وبدیددر که مشرق زمینده آشکار ومتبین
اولان فترات کوناکون خارج دائرهٔ چند وچون
ومجموع ربع مسکونده اولان خونریز وشبیخوندن
زیاده وافزوندر ع تا بود چنان بود وچنین خواهد بود
نثر کرمانی که تیغ عالمگیر زبانی فاتح کشور معانی ودر مضیق
تحقیقه بو طریق ایله اقتحام وتسخیر ملک بیانه انتحا وانتجام
ایلمشدر که نجددن مراد کوفه وعراق وفتون زلزله
وفتوندن مقصود آنده وجود بولان مکر وشقاق
اوله زیرا بابِ اختلاف وکین دق وابتدا عصاء
عصابهٔ مؤمنین شق اولنمق حرب جمل وصفین ومیان
خوارج ومارقینده اولوب بین الورى اختلاف آراکه
مورث عدم انتظام وباعث اخذ انتقام در امت
بر دبار کوه وقاره سبب سبکساری وطیشن واذا
وضع السیف فی امتی لم یرفع عنها الی یوم القیامه فحواسی
اوزره اول وقائع عائیه حوادث آتیه یه مقدمة
الجیش اولمشدر نظم اگر خواهی که روشن تر بگویم
غبار شبهه از طبعت بشویم نثر آخر زمانده ظاهر
ونمایان اوله جق مسیح دجال که نعل بازکون ابتلا

انتحی جه
الانتجام
الاعتزام

وفتون

وفتون ایله جلاد مثال مادهٔ تعذیب ونکالدر نظم
وللقیامة اشراط وقد ظهرت بعض العلامات والباقی علی الاثر
نثر عنوان خلق آدمدن خاتمهٔ عمر عالمه کلنجه وقوع وظهور
بولان فتن وشرورک افظع واکبری وتحقق مجئ واتیانی
عروض ریب وکماندن بری اولوب اغوار وانجاد جهانی
ماعدا الحرمین المکرمین دوران تمه سی مصداق ذلک وعد
غیر مکذوب درظهوری خطهٔ خراساندن وعند بعض الرواة
اصل بی ثباتی یهود اصفهاندن اولدوغی کتب معتمده
بهاده مسطور ومکتوبدر و یأجوج ومأجوجک دخی محل
خروجی میان مشرق وشمالده اولان دیار غرائب اشتمالدن
اولماغله اول قطر پر اختلال منبت ضال اضلال اولدوغی
متحقق اولوز والفتنة من ههنا اشارت وایماسی کماینبغی
کمالن بولور نجدک دائرهٔ سوء مدار وشرور شرقیه دن حصه دار
اولدوغندندر که ابلیس لعین علیه ما یستحق ابد الآبدین
مشرکین پرکینی قصد اضلال ومزلقهٔ سوء عقیده ده
ازلاق وازلال ایتدکده شیخ نجدی صورتنه تمثل واول
هیئات باغرابته توسل وتوصل ایدر ایدی اول سببدندر که
ادبای هنرپرور ومدعیان بی خبرک وجه تسویل وتمویه لرینی
تشویه واظهار وارارت ایتدکلری دعوای بی معنی جهتندن

افضال نجد

قبحه وجه

شیخ نجدی یه تشبیه ایدرلر سقف ایوان حسن بیانه شمسه
و پنجه پیچ ارباب خمسه اولان استاد سامی شیخ نظامی
که هزار و یک نامه مظهر تام اولدوغی نظم در خط نظامی
ارنهی گام بینی عدد هزار و یک نام شر بیتی ایله عرضه داشت
اذهان پاکی ایلمشدر لیلی و مجنوننده اول معناده
استعمالنی بو ابیات بی همال ایله استدراک ایلمشدر نظم
مجنون رمیده دل در آن دشت ۹ سرگشته چو بخت خویش می گشت
بر نجد شدی ز تیز وجدی ۹ شیخانه ولی نه شیخ نجدی ۹

الحدیث الثالث والعشرون

اولمایوب راه خداده اکراه رسول بلدروب نیک و بدی و یدی	نقد یاداش عمل اولمازکم فاسلکوا ای طریق شئتم

تمام الحدیث کما لا یجتنی من الشوک العنب کذلک لا
ینزل الفجار منازل الابرار فاسلکوا ای طریق شئتم
فای طریق سلکتم وردتم علی اهله ابو نعیم کتاب حلیه ده
یزید بن مرثددن مرسلا روایت ایتدوکی الجامع الصغیرده
اشارت اولنمشدر اگرچه افاعیل جناب فیاض عوارض
اغراض واعواض ایله غیر معلله و بو مدعانک شواهد و براهینی
عند الحکماء الالهیین مزکاة و معدله در نظم گرچه
در طاعتی از هیبت او لا تأمن ۹ ور چه با معصیتی از در او لا تیأس ۳

شر لکن اسم حکیمک مقتضاسی و صانع قدیمک حکمت بی
انقضاسی بودر که جوهر بلند پایه ایله سفال سفله مایه سنک
و سرخ رویان بزم الست ایله سیه دلان هدمست خود پرستی
یکرنک اولمایوب لا اکراه فی الدین نص مبینی اوزره نشأه
اولی ده اهل رشد وغی متبین و متمیز و دار عقبی ده دخی
اصحاب یمین و شمالک عرض عمل و قالدی صور متناسبه
اوزره متجسد و متحیز اوله بین الشقی والسعید فرق فاحش
و بون بعید اولدوغنه افنجعل المسلمین کالمجرمین نص
مبینی فی لیل اقناعی و یا ایها الناس اعبدوا ربکم نداسی عامه
ناسی مدعاه عبادته داعی اولوب لنبلوهم ایهم احسن عملا
منطوقی بو معنایی افاده و الباقیات الصالحات خیر عند
ربک ثوابا و خیر املا کلام مصدوقی بو مدعایی اثبات و شاده
ایدر هر مؤمن سلیم الخلیقه یه خلیق بودر که اوامر الهیه ایله
مؤتمر و نواهیدن منتهی و اصلاح نفس ایله تکمیل طریقته
منتهی اولوب شرائط عبودیت و عبادتی کما ینبغی اقامت
و بو رباعی معذرت نمونی نیش نهاد درون اتمکله
خدمت معبود مقتدرده کما امر استقامت ایده رباعی
ای قبله هر که مقبل آمد کویت ۹ روی دل جمله مجتبایان سویت
امروز کسی کز تو نگردانده روی ۹ فردا بکدام دیده بیند رویت

عبادت بی نهایت صورت عبادده اولماق اشارت
وارشاد ایدرکه خلق انامدن مقصود ومرام عبادتدر
انتهاو وراء پردۀ کموندن ما خلقت الجن والانس الا
لیعبدون سر مکنونی ابراز وانها اولنه نظم
کرکدر کیم تفکر ایده هر جنس ۹ نه سردر ما خلقت الجن والانس
نثر هر کیمک که منهج عملده تهاون وکسل پیشه وعادتی
وداخل عداد الذین یستکبرون عن عبادتی اوله دار بوارده
سخط ملک قهاره قرین وسرجریدۀ وعید سیدخلون جهنم
داخرین اولور نظم چون عبادت بود مقصود از بشر ۹
شد عبادتگاه گردنکش سقر ۹ مسجد طاعتشان پس دور خست
پای بند مرغ بیگانه نخست نثر نشوۀ شراب فجور ایله سرگران
ومخمور اولان اهل کفران آسودۀ سایۀ غفران اولدوغی
تقدیرجه میان سباق قربت پذیرده خجلت زده
وسرزیر اولوب آبگینۀ سرای زهد وعصمتی آسیب صخرۀ
جرم ومعصیت ایله شکست وصاعدان شواهق قربته
نسبت پایۀ قدر ومنزلتی پست اولور نظم عفو باشد
لیک کو فر امید ۹ که بود بنده زتقوی روسپید ۹
دزد را گر عفو باشد جان برد ۹ کی وزیر وخازن مخزن شود
نثر اگرچه مضمون صحائف امور مبادی وصدورندن

نامعلوم وانما الاعمال بخواتیمها مهری ایله مختوم اولماق
امر مقضی ومختوم در نظم هیچ کافر را بخواری منگرید ۹
که مسلمان مردنش باشد امید ۹ چه خبر داری ز ختم عمر او ۹
که بگردانی از و یکباره رو نثر نیجه زاهد بیدار شب زنده
دارک تودۀ کردار ستوده سی صرصر استغنای بی چون
وچرا ایله برباد اولور نظم بهوش باش که هنگام باد استغنا ۹
هزار خرمن طاعت به نیم جو نخرند نثر ونیجه رند خرابه نشینک
دل پریشان وغمگینی تعاطی فسوق وعصیان ایله محاط
یأس وخذلان ایکن تلافی فضل بی امتنان ایله مبتهج وشاد
اولور نظم بر آستانۀ میخانه گر سری بینی ۹ مزن بپای که
معلوم نیست نیت او نثر لکن ظاهر عنوان باطن اولمغله
اغلب حالده حسن اعمال آیت متوسمین واذا رأیتم الرجل
یتعاهد المسجد فاشهدوا له بالایمان حدیث معجز بیانی بشارت
رسان اهل یمین در نظم درگذر از فضل واز جلدی وفن ۹
کار خدمت دارد وخلق حسن ۹ ما خلقت الجن والانس
این بخوان ۹ جز عبادت نیست مقصود از جهان نثر
کذلک وظائف اعمالده توانی واهمال سوء حاله علامت
وسلسلۀ اصحاب شماله اتصال سبب نکوهش وملامت
اولوب یعرف المجرمون بسیماهم مآلنده هیئات معاصی

وهنات ظاهر و بدیدار و من تهاون بالآداب حُرِمَ
السنن ومن تهاون بالسنن حرم الفرائض ومن تهاون
بالفرائض حرم الآخرة فحواسی اوزره نوافل و آدابدن اجتناب
باعث تدنی و ادبار در اصحاب رؤیتدن رؤیت
درکه بر و ریش آخرت اندیش خاتمهٔ اعمالندن ترسان
و بر اهل حالهٔ معاد و مآلندن پرسان اولدی اول
عارف بالله که محقق آگاه ایدی و بیدی که منشور آسمانی
که احاطهٔ ادراک معانیسنده سر رشتهٔ عقل هیولانی
کم و مصداق جامعیت فیه نبأ ما قبلکم و خبر ما بعدکم
و حکم ما بینکم در هر سطر بهره اشارهٔ تا خصوصا استعداد
فن بیانه رمز و ایماوار دراستطلاع یوم موعود مقصود
ایسه وزنوا قبل ان توزنوا میزان عدالت ایدالی
ایله سر و علنن حال و قالکنی وزن و عیار **مصراع**
والناس ما بین اخیار و اشرار **شعر** گفتیننده محاسبهٔ
اعمالکنی دیدهٔ اختبار ایله اعتبار ایله اگر زمرهٔ ابراردن
ایسک درجات نعیمه نائل اولوب جریدهٔ جدیدهٔ
نیکان ده محشور اولورسن اگر شر ذمهٔ فجاردن ایسک
درکات جحیمه نازل اولوب مظهر نکال نامحصور اولورسن
فذلکهٔ کلام و خلاصهٔ مرام بودر که صلاح و عبادت

لازمهٔ عبودیت اولدوغی محل جدل و مراوجای چون
و چرا دکلدر نهایة ما فی الباب اولوا الالباب اولنلر رؤیت
عملدن احتراز و احتذار و خوف ریا و خللدن تمهید
مقدمهٔ اعتذار ایدرلر **رباعی** بی لطف تو تقوی و قناعت
هیچست ۹ سرمایه و اسباب بضاعت هیچست ۹ هر چند که
گر دنیست طاعت لیکن ۹ بی فضل تو صد هزار طاعت هیچست ۹
نثر عامهٔ مشایخ آفاقک اجماع و اتفاقی بونکله اوزرینه در که
حقیقت ترک عمل دکل بلکه ترک رؤیت عملدر زیرا اخلاص
طاعتده نه کلو اهتمام و دقت اولنسه جناب عزتنه نسبت
آلودهٔ علل در **نظم** این قبول ذکر تو از رحمتست ۹
چون نماز مستحاضه رخصتست ۹ در نماز او بیالوده ست خون
ذکر تو آلودهٔ تشبیه و چون ۹ ۹ ۹

الحدیث الرابع والعشرون

نازل اولدقده قضاء مبرم — دیمه بیهوده عسی ایله لعل
ویدی اثناء حدیثنده رسول — قدر الله و ما شاء فعل

تمام الحدیث المؤمن القوی خیر و احب الی الله تعالی
من المؤمن الضعیف و فی کلٍّ خیر احرص علی ما ینفعک
واستعن بالله ولا تعجزن وان اصابک شیء فلا تقل
لو انی فعلت کذا کان کذا ولکن قل قدر الله و ما شاء فعل

فان لو تفتح عمل الشیطان امام محیی السنه مصابیحده حضرت
ابو هریره دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت
ایلمشدر اما نسائی روایتنده ولا تضجر فان غلبک امر
فقل قدر الله وما شاء صنع وایاک واللو فان اللو تفتح
عمل الشیطان وزود بولدی وغنی ابن همام سلاح المؤمن
نام کتاب مقبول الانامنده نقل وحکایت ایلمشدر بو
روایت اوزره رامشگر رایعهٔ ذات البراعه بو کونه
نغمه ساز وبیت اوله بو طرز ایله قافیه پرداز اولور که
لمؤلفه طلب روزی نهاده ایچون ۹ سعی ایده وایلمیه بیهوده طمع ۹
دیدی اثناء حدیثنده رسول ۹ قدر الله وما شاء صنع
نثر روایت ثابتهٔ ثانیه ده لفظ لو معرف ومشدد و
خواص اسمک دخولی ایله بناء اسمیتی مشیددر لغت صحاحده
ابانه وافصاح اولندوغی اوزره حرف لو کاهی اسمیت
اوزره استعمال واولنه آلت تعریف وآخرنه کندو
جنسندن بر حرف مشدد ادخال اولنور وسائر حروف
معانی واسماء ناقصة المبانی ده دخی حال بو منوال اوزره
اولوب رواة راست رو نوادر شنودن ترکیب
قد اکثرت من اللو شنیده واوابد نکت شواردی صید
ایدن ابو زیددن بو بیت مستشهد درجهٔ صحت سنده

رامشگر لفظ فارسیدر مطرب معناسنه

الاوابد الوحوش ج

رسیده در نظم لیت شعری واین منی لیت ۹ ان لیتا
وان لوا عناء نثر زین العرب دیمکله زبان زدهٔ ارباب
علم وادب اولان شرح مصابیحده تبیین وتوضیح ایلمشدر که
مؤمن قویدن مراد توکل واعتقادده قوی وتفاقم امور
متشابکة الظهورده سالک صراط سوی اولمقدر نظم
بنای کار بنه بر ثبات وایمن باش ۹ که هر بنا که بر اصلست
پایدار بود نثر بر حیثیت ایله که کوه قاف شکوه عقیدتی
صدمهٔ تشکیک متشکک ایله متحرک اولمایوب سائر اهل
سرائر بای لغز ومنها جائرده حائر اولدقده اول شیراغ
قوت یقین ایله عازم صراط مستقیم وکعبهٔ ثبات وتمکینده
مجاور ومقیم اوله وعند بعض العلماء مؤمن توانا اولدر که
اجناس ناس ناسداده تعلیم خیر وارشادده تعمق وتعمل
واشخاص متباینة الآرانک بار کران جفالرینه تصبر وتحمل
ایده لمؤلفه بر بلا کلسه اتمه غم اظهار ۹ وار در رانده ظاهرا
ایکی شر ۹ دوستلر بحضور اولور غایت ۹ دشمن ایلر غلو بر اکثیر ۹
نثر انک کبی مرد نبیل ونبیه لا ریب فیه منفرد وکوشه نشین
وخود پرست راحت کزیندن ارجح واکمل ونفع متعدی
الاثر نفع لازم مختصردن اشمل واجمل در نظم زیرا که
آن کلیم برون میکشد زآب ۹ وین جهد میکند که بکیرد غریق را ۹

نثر وعجز گوتاه زبان اول جهتدن توأم خسارت وزیان
درکه اکا گرفتار اولان عاطل بیکار معالئ اموردن
دور اولمغله قصور استعدادی سر منزل فلاح ورشاددن
منع وعجز وخجلت زده ان الله یلوم علی العجز اید وب افضل
العمل ما دووم علیه رتبهٔ علیه سندن تقاعس وتقاعد
واشتیار عسل کسل ایله دواء مر المذاق متاعب ومشاق
تنحی وتباعد اید ر نظم با رعنا کش نشب قیر گون
هرچه عنا بیش عنایت فزون رنج ز فرباد بری ساحتست
در عقب رنج بسی راحتست نثر لو کلمه سندن نهی و
تحذیره سر ستیز بودر که امر فائته بی فائده ده ندم وپشیمانی
تسویل شیطانی یه اعتزا و جناب منیع لازم الرضایه نوع
اعتراض در نظم سبقت تقادیر الآله وحکمها فارح
فؤادک من لعل ومن لو سر مدلول لو برآتش پر علو درکه
اکثر سفهای بی هنرک دودگاه دل بی آهلرنده فروزان
وشرارهٔ شرارتی ایله خرمن عمالهٔ چند ساله لری تباه
وسوزان اولور لوا لو افراختهٔ میدان بیان اولمق
بومعنایی ابهام وایما ایدرکه عقل پر عقال درک حقیقت
حالنده اعلم وادری وزمام مراد کف استبدادنده اولسه
مخترعات فکر ووساوسی مقدرات حکیم عواقب شناسندن

ارجح

ارجح واحرئ اوله بومعنی خود عوذا بالله مروج مذهب اعتزال
وفرقهٔ ناجیه دن اختزال در نظم بداند آنکه ز تسویل نفس
آزادست که هرچه صانع عالم کند همه دادست نثر
اما سلطان ملائک سپاه فرمان گزار واتموا الحج والعمرة
لله حجة الوداع ده احتفال واجتماع ایدن قبائل اوزاغه
تعیین مشاعر وتعلیم مناسک وشعائر بیوردوقلرنده
لو انی استقبلت من امری ما استدبرت لم اسق الهدی
کلام مستطابنی ایله عطف خطام خطاب بیوردقلری حد
محذور ایله محدود وبوقبیلدن معدود دکلدر بلکه بر کلام
هدایت انجام درکه هدیهٔ هدی اهدا اتمیان اهل هدانک
قلوب پر کروبی آنکله قصد تألیف وتطییب وعمل عمره ده
عدم اخلال ایله امر احلاله حث وترغیب اولنمشدر علی
وجه التنزیه ورجحان وصد ورک استعماللرندن استدلال
اولنور که نهی مذکور محتاج توجیه ودائره حریم تحریم اولمیوب
داخل نزهت سرای تنزیه اوله بوبابده حق تحقیق منع
ایله جواز بیننده توفیق بودرکه کلمهٔ امتناعیه نک ممنوع
الاستعمال ونشانهٔ نبال وبال اولمه سی ذکری نفع وجدوی
عاری ومنازعت اقداره سبب عاذی اولدوغندندر
نظم وکن صابرا فی الوقت فالمقت فی عسی وایاک

النهیة العقل

علا فهو اخطر علّة نثر اما شول عارف که سدادِ نهیه ایله علتِ
نهیه واقف اوله معتذراً من التقصیر لا معترضاً علی التقدیر
اثناء قیل وقالده نادراً استعمال ایلسه اکا نسبت لا بأس به
وتدبیر حکمت پذیر ایله سمّ ناقع تریاق نافع اولدوغی کبی
بونک دخی جوازی غیر مشتبه در نظم جملهٔ اجزاء عالم
یک بیک ۹ بر غبی بندست وبر استاد فک نثر فاضل
طیبی شرح مشکلات مشکاتده بو وجهله تحقیق محلّ ونصیر خاتمه
حکمت مصیری بوگونه حلّ مالم ینحلّ ایتمشدر که بو حدیثک
جملهٔ سوادِ حروفنده نوع نوع حکمِ خفیه مستکندر صناعاتِ
بدیعیه دن لف ونشر رعایتی ممکندر شول طریق ایله که
احرص علی ما ینفعک قولی که لازمهٔ جهد وبسالتدر قویّه
مناسب وموافقدر ولا تعجز کلامی که مقتضای عجز وفسالتدر
ضعیفه چسبان وملاصقدر وصدر حدیثده مؤمن
قوی نک مزیتی تحقیق ومؤمن ضعیفدن بهترلکی
تفریق اولنمش ایکن تکرار سلسلهٔ جمعیتلری تحریک
وشرف خیریتده تشریک اولنماق هر برینک اعتقاد پاکی
واصل ایمانده اشتراکی اولدوغی ایچوندر خصوصاً ضعیف
دلخسته که شکسته بسته مزاوله عبادات شتیده صیف وشتا
جدّ ومکابده وحمایهٔ عصمت عدم قدرتده ترک مکر ومکایده

الناقع القاتل

الکید المکر المکایدة

92

ایده نوع خیریتی متحقق وشایستهٔ متکاء تقدم وفضیلت
اولماز ایسه باری صفت تعالی تبعیتله سزاوار ومستحق الخیر
نظم ز عرش وکرسی ولوح وقلم فزون باشد ۹ دلی که خراب
اورا هیچ نشماری سر طیبی قولنده مؤمن بی توانی وتوانا
اول متصلب داناد رکه هنگام خصامده ساحهٔ خصالندن
ازالهٔ کناسهٔ مراوسباب وبهرامده قلب منقلبنی توجیه جانب
مسبّب ایتمکله بالکلیه ترک رؤیت اسباب ایلیه هر مؤمن سینه
صاف سفساف که بونک خلافنده اوله مراتب ایماندن
کران وآینه نک ادنی پایه سنده اولوب رتبهٔ کمال ایمانی
محظوظ ونعیم حقیقت مسلمانیدن نامحظوظ اولور نظم
جمله قرآن هست در رفض سبب ۹ عز درویش وهلاک بولهب
چشم بند خلق جز اسباب نیست ۹ هر که لرزد بر سبب زاصحاب نیست
نثر یا خود بو محلده قوت دن مقصود یوم موعود ایچون
اعداد زاد وسلعهٔ وجود معتبر نبی تجارتگاه جهاد اکبرده
مزاد ایلمکدر زیرا هر اهل عزیمت که بو صفت ایله موصوف
وبناء علو همتی دستیاری سبق عنایت ایله مرصون ومرصوف
اوله مضائق غزواته تبادر واسراع ونیزهٔ رای اصابت
وتیر سنی سینهٔ اعداء پر کینه یه تسدید واختراع ایدوب
هنگام هیجان هیجاده عرض تواجد وخدعهٔ حربیه ده اعمال

سفساف دون معناسنه در

محظوظ ناقص معناسنه در

سلعه متاع

فكر نافذ ايدر وامر معروف ده اهل معروفه مواساة ونهي
عن المنكرده اذيتِ جحودِ منكره مقاساة ايدوب هر
جبانِ ضعيف الجنان پادركل اولهوغي امرِ مشكلده بونك
سهمِ فهمي صائب والاجر بقدر المشقة رِكارينى اجرازه و
احتيازه دائم مجدّ ودائب اولور نظم واذا كانت
النفوس كبارا ٭ تعبت في مرادها الاجسام نثر دريّهٔ لغتِ
فارسيهٔ دريّه دن اقتناصِ صيدِ حكمت ايدن بر صاحب
كرامت كه سخنِ پاكى قوّتِ طبع دراكنى مثنى وطرزِ كلامى
تصريح نامندن مغنى در ع كالشمس لا تخفى بكل مكانِ نثر
سايهٔ حسبانده سايهٔ خسبان اولان اربابِ غفلتى
جانبِ رشد وهدايته تشويق وتحذير وصفِ امتناعه اتباعدن بركيج
بالاتفاق علامتِ نفاق در منع وتحذير ايلمشدر نظم
تا نكردى تو كرفتار اكر ٭ كه اكر اين كردمى يا آن دكر
كز اكر كفتن رسول با وفاق ٭ منع كرد وكفت هست آن از نفاق
كان منافق در اكر كفتن بمرد وز اكر كفتن بجز حسرت نبرد نثر
كشتكيرِ شعر اقوّتِ طبع زور آزما ايله انما الصرعة من ملك
نفسه سرّينى تفسير وادل معنايى بو وادا ايله تعبير ايلمشدر نظم
مباش غره كه دارم عصاى عقل بدست ٭ كه دست فتنه درازست وجوب ادو سرست
مكو اكر نكنم كار رزق نيست مكر ٭ كه خار خارِ جهالت ازين اكر مكر سنت

الحديث الخامس والعشرون

اولما مطلبِ كنج دنيايه طالب	بيابانِ رنج وعناده اولور كم
بيوردى حديثنده سلطانِ كونين	فوالله لا الفقر اخشى عليكم

تمام الحديث فوالله لا الفقر اخشى عليكم ولكن اخشى عليكم
ان تبسط عليكم الدنيا كما بسطت على من كان قبلكم
فتنافسوها كما تنافسوها وتلهيكم كما الهتهم صحيح بخارى ده حضرت
عمرو بن عوف دن رضي الله تعالى عنه بو عبارت ايله روايت
اولنمشدر صدرِ حديث بحرِ متقاربِ مثمن سالم دن فعولن
فعولن فعولن فعولن وزننه موازى در معتبرانِ صحائفِ
روزكارده واضح وآشكاردر كه ميانِ بزركانده فقر و
غنانك تفضيل وترجيحنده اختلاف وشجرهٔ تضادِ راويان
ثمرهٔ تباينِ بيانِ اجتنا واحتراف اولنمشدر سيد الطائفه
والذين يلتقطون لطائفه اولى ترجيحِ فقر وقلتك مرتبتنى
تصريح ايليوب وفئهٔ يسيره غنا ويسارى تفضيل وهر برى
اثباتِ مدعاده بسط وتفصيل ايلمشدر اما بو بابده قولِ فصل
ورفعِ نزاعِ خصمى حسم ايده جك كلامِ صحيح الاصل بودر كه اكملِ
ملكاتِ نفسانيه سيرِ جميلهٔ محمديه يى تتبع واشرفِ كمالاتِ
انسانيه اخلاقِ حميدهٔ احمديه ايله تخلق وتطبع در امتِ
والا نهمتدن هر كيمك كه سننِ سنيّه متابعتى اوفى واوفر در

دن

سائردن زیاده مظهر عزّ و سیاده اولوب اول حشمتِ
رحمت و رشاددن استفاضه و استمدادی ازید
واکثردر بو تقدیره لازم التقریر اولور که طیبِ اعراق ایله
منعوت و تتمیم مکارم اخلاق ایچون مبعوث اولان جناب
ختمیت مقام علیه الصلوة والسلامک مابه الافتخاری اولان
فقرِ عفّت مدارک مفضول و مرجوح اولمه‌سی قولِ زیف
و مجروح اولوب سالکِ کریوهٔ خلاف اولان بی انصاف
معرضِ انتصار و انتصافده اغنی من باقل و بو بابده بسط
و اسهاب ایتدوکی مقدمات ناصواب مصداقِ و یأبی
الطباع علی الناقل در قطعه دلیلک ان الفقر خیر من الغنی
وان قلیل المال خیر من المثری ۹ لقاؤک مخلوقاً عصی الله بالغنی
ولم تر مخلوقاً عصی الله بالفقر شر اگر غناء مطلق صفتِ جناب
حق اولمغله تعلیل و اثبات مدعاده بو وجهله اقامتِ
برهان و دلیل اولنورسه بو توجیه سفسطه‌یه شبیه بر وجهِ
غیرِ وجیه‌در زیرا کبریا و جلال و انک اشباه و امثالی نیجه
صفات کمال واردر که نظم کلّ ما یفعله المولی فعلی العبد حرام
شر فحواسی اوزره مخصوص جناب معبود و عبادِ خاک
نهادک بونلر ایله اتصافی ظلم و اعتسافدن معدوددر
کاشفِ اسرار احدیه خاتم ولایت محمدیه حضرت شیخ اکبر

ع قدّس الله سرّه الاطهر شر فتوحات مکیه‌ده بر عجب تحقیق
و شرف فقره متعلق بر نادرهٔ غریبه تحریر و تنمیق بیورمشلردر
خلاصهٔ کلام بدیع النظاملری بودر که مثلا ایکی شخص اون
درهمه مالک ده هر بری نصوح نیت ایله منهج جود و سماحته
سالک اولوب احدهما بر درهم بذل و اعطا و آخری طقوز
درهم انفاق و ایتا ایلسه بو بابده اهل شریعت و طریقت
اتفاق و بو قول اوزره اجماع و اطباق ایتمشلردر که
طقوز درهم عطا و کرم ایدن افضل و عند الله تعالی مثوبت
و جزاسی اکثر و اجزل وله اگرچه بو قوللری واقعه مطابق
و نفس الامره موافقدر اما روح کلامدن غافل و تحقیقِ
مرامدن ذاهل اولمشلردر دراهم تسعه‌نک بذل و احساننده
اولان مزیت و رجحان وفرت عدد و غزارت عدد
جهتندن دکلدر زیرا کثرت و قلت بر امر اضافی و محیطِ
رحمتِ بی علت و سبب خس و خاشاکِ اضافات و نسبدن
پاک و صافی اولوب جنابِ کبریانک جوهرِ نایاب رضاسی
مکامن اعمالِ شتی‌ده مستور و نامعلوم و بین لیالی السنه شبِ
قدر کبی مخفی و مکتوم درکاه اولور که بر شیء یسیر و حقیر رضاء
غنی بیچونه ملابس و مقرون اولور کاه اولور که تلال احقاف
و جبل قاف کبی ثقیل و کران اولان صدقات بی کران

تنده بادِ استغنا ایله هبا و مصداقِ حتی اذا جاءه
لم یجده شیئا اولورتا که وجوهِ خیراتدن بر عمل بکّلکده کوبِ
انظارده حقارت و بازِ زدهٔ استصغار و خفارت اولمیوب
اعمالِ حسنه نك تعدد و کثرتنده اولان سر و حکمت
وسبقِ بریدِ رحمت اربابِ نهی و حلومنه منکشف و معلوم
اوله بلکه دراهمِ تسعه یی بذل و تلفده اولان رجحان
وشرف صاحبنی حسب الامکان سرمنزلِ فقر و فقدانه
قریب و عالمِ نیستی و عدمدن بابهره و نصیب ایتدوکی
ایچوندر نظم این شنیده ی مو بمو بیت گوش باد
آب حیوانست خوردی نوش باد ۲ شر زهی شرفِ فقر
واعسار که انك قربِ جوازی افضلِ مهاز واقربِ مقامات
ومقاز اولوب عالمِ احدیته ادنا و کلزارِ وحدتدن
باکورهٔ آشنایی و قربت اندا الیه ع کور که نه فایده
ایلرکشتی حسنِ جوار نثر الید العلیا خیر من الید السفلی
حدیثِ صحت انتماسنده دخی بو توجیهِ وجیهی اعماله مساغ
ومجال واردر زیرا یدِ علیا که قولِ مشهورِ جمهور اوزره
یدِ معطیِ حاجت روادر اول جهتدن محرزِ قصب السبقِ
افضلیتدر که صاحبی اسبابِ ثروت و یسارینی ملكِ
یمینندن اخراج و طومارِ غنا و اقتدارینی فی الحال طی و ادراج

ایدر

خفارت ... ح
لحلم العقل جمعه احلوم ق
۲ آب حیوان بخوان این را سخن
روح نو بین در تن حرفِ کهن ح
اندا احسان معناسنه در

95

ایدر و یدِ سفلی که یدِ سائلِ بی نوادر اول سببدن داغدارِ
سِمتِ مرجوحیتدر که صاحبی فقر ایله تحقق و سیرِ انبیا
واصفیا ایله تخلق بولمش ایکن علقِ متاع متاعِ دنیایی
حوزهٔ ملکِ بی بقاسنه ادخال و فرازِ قرارگاهِ طاق
اطلاقدن نشیبِ تقییدِ ماله توجیه بال ایدر نظم اهلِ دنیا
اهلِ دین نبوند زیرا راست نیست هم سکندر بودن و هم آبِ حیوا
واشتن شر ثواقب المناقب ایله مسمی کتابِ صحت برورده
مرقوم و مبرهندر که بر درویشِ صلاح اندیشک خاطرِ فاتحنه
لایح اولدی که ع منبعِ فیض و فضلِ قیومی شر حضرت
جلال الدین رومی یه قدس الله تعالی سره و بانواع التجلیات
الذاتیه سرّه توجیهِ وجهِ مقال و حقیقتِ فقردن سؤال
ایده اتفاقا اول وقتده که نمونهٔ لو دنوت انملة لاحترقت
ایدی نظم حضرتِ قطبِ عصر مولانا من جمیع الوجوه اولانا شر
سماعه مشتغل و کانونِ درونلرنده ع مشغولِ نامِ دوست
ز کونین فارغست شر آتشی فروزان و مشتعل اولوب
هرکس مستقر و مقامنده آرام و تداولِ سغراقِ استغراق
درویشانِ محبت نشانی مستِ مدام ایتمش ایدی نورِ صفوتِ
بالِ ایله فی الحال بو خاطره یه مشرف و اول طالبِ پاکیزه درونی
بو رباعیِ حقیقت نمون ایله مشرف اولدیلر رباعی

العلق الدم الغلیظ اتاع الرجل ای قاء فهو متیع والقیء متاع قال القطامی
تمج عروقها علقا متاعا ...
ن
کتاب مبرهن منشور ق
سغراق لفظ فارسیدر
بیوك قدح معناسنه

الجوهر فقر وسوی الفقر عرض ٥ الفقر شفاء وسوی الفقر مرض ٥
العالم کله خداع وغرور ٥ الفقر من العالم سر وغرض نثر
درویش سینه چاک بر صیحهٔ سوزناک وامطار گریهٔ بی اختیار ایله
یولنی پاک ایدوب حضرت مولانانک پای عرش پیمالرینه
رویمال وسلسلهٔ اصحاب قبوله دخول ایله خوش حال اولدی
نظم چه عجب گر کشف شد اندیشه اش ٥ شیخ چون شیرست
ودلها بیشه اش ٥ بو دبیشش سر هر اندیشهٔ ٥ چون چراغی
در درون شیشهٔ نثر فقر صورت نقمتده بر نعمت در که
فاز المخفون وهلک المثقلون مضمونی اوزره تنگنای
سؤال وجوابده سبب خفت وسبکباری در وغنا
شکل منحتده بر عنا ومحنت در که المکثرون هم المقلون
نعل بازگونی اوزره عقبات عقابده باعث سخط باری
نظم چه آزادند درویشان ز آسیب گرانباری ٥ چه محتاجند
سلطانان باسباب جهانبانی ٥ بد اسلطانیا کو را بود رنج
دل آشوبی ٥ خوشا درویشا کو را بود کنج تن آسانی نثر قرآن
مبین واحادیث صحت قریننده فقرا صبرک مدح وتعریفی
غالب وکثیر واغنیا ستوده سیرک ستایش وتوصیفی
کالملح الیسیر اولدوغی دخی قول جمهوری تایید وبناء ترجیح
مذکوری تاکید ایدر سلاست وانسجام بزم صفا انجامنک

اید

رندجرعه آشامی مولانا جامی بو رباعی نشاه رسان ایله
گنبد نیلگون آسمانی پر صدا وبین الصوفیه زبان زده وشهیر
اولان کلام تاویل پذیری بوجهله اداایلمشدر رباعی
آنرا که فنا شیوه وفقر آیینست ٥ نی کشف ویقین نه معرفت
نه دینست ٥ رفت او ز میان همین خدا ماند خدا ٥ الفقر
اذا تم هو الله اینست نثر تتمهٔ حدیث صحت بنیانده
ذکر وتبیان اولندوغی اوزره زخارف دنیا ذریعهٔ
رشک ومنافسه وفضول عیش بی بقایه باعث ملابسه
اولوب تکاثر اسباب غنا سمت الهها ایله موسوم ومال
حلالی دخی تبعهٔ حساب وسؤال ایله معیب ومذموم در بعض
نفوس قویه یی تغییر ومشارب صافیه یی تکدیر ایتمدوکی
تقدیرجه اهل غنا وثروتک دخول جنتده تأخرلری منصوص
وبوجهتدن پایهٔ مباهاة وتفاخرلری محطوط ومنقوص در
فقرانک صبورنه ذهب اهل الدثور بالاجور غبطه سی
تخالج وخطور ایتدکده لجهٔ حکمت ومعرفتک شناوری
اولان حکیم انورینک بو قطعهٔ نادرة الاسلوبی
تسلیهٔ قلوبه کافی ومداواة اهل کروبه سلوان شافیدر قطعه
من واین نفس که باشاهد رعنای جهان ٥ چون حسان عشق نبازم
نه بسهو ونه بعمد ٥ منت دادن اگر نیست مرا باکی نیست

[illegible]

همت نابستدن هست ولله الحمد **شعر** كمال اصفهانيكه برقع
انداز رازنهاني وبين الشعراء نامزد ولقب خلاق معاني در
فقر باعث الافتخار ايله فقرسيه روي كفر شعار بيننده
بوكونه تطبيق وبو شعر براعت ضمين ضمننده توفيق ايلمشدر **نظم**
دست از طلب بدار اكرت برك اين هست ٭ كاز اكه راه توشه نه فقرست بي نوست
نه فقر صورتي كه بود همعنان كفر ٭ بل فقر معنوي كه بد فخر انبياست

الحديث السادس والعشرون

يقين اولمه دن اغنيايه صقن ٭ كه اولور انلرك اكثري اغبيا
بيورمشدر بو حديثي رسول ٭ اقلوا الدخول على الاغنيا

تمام الحديث اقلوا الدخول على الاغنياء فانه احري
ان لا تزدروا نعم الله عز وجل حاكم مستدركده وبيهقي شعب
الايماننده حضرت عبد الله بن شخيردن رضي الله تعالى عنه
بو عبارت ايله روايت ايلدكلري جمع الجوامع والجامع الصغيرده
اشارت اولنمشدر كلمات عيسويه على نبينا وعليه الصلوة و
التحيه دندركه لا تنظروا الى اموال اهل الدنيا فان بريق اموالهم
يذهب بنور ايمانكم **للمؤلف** اغنياي كوروب حسد قلمه ٭
قسمت حق هميشه عادله در ٭ بونده شدادي قصر ايدن بنياد
آخر نده ثمود وعاد ايله در **شعر** اساطين حكمت وعلماء
امت مخالطه موتيدن كه اغنيادن عبارت واهل يسار و

تنخير كسكيت اسم

ثروتدن كنايتدر منع وتهديد خصوصا اهاب مداهنه
وتملقه تعلقدن زجر وتشديد بيورمشلردر زيرا مردنياي
خودنماده اهل رشد ودين مادوننه نظر ايله مأمور و
رغبت وشوق ايله ما فوقنه حسد وحسردن ممنوع ومحجوردر **نظم**
حب الرياسة داء لا دواء له ٭ وقلما تجد الراضين بالقسم **شعر**
ملازم اصحاب جاه وجلال اولنلر اليه اغلب حالده بو
غائله هائله يه مبتلا وكرفتاردر ودیده ظاهربينلري غشاوه
غشاوه رشك وكين ايله تاريك وتاردر **قطعه**
من شاء عيشا هنيئا يستفيد به ٭ في دينه ثم في دنياه اقبالا
فلينظرن الى ما فوقه ادبا ٭ ولينظرن الى ما دونه مالا **رباعي**
باداده قناعت كن وباداد بزي ٭ دربند تكلف مشو آزاد بزي
دربه زخودي نكه مكن غصه مخور ٭ دركم زخودي نكه كن وشاد بزي
نثر ارباب فهم ودرايت نقل وروايت ايتمشلردركه **نظم**
قائد الخلق بالهدي والعون ٭ شاه لولاك ما خلقت الكون
وصف اوعيسي ازكتاب احد ٭ كفته من بعدي اسمه احمد **نثر**
عليه الصلوة والسلام وعلى اخوته البررة الكرام حضرت
عائشه يه رضي الله تعالى عنها وعن ابيها پند ونصيحت واول
خلف صدق خاندان صديقيته خاصة وصيت ايدوب
بيورمشلرايديكه ان اردت اللحوق بي فاياك ومجالسة

الحسر بمعنى الحسرة

الغشاوة سوء البصر بالليل والنهار

الاغنياء ولا تنزعي ثوبا حتى ترقعيه بالجمله ارباب عز و جاهك
باروبنكاهنه تلفت ونكاه عظيم كناه وان عبادالله ليسوا
بالمتنعمين حديث مبيني اوزره ترك جوب و شيرين
سبب مرضاة الله در لمؤلفه جمع حطام ايتمكه اولمه مجد
ان من العصمة ان لا تجد شعر روضه غناء غناده غنوده
وسايبان دولت جنت آساده آسوده اولان ع
نه بيلور حال پريشانني درويشانك شعر لاجرم اغنيا ركك
حرم بي كرمنلرنه التجا ايدن اهل رجا منع حجاب ايله آزرده
و ريحان راحت بالني خزان اندوه وملال ايله پژمرده
اولوب مأمن عزلتدن بعيد و حريف ندامت ايله مجالس
وقعيد اولور خمول و عدم شهرت كه سالك جادهٔ هدايته
نظم سرمايهٔ سعادت دنيا و آخرت ، پيرايهٔ جمال كمال
مفاخرت شعر در تلف وضائع و منصهٔ خلوتده همخوابهٔ شاهد
قناعت ايكن كرفتار كثرت اثقال و وضائع اولوب انس
بالله بارگاهندن مهجور و چراغ فراغي بي نور اولور قطعه
ليس الخمول بعار ، على امرئ ذي جلال ، فليلة القدر
تخفى ، وتلك خير الليالي شعر اغنيا ايله مخالطه و موافاتك
اعظم غوائل و آفاتندندر كه داخل حرم صحبت اولنلر زانوي
تعظيم و رعايت اوزره جاثم و منكرات بدع ناروايه

الوضائع اثقال القوم ق

تغانّ واد اغنّ اى كثير العشب لانّه اذا كان كذلك الفه الذباب ... وفى الصحاح ... غنّة ... ج

سکوت

سکوت و اغضا ايله آثم اولوب مخبر صادق الخبرك قول
معتبرى اوزره بنيان ايمانينك ثلثاني برباد بلكه ثلث باقيسي
دخي سست بنياد اولور لوث هوا و هوس ايله آلوده و مدنس
اولان ناكسلر بعض كبار ذوي الاعتبارك على طريق الندرة
مجالس اشراف ذوي القدره حاضر و مبتلاي بار كران اولان
اغنيا و توانگراني زائر اولدوغي ايله ايراد نقض و شرف عزلته
اسناد نقض ايدرلر ايسه اولا ع كار پاكانرا قياس از خود
مگير شعر فحواي دلپذيري اوزره هر بش مائدهٔ مائدهٔ
كمال كنند و حالني بزرگان روشناسه قياس ايلمك ترك
ادب و خلوت سراي عرفاندن بعد و حرمانه سبب در
ثانيا مجتهدان طريقتدن قلت و ندرت اوزره ظهور
بولان امور محامل صحيحه يه حمله متحمل و هر بري ثياب تصحيح
ثيات ايله متجمل ايكن كليت ام معلوم عارضة الناد در
كالمعدوم ايله خلل پذير اولماز و خوكردهٔ عزت عزيمت
اولان ع يا صاحب العزيمة اياك والرخص شعر قول
اخصي اوزره رخص رخصت ايله راحت بولماز علماء اعلام
تحقيق و اعلام ايتمشلردر كه حزن عزيمتدن سهل رخصته
ميلان و رغبت ايدن اهل صلاح سلوك فلات فلاحدن
محروم و جوهر قلب سليمي و حل كسل و توصيم ده گم گشته

التوصيم الكسل والفترة ق

ومعدوم اولور غالبا عنوان حدیث لازم القبول ده
اقلال دخول ایله تعبیر و دخول مطلق دن عدم نهی وتحذیر
اولندوغی قلت زیارتك اغتفارینی اشعار ایدر خصیل
سریره سروری دلان هوشمند سری یه شایسته وجوهی
بودرکه مظهر عنایه اولان اهل غنایه اقتضاء ضرورت ایله
مراجعت ایدرسه اذا طلبتم الحاجة فأجملوها فان الامور تجری
بالمقادیر حدیث دلبذیری اوزره عرض عارضه حالده
اجمال و قاعده حزمی اعمال ایدوب بعد اتمام الكلام قصد
سرعت خروج و پای علو همت ایله قله قاف انزوا و عزلته
صعود و عروج ایده رباعی می فرماید خداکه

ای همجا سیی ٩ ازعام ببر که خاص ازان مایی ٩
باما خوکن که عاقبت آخر کار ٩ بهشت آید شبانگه تنهایی ٩

الحدیث السابع والعشرون

شروری بیان ایلیوب امته
وشر المكاسب كسب الربوا

حدیثنده دیدی رسول کریم
وشر المأكل مال الیتیم

تمام الحدیث اما بعد فان اصدق الحدیث كتاب
الله تعالى واوثق العرى كلمة التقوى وخیر الملل ملة ابرهیم
وخیر السنن سنة محمد واشرف الحدیث ذكر الله واحسن
القصص هذا القرآن وخیر الامور عوازمها وشر الامور محدثاتها

(ح)

واحسن الهدی هدى الانبیاء واشرف الموت قتل الشهداء
واعمى العمى الضلالة بعد الهدى وخیر العلم ما نفع وخیر الهدى
ما اتبع وشر العمى عمى القلب والید العلیا خیر من الید السفلى
وما قل وكفى خیر مما كثر والهى وشر المعذرة حین یحضر الموت
وشر الندامة یوم القیمة ومن الناس من لا یأتی الصلوة
الا دبرا ومنهم من لا یذكر الله الا هجرا واعظم الخطایا اللسان
الكذوب وخیر الغنى غنى النفس وخیر الزاد التقوى ورأس
الحكمة مخافة الله تعالى وخیر ما وقر فی القلوب الیقین والارتیاب
من الكفر والنیاحة من عمل الجاهلیة والغلول من جثا جهنم
والكنز كی من النار والشعر من مزامیر ابلیس والخمر
جماع الاثم والنساء حبالة الشیطان والشباب شعبة
من الجنون وشر المكاسب كسب الربوا وشر المأكل مال الیتیم
والسعید من وعظ بغیره والشقی من شقی فی بطن امه وانما یصیر
احدكم الى موضع اربع اذرع والامر بآخره وملاك العمل خواتمه
وشر الرؤیا رؤیا الكذوب وكل ما هو آت قریب وسباب
المؤمن فسوق وقتال المؤمن كفر واكل لحمه من معصیة الله
وحرمة ماله كحرمة دمه ومن یتأل على الله یكذبه ومن یغفر
یغفر الله له ومن یعف یعف الله عنه ومن یكظم الغیظ یأجره
الله ومن یصبر على الرزیة یعوضه الله ومن یتبع السمعة یسمع الله

الهجر بالضم الاسم من الاهجار وهو الافحاش فی النطق ح

به ومن یصبر یضعف الله له ومن یعص الله یعذبه الله تعالی اللهم
اغفرلی ولامتی اللهم اغفرلی ولامتی اللهم اغفرلی ولامتی
استغفر الله لی ولکم بیهقی دلائل النبوه ده حضرت عقبة بن عامر
جهنی دن رضی الله تعالی عنه وابو نصر سجزی کتاب ابانه ده حضرت
ابو الدردادن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت ایتدکلری
الجامع الصغیرده صراحة تحریر اولنمشدر بو حدیث طویل وموعظهٔ
بی مثل وعدیل که خیام کلمات مسکیهٔ الختامی وتادر زواجر
وآداب ایله مشدود واطناب بسط واطناب ایله مطنب
وممدوددر ع ومن یمل من الانفاس ترددیدا نثر مفردات
ترکیبی علی الترتیب شرح وتفصیل واذیال فصول قصاری
بذل قصارای همت ایله مد وتطویل اولنسه مستقل بر کتاب
وغدائر مرسلهٔ عبارات مسلسله پر پیچ وتاب اولوردی
لاجرم شاهد قلم بو قلمون رقم ارزنک غرائب نمون
لخیال ده تبختر واختیال وفضاء فسیح الارجاء قیل
وقال ده جر اذیال اتمیوب اثناء حدیث مرقومده اولان
بیت منظوم اوزره که خلعت وقوعی طراز ندرت ایله
مطرز واحادیث نبویه میاننده وجدانی کبریت احمردن
اعزدر حصر واقتصار ومحدث کلک جوان علی ما یقتضیه
الوقت والحال املا ایلدوکی نکت ومزایا ایله قصد اقتصاد

اولدی

اولندی قطعه از جنبش قلم که کلید معانیست
گنجینهای حسن بیان باز می کنم هر چند این حدیث
خوشاینده قصه ایست اطناب را گذاشته ایجاز می کنم
نثر کتب کلامده سرد واعلام اولند وغی اوزره اکل
ربا ومال ایتام سحت وحرام اولوب جملهٔ کبائر واشنع
معائب ومعائردندر ربا لغتده زیاده ونما معناسنه
اولوب اصطلاح فقهاده فضل خال عن عوض شرط لاحد
العاقدین ایله تعریف وآیات وجوه تعریفاتی کتب فقهیه ده
تبیین وتصریف اولنمشدر سنن ترمذی ده اثر وروایت
وترجمان قرآن دن علیه الرحمة والرضوان نقل ورثابت
اولنور که اول شب قدر آسا ولیلهٔ مبارکهٔ تجلی نماده که
نظم شفاعت خواه ارباب کبائر برون آرندهٔ شرک
از ضمائر نضارت بخش وادغیر ذی زرع سریر آرای
عرش وصاحب شرع نثر مظهر اسم ذات متمم مکارم
صفات مقصود رمز یس وطه علیه من الصلوة ازکاها
واذکاها حضرتلرینک خیمهٔ قدر والا لری اقصاء فضاء
دنی فتدلی ده افراشته وسایبان عز وتمکینلری
بالای عرش برینه برداشته اولدی نظم روز
سپید آن نه شب داج بود بود شب اما شب معراج بود

روزكه شب وشمنيش مذهبست ۹ هم تمناى جنان يك شبت
نشد منظار لوح بوقلمون نمون ده صورت ماكان
وماسيكون مشاهد ومبصر واصحاب يمين وشمالك
تجسد اعماللرى معاين ومظهر اولوب فضاء قدر وقضاده
سير وتماشا اثناسنده برجمع پريشان ظاهر ونمايان
اولدى كه جوف پرخوف لرى مار بيشمار ايله مالى وهر
برى محبوس سجن هؤلاء فى النار ولا ابالى اولمش حضرت
ختميت مقام ع عليه الصلوة عليه السلام نثر بيك
نورانى پيكرزدن استكشاف خبر ايدوب ديدى كه بو بونلر
نه مقوله خسته خسر نمادر كه حقه درون پرهوالرى مسكن مار
وباطن باطل انديشلرى تأثيرنيش نهوشى ايله ورم بسته
علت دمار در شاهباز سدره نشين سالار ملائكه مقربين
جو هوا جوابده پرواز وهؤلاء الذين الربوا كلامى ايله باب
بيانى باز ايلدى يعنى بونلر حرمت ربادن اباتمين كچ
بازلردر كه ارباب حاجت ونيازه زيان انداز وحيوة
بى ثبات دنياده متابعت نفس وهوا ايله مبتلاى ناسور
حرص وآز اولمشلردر نظم درحسن صفت كوش كه در
روز جزا ۹ حشر تو بصورت صفت خواهد بود نثر حين
واعظ كه نظم سلك اشعار ده حافظ ونثر فقرات براعت

مارده

نمازده جاحظ درجواهر التفسيرده بو قصه عبرت پذيرى
نقل وتسطيردن صكره صورت مخدره حقيقتدن كشف
قناع ومستطلعان غرائب روز جزايى بو نكته حكمت
فزا ايله اقناع ايدوب ديمشكه ع دار محنت مدار
دنياده شر هر مكان خالى كه مال ندامت مآل ايله
مالى اوله نكهبانى مار زهرباز واژدر مردم اوبار اولدوغى
غالبا مناسبت پاداش وجزائى غافلان بى غار نه اشعار
وناره تخويف وانذار ايچون دروغ كانون درون پرضلاللرنده
ايقاد واشعال ايچوندر نظم كز از دوزخ بمال خسان
مشو مائل ۹ كه اينجا صورتش مالست وآنجا شكل اژدرها ۹
نثر وينه جواهر التفسيرده بسط بساط تحرير اولنمشدر كه
نته كيم ربانك حرمتى شرعا كتاب وسنت ايله مثبت در
عقلا دخى عدم جوازو رخصتى وجوه شتى ايله موافق حكمت در
اولا مال دنيا جعل الله لكم قياما فحواسى اوزره سبب زندكانى
وانتعاشى وذريعه انتظام امر معاشى ولمانغله
جوز حمايت حرمة مال المؤمن كحرمة دمه ده محرز ومكنوف
بلكه من قتل دون ماله فهو شهيد خبر الكيدنى ايله هر نيجه
اوباش وعبا ديد مقصور ومكفوف ايكن بلا بدل وعوض
عرضه تلف وعرض ولماق اصحاب حوائج وجوائحه زور

الحاجة الشدة
جمع حوائج

ومنهج انصاف ونصفتدن دور اولمغين حاكم حكمت
سويه حرمت اشياء ربويه يى اقتضا وداور قضا وقدر
فان لم تفعلوا فأذنوا بحرب من الله ورسوله شمشير سريع
التأثيرينى انتضا ايلدى ثانيا اغلب حالده مقرض مالدار
ومستقرض مبتلاى فقر وافتقار اولماقدر وتجويز ربا
سوداگران واغنيانك بناء قدرت واستيلالرينى
ترصيص وعجزهٔ بركشته حالدن اخذ امواله اذن وترخيص دن
وبو معنى تمام نامهربانى ومخالف لطف ربانى اولمغين
صانع حكيم آنى حظر وتحريم ومنزجر ومرتدع اولميانلرى
مبتدعلرى جائحهٔ خسارت ومحق بركت ايله تغريم
ايلدى ثالثا اگر ربا حلال وروا اولسه كمده وبخشش
ستان اولان دوستانك بيخ درخت وفالرى
ساحهٔ قلوبه غمادن منقلع ورشتهٔ مكنت وتوانلرى
مقراض غرامت وتاوان ايله گسسته ومنقطع اولوب
ما بينلرنده ذرائع الفت وزلفت برطرف بلكه رأس
المال محبت عرضهٔ ضياع وسرف اولور ايدى اگا بناء
خباء ربا عرصهٔ مجاملهٔ معامله دن تقويض وقرض حسنات
خوبى رباء افزون جويى دن تعويض اولندى تا كه اقراض
وايتا اولنان اشيا مثلا بمثل اخذ وقبوله مطالبه

اربا

حظر حرام

محق ازاله

ارباج ربا نمادن نكوب ونكول اولنوب امر تناصر و
تياسر ميان مردمانده باقى وموعد عقبى ده فيضاعف
له وله اجر كريم نعيمنه مصادف وملاقى اوله رابعا جناب
خدا محاويج وفقرايه رحيم وودود وهر موجود پرورده حاضنه
بر وجوددر بو سببدندر كه ابناء سبيل وفقرايى اضافه
وقرا ذمت اهل قربى ده قرض لازم الادا وآيت وآت
ذا القربى حقه والمسكين عهدهٔ گرفتاء سماحت آيين ده
قرض واجب القضادر وشيخ مطاعه اتباع ايدنلر صعيد
وعيد ده تعفير وترتيب وفقراء ناكامه ترك بذل وانعام
ايله نكوهش وتثريب اولنوب بلكه جياع وتنگدستانه
بسط مائدهٔ احسان اولنماموق دلالت نص مبين ولم نك
نطعم المسكين ايله وسيلهٔ دخول نار وسبب عقوبت
وبوار اوليجاق واسطهٔ خسارت ربا ايله انلرى گرفتار
غل ذل واعتدا ايلمك نه مرتبه وزر ووبال اولدوغى
معلوم اهل استدلالدر لاجرم حكم حكيم نافذ القضا
تحريم ربايه متعلق وآفتاب رحمت بى علت مفارق
ضعفاء امته متألق اولدى تا كه هر مؤمن بى ريا نام اوله
رذيلهٔ ربادن اعراض ومحتاج نداز اولان فقير گدايه اعانت
واقراض ايدوب اثمار رزقون وتنضرون بفقرائكم خواسى

اوزره دوستان خدا اولان عجزه وفقرایه محبت
برکتی ایله اول دخی داخل عداد احباب وجناب عزتک شرف
محبوبیتندن بهره یاب اوله فتاوای وجیزیه ده رباخوار
اولان بدکردارک کارینی تقبیح ولا یصلی خلف من اشتهر
باکل الربوا ایله امامتنه عدم اهلیتنی تصریح اولنمشدر علامهٔ
زمخشری فائق اللغه ده جذوهٔ تحقیقی ایقاد وتسفیر واربی
الربوا عطو الرجل المسلم عرض اخیه بغیر حق حدیثنده عطوی
تناول باللسان ایله شرح وتفسیر ایدوب وهامش کتابده
برنقاد نقاب ومحقق نقاب وجه مناسبتدن کشف
نقاب ایدوب دیمش که غیبت ونمیمه مقتضاء آیت کریمه
اوزره لحوم ناسی اکل وتناول وربا مال ومنالارینه تعرض
وتطاول اولوب ما وقی المرء به عرضه فهو صدقة عبارت
مصدقه سی اوزره مال بی ثبات علی تباین الاوقات
نفس بر طمع وطبع باطبع ایچون وقایه وتبع اولنمشدر
تابع ده معنای ربا تحقق نما اولیجاق لامحاله متبوعده ازید
واربی ومستدعیء انواع نقمت واربی اولور اگرچه رباخوارک
وعید وانذارنده قوارع آیات واخبار بیحد وشماردر ع
تکاد تعجز عنها السن القلم نثر لکن الربوا اثنان وسبعون
بابا ادناها مثل اتیان الرجل امه حدیث صحیح المبانی نهی که

103

گرسنن طبرانی ده بناء عنعنه سی مشید وبرا بن عازبدن
رضی الله تعالی عنه مروی ومسنددر جمله دن اغلظ واشنع
وسائر کبائرک تبعات متتابعاتندن افحش واقطع اولوب
وعید رعد آثاری سبب رعده واقشعرار وفحوای صاعقه
باری زهره شکاف اهل اعتبار زدر کاشف سر فرقانی
اولان تأویلات قاشانی ده بو وجهله تدقیق وتنکیت
وخصم جاحد معاند افحام وتبکیت اولنمشدر که آکل ربا
جمله اهل هوادن اسوء وبدتر وصورت نماده صورت نما
اولان رنج رنج فزاسی اقتضاء یمحق الله الربوا ایله فرسوده
حوادث وغیر بر عبر در زیرا هر اهل حرفت وهنر وکاسب
وپیشه ور ترتیب اسباب اکتسابده مصیب وقل او کثر
نوع تعمل وتأثردن بابهره ونصیب اولوب قبل الکسب
والبیع وجه منفعت وریعلری پوشیده ونامعلوم وطریق
رزق مقسوملری مشکوک وموهوم در نظم دائما هر پیشه
اومیدست وبوک ٥ گرچه گردنشان ز کوشش شد چو دوک
بامدادان چون سوی دکان روند ٥ بر امید وبوک روزی
می دوند نثر اما رابیهٔ راتبهٔ ربا یه توقل وارتباء ایدن
توکل مادن محروم وبیت دل ویرانی زحاف اجحاف
وطغیان ایله مخزوم اولوب جمع حطامه سعینی حسبان

النقاب الكبير الرجل العلامة ح

الطبع التحريك الدنس

الأذى بضم الهمزة الداهية ح

الخزم من زحاف الشعر والبيت مخزوم ح

وام رزق ازلی‌یی کند ونك تصرف وعملی ظن وحسباندن
ایتمکله رازق حقیقی‌دن محجوب وحرم سرای تکلاندن
ممنوع ومحجور اولوب مزید حرص ووله ایله رزق مضمونلغی
دن غافل و ابی الله ان یرزق عبده المؤمن الا من حیث
لا یعلم وعد مسلّمندن ذاهل اولور نظم حرص رباخوار
زمجر وهیبست ۹ تاج رضا برسر محکومیست نثر لاجرم روزی
رسان تابخانهٔ عالم آنی نفسنه توکیل وضمان کلاءت
وامانندن اخراج وتنکیل ایتمکله بیکانهٔ ابی واستکبر
وفرد منتشر فساد وشر آنی اختطاف وتخبیل وتزیین امور
هوا پسندایله دل ناخوشنده نه القاء وسوسه وتخبیل ایدوب
مصرع هوا وهوس ده کالذی یتخبطه الشیطان من المس مصروع
ومخبول وبارکاه عدل الهی‌ده عذر وابهی‌سی نامقبول اولور
بالجمله ربا مرقاة عتو وشقاوه اولین پایه بلکه مجموع موبقات
ومقحماته خمیرمایه در زیرا هر لقمه ونان که داخل حوصلهٔ انسان
وسبب غذای ابدان اوله کند وجنسندن اخلاط وقوی تولید
وجید وجوده قلادهٔ اعمال متناسبه تقلید ایدر اکل ربانك
دل سختی تناول سحت ایله خوکرده ولحوم وعظامی لقمهٔ حرام ایله
پرورده اولماغین علی الدوام تعاطی کؤس بدع وآثامه
منهمك وسجاف ورع وعفافی شرحهٔ غشم واعتساف ایله

خبله وخبّله افسد عقله ح

ایله منهتك اولوب ایلدوکی طاعت وعبادت قالب
بی روح وشاهد عملی دار القضاء اخلاصده مجروح اولور
بیش آهنك رستخیز اولان اشراط فتنه انکیز نزدیك
وکلزار روزکار ریاح هرج ومرج ایله تاریك اولدقجه اکثر
ناس نسناس صفت سررشتهٔ حزم وبصیرتی کم ومال حرام
وحلالی فرقده تعامی وتصامم ایدوب امر ورع وتقوا
توهین وحول حماء لوائم ده حائم اولماغی تسهیل وتهوین ایدنلر
شأننده نسائی‌ده یأتی علی الناس زمان یأکلون الربوا فمن
لم یأکله اصابه من غباره حدیثی حضرت ابو هریره دن روایت
وتخریج وتناول حرام ناپاکه اظهار حرص وانهماك ایدن ربا
خوار بدکار شمشیر وعید وانذار ایله تجریح اولنمشدر نظم
این سخن را کشید رشته دراز ۹ بسر رشتهٔ خود آییم باز نثر
ارباب حنکت واذعانه نهفته ونهان اولمیه که اکل مال
یتیم دخی داخل عداد کبائر واکا اجترا ایدن لئیم مهلکهٔ عذاب
الیم ده هالك وبائر اولوب لا تقربوا مال الیتیم نص کریمی
پنجهٔ اهل ایمانی دامن مال یتیمان دن کف وابعاد وابلغ
وجوه بیانیه اوزره نهی وایعاد ایلمشدر اکل مال ایتام
اخبث معاصی وآثام اولدوغی معلوم جملهٔ انام اولمغله
جهلهٔ سوقه ورعایا دخی آندن تباعد وتقزز ولا تکن المفتون

التقزز التباعد

وان اقتاک المفتون مضمونی اوزره ارشاد عقل
رهنمونن ایله تعزز ایدر ایکن غریب حالت و عجب مصیبت
درکه ایکی طائفهٔ خائفهٔ غیر خائفه بو باب ده ترک تثبت
و تأنی و بو رذیله دن عدم پرهیز و تأبی ایتمشلردر بری
ملوک بدسلوک درکه اقتضاء یبسط الرزق لمن یشاء
آنلری بسطت جاه ایله اغنا و کثرت اسباب عز و دستگاه
ایله نائل رتبهٔ اقناع و اقنا ایلمش ایکن فضالهٔ اموال
ایامی و یتامی یه دست طمع و آزی دراز ایدرلر نظم
ملک ضعیفان بکف آورده گیر ۹ مال یتیمان بستم خورده گیر
روز قیامت که بود داوری ۹ شرم نداری که چه عذر آوری
نثر هر داور فلک یاور که دندان طمع خامی تیز و اخذ مال
ایتام ده اصرار و ستیز ایده بنیاد اعتزازی کنده و دست
ستم پردازی ایله برکنده و برکت جمعیت و ثباتی
شومی تفرقه و تشتات ایله پراکنده اولوب بیت المال بره
و بالی زیر پای حشر فتنه و شر ده پی سپر و خاص و عوامک سهام
نفرین و ملامته سپر اولور نظم ای بسا بارگاه و طارم
و تیم ۹ زیر بالا ز آب چشم یتیم ۹ ای بسا رفته ملک پرهنران
زار زار از دعای بی پدران نثر بری دخی علمای تأویل جوی
و قضاة ستیزه خوی درکه مال ایتامه تسرع و اقتحام خلاف

اقتضا ای ارتضاء

[illegible]

وضع اسلاف اولدوغی ظاهر و بادی و نص انما یأکلون
فی بطونهم نارا صوت اعلا ایله سوء الجزائی ناطق و نادی ایکن
قسمت نامنه مال ایتامی بی احتراز جمع و احتیا زاید و ب
بو بابده رأی ناصوابلری متشتت و اذیال اقوال ضعیفه یه
متشبث اولمالغله علی الدوام اضحوکهٔ خواص و عوام و نشانهٔ
نشابهٔ ملام اولورلر قطعه قد بلینا فی عصرنا بقضاة ۹
یظلمون الانام ظلما عما ۹ یأکلون التراث اکلا لما ۹
و یحبون المال حبا جما نثر کشاده چشمان دوربین و بیدار
دلان صاحب تمکین دن بر اهل درایت نقل و روایت
ایدر که بر لیل سعادت میلده که نظم ز جنبش مرغ و ماهی
آرمیده ۹ حوادث پای در دامن کشیده ۹ درین
بستان سرای پر نظاره ۹ نمانده باز جز چشم ستاره نثر
نیرنگ ساز خیال که لعبت باز پردهٔ مثال در وراء حجاب
ارادت دن بو صورتی ارائت ایلدی که بازار رستخیز
گرم و تیز و هر کس معرض معذرتده خونابه ریز اولوب
اولین و آخرین لا تری فیها عوجا و لا امتا عرصهٔ بی همتاسنده
مجتمع و لسان هاتف دن لا یؤذن لهم فیعتذرون مضمونی
مستمع اولمشلر بو اثناده ثنا وران محیط علوم اولان اسلاف
موالی رومدن بر فاضل پاکیزه گوهر که قضاة عسکر بنینده

النشابة السهام ٤

نهایت ورع ودیانت ایله معتقد خواص بلکه مظنهٔ کرامت
اولمه ده همحال ابرهیم خواص اولوب بو مجلده اسمنی تصریح
واظهاردن سوء ظن کباره سبب نام ونشاننی ستر وکتمان
لایهام صونه عن اللسان مقتضاء ادب درمیان محشرده
نمایان ومبصر ومشاهده ولقیانی ایله کلزار آشنایی و
عرفان منظر اولدی اما بر طریق ایله بحر حیرت ودهشتده
غریق که هر نه طرفه کذار ایتسه برچوق اطفال خردسال آردنه
دوشوب ونه جانبه کتسه زنبور شر وشور باشنه اوشوب
دامن لباس تقواسی سرپنجهٔ یتیمان بی نوا ایله چاک وعلی رؤس
الاشهاد تبعهٔ تعدی وبیداد ایله خجلت زده وشرمناک اولمش
صاحب رؤیا که چمنزار قوت متخیله سنده نبات وبقی المبشرات
رؤیا ایدی رکن سؤالی استلام وهجوم اطفالدن استعلام
ایتدکده اول مطالب بسته لب ومسئول مخاطب دیدیکه
بونلر شول اطفال برگشته حال وایتام شکسته بالدر که
زمان قضا وحکومتمده بهانهٔ قسمت ایله مالاری اخذ وغصب
وساحهٔ بی راحه لرنده لواء ستم ناره وانصب اولنمش ایدی
حالا مطالبهٔ حق ناگزیر ایچون هر بری گریبان گیر ودست
معذرت ادراک دامن قبولدن کوتاه وقصیردر نظم

گر زعلمی برون علم داری ٭ زیر پوشی زجهل هم داری ٭

انجه

انجه امروز زیر پوشش نمود ٭ آن زبر پوش حشر خواهد بود ٭

الحدیث الثامن والعشرون

سعادت او ذات خردمنده کم ٭ قبول ایلیه منهج سنتنی
دیدی مدح ایده وسنت اهلن اشغل ٭ ولم یعد عنها الی البدعة

تمام الحدیث طوبی لمن شغله عیبه عن عیوب الناس
وانفق الفضل من ماله وامسک الفضل من قوله ووسعته
السنة ولم یعد عنها الی البدعة دیلمی مسند فردوسده
حضرت انسدن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت
ایتدوکی الجامع الصغیرده اشارت اولنمشدر یعد کلمه‌سی
لم ایله مجزوم وناقصک علامت جزمی آخرنک سقوطی اولدوغی
عند اهل العربیه معلوم اولوب لم یعد عنها لم یتجاوز عنها
ایله مفسر وعدا عن ایله تعدیه ایتدوکده تجاوز معناسنه اولدوغی
مقرردر طریقهٔ سنت بر شارع اعظمدر که انکا موفق اولان
طالب حق شاه راه ابی واصل معمورهٔ هدا اولوب نعمت
خانهٔ فیض عامدن کام آلور وتنگنای بدعت بر عقبهٔ
بر ظلمدر که انکا گرفتار اولان شقی گرفتار بیابان
شکوک بی پایانده افتان وخیزان ومتابعت سنت
وفرضده کالذی استهوته الشیاطین فی الارض حیران
اولوب غلبهٔ مرا وجدل ایله عملدن قالور نظم

چند از دم فلسفه شنودن ۹ نه فلسفه بل سفه نمودن ۹
خواهی طیران بطور سینا ۹ بر سمت مکن بپور سینا ۹
نثر اگرچه حسن متابعتی محرض وسلسلهٔ مطاوعتی
محرک اولان آیات واخبارڭ وكلماتِ كبارڭ ع زهی حجت
عقل تصور کند فزون باشد نثر اما فرمانِ روائی بعثت
الی الاسودِ والاحمرڭ ع روشنایی فزای دورِ قمر نثر مظهرِ
تامِ اسمِ اعظم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلری مقتداءِ
کل وسلطانِ سلاطینِ رسل ایکن فرمانِ واتبع ملة ابرهیم
حنیفا ایله شرطِ فرطِ متابعتی ایفایه مأمورڭ وکلبهٔ احزانِ
متابعت اول سلطانِ دنیا وآخرتڭ شرفِ مقدمِ
عرش منزلتلری ایله آباد ومعمور اولدوغی جمله ادلهنڭ
ادلّی وسائر حججِ قاطعهنڭ اجلی واجلّی در اساطین جامع
دین اولان ثقاتِ مورخیندن نقل واثارت وعبیرِ
حسنِ عبارت اثارت اولنمشدر که اول زمانِ بی
نشانده که کان الله ولم یکن معه شیء قولنه مصداق بلکه
اول حینِ تجردڭ عنوانه تعبیر لفظِ زمانڭ امرِ ضروریّ الاطلاق
اولوب هنوز ع گلزارِ وجودِ عالم افروز نثر بی نشو ونما
ونظارهٔ کیانِ هفتورنگِ آسمان عصابهٔ بستهٔ عما ایدی
نظم دران خلوت که هستی بی نشان بود ۹ بکنج نیستی عالم نهان بود ۹

ق

الاثر نقل الحدیث وروایته کالاثارة

107

وجودی بود از نقش وی دور ۹ زگفت وگوی مالی وتوی دور
نثر ناگاه اقتضاءِ حکمتِ حکیم جوادڭ ابوابِ بر وایجادی
بازڭ واجنحهٔ اعیانِ مشیمهٔ امکانده تحرک واهتزازه آغاز
ایلدی نوبتِ خلق وتکوین ع بریدِ ازل محرمِ مرسلین نثر
اولان روح الامینه کلوب کمالِ حسن شارتڭ ومزیدِ لطف
بشارتڭ ایله ابداع ونهانخانهٔ ذاتِ گزینندهٔ جواهر امانت
وحی مبینڭ ایداع اولنمقده بو نعمتڭ اداءِ شکر بی غایتی
ایچون اشرفِ عباداتِ بدنیه اولان صلوةِ خالصة النیه
ایله وظیفهٔ عبودیتی اداوادامتڭ ویکرمی بیلده که هر روز
سعادت افروزی کالف سنة مما تعدونڭ در نهایتِ
خضوع ونیازڭ ایله ایکی رکعت نمازڭ اقامتڭ ایلدی صوب
لامکاندن بر صوتِ راحت رسانڭ کلدی که ای گنجورِ
دفائن وحی والهامڭ وبالانشینِ بامِ سبز فامڭ اگرچه بو عملِ
مبرورڭ عینِ رضا ایله مرموقڭ وبو طمأنینت وتعدیلڭ
مثل وعدیلی غیر مسبوقڭ در اما ممتحن فتن آخر الزمان اولان
امتِ ناتوانڭ ایکی رکعت نمازلری بو صلوةِ دور ودرازڭ
اصوبڭ وبنم جنابِ استغنا منابمده افضل واحبڭ در زیرا
سن مقتضاءِ مهابتڭ اوزره تفرد واستبداد ایتدڭ وتمک
کارِ دشوار ابتداءِ طرز ابتداءِ وآنلردن ظاهر وهویدا اولان

دن

الاشارة الهیئة
البشارة بالفتح الجمال

عمل اندک نماسن سنته اقتفا واتباع در ع ببین
تفاوت ره از کجاست تا بکجا شر عنوان حدیث مسفورده
مسطور اولدوغی اوزره هرکس کند وعیبنی ادراک
وتعقل وعیوب خلقدن تعامی وتغافل اشرف محاسن
خصال بلکه خلاصۂ مجاهدات واعمالدر نظم ای خنک
جانی که عیب خویش دید ۰ هرکه عیبی گفت آن بر خود خرید ۰
شر زیرا معشر نوع بشرک که کتاب طینت ونهادلری
فصول چهارگانۂ اضداد اوزره مؤلفدر هر بری موقف
بحظ نفسک ثم بحظ الناس ده اصلاح نفسنا سیاس ایله
مأمور ومکلفدرکند ونفس نابره وانسی سراپا آلودۂ
نقیصه وعار ایکن ترک اعتبار وآخرک اسباب عیب وعوارنی
تداول واعتوار ایلمک خارج شرط انصاف وکندو
نقصاننه اعترافدر ع که هرکه بی هنر افتد نظر بعیب کند
شر بلکه جواسیس قلوب ومعالجان ادواء عیوب اولان
کمّل بلند مراتب مشار بنده آخرک منظار وجودنده مترآئی
ومشهود اولان غمیزه ونقصان عیب بین نادانک
صورت دل پر وسواسنک انعکاسیدر مادام که مرآت
وجود خودکامنده مؤسسۂ شین وشناردن کنار اولمیه
صفحۂ مجلاء المؤمن مرآت المؤمن ده مشهود وصحیفۂ وجود

الاعتوار التداول
ح

الغمیزة العیب
المرفوقة المتحصة التی لا ...
غیب العروس
ح المومسة الفاجرة

108

وجود خارجیده مثبت وموجود اولماز نظم ای بسا
ظلمی که بینی درکسان ۰ خوی تو باشد درایشان ای فلان ۰
اندرایشان تافته هستئ تو ۰ از نفاق وظلم وبدمستئ تو ۰
چون بقعر خوی خود اندررسی ۰ پس بدانی کز تو بود آن ناکسی شر
شویله که بو معنانک سرمنزل تسلیم وقبولندن قلب قاسی
بعید وقاصی وذیل نیلندن دست خرد قاصر وکوتاه و
قاصر اولورسه باری بو کلام معقولی گوش گذار قبول ایلیه که
تعییب وتعییرک ادنی ضرری ناگزیری مالایعنی ایله اشتغال
بلکه اکثر اسناد عیب رجماً بالغیب اولمغین عیب جوی
بدکردارک کار وبازی لباس شک والتباس ایله استعمالدر
ع ولیس کلام النفس غیر ضلال شر شویله که راحلۂ کلامه
درای ازدرا وملام آویخته وقدح قدح ومذمت سم زعاف
شماتت ایله آمیخته اوله آنک تأثیر مضرت بی پایانی خبر و
مقابلۂ محاسبان غیر حاصر ولا تشمت باخیک فیعافیه الله
ویبتلیک وعیده غیر بعیدی خود درکار وحاضر در نظم
بد مگو که همی کشد غیبه ۰ هر بدی را بخویش چون کیبه شر
عصمنا الله سبحانه وتعالی عن حصائد السنتنا وایقظنا
عن رقدتنا بل سنتنا نظم اعمل بقولی ولا تنظر الی عملی ۰
ینفعک قولی ولا یضررک تقصیری شر خصوصاً که ستر سوءة

اخیک لما تعلمه فیک نصیحته مخالفت ایدن عیب بین بی‌هنر
حقیقتده کندو یه ضرر و عرض ناموسنی اسهم مطاعن کو ناکون
سپر ایدوب نظم این جهان کوهست وگفت وگوی تو
باز آید چون صدا هم سوی تو شر فحواسی اوزره اندیه و محافلده
آنک مثالب و رذائلندن بحث و تنقیر و قلوب اهل قبولی
آندن تنفیر ایدرلر نظم گر خدا خواهد که پوشد عیب کس
کم زند بر عیب معیوبان نفس ستر کن تا بر تو ستاری کنند
تا نه بینی ایمنی بر کس مخند شر اما مضائق افعالدن خلاص
و حرم سرای توحید صفاتده محرم خاص اولان کمل اخیار که
بارگاه وکل شیء عنده بمقدار زدن خلعت وجود حقانی
اعطا و ارزانی قیلنمشدر آنلرک حال کرامت مآللری
سائر ناس ناشناسنه قیاس اولنماز نظم لیک در شیخ
آن گله زامر خداست نی پی خشم و ممارات و هواست
آن شکایت نیست هست اصلاح جان چون شکایت کردن پیغامبران
شر آنلرک عموم عفو و مرحمتلرنده بر مرتبه وسعت و شمولیت
واردر که سوختگان شرر گناهه نظر شزر استکراه ایله نگاه
ایتمک دگل بلکه گرفتاران شرک شرک و ضلالتی دخی هنگام
لقی و رؤیتده استعبار دیده اعتبار و لسان تمکین
و اناث ایله بو ابیاتی تکرار ایدرلر نظم بر همه کفار ما را رحمتست

که

التنقیر عن الامر البحث عنه ح
اندیه جمیع نادی در مجلس معناسنه
[illegible]

نظر الیه شزرا ای هو نظر الغضب بموخر العین ح

گرچه جان جمله کافر نعمتست بر سگانم رحمت و بخشایشست
که چرا از سنگهاشان مالشست آن سگی که می گزد گویم دعا
که ازین خو وارهانش ای خدا شر اهل تمکین و ارشاد
کثرهم الله تعالی الی یوم المیعاد علاج عارضه اعوجاج ایله
مأمور و اول بابده سکوت ناصواب ایله موزور اولوب
ما من عام الا و قد خص آنلره سبب ترخص اولماغله عموم نهی
تخصیص و مضیق حجردن تخلیص اولنمشلردر آنلرک منت الی
شول جراح صاحب کماله درکه رؤیت سوأة انسان نهی
منهی عنها بلکه محرمات حرم محرمیته دخی کشف عورت نارو
ایکن رگ زن صاحب هنر جوف سرا و بلده اولان قروح
و دمامیله نظر و وضع مرهم مرحمت اثر ایدوب سائرده
رؤیتی حرام بلکه محض اذناب و اجرام اولان الکا جائز
و علیل شکسته بالک برء و اندمالی ایله مثوبت بی‌غایته
فائز اولور خلال حدیثده تبثیت و تبشیث اولدوغی
اوزره افضل مالی انفاق احسان و فضول قیل و قالدن
کف لسان دخی صحیفه قبوله املا اولنان مکارم خصال
و املاندندر اولا سخاوت و انفاق که بالاتفاق انفع
اخلاق و نفس اعلاق در نظم تجربه کردم زهر اندیشه
نیست نکوتر ز سخا پیشه خاصه نه بهر کرم آمد درم

بثث الخبر شدد للمبالغة ح

الاملاء الاخلاق ح

الاعلاق جمع علق وهو الشیء النفیس ح

برگذر قافیه اینک کرم نثر اشجار جناندن برشاخ
بروٓمند کثیر الاغصان درکه اکا تعلق وآنک واسطه‌سیله
تستّر وتسلّق ایدن حظائر بی نظائر قدسه داخل ونعیم
مقیم‌ده خالد اولور اما بو دخی سائر خلال بی اختلال کبی
بی تکلف واعمال حدّ اعتدالده کرکدرکه ثوابه قرین وصوابه
قریب اوله طرف افراطی اسراف وتبذیر وجانب تفریطی
شحّ وتقتیر درکه ع عند اهل الکمال قاطبةً نثر معیب و
معلول ولا تجعل یدک مغلولةً الی عنقک ولا تبسطها کلّ
البسط آیتنه مخالفت ایله علما وحکما قتنده نارواو مدخول در
نظم ای بسا امساک کز انفاق به • مال حق را جز بامر حق مده •
نثر اکرچه وارثان مقام صدیقیته نسبت بذل موجود وایثار
سرمایه وسود افضل اعمال بر و ما ابقیت لعیالک سؤالنه
ابقیت الله ورسوله جواب حاضر در قطعه انفق ولا تخش
اقلالا وقد قسمت • بین العباد مع الآجال ارزاق •
لا ینفع البخل مع دنیا مولیة • ولا یضر مع الاقتار انفاق •
نثر لکن منقبت ایثار هر سبکسارک کاری وهر حریص
کرد آزک کرداری اولمادوغی جهتدن اوساط ومقتصدین
واعیان عین الیقینه کوره افضل الصدقة ما کان عن ظهر
غنی فحواسنه اقتدا وانتسا نمط اوسط وفرموده وکان بین

ذلک

تستق لجدار اعتلاء ح

اعتمال اضطرب فى العمل

کردار وصف ترکیبی در ...

ذلک قواما عند الله تعالی اقوم واقسط اولوب فتقعد
ملوما محسورا غائله‌سندن سلامته سبب وهر حالده تعدیل
ارکان اعتداله اقرب در نظم خوشا روزکارا که دارد کسی •
که بازار حرصش نباشد بسی • جهان میگذارد بخوش خوارکی •
باندازه دارد تنگ بارکی • نه بذلی که طوفان برارد زمال •
نه صرفی که سختی درارد بحال نثر ثانیا قلت کلام وترک
اسهاب واسهام که صواب دید عامه حکما در برکزیده
خصلتدرکه آنک ربیع حسن تربیتی شجره طیبه معرفتک
سبب نشو ونمادر نظم کفتن بسیار نه از نغز نیست •
ولوله طبل زبی مغزیست نثر هر اهل حال وارجمند
حمیدة الفعالکه طریق حکمتده بدرقه هدایت اکا یار
وفضائل علمیه وحکمت عملیه‌دن بهره‌دار اوله اکثر ایامده
بمقوله اذا تم العقل نقص الکلام ده ساکت ومیزاب
دیده خونبارندن سرشک ندامت واستغفاری ساکب
اولوب من کثر لغطه کثر غلطه مزلقه‌سنده مبتلای آفت
وخیز اولان اهل مراو ستیز ایله ترک استصحاب وسلوک
منهج مزاح ومباسطه لسان حکمت ایله جوابی استصواب
ایدر رباعی کر میخواهی که وقت خود داری کوش •
دم درکش وبخویش باز آری هوش • کز هر دو جهان چه بکر آید در جوش •

اللغط الصوت والشغب

تو حاضر وقت خویش می باش وخموش نثر کثرت گفتار زه
گرفتار اولان مکثار بهذار زه هل یکب الناس علی مناخرهم
الا حصائد السنتهم مجب وعید شدید و مرشد مرتاض مظهر
فضل فیاض حضرت فضیل بن عیاضک من عد کلامه من
عمله قل کلامه الا فیما یعنیه قول نصیحت نصابی بو بابده نصح
سدیددر نظم درد و رنج تن زبان زبانیست مفتاح
بهشت بی زبانیست ماهی بفلک مقیم ازان گشت
کاول که بزاد بی زبان گشت مار از در خلد رانده زانست
کانک دو زبانش در دهانست نثر اگرچه اولیاء کرام
خصوصا صحابهٔ ذوی الاحترام بالنسبه هم مالا یعنی وهذردن
تحفظ وحذر ایدوب فلتات لسان دن اتقا وفضیلت
سکوت واصمات صحائف کائناتده ابقا ایتمشلردر اما سرجریدهٔ
اصحاب یقین وجانشین حضرت خاتم النبیین نظم
کرده منشور او بخط بدیع حق لیستخلفنهم توقیع از زبان
صادق وزجان صدیق چون نبی مشفق وچو کعبه عتیق نثر
رضی الله تعالی عنه اختیار حسن سمت وجمله دن زیاده ترجیح
طرف صمت ایدوب باعث سکوت وکف لسان اولمغیچون
زبان حکمت جریانلری اوزره وضع حجر وخطا وخطل
احتمالی محال ایکن محضا کثرت قیل وقالدن تحامی حذر ایدرلر ایدی

نظم هر کس هوس سخن فروشی دارد من بندهٔ آنکه خموشی دارد
نثر وسؤال مقدره جواب مقرر اولمق ایچون لسان معجز
بیانلرنه اشاره وهذا الذی اوردنی الموارد کلام کثیر
الفوائدینی ادا ره ایدوب وکثیرا اما بو بیت نصیحت نما ایله
تمثل وسرمایهٔ حکمتی تأثیل بیوررلر ایدی نظم احفظ
لسانک لا تقول فتبتلی ان البلاء موکل بالمنطق

الحدیث التاسع والعشرون

زه سنته اتباع ایدنه	قریشک اولور احترامی مهم
دیدی بر حدیثنده فخر جهان	ولا یصلح الناس الا بهم

تمام الحدیث قریش صلاح الناس ولا یصلح
الناس الا بهم ولا یعطی الا علیهم کما ان الطعام لا یصلح الا بالملح
ابن عدی کتاب کامل ده حضرت عائشه دن رضی الله تعالی
عنها بو عبارت ایله روایت ایتدوکی الجامع الصغیرده
اشارت اولنمشدر قریش بر طائفهٔ بردبار بی طیش در که
شرف قدر ومنزلتلری کتاب وسنت ایله مثبت
وبو بابده حبل شبهه وارتیاب مقراض نص قاطع
الاعتراض ایله منبت اولوب قدموا قریشا ولا تقدموها
شبچراغ خصائص ظاهره لرندن بر لمعهٔ سیم تاب ومن یرد
هوان قریش اهانه الله کتاب مناقب زاهره لرندن

برمختصر باب در بعض احادیثده بو معنی درجۀ صحته
رسیده ولآلئ کلماتی سمط اسناد صحیحه کشیده در که
قریش یدی خصلت وشرف ایله صنادید صید سلف وخلفدن
ممتاز وراجح وهر فرد کاملی اتصاف جوامع فضائل ایله حسد
کردۀ عظما وجحاجح در اولا اسرار شریعت وحقیقته ابن نجدة
وسورۀ کریمۀ رسالته آیت سجده اولان نظم سبب
آفرینش عالم ۹ باعث بدو فطرت آدم ۹ اول ما خلق نتیجۀ کل ۹
آخر انبیا وفخر رسل شر حضرتلری اول جناح دولت و
نجاحک قادمه سی واول قصیدۀ عز وفلاحک حسن خاتمه سی
اولدوغی در بو بر شرف باهر در که سائر مکتسبات مناقب
ومآثردن متمائز ومتزائل ومفاخر اخ بونک جنب جنابنده
بی رونق ومتضائل در ع عزت وسلطنت آنست که اینه دهد
نثر ثانیا شان الفت نشانلری سورۀ کامله ایله تشریف
واجلال وپیشگاه سورۀ مسفوره ده تمکین واحلال اولنوب
بو منقبت وکمال بی همال ایله قدم تقدم واستقلاللری
رقبۀ اولین وآخرین اوزره نهاده ومحاسن روش
واسلوبلری سائر قبائل وشعوبدن زیاده در نظم
اذا انت اعطیت السعادة لم تبل ۹ وان نظرت شزرا الیک القبائل
نثر ثالثا غیاهب کفر وغوایت انجاء عالم ملک وشهادتی

احاطه

احاطه وحمیت جلیۀ جاهلیه نامحرمان حرم استعدادی
خلوت سرای هدایت وسداددن ابعاد واماطه ایتمش
ایکن مجموع خلق عالمدن اون ییل مقدم بیضۀ دین مبینی
حمایت ونور توحید وایمان ایله عقبۀ شرک وخذلاندن
ازالۀ تاریکی عمایت ایتدکلری در رابعا یوم فیلده
جند غیبی ایله تأیید وترفیل ومغانم کثیرۀ جیش حبش ایله
تغنیم وتنفیل اولندوقلری در خامسا امر خلافت انلره
مخصوص وسائرلرک حکومت واستیلالری طریقۀ تغلب
واعتدا ایله اولدوغی نص حدیث نبوی ایله منصوص در
سادسا شرط سقایه یی وقایه ایله تشنگان بوادی نامرادیی
ارواء وحجاج ذوی الاحتیاجی اماکن حرم آمنده اسکان وایوا
ایتدکلری در سابعا مدام شغل سدانه وبیت شریفه
ولیجه وبطانه اولماغله الی یوم المیعاد بو شرف مادر زاد انلره
نامزد وسائر کبراء امت بو امنیتدن ردع ورد اولندوغی در
کتاب ثمار القلوب ده مسطور ومکتوب در که قریشک
مکارم باطنه وظاهره سنه منصفان قرون غابره آگاه
وزمان جاهلیتده لقبلری اهل الله اولوب بین
سائر العرب تواتر فضل رب ایله منقطع العدیل وفرط
ذکا وارب ایله ممتنع البدیل اولماغین مزیت رجحان وتمیزه

قرين ولقب مذكوره شايسته وقمين اولمشلر ايدی اول
فرقهٔ صحرانوردك هر فردی مجامع كمالات نفسانيه يه فائز
وگلزار كاروبارلرنه زلال ملكات انسانيه فائض اولوب
حرم حرمت آبادده بغی والحاددن تجنب وحجيج ومعتمرينه
اظهار شعائر رفق ولين ايله تحنن وتحبب ايدرلر ايدی
شتا وصيفده قرای ضيف ايله سنت خليليه يی احيا
وقاعدهٔ اسماعيليه يی اجرا ايدوب طعاملری فقرا ومساكينه
مباح ومبوء ومقاملری واردين وصادرينه مناخ ايدی
ع احسنت زهی شيوهٔ مهمانداری شعر حرم محترم مكه ده كه
مصداق ان اول بيت وضع للناس للذی ببكة در ثوا
ومجاورت ايله ضنك معيشتی اختيار واول محل محلی سائر
عمائر اوزرنه ايثار اتمكين نظم آب از بالا به پستی در رود
آنكه از پستی ببالا بر رود شاد از غم شو كه غم دام لقاست
اندرين ره سوی پستی ارتقاست شعر مضمونی اوزره گلزار
درونلرنده نسرين لن يغلب عسر يسرين دميده واول
فنهٔ سريعة الفیء مظلة يجبى اليه ثمرات كل شیء ده آرميده اولدقلری
تأليف كلامده بر مرتبه رسوخ تاملری وار ايدی كه هر بری
اسلوب سخنوری ده افصل خليقه ورشقات لسان معجز
بيانلری دليل حسن سليقه اولوب موشكافان آخر زمان

المحل الجدب مقابل ارض مخل ق

درك

113

درك وادراكنه قادر اولمادقلری عويصات ونوادر انلرك
نسوان وصبيانی نه زد زمره وبلغاء سحرآفرين ترتيب و
تدوين ايتدكلری دلائل اعجاز واسرار بلاغت انلرك بوستان
حسن براعتلرندن برك تره ايدی ع ليس التكحل في العينين
كالكحل شعر خصوصا مظهر اظهر يأتون اليه من كل فج عميق اولان
بيت عتيق قبلهٔ جملهٔ قبائل ومطاف اواخر واوائل اولمغله
اقطار بلدان وبر باغدن گلن اشخاص مختلفة الطباع ايله
آميزش واختلاط وشرائط صحبتی ايفا ورعايتده
كمال تحامی واحتياط ايدديلر وفی حد انفسهم سلامت فطرت
ومزيد ذكا وفطنت ايله معالی اموره متأهل ومترشح وهر
برينك هادی نهادی وشاخ حسن استعداد ايله موشی و
موشح اولمغين اوزاع متباينة الاوضاعك افعال سيئه
لرندن اتقا واعمال حسنهٔ سنيه لرينی اختيار وانتقا ايدوب
سائر ارباب مجاهده مشاهده ايتدكلری نوادر اطوار وشئونك
تربيت وآزمونی ايله اعقل برايا وانعكاس صور معقوليه
اجلای مرايا اولديلر امر مكارم وفضائللری بر مرتبه يه بالغ
وواصل اولدی كه لا يزال هذا الامر فی قريش ما بقی منهم
اثنان ايله آوازهٔ مزيت ورجحانلری شش جهات جهانه
انتشار واشتهار بولدی والناس تبع لقريش فی هذا الشان

العويص من الشعر ما يصعب استخراج معناه والكلمة العويصاء الغريبة ق

الايادي الغنى

الاوزاع القبائل المتفرقة ق

مسلمهم تبع لمسلمهم وكافرهم تبع لكافرهم كه صحیحین اتفاق
ایتدكلری احادیث صحیحة المساق دندر اسماء صغیر وكبیرده
جایگیر اولدی بالجمله دیك فلك سرنگون آنلرك وجود ملاحت
نمونلری ایله تمكین وعیون اعیان زمان اشك رشك
شرف وتمكینلری ایله تمكین اولوب سبیكه نهاد باسه ادلری
ع ذهبت قریش بالمكارم كلها نثر بو نته سنده مسبوك
ونقره استعداد خدادادلری لولا ان یبطر قریش لاخبرتها
بما لها عند الله سكه‌سی ایله مسكوكدر نظم
لانه الغاية القصوى التي تجزت ۹ عن ان تؤمل ادراكها الهمم
ما يستحق كرام الناس مرتبة ۹ في الفضل الا لهم من فوقها قدم

الحديث الثلاثون

قول رسول وزره نمودار شئ	اولمیه اسمیله مصاحب كبی
اعتبروا الارض باسمائها	واعتبروا الصاحب بالصاحب

متن الحديث نوادر اتفاقیات دندركه بو حدیث
براعت ظرف فك اجواف اصداف ۶ وفنده درر حكم مخزون
ومزاحفات بحر سریع دن مفتعلن مفتعلن فاعلن وزنی
اوزره بالتمام بر بیت موزوندر ابن عدی كتاب
كامل ده حضرت ابن مسعوددن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله
روایت ایتدوكی جمع الجوامع والجامع الصغیرده اشارت

اولنمشدر طالبان حق الیقینه ظاهر ومستبین دركه تنزل
الاسماء من صوب السماء فحواسی اوزره اسمانك مسمیاتده
تأثیر ناگزیری واضح وروشن وسخرۀ سحرۀ نفس وهوا
اولان اهل دنیا قرنا وخلطادن استراق احوال واخلاق
ایتدكلری عند الحكما مبرهندر بو سببدندر كه سلطان انبیا
ومرسلین علیه وعلیهم افضل صلوات المصلین نیچه اسماء
قبیحه‌لی اسماء حسنه‌یه ابدال ونیچه اسمادن مسمیاته استدلال
بیوروب تحسین اسامی اولاد پدران نیكونهاده ام مندوب
ومشروعدر بو معنی رقمزدۀ كبار اولان كتب سیر واخبارده
مفصل ومشروحدر قطعه الا رب شیء فیه من احرف اسمه
نواه لنا عنه وزجر وانذار ۹ فتبا بدینار وهما بدرهم
واخر ذا هم واخر ذا نار نثر روایتدركه قطب رحای
رسالت محور رجای اهل بسالت نظم سالار مقربان
درگاه ۹ سلطان سریرلی مع الله نثر صلی الله تعالی
علیه وعلی المنتسبین الیه جانب طیبۀ طیبه‌یه توجیه خاطر
عزت قرین وشرف مقدم مكرملری ایله اول خاك
پاك تابناكی رشك فردوس برین بیوردقلرنده قبیلۀ
انصاردن بر نیكوكارك دار نزهت مدارنه تشریف
نزول وخانۀ كشیه النفاع عنه كه نمودار لكل شیء دولة حتی

المنفعة

البقاع ایدی و ولوج و دخول بیوردیلر اول میزبان شیرین
زبان بو نعمت بی کرانه نک شکرانه سی ایچون بسط نوازش
و ندا و خلال قیل و قال ده سالم و یسار ایله مسمی و نامدار
ایکی خدمتکارنه خطاب و ندا ایدکده اول شفاعت خواه
دور و نزدیک و گویای اخذنا الفال من فیک بو کلام
مسرت مساقدن علی وجه الاشتقاق سلامت حال
و یسر آماله استدلال و سلمت لنا الدار فی یسر مقالی الیه
القاء قرعه فال بیوردیلر نظم زما قرعه بر کاری انداختن
زکار آفرین کار رها ساختن نثر شرح لامیة العجمده نگاشته
منزبر بدائع رقم درکه سکان بادیه و بیدادن براعرابی
و یا مهاجرت اوطان و دیاردن صاحب سطوت ان السلطان
یغفر من ظل عمر اولان خلیفه دادگستری قصد ایله دیار
ایدوب مجلس قبوله دخول و حاشیه بساط بی مثالده
مثول ایلدکده حضرت امیر اول زائر روشن ضمیرک
اسم و رسمندن استخبار و اول ساکن دار الفرقه نامی
شهاب بن حرقه اولدوغنی اشعار ایلدی تکرار قبیله و تبارندن
سؤال و اول غریب دیار اهالی حرقه دن اولدوغنی
اجمال ایلدی بعده مسکن و موطنندن استعلام و اول
مسافر بادیه پیما ذات لظی اولدوغنی عرض و افهام ایله ختم کلام

ایلدی اول وادرسان ذکور و اناث و گویای وافقت
ربی فی ثلاث متمم عدد اربعین مقصود یا ایها النبی حسبک
الله و من اتبعک من المؤمنین طبق حکمت خفیه دن رفع
غطا و سرپوشن و قلزم بیکران کرامتی جوش ایدوب دیدی که
ای سرقد زدن بی خبر کلبه احزانکه افتان و خیزان قفول
و عودت و بو بابده شتاب و مسارعت ایله که بو دکلو
اجتماع نیران سنک خانه ویرانکی توده تراب و خانمانکی
نار فنا و بوار خراب ایلمشدر اول زائر حائر بیچ و تاب ایله عجله
و شتاب ایدوب کوردی که کازه تنک و تازی کرماد
اشتدت به الریح و قوم و تبارینی زاویه بیوت خاویه ده نیم
کشته و جریح اولوب مساکنی ویران و یباب و سواکنی عرضه
عارضه فنا و تباب اولمش قطعه هذی منازل قوم قد عهدتهم
فی کل عیش و امن ما لهم خطر ٥ هاجت بهم حادثات الدهر فانقلبوا
الی القبور فلا عین و لا اثر نثر ابن جوزی جوزی بالخیر الاوفی
کتاب الوفا فی فضائل المصطفی ده حبل حکایتی احکام و تشنگان
ظهیره معرفتی زلال روایت ایله ارواء ایتمشدر که حضرت
رسول امین نبی الانبیاء و المرسلین نظم ابلغ من ابلغ ام الکتاب
افضل من اوتی فصل الخطاب ٥ صلی علیه و علی آله ٥
ما ظهر الحب علی الواله نثر یار غار صدیق و لا حضرت صدیق اکبر

رضی الله تعالی عنه اختیار مسافرت و مدینهٔ دینه توجه و مهاجرت
بیوردقلرنده بریدهٔ اسلمی کند و قبیلهٔ نبیله سی اولان بنی
سهم دن یتمش راکب بی و همیم ایله عزم راه و پس و پیشنه
دیدهٔ دقت بینشه ایله نگاه ایدوب نظم شب است و بادیه
و باد و من چنین گمره ۹ مگر سعادتی از غیب رهنمون آید نثر
مضمونی بدرقهٔ درون ایتمش ایکن ناگاه میان شب
سیاه ده اول شب چراغ رسالت و بلاغ ایله التقا
و مسکن خضوع و مسکنت ده نقد لازمهٔ عبودیتی انقیاد
و انتقا ایلدی نظم شاه پیغمبران بتیغ و بتاج ۹ تیغ او شرع
و تاج او معراج ۹ امر و نهیش براستی موصوف ۹ نهی او
منکر امر او معروف نثر حضرتلری دوربت قربت انجام لری
اوزره بدء کلام و اول شب گرد صحرا اخرامنک نامندن
استنبا و استفهام بیوردقلرنده جوهر سخنی طبق عرض
نهاده و میان بنده و آزاده نام مادرزادی بریده
اولدوغنی افاده ایلدی اول محرم سبحات جمال و جوهر
کان کان یحب الفال علیه الصلوة والسلام من الملک
القدوس السلام حضرتلری مخصوص شرف ما صب الله فی صدری
شیئاً الا صببت فی صدر ابی بکر اولان صدیق بی مکره
اسماع تویید لاضیر و یا ابا بکر برد امرنا و صلح قول اصح ایله

قال

116

فال خیر بیوردیلر بعده اول غریب نسیب و رهنورد بالا
و نشیبه حسن توجه و انعطاف و دودهٔ ستوده سندن
استکشاف بیوردقلرنده مقام استسلام ده قدیمی
لام و بنی اسلم دن اولدوغنی اعلام ایلدی اول یکسوارهٔ
معرکهٔ انا نبی السیف و نشأه دار مشاهدهٔ بی کیف مکحل
چشم قرة عینی فی الصلوة علیه صلات الصلوات الواصلات
مصداق ان الله بعثنی الی الناس عامة والیک خاصة اولان
صدیق صادق الاخلاصه سلمنا ایله عرض بشرهٔ بشارت
والفال علی ما جری معنا سنه اشارت بیوردیلر تکرار اول
مسافر مسافه گزاره اظهار نوازش و اشفاق و شعب اصلکندن
استنطاق بیوردقلرنده بنی سهم دن اولدوغنی عیان و بو
مجلده حبل کلام بریده بریده اولوب سمت مقصوده صرف
عنان ایلدی اول صاحب اسرار سبحان الذی اسری و
روشن دیدهٔ ولقد راه نزلة اخری نظم باد هر دم صد
درود و صد سلام ۹ بر رسول و آل و اصحابش تمام نثر
پیشوای اهل السنة و اول من یدخل الجنة اولان صدیق بی
همتا صاحب خصوصیت ما ظنک باثنین الله ثالثهما یعنی
رضی الله تعالی عنه خرج سهمک ایله تبشیر و صحف آمال مطویه یی
تنشیر بیوردیلر کتاب موطاده صوان بیان دن کشف غطا

صوان ظرف

اولنمشدر که بر یوم سعید عید مثالن ورد و زبیر و زمبارک
فالنده مفخر ملک و بشر روشن چشم ما زاغ البصر نظم
مشعل نه پیشگاه اقرار ٥ آتش زن دودمان انکار
قطب فلک سکینه و حزم ٥ فرمان ده موکب اولو العزم
نثر بر ششتر دوشابی اراده حلب و بر حالب مناسب
طلب بیوردقلرنده نجوم سماء هدایتندن براء ابی پاک
طینت کمین انتهاز فرصتدن قیام و انتصاب و بو
تقریب ایله بارگاه رسالته قصد انتساب ایلدکده صاحب
مهر نبوت تنها خوام اقصای ختمیت ع روان باد بر روح
او صد تحیت نثر مسارعتدن منع و ارجا و سؤال عن الاسم
رسمنی اجرا بیوردیلر اول شخص مقدام ترعهٔ سرعت کلامی
کشاده و نامی مره اولدوغنی طبق عرضه نهاده ایتدکده
اسم مره مرارته مادهٔ اشتقاق و مشعر مشقت و عدم
اشفاق اولماغین پیشگاه مبادرتدن ابعاد و صف نعال
مدافعتده اقعاد اولندی تکرار اول شتر شیر بازک
استدرازی جناب رسالت پناهه دلخواه اولوب
حضار مجالس ملائکدن مقرردن شخص آخر بو خدمت شریف
مدارده مسارعت و ابدا ایتدکده آنی دخی توقیف و نام معنی
استعلام ایله نواخت و تشریف بیوردیلر اول ناکامک

دخی نامی حرب اولدوغی معلوم و تأثیر نام نامناسب ایله
اول دولتدن محروب و محروم اولدی بعده احتلاب
لقحهٔ قویه متعلق ارادت نبویه اولدوقده شخص میمون که
بی ریب و مبین مظهر فعززنا بثالث و مکمن فرصتده
مالکت ایدی کمال احتیاط و ورع ایله اول خدمته شروع
ایلدکده آنک دخی نام و نشانندن پرسان اولدیلر اول
سعید صواب اندیش نامی یعیش اولدوغنی کمال ادب و تشویر ایله
ابانه و تقریر ایتدکده اسمی تعیش و اقباله دال اولماغین بین
الاکفا طالعی روزافزون و تنفیذ امر سابق ایله مأذون
اولدی تأثیر اسامی موضوعه ده مسموعه اولان روایات
صحت آیاتدندر که یثرب که ثرب دن مشتق و لسان عربیده
ثرب بغایه معناسنه اولدوغی محقق در قبل الهجره مدینهٔ منوره
اسم علمی و بو نام ایله مشهور عالم ایکن اطلاق لفظ یثربدن
منع و تحذیر و انکا بدل طیبه و طابه ایله عنوان پذیر اولمشدر
منشور الهیده که مستنبط اوامر و نواهی دریا اهل یثرب لا مقام
لکم بیورلدوغی زبان منافقیندن سوق و لعینن ولمش
کلام محکی و منقول در بو تقدیرجه حدیث نهی انتما ایله آیت
رخصت نما بیننده تدافع و تمانع اولمادوغی معلوم ارباب
معقول در حدیث سابق التحریرک نصف اخیرنده تصریح و بیان

پیشین اسافل و رعاع الناس ایله آمیزش واستیناسی
نقصانِ استعداددن عدّ و بوبابده دروازهٔ مسامحه‌یی
بالکلیه سدّ ایدوب خلطاءِ سوءدن تجنّب واحترازداتی
مدانی ولماقدن حسب الوسع توقّی واحتراس ایلمشلردر نظم
زیانکاری ما ازهمنشین است ۹ عذاب دوزخ ازبئس القرین است
نثر مقارنتِ اشرارک جملهٔ غوائل ومضارندن درکه موشکا
دقائقِ حکمت تأثیرِ صحبته مائللر وسرایتِ فضائل ورذائله
بأسر هم قائللردر نظم مده مدبران را بخویش راه ۹
که انگور ازانگور گردد سیاه نثر بعضِ نفوسِ زکیه وطبائع
وقّاده وذکیه‌یه تأثیر اتمه‌وکی تقدیرجه ارذال واسقاط ایله
مجالسه واختلاط برحسبِ الجنسیة علّة الضم سببِ نکوهش
وذم اولور بومعنی خود محضِ سرایت بلکه صحبة الاشرار تورث
سوء الظن بالاخیار مقتضاسی دزره اضرّ اشیا اولدوغی
معلومِ اهلِ ذکا ودرایت در قطعه اصحب اخا کرم تحظی بصحبته ۹
فالطبع مکتسب عن کل مصحوب ۹ کالریح آخذة مما تمرّ به ۹ ۹
نتنًا من النتن او طیبًا من الطیب نثر ورشتهٔ وداد استحکام
وانعقاد بولدقدن صکره کشاکش مراو خصام ایله انفصال
وانفصامدن احتراز واسباب وخم واحتیاط احتیاز اولنه که
لافِ محبت والافدن صکره جدال وخلافک غائله وضرری

فان

اولنان اتخاذ اصحاب واخدان فی حدّ ذاته برامرِ مطلوب
وسببِ راحتِ نفوس وقوّتِ قلوب در قطعه الالیت
شعری هل اری الدهر واحدًا ۹ قرینًا له حسن الثنا قرین ۹
فاشکو ویشکو ما بقلبی وقلبه ۹ کلانا علی شکوی اخیه امین ۹
نثر ابوداود علیه رحمة الودود روایت وناقل اولدوغی
الرجل علی دین خلیله فلینظر احدکم من یخالل حدیثِ صحیح
الاسنادندن مستنبط ومستفاددرکه قطعه کفی واعظًا
للمرء ایام دهره ۹ تروح له بالواعظات وتغتدی ۹ عن المرء
لاتسأل وسل عن قرینه ۹ فکل قرین بالمقارن یقتدی ۹
نثر فحواسی اوزره هرکسک حالی ونقصان وکمالی رفقا
وقرناسندن معلوم اولور وهر شخصک حمق وفطانتی
همراز وبطانه‌سندن ظهور بولور نظم جاذبه جنسیت است
اکنون ببین ۹ که توجنسِ کیستی ازکفر ودین ۹ گر بها مایلی
مائلی بامانیی ۹ وربموسی مائلی سبحانیی نثر حضرت ابن مسعودن
ورود بولان خبرِ حکمت اثرکه ما الدخان علی النار بادلّ
من الصاحب علی الصاحب دراداء بومحله ملائم ومناسبدر
قطعه من عاشر الاشراف عاش مشرفًا ۹ ومعاشر السفهاء
غیر مشرف ۹ اوما تری جلد الحقیر مقبّلا ۹ بالثغر لما صار جلد
المصحف نثر مخدّراتِ حکمِ خفیه ایله همنشین دلان حکمأ

البطانة خاصة الرجل ح

مس

اكثر واصحاب جاه و ثروتہ تبعہ و ندلمتی ازیدوا وفردر نظم

ومن كرم الاخلاق ان يصبر الفتى ٭ على جفوة الاخوان من غير زلة ٭

نثر اكرچہ باديہ هواده ترك سلم وهواذه ايدن اهل غفلت

امر صحبتی تهوين و بو بيتك منطوقی ايلہ اظهار تلوين ايلمشلردر

نظم هيچ يار مده خاطر وهيچ ديار ٭ كہ بر و بحر فراخست و آدمی بسيار ٭

نثر اما حقيقت بين اولان اهل تمكين بو قول بی طائلہ قائل

اولمايوب احباب و آلاجناب دن نہ دكلو جفا و صد و صدود

ايلسہ نظم خويشان كهن عهد چو بيكانہ شوند ٭ بيكانہ نو رسيده

خويشی نكند نثر مصداقی وزره سررشتہ خلت و وفاقی

كم اتمزلر و الصديق لا الوف لا يباع بالالوف قول معروفی

اوزره سبيل سآمت و عقوقہ كيتمزلر ع ناجوانمردی بود

دی دوست امروز آشنا نثر شعرا نادره كاردن مجرب

روزكار ابناء زمانہ نك كرند ونكايتندن بث شكايت ايدوب

بو قطعہ قاطعة الوداد ايلہ كوشش جهان جفا نهادی يره و

آشنالی قدح و بيكانہ يی مدح ايلہ اختيار صنعت تغاير ايلمشلر قطعه

وما زلت مذ لاح المشيب بمفرقی ٭ افتش عن هذا الوری واكشف ٭

فما ان عرفت الناس الا ذممتهم ٭ جزی الله خيرا كل من لست اعرف ٭

الحديث الحادی والثلاثون

علمہ چالش كم علما اولديلر	ظلمت بدعتده هداه سبل

فيلدی روايت بو حديثی علی	الفقهاء امناء الرسل

تمام الحديث الفقهاء امناء الرسل ما لم يدخلوا فی

الدنيا ويتبعوا الشيطان فاذا فعلوا ذلك فاحذروهم

عسكری حضرت علی دن رضی الله تعالى عنه بو عبارت ايلہ روايت

ايتدوكی الجامع الصغيرده مسطوردر و بينہ كتاب مذكورده حضرت

انس دن رضی الله تعالى عنه بو وجهلہ مروی و مأثوردر كہ العلماء امناء

الرسل ما لم يخالطوا السلطان ويداخلوا الدنيا فاذا خالطوا السلطان

وداخلوا الدنيا فقد خانوا الرسل فاحذروهم بو مقامده فقهدن

مراد و مرام معنای مصطلحی دكل معنای لغوی در روايت اخریده

الفقهاء محلنده العلماء ورود بولدوغی بو مدعايہ سند قويم

و قويدر مظهر فضل لايزالی امام محمد غزالی كتاب احياده تحقيق

و انبا ايلدوكی اوزره تباشير صبح صادق بعثت و اوائل

انتشار نور نبوتده كہ شرف يافتۂ عنوان خير القرون و قرب

عهد رسالت ايلہ آفتاب عالمگير هدايت روز افزون

ايدی لفظ فقہ علم آخرت و معرفت آفات نفس و مسيرتہ

و جناب خلاق دن خشيت و اشفاقہ اطلاق اولنور ايدی

ليتفقهوا فی الدين ولينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم آيت حكمت

انتماسنك دخی مقتضاسی بودر كہ تفقہ دن مقصود اصلی

انذار قوم و مدام اصحاب بدع و مذاقی تنذير و لوم اولہ

المذام

والالتفا ربع لعان وطلاق وتفاصیل اجاره وعتاق ایله
امر وعید ونذیره تمشیت پذیر اولمیوب بلکه مسائل غیر واقعه ده
تعمق وظنون سبب قسوت قلوب اولدوغی مستغنی
عن البیان ولا یفقه العبد کل الفقه حتی یبغض الناس فی
ذات الله ثم یرجع الی نفسه فیکون امقت عنده من الناس
اجمعین حدیث صحت قرینی اثبات مدعایه دلیل و برهاندر
نظم خشیة الله را نشان علم دان ۰ انما یخشی تو در قرآن بخوان
سینه را زان علم وخوف آباد کن ۰ رو حدیث لو علمتم یاد کن
نثر من یرد الله به خیرا یفقهه فی الدین ویلهمه رشده
حدیثنده فقه معنای لغوی ایله مشروح ومفسر وسائر
احادیثده دخی فقه ایله معنای مصطلحی قصد اولنمادوغی
عند الشراح امر مقرر در صحیح بخاری ده تعدیل ارکان
نقل وبنیان رعایت ومعموره عدل وجهانبانی نك
بانی اولان خلیفه ثانی نك رضی الله تعالی عنه تفقهوا قبل
ان تسودوا قولی روایت اولندقدن صکره وبعد ان
تسودوا وقد تعلم اصحاب النبی صلی الله تعالی علیه وسلم
فی کبر سنهم مقالی ایله فائده قاعده ایغال تکمیل وخلعت
پند ونصیحت تذییل اولنمشدر قطعه تعلم وریعان الشباب
بمائه ۰ ففی الغصن شیء لیس یوجد فی الشجر ۰ وما حفظ الانسان

فی مده

فی مدة الصبی ۰ یدوم دوام النقش فی صفحة الحجر نثر طبع
مستقیمی آفت فهم سقیمدن سلیم اولان محقق بلندپایه نکته
پایه مستور ومستتر اولمیه که بو تفصیل طویل الاذیالدن
مقصود ومآل فضیلت فقه مصطلحده جدال ومراء علم
فروعه نشر وعی حاشا ثم حاشا نقص وازدراء دکلدر بلکه
صاعدان معارج علو همت اولان علماء پاکیزه طینت
مجرد فقه بی اصولك حصولی ایله خرسند ودل معالی پسندلری
بو مرتبه ایله قانع وبسته اولمادوغی تحقیق وافاده ودر خصوصده
آیت رب زدنی علما ایله جناب واهب العطادن استزاده در
نظم هرچه ازان نام ونشانت دهند ۰ گر نه پسندی
به ازانت دهند ۰ هردم ازین باغ بری می رسد ۰
تازه تر از تازه تری می رسد نثر تتمه حدیث مار البیانده
میل دنیا ورغبت سلطان ایدن علماء آخر زمان چوب
سرکوب فاحذروهم ایله تقریع وتذلیل اولنماق برهان
ودلیلدر که علم سافع مستلزم نجات وفرج ومضیق
حرجدن مخلص ومخرج اولمیوب بلکه مخالطه اصحاب دول
ایله سرمایه علم وعمل ضائع وتباه ومواقف فتندن که
ابواب سلاطین زمندر تحامی وتفادی وزاویه قناعتده
تمادی لازمه علماء دین پناه اوله رباعی ای آنکه دولت

ز علم برخوردار است ۹ با علم تو زیور عمل هم یار است ۹ مغرور
مشو که در پس پردهٔ غیب ۹ اسرار عجائب قضا بسیار است
نثر هر علیم اللسان که ملازمت ملوک زمان ایله مفتون و
محکور ودرستی نور تقوی دن دور اوله لسان صدق
شریعت ایله ملوم ومذموم وشرار العلماء الذین یأتون الامراء
وصمتی ایله معیب ومذموم اولوب دنیاده سیاهایه ظلمات
طبیعیه یه غریق وعقبی ده اشد الناس عذابا یوم القیمة عالم
لم ینفعه علمه حدیث صحت انتماسی اوزره مستحق عذاب الحریق
اولور نظم درحق این عاقلان ذو فنون ۹ گفته ایزد در نبی
لا یعلمون نثر اول مقوله داهیٔ عجزبز وکیس غیر ممیزک هواسی
غالب وعقلی مغلوب وسکهٔ قابلیتی مقلوب اولمق ایله امر
معروف ده مستمعینی تغلیط ونهی عن المنکر ده تشدید و
تغلیظ ایدوب کلام پریشانی محفظهٔ قوت حافظه ده مجموع
وسمع قبول ایله مسموع اولماز نظم علم گر تو ترا بنستاند ۹
جهل از آن علم به بود صد بار ۹ غول باشد نه عالم آنکه ازو
بشنوی گفت ونشنوی کردار نثر جنت علم ومعرفت که
مکاره بی نهایت ایله محفوف وهر مدعی بو الفضول
حوم سرای حصولنه وصولدن مکفوف دربار امانت کبری
ومو هبت عظمی درکنه لانواع عالم امکان اولان زمرهٔ

121

انسانک خلّص اشرافنه اعطا والطاف اولنمشدر اول نعمته
مظهر اولان اهل فضل وهنره حکم محتوم واول امانته
شایسته و مؤتمن اولان مؤمن مؤتمنه امر ضروری اللزومدرکه
اولا قبل الشروع صحیفهٔ روعنه ثبت تصحیح نیت وعلوم نافعه
تحصیلنه که اصل اصیل و رکن اثیل در پیش نهاد همت
ایدوب من ازداد علما ولم یزدد هدی لم یزدد من الله
الا بعدا حدیثنی ملاحظه وتصور ومن طلب العلم لیجاری به
العلماء او لیماری به السفهاء او لیصرف به وجوه الناس
الیه ادخله الله النار وعید شدید الانذارندن تحرز وتصون
ایده نظم ای بسا علم وذکاوات وفطن ۹ گشته رهرو را
چو غول وراه زن ۹ بیشتر اصحاب جنت ابلهند ۹
تا زشر فیلسوفی وارهند نثر ثانیا مجهولنی سؤال واستکشافدن
ابا واستنکاف ایتمیوب افواه رجالدن طلب علم وکمال
ورب حامل فقه الی من هو افقه منه حدیث معجز بیانی اوزره
ضالهٔ مؤمنی حیثما کان وجدانه سعی بی همال ده ترک
توانی واهمال ایده نظم ای بسا عالم ز دانش بی نصیب ۹
حافظ علمست آنکس نی حبیب ۹ مستمع از وی همی یابد
مشام ۹ گرچه باشد مستمع از جنس عام نثر ثالثا سراج
وهاج الدین النصیحه یی سرآستین مداهنهٔ قبیحه ایله اطفا

الروع بالضم القلب

ومقتضیات نواهی واوامری برای خاطر اکابر کتم واخفا
ایتمیوب لتبیننه للناس ولا تکتمونه آیت حکمت نمونه‌سنی
پیش نهاد کار ومن علم علما ثم کتمه الجمه الله یوم القیمة
بلجام من نار وعید آتش بارینی اذکار زیاده **نظم** علم
سوی در آله برد ٩ نه سوی مال ونفس وجاه برد ٩
علم بی کار پای بند بود ٩ علم با کار سودمند بود **نثر** بو
تفصیلک اجمال جمیلی بودر که وراثت انبیا بر دولت عظمی در که
اطلبوا العلم فانه لا یقدر سلطان جائر علی غصبها نحو ابنی
تابت ترین عطیه ونوال وسائر آلاء والادن ادوم
ولیل اقوم لیس لسلطان العلم زوال در فضیلت علم ومعم
روایت اولنان احادیثدن ونعم لازمة التحدیث دندر
فضل العالم علی العابد کفضل القمر لیلة البدر علی سائر الکواکب
بو کلام فصیح حضرت مسیحک کفتار وحی اساسی وعبارت
براعت اساسی در که من علم وعمل فذلک یدعی عظیما فی ملکوت
السماء **نظم** علم که راهش بسلامت بود ٩ بدرقهٔ راه قیامت بود
عالم یزدان بود از جهل دور ٩ هیچ کسی سایه نه بیند ز نور ٩
نثر مرکز دائرهٔ کشف ویقین مخصوص لقب قطب العارفین
نظم حضرت بایزید بسطامی ٩ روح الله روحه السامی
نثر بر نفس ظلمانی ده سلوک وسیرانی وبحر روح نورانی ده

روار

پرواز وطیرانی لوح تصویره ثبت وتحریر ایدوب دیمشلردر که
اوتوز سال در که علی الاتصال هوای احوال حاقه کبی مجاهدات
شدیده شاقه یه مثابرت واشتغال وترک راحت وهجود
ایله ازالهٔ ذنب وجود ایچون موتوا قبل ان تموتوا امرینه
اطاعت وامتثال ایدرم بو دکلو مدد مدید العدده
متابعت علمدن دشوارتر بر زحمت بی مر وامر اصعب
واکمر کورمدم **نظم** هرچه نه قال الله قال الرسول ٩ هست
بر اهل فضیلت فضول ٩ علم چو دادت ز عمل سر مپیچ ٩
دانش بی کار نیرزد بهیچ **نثر** علماء امت بی عدیل انبیاء
بنی اسرائیله تشبیه وقدر ومنزله‌لری کتب منزله ده تنویه
اولنوب بو بابده وارد بولان اخبار نامعدود خارج
عقود خصائص ومحاسن بی حسابنی احاطه واستیعاب
عجز افکن مهندسان عالم عناصر در **ع** ایحیط ما یفنی بما
لا ینفد **نثر** شعراء جادو فریبدن بر شاعر ماهر اریب
بازار اعتبار البلاغة بلوغ المرام ده دراهم الفاظ
فصاحت انتظامی نقد وبو حدیث مشهوری که زبان زد
نزدیک ودور در بو وجهله عقد ایلمشدر که **نظم**
فان فقیها واحدا متورعا ٩ اشد علی الشیطان من الف عابد

الحدیث الثانی والثلاثون

وقتِ ضرورتده میسّر اولور نفقه شکایت ایله راهِ رهبا
مخبرِ صادق سوزیدر بوحدیث اشتکت النار الی ربها

تمام الحدیث اذا اشتدّ الحرّ فأبردوا بالصلوة فانّ شدّة الحرّ من فیح جهنم واشتکت النار الی ربها فقالت یا ربّ اکل بعضی بعضاً فاذن لها بنفسین نفسٍ فی الشتاء ونفسٍ فی الصیف اشدّ ما تجدون من الحرّ واشدّ ما تجدون من الزمهریر صحیحین ده حضرتِ ابو هریره دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر نقش پرداز ارژنگ فصوص عقده کشای متشابهات نصوص ابو الابناء الروحانیین اکمل العرفاء الربانیین واقفِ سرّ نبی ونبی حضرتِ شیخ محی الدین عربی **نظم** قدّس الله سرّه الاصفی وحبانا بفیضه الاوفی **نثر** فتوحاتِ مکیه ده مناطِ بلاغتی تنقیح وبو کلامِ مسجّع ایله که رشکین سازِ روانِ ابن مقفّع در حدیثِ مذکوره تلمیح ایلمشدر ما اظهر الشتاء والقیظ الا تنفّس جهنم من الغیظ بو حدیث صحیح الاسناد ده صلوةِ ظهر مراد اولدیغنی علماءِ حدیثین تصریح وتبیین وبناءِ مدعایی دعائمِ احادیثِ اخرا ایله ترصیص وترصین ایلمشلردر بو سبب دندرکه زمانِ شدّةِ حرّده صلوةِ ظهرک تأخیری مستحب وعامّهٔ کتبِ فقهیه ده بو مسأله مسطور ومکتب در

صاحب منقبت ما اظلّت الخضراء ولا اقلّت الغبراء من ذی لهجة اصدق من ابی ذرّ علیه الرضوان الاکبردن نقلِ صحیح الاثردرکه برفصلِ تابستانده حرِّ هوای هاویه سان ایله هنگامهٔ گرماگرم ونمونهٔ حرّ یشبه قلب الضبّ ویذیب دماغ الضبّ اولان سمومِ آتش تاب ایله صخورِ صمّ صلاب نرم اولمش ایدی **نظم** زمینی زکو کردی آب تر هوایی ز بحران جگر تاب تر نه آبی در و سر دجز زهر ناب نه مهری برو گرم جز آفتاب **نثر** سلطانِ ملائک حشم صلی الله تعالی علیه وسلم برغرّای ظفر اعتزایه نهوض واعتزام وگوشمالِ اصحاب شمال ایچون تشمّر واحتزام بیورمشلر ایدی پاسبانِ وقتِ اذان اولان مؤذنِ خوش الحان ضوء وضوء ایله استعدادِ پاکی وطهر وظهیرهٔ حرارتِ ظهورده قصدِ اقامتِ ظهر ایتدکده بارگاهِ رسالت پناهدن اول مؤذنِ رادّ انتظار وابراد ایله مأمور ودلِ هدایت پیرویِ تلقّتِ ونوازشِ نبوی ایله آهل ومعمور اولدی تأخیر یسیردن صکره ازالهٔ شواغلِ هستی وبانگِ نمازِ پیشینه پیش دستی ایتدکده اعادهٔ امرِ ابراد وتکرارِ کلمهٔ ابردوا ایراد اولندیغی موقفِ انتظارده اول مقدار قرار ایلدیلرکه افیاء وظلال مفارقِ تلاله دامن کشان واول وادیِ شرر آلودده

خنک سرد معناسنه / فارسیدر

سایبان ظلّ ممدود آرامگاه بی کسان اولوب روی
هوای گرم فی الجمله بارد وخنک وطبایع براندوه وگرم منشرح
وسبک اولدی بعده پیام اذن اذان اعلام وایذان الکروب
متعلمان مکتب عبادات کتاب ادب صلاتی تعلیم وعیبت ومشروع
تأخیر مبهمی فان شدة الحر من فیح جهنم ایله تعلیل بیورد یلر
عالم ربانی ابن حجر عسقلانی که هر تحقیق عمیقی قلوب ذوی الحجی ده
کالنقش فی الحجر وگنجینهٔ شرح بخاری ده پنهان
ومتواری اولان هر نکتهٔ آبداری بر قیمتی گهر درج حدیث
مسفورده مذکور اولان نفس عبارتنده اعراب ثلثه یی
تجویز وتعیین وحالت جرده بدل یاخود عطف بیان
اولمه سنی تصریح وتبیین ایلمشدر واشدّ لفظنک اگرچه علی
وجه البدل جوازی مجرورتی غیر مدفوعدر لکن بعض روایات
صحیحه ده مرفوع اولدوغی مسموعدر قاضی بیضاوی که اشتات
علوم معقوله ومنقوله یی حاوی در شرح مصابیح ده خبر
محذوف المبتدا اولمه سنی ترجیح وتقدیر کلام فذلک اشدّ
اولماغی تصریح ایلمشدر وفاضل طیبی که منبر فضل وهنرک
خطیبیدر شرح مشکاة ده بونک عکسنی اشعار وتقدیر کلام
اشدّ ما تجدون من الحر من ذلک النفس اولماغی اختیار
ایلمشدر بعض روایاتده فهو اشدّ واقع اولدوغی

مسلک

124

مسلک بیضاوی یی تأیید ور روایت نسائی ده فاشدّ ما
تجدون من الحر حر جهنم وارد اولدوغی مذهب طیبی یی تأکید
ایدر وشکوای نار زده قول راجح ومختار بودر که سلوک کریوه
مجاز مرخص ومجاز اولمایوب بلکه زبان حقیقت اوزره
مسوق ولسان قال ایله منطوق اوله نظم باد وخاک
وآب وآتش بنده اند • بامن وتو مرده باحق زنده اند
نطق آب ونطق خاک ونطق گل • هست محسوس حواس
اهل دل نثر زیرا استعاره ومجازک جوازی اگرچه معهود
ومسموع وبین البلغا کثیر الوقوع والشیوعدر لکن بو
محلده شکوای نارک تعلیل وتفسیری واذن وقبول ایله
اداو تعبیری واثبات نفس ایله تقییدی ونفسک ایکی یه
قصر وتحدیدی استعمالات مألوفهٔ مجازیه دن بیرون ومجهٔ
دار الملک حقیقته رهنموندر خارج دایرهٔ امکان ظن
وحسبان اولنان اشیا دست خویش قبضهٔ قضا ومسخر
قدرت بی چون وچرادر نظم فمن شاء فلیؤمن ومن شاء
فلیقل • خلاف الذی قلناه والله صادق نثر مخبر صادق
که برامری انبا ومسامع اولی النهی یه انها ایلیه ظاهرندن
تحویل ایله توجیه وتأویل اولنمیوب تلقی بالقبول وحقیقته
محمول اولماق احق واولیدر موافق رضای مولیدر نظم

هیچ بی تأویل این را در پذیر ۹ تا در آید در گلو چون شهد و شیر
زانکه تأویلست واداد عطا ۹ چونکه بیند آن حقیقت را خطا
آن خطا دیدن ز ضعف عقل اوست ۹ عقل کل مغزست و عقل جزو پوست
نثر خصوصا که اشراط ساعتی بیان ایدن احادیث صحت عنواندن
والذی نفسی بیده لا تقوم الساعة حتی تکلم السباع الانس
وحتی تکلم الرجل عذبة سوطه وشراك نعلیه وتخبره فخذه بما
احدث اهله بعده حدیثی که سنن ترمذیده حضرت
ابو سعید خدریدن رضی الله تعالی عنه تخریج و وجه کلام
فصیح کلکونه عبارت حسن صحیح ایله تصریح اولنمشدر نه
وجهله تحمل قال وقیل ونه طریق ایله قبول تأویل ایدر تؤمن
ببعض ونکفر ببعض مزلقه سندن تحفظ واحتراس و حفظ
عقیدهٔ صحیحه یه سعی واحتراص هر مؤمن بی غرضه امر متحتم و
مفترضدر نظم فکر خود را اگر کنی تأویل به ۹ که کنی تأویل
آن نامشتبه ۹ خویش را تأویل کن نه اخبار را ۹
مغز را بد گوی نی گلزار را نثر شناسای قدرت حق
ومعتقد افاعیل قادر مطلق اولان دانای خبیره خفی و
ستیر اولمیه که مشرب اهل تحقیق ومسلك ارباب توفیقده
هر شیء موجود دراك ناطق ودقائق قدرت معبودی
مخبر صادق اولوب خرق عادت وشگفت وغرابت

انلرك

انلرك لسان فصیح وکلام صریح ایله تکلم وتسبیح لرنده دکل
بلکه کلام عبرت انجام لرینی استماعنده وانلر ایله مقام کلامده
اختلاط واجتماعنده در نظم گر نبندی واقفان امر کن
در جهان رد گشته بودی این سخن نثر کاشف حقائق قرآنیه
محرم سبحات سبحانیه اولان محیی مراسم دین اکبر کبرای
عارفین حضرتلرینك کتاب مواقع النجوم منده مسطور و
مرقومدر که نطق جماداتی استماع وانلرك کنه اصوات
ولغاتلرینه فقه واطلاع منازل سلوکدن بر منزل بلند
پایه ومقامات سالکیندن بر مقام گران وپایه در قابل
مستعدان معالی اموری مراقی رفیعه مشاهده و حضوره
اصعاد وخلعت دوام استقامت ایله تشریف واسعاددر
وبو معنی مواریث نبویه دن بر حالت قویه اولوب
حضرت رسالتك ید بیضا اضاءتلرنده وکبار اصحاب
کرامت استصحابدن من شاء الله کف کفایت دستکاه
سنگ ریزه نك تسبیح ورنینی وجذع رصین الاساس
علی ملأ الناس حنین وانینی وحجر وشجرك سلامی وکتف
شاهٔ مسمومه نك کلامی مشهور ومتواتر وبونك کبی خلاف
عادات نطق جمادات اسفار سیر واخبارده بی حد
ومتوافردر نظم دعوت حیوان چو کرد او آشکار ۹

الجذع واحد جذوع النخل

السفر بالکسر الکتاب والجمع اسفار

سوسمارکلر
معاشسه

شاهدش بزغاله بود وسوسماره داعی ذرات بودان
پاك ذات ه درکفش تسبیح ازان کردی حصات شر
بحر استغراقه مالك اولان سالك كه بو حال ايله متحقق
وسيرت اتقياى پاكيزه بال ايله متخلق اوله اكابر حالت
بيدارى طارى اولوركه هر شئ موجودك سرود تسبيح
ودرودى دراك وحساس اولان آحادناسك
كلام صراحت شمولى كبى داخل سمع قبول ومسموع ازبات
عقول اولور نظم كرچه اين حالت ببينى در ترست ه
تو مشو منكر كه حق قادر ترست نثر زيرا في نفس الامر
غير ناطق وتعاطئ خطابه نالائق اولان اشياء بى زباندن
ادعاء تسمع بيان قوت خيال متلاشى دن صادر وناشى
اولوركه اشياء نابوده يى توهم وتخيل انك رسم وسانحى
وامور موهومه غير موجوده ايله تعلق آنك داب وشانيدر
فى زماننا اكثر علماء غير راسخين علت ضعف يقينه
كرفتارلر واقتضاء تلوين ايله بوداء دفيندن حصه‌دارلردر
لسان حال مقالنى كند ولره ستره وپناه ومسلك
مجاز وتاويلى راى سخيف عليللرينه مخلص وكريزكاه
ايلمشلردر اما كاشانهٔ پرنقش درونلرى دخان
فحواى ولكن لا تشعرون ايله دودانده وداولدوغن بلمزلر

126

وداء عضال اشكاللرنه اهل ذكردن سؤال ايله دوا قلملر
حضرت شيخ قدس الله سره واحل روحه اعلى الاسره بو
محل انيقى كشف وتحقيق دنصكره اوائل رياضت وسلوكده
كه مبادئ رفع شكوك ونطق صريح اشيانيه القاء سمع اصغا
ايتدكلرينى ذكر وبو منزل خطير نشيبر پذير اولدوغنه تقديم
وظائف حمد وشكر ايلمشلردر ع زنهار مباش منكر
قدرت حق شر رهنماى صراط سوى صاحب طرز خاص مثنوى
قدس الله سره العزيز وافاض على محبيه من فيضه العزيز بو ابيات
مثانئ حكمت مبانى ايله تبكيت خصم وظهر اصحاب تاويلى
قصم ايلمشلردر نظم چون ندارد جان تو قنديلها ه
بهر بينش كرده تاويلها ه كه غرض تسبيح ظاهر كى بود ه
دعوى ديدن خيال غى بود ه بلكه مر بيننده را ديدار آن ه
وقت عبرت مى كند تسبيح خوان ه اين بود تاويل اهل
اعتزال ه وآن آنكس كو ندارد نور حال ه چون زحس
بيرون نيايد آدمى ه باشد از تصوير غيبى اعجمى ه ه

الحديث الثالث والثلاثون

سرفراز اول علم دين تحصيل ايدو مفخر عالم كلامى در بو كيم	بدعت اربابينه قلمه سرفرو ان هذا العلم دين فانظروا

تمام الحديث ان هذا العلم دين فانظروا عمن تاخذوه

دینگلم صدرِ حدیث مزاحفاتِ بحرِ رمَلِ مسدّس دن فاعلاتن
فاعلاتن فاعلن وزننه مطابق در حاکم مستدرک ده حضرت
انس دن و دیلمی حضرتِ ابوهریره دن رضی الله تعالی عنهما
بو عبارت ایله روایت ایتدکلری جمع الجوامع ده مذکوردر
بو باب ده فصل الخطاب ابوالحسن اشعری نک سرگذشتی
واستادِ کزنهادی اولان ابوعلی جبائی ایله بازگشتی درکه
قولِ اصحّ اوزره مسألهٔ وجوبِ اصلح ظاهر ومترآئی وحقیقت
غلبه وافحامی تقریر وافهام دن صکره ابوعلی جبائی فلاتِ
انقلاب وعدمِ انفلات ده ذاهب وجائی اولوب معارض
معارضه ده مغلوب ومبهوز وکتبِ کلامیه ده علی التفصیل
شرح وتعلیل اولندوغی اوزره ملزم ومبهوت اولدقده
ابوالحسن ترکِ مجلسِ استاذ وجدارِ حرم وحذاره استناد
ایلدی فنّ فنونه توغّل ومعالم علم ده توغّل ایدن طالبان
علم وادبه اوّل ما وجب بر عالمِ پاک سریرت خدمتنده
علومِ دینیه یی کسب وتنشّم وانفاسِ طیّبهٔ آلاثارندن نسیم
صدقِ اخبار تنسّم ایدوب سُلّمِ علم وعرفان ایله قصرِ اتقان
وایقانه قصدِ ترقّی وهر متبدعِ علیم اللسانک کلامِ فریب
رسانندن پرهیز وتوقّی ایلمکدر وسفرِ تحصیلِ هنرده اولان
قلّتِ زادی دولتِ مادرزاد وسیلهٔ استادی وسیله

اشاد

رشاد بیلوب مواظبتِ معلّم ده ترکِ تلوّن وشآمت
کسل وسآمت دن تحفّظ وتصوّن ایلیه که حقّ معلّمی رعایت
نشانهٔ فلاح وبرخورداری واستاده مخالفت وعناد
علامتِ ادبار وسبکساری در ع اقنع بجهالک
ان جفوت معلّما شر علمِ دین واخذِ تلقین ده دخی بو معنی نک
رعایتی الشب بلکه مبتدعانِ بدکهردن مدّعیانِ بی خبرک
ضیر وضررلری اشدّ واصعب در مریدانِ ساده دل ناتجربه
مردِ قابل اهلِ بدعته ارادت ایله بد اعتقاد وخرمنِ حسن
اعمالی عواصفِ غیّ وضلال ایله برباد اولوب عیاذاً بالله
مهواةِ هوا ده گمراه ومزاجِ استعدادی عفونتِ هوای فساد ایله
مختل وتباه اولور نظم ای بسا ابلیسِ آدم روی هست
پس بهر دستی نشاید داد دست ۹ آنکه زرق وخوش آید مر ترا
آن ولی نیست نی خاصِ خدا شر بو حدیثِ صحّت مناط دن
استنباط اولنور که احادیثِ موضوعة الاسناد ایله استدلال
ممنوع ونا روا ومطالعهٔ کتبِ ناسداد ایله تبجّح وادلال
مقتضای نفس وهوا اوله بو سبب دندر که خبرِ سقیم وصحیحی
تمییز وتنقیح اعتنایه احق وعنعنه واسنادِ اهل بدعت والحاده
جمله اشیادن اشدّ واشقّ درغارِ صحّتِ اخبارده ثانی اثنین
بلکه عند بعض المغاربه اصحّ صحیحین اولان صحیح مسلمک دیباجه سنده

وبتلفه حتی تحمت ذلک سکته فی ضدرته وغیره ح
بهره نهزار غلبه ح
القفتی جمعه الافقان وحد الانقصان ح
توغلت الخیل علوته ح
تنسّم العلم تلطف فی الکلام ح
الادلال الانبساط ق
[illegible] ح

شرط صحت سند حمایت و بو کلام نصیحت اعلام عبد الله ابن
مبارکدن روایت اولنمشدر که الاسناد من الدین ولو
لا الاسناد لقال من شاء ما شاء خلاب خلافده پادر گل
اولان باطل‌لرک مزالق اقدام افهاملری اکثر بو مقامدندر
حاطب لیل و جارف سیل گبی دست رس بولدقلری خاشاک
هوا و هوسی مدعالرینه سند و عقل پر قصورلری ایله مذهب
منصورلری رد ایدرلر ضالهٔ علم و رشادی انشادن
مقصود و مرادلری نیل ثواب آخرت و قرب جناب عزت
اولمایوب بلکه حطام فانی‌یی ضم و اسباب زندگانی‌یی
مغتنم ایدنمکله مجالس فضیلت مجالده مرا و جدالی مسلک
و تیره و اکدار مقدمات فلسفیه ایله مشارب غیر صفیه‌لی
گرد آلود و تیره ایدرلر یعسوب المؤمنین خلیفهٔ چارمین
یکسوارهٔ میدان نبرد مظهر دعاء اللهم اذهب عنه الحر
والبرد اختصاص یافتهٔ انت منی بمنزلة هارون پیشوای
زمرهٔ یؤتون الزکوة و هم راکعون نظم بهر او گفته مصطفی با اله ۹
کای خداوند وال من والاه ۹ هر که تن دشمنست و یزدان دوست
داند الراسخون فی العلم اوست نثر کرم الله وجهه فی کل وجهه
حضرتلرینک مشتقات لسان معجز بیانلرندندر که ما قطع
ظهری فی الاسلام الا رجلان عالم فاجر و ناسک مبتدع

فالعالم

فالعالم الفاجر یزهد الناس عن علمه لما یرون من فجوره
والناسک المبتدع یرغب الناس فی بدعته لما یرون من
نسکه ملاک امر ملکیه و اصل و عماد اهل استعدادده داخل اولان
طلاب دانش انتسابک جملهٔ آدابندندر که تحصیل علم و هنردن
قصوای وطرلری نفسی جهالتدن تخلیص و انجا و نظر التفاتی
زخارف بی ثباتدن صرف و انحا اولوب روز و شب
استزادهٔ علم و ادبه اعتنا و خلوتخانهٔ قناعتده نوعروس
فضل و معرفتی اعتناق ایلیه نظم همنشینی به از کتاب مخواه ۹
که مصاحب بود گه و بیگاه ۹ اینچنین همدم لطیف که دید ۹
که نرنجید و هم نرنجانید نثر اگر حرفت ادب مانع نیل
ارب اولورسه تعلموا العلم وان لم تنالوا به حظا
فلان یذم الزمان لکم احسن من ان یذم بکم محواسنی بو زبند
نفس جموح و هنگام کسل سعی کحلده امام ثانی محمد شیبانی
نی نک
لو علم الملوک ما کنا من لذة العلم لحاربونا بالسیف معناسنی سند
مرهم خاطر مجروح ایدوب دادهٔ تقدیر بی تغییر ایله قانع و خ
و منبع الهام و ایحا اولان حضرت مسیحانک کما ترک الملوک
لکم الحکمة فاترکوا لهم الدنیا پندی ایله کار بند اوله علم بر شاهد
عشوه گر و دلربای یوسف منظردر که مزید غنج و ناز و مقتضای
غیرت غیرپردازندن مقدار ذره تحمل بار ضره ایتمیوب

شیوه‌سی بیوه دنیایه میل‌ما اولدوغنه ناراضی والعلم لا یعطیک
بعضه حتی تعطیه کلّک وفقی اوزره استفراغ جهد اوقاته
متقاضی در وبر آن ترک تعاهد ونسیان ونااهله کشف
وبیان اولنسه آفة العلم النسیان واضاعته ان تحدّث
به غیر اهله پرده سنده نهان ونهفته وجامه خواب تواری
واحتجابده مستریح وخفته اولوب سپهر حکمتده مهر اولان
بزرجمهرک نفاثات طبع معنی دار ولفاظات ذهن گوهربارندن
درکه لیت شعری ای شیء ادرک من فاته الادب وای شیء فات
من ادرک الادب لکن کثرت علم ومعرفت ایله غرّه وصلف که
خلاف عادت سلف در خاطر پرتاب مرتابنه دغدغه واضطراب
ویردکده اولا احسن الادب ان لا یفتخر المرء بادبه مغزای مغز
دارینی عمده کار وثانیا کلابس ثوبی زور علم قلیل ومنذور
ایله تبختر وغروردن عار ایدوب پیشگاه نصف دینده
ازواج سلف صالحیندن استحیا وشرم وناز مکابده
واجتهادده قلب پولاد نهادینی نرم ایده **رباعی** علمی که

ترا گره گشاید بطلب ۹ زان پیش که از تو جان برآید بطلب
آن نیست که هست می نماید بگذار ۹ آن هست که نیست می نماید بطلب

نثر مطیفان حظیرهٔ تمکیندن براهل رشد ویقین‌ها نمان
گرمای طلبی زلال نصیحت مشفقانه ایله انصاح وشروط تعلم

اودیها

واستفاده‌یی بو قطعه مستجاده ایله ایضاح ایلمشدر **قطعه**

الا لن تنال العلم الا بستة ۹ سأنبیک عن مجموعها ببیان ۹
ذکاء وحرص واصطبار وبلغة ۹ وارشاد استاذ وطول زمان ۹

الحدیث الرابع والثلاثون

حفظ ایدر صبیانی صاحب حزم اولان ۹ تیره فام اولدقده مرآت سما
امر ایدوب بویوردی سلطان رسل ۹ اکفتوا صبیانکم عند المسا

تمام الحدیث خمّروا الآنیة واوکوا الاسقیة واجیفوا
الابواب واکفتوا صبیانکم عند المساء فان للجن انتشارا
وخطفة واطفئوا المصابیح عند الرقاد فان الفویسقة
ربما اجترّت الفتیلة فاحرقت اهل البیت صحیح بخاریده
حضرت جابر بن عبد اللهدن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله
روایت اولنمشدر بو حدیث که هر حرف حکمت قرینی
عرش شرع مبین اوزره مستوی در تدبیر منزلدن نیجه
آداب وفضائلی مشتمل ومحتوی در اولا سنن سنیّه عازم
اولان خردمند جازمه واجب ولازم درکه ساق
تحفظ وتیقظی تشمیر واسقیه واوانی‌یی بی تأخیر وتوانی تغطیه
وتخمیر ایده اگرچه شدّ ظروف وقربه باعث وسبب بحسب
الظاهر ظلمت پرستان لیل ساتردن وقایت وحشرات
وخفاشک آثار زهرپاشندن حفظ وصیانت در

نظم آدمی را دشمن پنهان بسیست ۹ آدمی با حذر عاقل
کسیست نثر اما احادیث اخوده سر فرمان تصریح و
بدن حکمت خفیه بو رسمله تشریح اولنمشدر که فان الشیطان
لا یکشف غطاءً ولا یحل سقاءً عقده کشایان حقائب حقائق
اشیایه داخل پرده خفا کلدرکه بو مقوله امور تعبدیه
غیر معقوله علی ظاهرها ابقا و تسویل توجیه و تأویلدن تحرز
و اتقا اولنماق قوت ایماندن ناشی و همواره منکر
فلسفی مزاج مزلقه تذبذب و اعوجاجده منکبا علی وجهه ماشی در
نظم هرکرا در دل شک و پیچانیست ۹ در جهان او فلسفی پنهانیست
می نماید اعتقاد و گاه گاه ۹ آن رگ فلسف کند رویش سیاه
نثر ثانیا سد دهالیز و ابواب داخل حکم استحباب بلکه
واصل حد ایجاب در زیرا مداخل و مخارجی اغلاق و اجافه
سراق و فساقی تحذیر و اخافه ده ادخل و موافق فرموده
اعقلها و توکل اولماغین صاحبی دغدغه آفات حدثاندن
فارغ البال و تطاول رنود و دزداندن آسوده حال
اولور ثالث هنگام شامده که کیخسرو آفتاب خلوت
گزین غار حتی توارت بالحجاب اوله کودکان سبکساری
تفرق و انتشاردن حفظ و احتراس مقتضای حزم دقیقه
شناس در زیرا هر شینک قوت تأثیری مبادی

دیمکده

و تباشیرنده تزاید پذیر اولور بو سبب دندر که وقت سحر
میمنت اثرده هر کاره که شروع و ابتکار اولنه سریعا
واصل یسر و نجاح و مصداق الرباح فی الصباح اولورکن لکن
ظلام مدید الظلالک نادیات اقبالنده که سلطان
عالم فروز روزک زمان ادبارزی و هوام هواجس و اوباش
روزبازاری در مواد مضرت زیاده و دروازه نحو
ست ده اولور راه غوایت بی غایتده کمون اولان انه
یراکم هو و قبیله من حیث لا ترونهم دزد و اهمه دوراندازلیه
سهیم و انباز اولوب دشمن زادگان دیرینه یه بسط ید تسلط
و تهاویل مکر و کینه ایله نصب حباله خبال و تخبط ایدرلر
خصوصا اطفال خرد سالک که تأثر و انفعاللری سریع و
هر بری پای لغزش سواد سودا ده صریع اولوب غیهب شب
یرغمین ده اجنبن سوادین اولماق داب معتادلری و مس
جاندن سرعت قلق و هیجان مقتضای خلقت و نهادلری
در حیاة الحیوان ده شرح و بیان اولنمشدر که جنس جن
اجسام هوائیه دن بر گروه عجیب الماهیه در که فاعل مختار
آنلری مصدر غرائب آثار و قدرت بیچون تشکلات
گوناگونه اقدار ایلمش در ذاتلرینی اثباته کتاب و سنت
شاهدین عادلین ور قمزده کلک ثقات اولان نقول

وحكايات خارج دائرهٔ ريب ومين در ع ولم اعد عن
حكمى كتاب وسنة شر بو بابده تردد وعنادن سوء اعتقاده
دليل بين واستبعادن اولنان نوادر مواد قدرت مهيمن
بى علته نسبت امر سهل وهين اولوب كتاب آكام المرجان
فى احكام الجان ده شولدكلوا عاجيب قصص واخبار
مرقوم خامهٔ غرائب بازار اولمشدركه من المطالع الى المقاطع
مطالع اولان منصف حق شناس لباس شبهه والتباسدن
عارى وبى اختيار زبان حكمت نثارنه ع بيهوده سخن
بدين درازى نبود شر كلامى جارى اولور رابعا قبل النوم
اطفاء نار مقتضاى حزم بيدار در وصيغهٔ تصغيرايله ذا تعبير
اولنان فويسقه دن مراد موش دزد نهاددركه كنيتى
ام الخراب ومأوى ومثواسى مكامن ثقوب واخراب اولوب
حل وحرمده حبل حرمتى مقطوع وعلى كل حال قتل ونكالى
مباح ومشروع در كتاب حيوة الحيوان ده بناء حسن بيان
تأسيس وسبب تسميه ده وجوه ثلثه ترتيب وتأصيص
اولنمشدر اولا فسق لغتده شاهراه سداد وانتباه دن
خروج ونافقاء نفاق ونفقايه ولوج اولوب موشك
مضرت كوشده بومعنى موجود وظاهر ومن كل الوجوه
موذى وضائر اولدوغى در ثانيا آدم ثانى فرمان ربانى

ايله اصنع الفلك باعيننا خدمتنى نصب العين وغب اتمام
المرام امتثال امر احمل فيها من كل زوجين اثنين ايدوب
اصناف دد ودام حكمنه رام اولمشلر ايكن موش بدسير
مقتضاى خبث سريرتى وزره نقب فلك فلك سان
وقطع جبال وارسان ايتدوكى در ثالثا امام طحاوى كه
علم حديثى حاوى در كتاب احكام القرآن ده افاده وبيان
ايتمشدركه كبار تابعين دن برمرد كزين ابو سعيد خدرى يه
رضى الله تعالى عنه توجه واقبال وسبب اطلاق فويسقه دن
فحص وسؤال ايلدى اول صحابئ روشن سريرت مشكاة
ضيابخش نبوت دن اقتباس نور ومحاذاة بصيرتدن
غشاوهٔ شبهتى دور ايدوب ديدى كه برشام راحت انجام
ده كه نظم كواكب چشم روشن باز كرده ٭ ملائك بزم وجد
ساز كرده ٭ جهانرا در شكر بكرفت مهتاب ٭ زهر جانب
جهانى در شكر خواب شر مرشد خانقاه ادبنى ربى بيدار
دل معتكف ولا ينام قلبى شمع شبستان قم الليل سلطان
ملائك خيل حضرتلرى بستر آسايش وآرامشده استنامت
وان لعينيك عليك حقا رخصتنه رغبت بيورمشلر ايكن
ناكاه خواب راحت پناه دن مستيقظ وبيدار ونوم عارضى
ومستعارندن منتبه ومتعار اولوب كوردیلركه بر موش بر حيله

اُجرِ فتیله ایدوب قصدِ احراقِ بیت وخانهٔ ملائک آشیانه‌یی
آلودهٔ زینت ایلمش **نظم** آن صدرنشینِ هردو عالم
محرابِ زمین وآسمان هم دارندهٔ حجتِ الٓهی دانندهٔ
رازِ صبحگاهی **نثر** فی الحال فراشِ عرش مثالدن نهوض و
مسارعت واول موذی بالطبع قتل واقلاتنه بالذات
شروع ومباشرت ایدوب مُحرِم وحلاله قتلنی احلال و اول
زیان کاری سوذک وجودینی طعمهٔ گربهٔ اهدار واطلالن بیوردیلر
اعلمِ ناس اولان ابن عباس روایتنده اول کشتنیٔ
مباح القتلی که جر فتیلهٔ شدید الفتل اتمش ایدی کنیزک
نا هیده نهاد قصدِ زجر وابعاد ایتدکده حلمِ نبوی مراسمِ نهی انهار
وتقریر وقصدِ موش ظلمت پرست ایدن پرستاری
منع وتأخیر ایلدی فارهٔ بدکاره مقابلهٔ احسان ده اساءت
واضرار وذخولِ مدخل مکر ودخل ده اصرار ایدوب عجله و
شتاب ایله اول ذبالهٔ نیم تابی حضرتِ ختمیت منابک
سجادهٔ عرش همتازی اوزرنه طرح والقا ایلدی اول
خمرهٔ پاک تأثیر جمرهٔ تابناک ایله شراره گیر ودرهم سکه دار
مقداری احتراق پذیر اولمغین شفقةً للامّة اطفاءِ نیرانه حکم
قدر تواندینی اجا او بو مقوله اموری اغواءِ غرور زایله محتمل الظهور
اولدوغنی افهام وادرا بیوردیلر امام نووی که شمس عالمتاب

معرفتک پرتوی وسرچشمهٔ منبع حقیقت دن مرتوی در
لاتترکوا النار فی بیوتکم حین تنامون حدیث حکمت نمونک
شرحنده بو وجهله تنقیح مناط وزکیهٔ طینتِ زکیه سندن
استنباط ایلمشلردرکه بو معنی برامرِ عام وشامل وتحتنده اطفاءِ
سُرج ومشاعل داخل در اما بیوتِ رصینة البناده معلق ودیوار
اولان قنادیلِ پرنور که مخذورِ مذکور آنده ناموجود واحتمالِ
شررِ شرر مفقوددر اوله عنده الرقاد ترکِ اطفا واخمادی لابأس
وانلردن حشراتِ ارضک بهره ونصیب لری حرمان
ویأس در زیرا علتِ اطفا انلرده انتفا بولدوغی معلومِ
اربابِ عقول وانتفاء علت مستلزمِ انتفاء معلول در **قطعه**
عاقل آنست که در تجربهٔ نفع وضرر زحریفانِ دگر بهرهٔ خود بردارد
هرچه دانست کزان نفع رسد بستاند وآنچه از وی ضرری فهم کند بگذارد

الحدیث الخامس والثلاثون

رفق اهلی نه جانبه ایدرسه حرکه	باغِ آملِ تخمِ سعادت براکه
رفق ایله رفیق اول بو حدیثی فکر ایت	الرفق به الزیادة والبرکه

تمام الحدیث الرفق به الزیادة والبرکة ومن یحرم
الرفق یحرم الخیر صدر حدیث منشعباتِ بحرِ هزج اخرب دن
مفعول مفاعلن مفاعیل فعل وزننه مطابق درکه میانِ
شعرا، صاحب شعور ده رباعی بحری دیمکله مشهوردر طبرانی

مسندِ كبيرنده حضرتِ جريردن رضي الله تعالى عنه بو عبارت ايله
روايت ايتدوكي جمع الجوامعده اشارت اولنمشدر رفق
بر حليم بردبار و حليم خويشتن دار در كه آنك امرينه مطيع و رام
اولان طالبِ ناكام الرفق خير كله مصداقي اوزره سعادت
دارينه نائل و انما بعثتم ميسرين ولم تبعثوا معسرين حديث
صحت قريني اوزره عمللرينك ارفق و اوفقنه راغب و
مائل اولور قطعه خذ الرفق وأمر بعرف كما أمرت
وأعرض عن الجاهلين ‧ ولن في الكلام لكل الانام ‧ فمستحسن
من ذوي الجاه لين نثر و بر فيلسوف صاحب وقوف دركه
خراب آبادِ عالمِ كون و فساد تعاقبِ فتنه و آشوب ايله مشوب
اولسه مزاجِ حسن فعالي تغير و انفعال بولمازو هر كار صعب
و دشوار كه تقلبِ ادوار و تنوعِ غرائبِ اطوار سببي ايله
كنجِ عدمدن فضاي نزهت فزاي عالمه كله سكينت و تدبير
ايله گشايش پذير اولوب حلم و فروتني يه معتني اولان
اهلِ رشد و هدا رفيقِ توفيقِ خدادن مهجور و جدا اولمز
نظم چو بر رشتهٔ كار افتد گره ‧ شكيبائي ز جهدِ
بيهوده به ‧ همه كارها از فروبستگي ‧ گشايد وليكن
باهستگي نثر حلم كه رفق و لين ايله همراه و قرين و كاخ
دينده صديق و خدين در عند الحكما ملح مائدهٔ اخلاق

بلكه

فروتن يعني تواضع
شرفنامه

بلكه لمحِ بارقهٔ فيضِ خلاق اولوب مزيت بي مرتبتنه فبما رحمة
من الله لنت لهم نص لطيفي كافي و سمو رتبت بي ريبتنه
ان الله رفيق يحب الرفق و يعطي عليه ما لا يعطي على العنف
حديث شريفي وافي در نظم حلم سرمايهٔ كمال بود ‧ ‧
سبب عزت و جلال بود ‧ حلم شادي فزاي هر خجليست ‧
مومياي همه شكسته دليست نثر رفق و وقوف فقري
محتوي و لماق دليلِ قوي در كه خاصهٔ لازمهٔ اهلِ فقر
و نياز و راهِ حقده رفقا اولان فقرا نه ما به الامتياز اولوب
هر درويشِ ستوده كيش فقرِ تحمل فقرده طالبِ بردبرد
باري و لبسِ ريا و تلبيسدن مجرد و عاري گركدر
نظم بني آدم شعار از خاك دارد ‧ اگر خاكي نباشد آدمي
نيست نثر رفقك جمله مرافقندندر كه هر كيمسه حليم و رفيق و فريق
انات و ثبات ايله رفيق اوله الرفق رأس الحكمة حديث
صحت اساسي اوزره عند الله و الناس مودود و محبب
و ما كان الرفق في شيء الا زانه و لا نزع من شيء الا شانه خبر حكمت
نشانه سي اوزره صنوفِ بر و احسانه سبب اولوب گلزار
خوان رسيدهٔ قلوبِ احبابه موجبِ سرسبزي و نداوت
و سينه صاف اولميان اعداء بي انصافه دخي باعثِ تقليل
عداوت اولور نظم ور عدو باشد هم اين احسان نكوست ‧

بردبار يني لفظ فارسي در
حليم معناسنه

اللبس الثوب
ق

الفرقة طائفة من الجيش
والفرقة جماعة منتشر صح

که با احسان پس عدو گشتست دوست ٭ ور نگردد دوست
کینش کم شود ٭ زانکه احسان کینه را هم شود شر رفق و رأفت
شرف و فضیلتنه بو کفایت ایدر که اثر سبق رحمت
و مخبر لازم التصدیقک تحقیقی اوزره باعث نمو و برکت در
حکماء متألهین و علماء حکمت رهین فضیلت رفق
و رقت اوزره اجماع و بطون رسائل و متون ده علی وجه
الاسباغ تفصیل و اشباع ایتدکلرندن ما عدا تجربیات که
اقسام ستهٔ یقینیات دن بر قسم مستقل و هر حکیم ذو فنون
آنکله غرائب گوناگونه مستدل در بو مدعایه شاهد و اهل نظر
مشاهد در که تارک حلم و لین اولان صاحب عنف و کین
لکد کوب سوء القضا و مبتلای شماتت اعدا اولوب تیغ
انتقام و حین ایله طرفة العین ده قتیل و گم نام و گور بی نوری
دخی مطرح کناسهٔ ملام اولور نظم ان الریاح اذا اشتدت
عواصفها ٭ فلیس ترمی سوی العالی من الشجر شر اما خو کرده
حلم و ملاینت اولان اهل رفق و ملایمت ارباب بطش
و نخوت نسبت فتن زمن دن سالم و امین و کنف حمایت
سلم و سلامتده آسوده و مربع نشین اولوب مأمن خلد
آساده آسایش و شش جهات کاشانهٔ فؤادینی
نقش تمثال یوسف مراد ایله آرایش ایدر نظم

نیست

تیغ بهر اوست کور اگر دنیست ٭ سایه گافکنده ست بر روی زخم
هر چه او هموار باشد با زمین ٭ تیرها را کی هدف گردد ببین ٭
شر اگر اصحاب جاه و مکنت استعمال عنف و شدت ایله
عمللرین احباط و زیر دستان و عبیدک زجر و تهدیدنه
ع لا تشتری العبد الا و العصا معه شر ملاحظه سی ایله غلو
و افراط ایدرلر دل هوسناکلری بو دکلو فهم و ادراک
اتمز که من کرم الرجل سوء أدب غلمانه مقتضاسی اوزره
مسامحهٔ تقصیر خدم دلیل شرف و کرم و التغافل من فعل
الکرام کلامی عند الحکما مقبول و مسلم در اگرچه فرط حلم
و ملایمتک دخی غائله و مضرتی معلوم و صاحبی شمشیر
اهانت و ازدرا ایله بین الوری مجروح و مکلوم در اما سبق
رحمت بی انتها ایجاب و اقتضا ایدر که لا تؤذین نملة فان لها
عنایة القیم کالنا لتک نالتها فحواسی اوزره طبع انسانه رأفت
و حنان غالب و فضائل ادبیه نزعات غضبیه یی دافع
و سالب اوله مادام که ممالیک و خدامک وضع و حرکت
لری مخالف منهج شریعت اولمایه ترک مؤاخذه و نفرین
سیرت سلف صالحین اولوب امر دنیاده تعمق و استقصا
شوم و عادت نو دولتان غشوم در نظم در تمامی کارها
چندین مکوش ٭ جز بکاری که بود در دین مکوش شر

خصوصا که الصلوة وما ملکت ایمانکم خبر صحت قرینی ایله که وقت
آخرین ده سپارش کردهٔ جناب رسالتدر اولان بندگان
سلسلهٔ عبودیته خفض جناح وتقصیر یسیرلرندن تجاوز
ورفع جناح امرایهم وهم اخوانکم جعلهم الله تحت ایدیکم
اشارتی ایله اوجب والزمدر ع عسى ان یکون الرفق
فی الامر ارشد اثر حضرت ابن مسعود بر غلامن کنوده سلسلهٔ
تأدیبی تحریک وتقصیر ومساهله مقابله سنده ضرب وتعریک
ایدرکن صاحب خلق عظیم علیه الصلوة والتسلیم حضرتلری
مصادف وبو حاله مطلع وواقف اولدقلرنده الله
اقدر بک منک علیه وعیدی ایله زجر وتبعید بیوردقلری
کتب احادیثده مشروح وبو مدعایه شاهد غیر مجروحدر
اختراع معانیه تعالی ایدن سحرهٔ شعرادن بر شاعر
پاکیزه ادا حلم وآزرمی ترجیح وارباب حیا وشرمی بو وجهله
تنشیط وتهییج ایلمشدر نظم حلم می ورزم
بیکسومی نهم وسوسن را ٩ کر سر بر زمست اما بشکند الماس را

الحدیث السادس والثلاثون

مؤمن اکا دیرلرکه ایده وب احسانی	سعی ایلیه یاپمغه دل ویرانی
بانئ شریعتک حدیثی دربو	المؤمن للمؤمن کالبنیان

تمام الحدیث المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضا

صحیحین ده وسنن ترمذی ونسائی ده حضرت ابوموسی
اشعری دن رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنمشدر
حضرت خلاق علی الاطلاق بو حکمت خانهٔ سبع طباقی
حسن انتظام واتساق اوزره خلق وابداع وهر فردن
آفریده ده انواع حکم فریده درج وایداع ایدوب مسافران
رباط خاک بر وجهله ارتباط واشتباک بولمشلردرکه
باریافتگان استار اسرار دن بعض اخیار بی اختیار لیس
فی الامکان ابدع مما کان ایله زمزمه ساز وبر عارف دوربین
دخی بو نظم حکمت قرین ایله طراوت بخش گلشن راز
اولمشدر نظم اکر یک قطره را دل برشکافی ٩ برون
آید ازو صد بحر صافی ٩ اکر یک ذره را برگیری از جای ٩
خلل یابد همه عالم سراپای نثر اکرچه صدف کونده هر
ذره بر درهٔ لامعه وهر نقطهٔ بی اعتبار صحیفهٔ روزکارده
بر نسخهٔ جامعه در نظم تأمل سطور الکائنات فانها ٩
من الملک الاعلى الیک رسائل نثر لکن نوع بشرکه خلاصهٔ
شئونات قضا وقدر دراسماء متقابلهیه مظهر تام وقصیدهٔ
مصنوعهٔ موجوداته حسن الختام اولمغین بنی آدم بدن عالمه
متابهٔ اعضاده واعضاده اولوب هر بری محرز قصب السبق
استعداد وبو جهتدن سبب تناسب والفتلری مضاعف

ومزداد در مظاهر ان لله خزائن تحت العرش مفاتیحها السنة
الشعرا دن بر مبدع سحرادا زمرهٔ اناسنی طرف ایلاف وابناسنه
ترغیب وحض واول سر لازم الگمگ ختمنی بو وجهله فک
وفض ایلمشدر نظم بنی آدم اعضای یکدیگرند ❀ که در
آفرینش زیک جوهرند ❀ چو عضوی بدرد آورد روزگار ❀
دگر عضوها را نماند قرار نثر واول زمرهٔ جلیلهٔ ان دن
اهل ایمان که انسان العین اعیان در مظهر رشح نور وعین
عنایت ازلیه ایله منظور اولمغله قربت صوریه لرنه قرابت
معنویه منضم وسمط لحمت روحانیه لرنه فرائد اخوت ایمانیه
منظم اولوب ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات سیجعل
لهم الرحمن ودا خطابی ایله تخصیص وخلفا عن سلف بر حسب
لا خیر فیمن لا یألف ولا یؤلف احکاء او اخی اخایه تخصیص
اولنمشلردر نظم آدمی از ره صورت متساوی صفتند
متفاوت همه از طاعت وعصیان گردد نثر بو سببدندر که
گرفتار دام تکلیف اولان وضیع وشریف ترک قطیعت
وبغضا ایله مأمور وصفح واغضا ایله مثاب ومأجور اولور
لا یحل لمسلم ان یهجر اخاه فوق ثلاث حدیث الفت
احداثی اوزره ترک مداراة ایدن بی ثبات ملوم
ومعذول وشحنهٔ شحنا وعداوت تسلط ولایت محبت دن

مرفوع

اللحمة بالضم القرابة

الاخیة ما یربط به الخیل جمعه اواخی

جان از تن مزل غو اولان .... عقل .... سر وی ..... ن ازین .... کرده

الشحنا العداوة

العذل اللوم

مرفوع ومعزول در نظم جمعه شرطست وجماعت در نماز ❀
امر معروف وز منکر احتراز ❀ رنج بدخویان کشیدن
زیر صبر ❀ منفعت دادن بخلقان همچو ابر نثر بعض کتب
معتبره ده مرئی وبو خبر حکمت اثر منقول ومروی درکه
المؤمنون کنفس واحدة اذا اشتکی عضو واحد تداعی
سائر الجسد بالحمی والسهر حدیث مرقوم دن مستفاد ومفهوم
اولان معنای جمعیت واتفاق که سبب انتظام انفس
وآفاق در بر خصلت سدیده وکردار خوب وپسندیده درکه
کتب منزلهٔ معجز نما بالای بام سمادن بو مصلحت ایچون
انزال وجمله انبیا ومرسلین صلوات الله تعالی علی نبینا
وعلیهم اجمعین بو خدمت ایچون بعث وارسال اولنمشلردر
نظم هر نبی اندرین راه درست ❀ معجزه بنموده همراهان
بجست ❀ در میان امت مرحوم باش ❀ سنت احمد مهمل
محکوم باش نثر طلاق که خمیرمایهٔ قطیعت وافتراق در
اول سببدن ارذء حلال وعند الله سبحانه ابغض
حلال درکه رشتهٔ توافق واجتماع آنکله انصرام وانقطاع
بولور ومرا وجدال که کدورت رسان مشرب اعتدال در
اول جهتدن منهی عنه ومذموم وصاحبی معیب وملوم درکه
آسوده گان مظلهٔ جمعیت والتئامه مثیر مادهٔ نزاع وخصام

اولور نظم تأبى القداح اذا اجتمعن تكسّرا ٩ واذا افترقن تكسّرت افرادا شرّ فتنه و فسادکه نتیجهٔ مقدمهٔ تنازع و تضاددر باعثِ شقّ عصا و محرّکِ عرقِ مخالفت و استعصا اولماغین الفتنة اشدّ من القتل وصمتی ایله موصوم و الله لا یحبّ الفساد سمتی ایله مکوی و موسوم در و تفرّد و استبداد سنك انداز جمعیّت و سدادی اولماغله ترکِ سنّت و جماعت اهلِ رشد و طاعته سببِ توهّی و اثبات رهبانیّت ممنوع و نا روادر نظم هست سنّت ره جماعت چون رفیق ٩ بی ره و بی یار افتی در مضیق ٩ از ترهّب نهی کردست آن رسول ٩ بدعتی چون در کرفتی ای فضول شرّ ایجاد شکلِ اتحاددن اولماق مادهٔ اشرارنی تحریک و اثارت ایدر که ترتیبِ کارخانهٔ وجوددن غایتِ بغیت و مقصود حسنِ ائتلاف و اتساق و اقامتِ بازارِ ملك و ملّتدن غرض و علّت ترویجِ سلعهٔ اجماع و اتّفاق اوله اگر خبثِ طینتی اسرار بلکه اعلان و اشرار ایدن اشرارك اطوارِ ناقبوللرندن متشمّز و ملول اولورسه ادبِ طریقت و مقتضای حقِ معرفت بودر که لحوقِ عرضِ ضجرت ایله آب روی جوهرِ فتوّت ریخته و مقراضِ اعراض و قطعیت ایله رابطهٔ اختلاط و الفت کسیخته اولمیوب لقمهٔ کلوکیر صبری

وشق فلان العصا اي خارج الجماعة

اشمأز الرجل اشمئزازا انقبض

ابتلاع

ابتلاع و التقام و عاقبتِ حمیدهٔ تحمّلی تدبّر و تأمّل ایله ترکِ مؤاخذه و انتقام ایده رباعی گر در دولت از کسی شکایت باشد ٩ ور در دولت از و بغایت باشد ٩ زنهار به انتقام مشغول مشو ٩ بد را بدی خویش کفایت باشد ٩ نثر اغلبِ حالده ترتیبِ مقدماتِ خصومت و جدال طلبِ روزیٔ نهاده دن ناشی و هر حریص کز نظرِ قسمتِ عادلهٔ قضا و قدرزی ناشی اولور عند العقلاء دنیا ایسه اول متاع دکلدر که شایستهٔ نزاع و سزاوارِ منافسه و دفاع اولوب فکرِ بود و نابود و اندیشهٔ زیان و سودی ایله عمرِ گرانمایه تلف و اضاعه و ازدراء عباد الله ایله فحوای حدیثِ بحسب امرئ من الشرّ ان یحتقر اخاه اشاعه و اذاعه اولنه رباعی اندر رهِ حق تصرّف آغاز مکن ٩ چشم بد بخود بعیب کس باز مکن ٩ سرّ دلِ هر بنده خدامی داند ٩ خود را تو درین میانه انباز مکن ٩

الحدیث السابع و الثلاثون

اولماز تواضع ایله کرم کبی وضعِ خوب	جویای عزّ و رفعت اولانه عبدِ مخلصه
اهلِ تواضعی دیدی مدح ایلیوب رسول	طوبى لمن تواضع في غير منقصة

تمام الحدیث طوبى لمن تواضع في غير منقصة و ذلّ في نفسه في غير مسكنة و انفق من مال جمعه في غير معصية و خالط اهل الفقه و الحكمة و رحم اهل الذلّ و المسكنة طوبى لمن ذلّ

نفسه وطاب کسبه وحسنت سریرته وکرمت علانیته وعزل
عن الناس شره طوبی لمن عمل بعلمه وانفق الفضل من ماله
وامسک الفضل من قوله تاریخ بخاری ده رکب مصری دن
رضی الله تعالی عنه بو عبارت ایله روایت اولنددوغی جمع
الجوامع والجامع الصغیر ده اشارت اولنمشدر راوی حدیث
اولان رکب مصری صحابه کزین یاخود عداد تابعین دن
اولدوغی لغت قاموس ده علی وجه التردید ایراد اولنمشدر
لکن جامعین مذکورین ده حدیث مسفور ارسال اولنمیوب
اسناد اولنمشدر بو تقدیرجه سلک اصحاب عظام ده
انتظامی معین واصطلاح محدثین اوزره زمره تابعین دن
اولمادوغی واضح وروشن اولور صدر حدیث بحر
مضارع مثمنک مزاحفاتندن مفعول فاعلات مفاعیل
فاعلن وزننه موازی در بو حدیث فوائد اشتمال
طالبان مکارم خصال ومحاسن خلاله بدرقه طریق
سوی واصول اخلاق حمیده دن نیچه خصلت کزیده یه
مشتمل ومحتوی در اولا تواضع واستکانت که رونق
فزای اصحاب جاه ومکانت در بر خوی نیکو در که انکا
معتاد اولان اهل فلاح ورشاد محبوب قلوب انام
وبین الاوداد والانداد ستوده ونیکنام اولوب سلیم

الاوداد جمع کالاوداء

شرفه

شرفه صعود ایتدکجه رفعت وسعودی زیاده وسیئه کبر
ونخوتی حسنه تواضع ومسکنته تبدیل ایله روی دل علیلنه
رتاج رباح کشاده اولور قطعه اذا ازداد ما بین البرایا
کرامة ۹ قریب جنی الجدوی یزید تواضعا ۹ کذا الشجر العالی
البعید فروعه ۹ اذا ازداد حملا کان اقرب مقطعا نظم
ز خاک آفریدت خداوند پاک ۹ پس ای بنده افتادکی کن چو خاک
فروتن بود هوشمند کزین ۹ نهد شاخ پرمیوه سر بر زمین شر
اما تواضع دخی سائر مکارم خصال کبی حاق وسط اعتدال
اولدقده صفات کمالدن معدوددر والا جانب افراطی
خیلاء وجلال وطرف تفریطی که تبصبص وابتذالدر عند الحکما
مذموم ومردوددر فاصله حدیث ده فی غیر منقصه قیدی
تفریط دن احترازه رشته تجویز مداهنه یی بالکلیه قطع واحتراز
ایچوندر والذی فلق الفلق لیس من سجیة المؤمن الملق ع
تواضع بهتر ست اما نه چندین شر کلمزاره وقائع وآثاری
عین بصیرت واعتبار ایله کماشاء سیر وتماشا ایدن اهل خبره
ودیده مکشوف وبدیدار اوله که اهل غنا وتجبره استغنا
وتکبر مستلزم حسنه وبر بلکه عند بعض العرفا تواضعک تعریفی
هو التکبر علی المتکبر در هر شیئک ضدی ایله تبیینی شائع ومستفیض
واغنیا وکردنکشانه ترفع فقراء بی نام ونشانه تواضع ایله

طرفی نقیض اولماغله متکبر گردن فرازه تکبر واعتزاز جمله صدقات‌دن
محسوب وخودبین مغروره زدن اعراض ونفوریّه علی التائبه
حتی ینتهی التائب من تیهه فرمان متحتّم الاذعانی اوزره مرخص
ومندوب در رباعی نفسا زخساست سلامت بادا
وزطاعت ناکسان ملامت بادا وان لقمه که ازخوان
اکابر بجوری گیرم که حلالست حرامت بادا شر خلاصهٔ قومنک
بری دخی مخالطهٔ علماء دانشوروز ومجالسهٔ حکماء هنرپرورده
مقارنت اشراف وکمّل برمجد مؤثّل درکه اکا موفّق ومهتدی
اولان سالک مبتدی نه دکلو کم بضاعت وبسیار اضاعت
ایسه مجرّد علم وفضیلته میل ومحبت ایله مظهر فضل حق وبرحسب
المرء مع من احبّ زمرهٔ علمایه ملحق اولوب مجلس علم وحکمته
که روضهٔ جنت اولدوغی زبان زدهٔ خاتمهٔ خلافتدر
دخول واقتحام ایله مجمع فئام لئام‌دن دور وبعید ومصداق
خبر یسعد الرجل بمصاحبة السعید اولور ع المرء یصلحه
الجلیس الصالح شر اما میان اهل اصطفاده ادب
استفاده بودرکه کلستان کسب عرفانده سوسن
زبان کبی طویل اللسان اولمایوب ورد نازپرورده
کبی سرتاپا کوش وضبط نوادر حکمت نیتنده دائما
ساکت وخاموش وله نظم ازسخن کویی مجوییده ارتفاع

منسط

منتظر را به زگفتن استماع انصتوا را کوش کن خاموش
باش چون زبان حق نگفتی کوش باش شر اکر اقتدایه
صالح وسزا وازبر عالم بی‌هنر پرهیزکار ز بولنورسه فبها ونعمت
والا کرفتار مصائد شیطان اولان مدّعیان آخر زمانک
اطوار پریشانندن صنف علمایه سوء الظن واشرف
طوائفه طعنه زن اولمیوب ملازمت بیوت ایله اختیار
عزلت وسکوت ایدن اشراف اسلافه اقتفا وتأسّی‌لری
تأسیس ومغارم مکارم آدابی استصعاب ایله مطعن
ناوک ع واقعد فانک انت الطاعم الکاسی سر اولمایه صفات
مذکوره‌نک بری دخی مرحمت وارفاق ومکرمت واشفاق
درکه بی‌ریب واختلاف اشرف محاسن اخلاق دررحمت
بر گزیده خصلت درکه اسم ذات‌دن صکره ایراد واثبات
اولنان صفتین کریمتینه مادهٔ اشتقاق وتقدّم وسابقیتی
جهتی ایله دافع سورت شقا وشقاق ولمشدر وبرزیبا
منقبت درکه عرصهٔ کشورجار اضداد اولان فریب‌آباد
دور بی‌بنیادک اسباب انتظام وائتلافی انکله تلافی بولمشدر
مادران مهربانک اطفال خردده واحداث وشبانک
شیوخ سالخورده ایتدکلری تعطّف وتحدّب وکمال ادب
ووقار ایله اظهار ایتدکلری مقدّمات تحنّن وتحدّث جمله

آثارِ رحمت وثمرۀ نخلِ رأفتدندر مساعدۀ دولِ سریعة
الحول ایله فرمان روای خدم وخول اولان اصحابِ جاه
وتفاخره لائق وفراخور بودر که فحوای ان الله یحب من
عباده الرحمای نقش نگین جنان واقتضای فرمانِ
ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السما مستجلبِ موادِ
حنو وحنان اید وب هنگام ثورانِ خشم وزمانِ معاتبه
خشمده دثار معنای ارحم من دونک یرحمک من فوقک
ایله تزمل وتدثر ولا تنزع الرحمة الا من قلب شقی خبرینه
نظارت اثرینی اندیشه وتدبر ایده **قطعه** ان من
یرحم اهل الارض قد ۹ آن ان یرحمه من فی السماء ۹ فلیرحم
الخلق جمیعا انما ۹ یرحم الرحمن منا الرحما **نثر** اخلاق مزبوره نک
بری دخی کسب حلال ونفس بدسیرتی دار مقامۀ کفاف
وقناعتده اسکان واحلال در لقمۀ پاک عباد ونساکه
اصلِ اصول وحظیرۀ خطیرۀ لذتِ عبادته وسیلۀ ادراک
ووصول ولوب مجاهدۀ نفس مرید ایدن سالکِ مریده
سببِ ترقی ومزید ونظافتِ وغا باعثِ اجابتِ دعا
اولماغله آنا فآنا مستجلبِ فیضِ قشیب وفضلِ جدید در **نظم**
لقمۀ کان نور افزود وکمال ۹ آن بود آورده از کسبِ حلال ۹
چون ز لقمه تو حسد بینی ودام ۹ جهل وغفلت زاید آنرا دان حرام ۹

نثر کلوا من الطیبات واعملوا صالحا آیتِ حکمت نمایننده
اکلِ طیبات سائر اعمالِ صالحاتدن تقدیم اولنمه دخی
دلیلِ قوی وقویمدر که لقمۀ حلال جملۀ فواضلِ اعمالدن اقدم
واسبق وطعامِ حرام ایله اقامت اولنان وظائفِ عباداتِ
بی صفا ورونقدر **نظم** شکم بنبانِ صراحی مدام پر ز حرام ۹
سجود میکنم وزان سجود بیزارم ۹ چو من مخالفِ دین می زنم
چو ساغر وچنگ ۹ چه سود گریۀ خونین وناله زارم **نثر** کسبِ
حلالک که مستدعیِ رضای ملکِ ذی الجلالدر جملۀ
مرافقِ تامه ومنافعِ عامه شنندندر که الحلال لقیط والحرام
سیل مثلِ بی مثیلی اوزره هر حالده طالبِ حلال
عفة باعثة العفة ایله اکتفا وفضولِ عیشِ ناصوابدن توقی
واجتناب ایله تجارتگاهِ دهرِ پر نزاعده سرمایۀ کفاف و
قناعی اقتنا ایلر **نظم** لا خیر فی طمع یدنی الی طبع ۹ وغفة
من قوام العیش یکفینی **نثر** اگرچه عرضِ غرضدن سالم
اولان عالمِ قسمنده حلال وحرام ظاهر وبین درا ما بینهما
اولان امورِ متشابهه نک فرق وتمییزی غیرِ هیّن در بو
خرقِ ظاهر الالتئامه علاجِ برء الساعه بودر که اولا مقتضای
حدیثِ کل لحم نبت من الحرام فالنار اولی به ایله حرامِ صرف
غیرِ متشابه دن بالکلیه تحرز وتحرش ومصافِ نفس بدفرما اده

سپهر ورع وتقوی ایله تزئین ایدوب ثانیا شب شبهاتك
هنگام ظلامنده نظم شریعت را نخستین قرة العین ٩
رفیق مصطفی و ثانی اثنین ٩ مخالف را بگو برخوان وبشناس ٩
ستدعون الی قوم اولی باس نثر صهر اتقی واطهر یعنی حضرت
صدیق اکبرك رضی الله تعالی عنه کنا ندع سبعین بابا من الحلال
مخافة ان نقع فی باب من الحرام کلامنی عمدهٔ مرام و عالم علم
وعملك زاهد نیکو طوزی یعنی سفیان ثوزی نك ما رأیت
اسهل من الورع ما حاك فی نفسی ترکته مقالنی اسوهٔ حال ایلیه
نعوت مکتوبه غیر مکتومه نك بری دخی موافقت سر وعلانیه ده
ارباب طریقت قتنده صدق واستقامت دن عبارت در
نظم یا ربم ملك استقامت ده ٩ کاستقامت ز صدق
کرامت به نثر صدقك علوم مرتبه نصبه لازم الصدقی اولان
کذبك سفول منزلتندن معلوم و دروغ ایسه جمیع ادیان
وملل و مذاهب بی علل ده حرام و مذموم در نظم
ز کج گویی سخن را قدر کم گشت ٩ کسی کو راست گوشد محتشم گشت
چو سرو از راستی بر زد علم را ٩ ندید اندر جهان تاراج غم را
صدق بر اسم اعظم در که نه مقوله امر معضل و مبهم ده
استعمال وصفای بال ایله مواظبت واشتغال ولنسیه
وسیلهٔ فوز و نجات و عند الله سبحانه ذریعهٔ رفع درجات

اولور نظم براه راست توانی رسید در مطلوب ٩
تو راست باش که هر دولتی که هست تراست ٩ تو چوب راست
ز آتش دریغ میداری ٩ کجا باتش دوزخ برند مردم راست ٩
نثر و هر سلطان معزز و مکرم در که سائر اخلاق و شیم
اکا رعیت ولشکر و بچه و برده بلکه هر یرده اول داور
سعادت رهبر امداد تأیید خداداد ایله منصور و مظفر در
نظم کجی زاره نباشد در میانه ٩ که تیر راست آید بر نشانه ٩
به از زلف کج آمد قامت راست ٩ بلی هر کس بقدر راست برخاست
نثر صدق واستقامتك شرف وفضیلتی مکامن قلوب ده
جایگیر و متمکن واقوال ده اولدوغی کبی احوال ده دخی رعایتی
متیسر و ممکن در اما صدق حالی نوع خفادن خالی
اولمیوب داستان آتی البیان دن باب درك واذعانی
منفتح و مظاهر نزعنا ما فی صدورهم من غل اولان اهل دلك
صدور صفا ظهورلری منشرح و منفسح اولور نظم
دهقان حدیقهٔ حکایت ٩ بو رسم ایله ایلمش روایت ٩
نثر که مسکنه بلدهٔ حرام دن بر سالك عذری الغرام وارایدی
که طبع آتشیننه وجد و تلوین غالب و هجوم عشق جهانسوز ده
ضابطهٔ عقل صواب اندوزنی سالب اولوب مهابه تهای
عویل طویل ایله تك و پوی و کرمای حجاز ده صبحه صبر کوا ایله

مجذوبانه های وهوی ایدردی **نظم** هرچه غیر شور رشت
و دیوانگیست ۹ اندرین ره دوری و بیگانگیست **نثر**
برکون حرم مسجد حرامه دخول و نادی مشایخ کرام ده مثول
ایدوب لباس تقوانسنی دنس سمعه و ریادن قصد تطهیر
و انقا و خرقۀ پشمینه سنی اخراج و القا ایلدی حاضر اولان
فرقه نزع خرقه یی استنکار و سبب تنزل و ادبارندن
تفحص و استخبار ایتدکلرنده اول طالب یقین و صادق
راست بین دیدی که الی هذا الآن روزنۀ کاشانۀ جنانه
هر طرفدن جمال مطلق تابان و دل بی قرار عالم انوارده
منجذب و شتابان اولوب همای همت بلند پرواز
تارک تارک آشیان مجاز و بالای سدرة المنتهای
حقیقتده بو رباعی بلاغت طراز ایله زمزمه ساز ایدی
رباعی ای باعث شوق و طلبم خوبی تو ۹ بهر طلب
سنست مطلوبی تو ۹ گر آینۀ مجبیء من نشود ۹ ظاهر نشود
جمال محبوبی تو **نثر** حالا بر غرفۀ فلک منظردن برطنازه
ناز پروره کوردم که مشاطۀ صنع بدایع نگار صفحۀ ورق
رخسارنه گلاب لطافت و گلگونۀ صباحت ایله آب
و تاب ویرمش و آوازۀ حسن دهر آشوبی گوش ملا
گردونی یه گیرمش **نظم** شیرین سخنی که هوش می برد ۹

دوبی

رونق ز شکر فروش می برد ۹ نازی و هزار فتنه در دهر ۹
چشمی و هزار کشته در شهر **نثر** کرشمۀ دیده و نگاه دزدیده
ایله بنگاه عقل و حواسمی تاراج و بنی تیر دلدوز دغدغه و وسواسه
نشانه و آماج ایدوب چشم آلوده نظر شعشعۀ جمال ملک
پیکرندن شیفته و دنگ و گنبد آسمان سیرلی سامانمه برکلاه
تنگ اولدی **ع** کسی کجاست که او دامنی نیالوده **بر** شمشیر
قضاء ناگهان گیر بران و خونریز و حالا عشق شورانگیز غرض
آمیز اولوب بعد الیوم شوق حادثه نه باعث اول فتان
فتاک و بو سبب ایله دل پر شغب نفاق فعلی دن خائف و
بیمناک در **نظم** الی ام و مولع بالحسن اتبعه ۹ لاحظ لی فیه
الا لذة النظر **نثر** فضل خدای متعال ایله تصحیح حال میسر و
دل بی رفاهینه مظهریت حدیث تمام البر ان تعمل
فی السر عمل العلانیة ایله مبشر اولورسه **ع** بسر خرقۀ خود ایم باز
نثر والا لوث نفاق و روث ریا و شقاقدن باطن
و ظاهرم نظیف و طاهر اولماق دخی دولت عظمی
و شرف بی شکرف و کمال نعمی در **نظم** نکوسیرتی بی تکلف
برون ۹ به از پارسای خراب اندرون **نثر** اول سرگشتۀ
بی ولیل زمان یسیر و قلیل ده نصکره اصناف باطنۀ
باطله دن خلاص و برکت صدق راسخ و دستگیری

همت مشایخ ایله نائل حقیقت اخلاص اولوب شیوخ هدایت
شیوخ دن خرقهٔ ودیعت کرده یی استرداد وازالهٔ مجازی
عشق مجازی ایله تکمیل جوهر استعداد ایلدی نظم گرچه
حالش گذشته بد اول تباه بعد ازان شد وصل ثم اجتباه
شر مخائل سالفه نک بری دخی عمل صالح وحسن حال واقامت
مراسم طاعت وعبادته غدو وآصالده اشتغالدر نظم
ملا طاعت کن ومگذر ز طاعت بقدر آنکه داری استطاعت
شر رحمت نامهٔ آسمانیده که منبع منیع امان وامانیدر عمل
صالح مقدمهٔ ایمانه تالی ودروزبازار قبول ورضاده ثمن
قدر وبهاسی غالی اولمشدر بدن ایمان لباس تقوی وایقاندن سنز
عریان وسر اسلام افسر طاعت واستسلامدن بی سامان
اولوب درخت کردار بی خلل کلزار بدیع الآثار برکة
العمر فی حسن العمل ده نابت ونامی ودنیا وعقبیده مثمر
ثمرات مبرات ونیکنامیدر قطعه الناس همهم
الحیوة ولا اری طول الحیوة یزید غیر خبال واذا افتقرت
الی الذخائر لم تجد ذخرا یکون کصالح الاعمال شر شرف صلاح
ودیانته بو کفایت ایدر که جملهٔ انبیا ومرسلین وعصابهٔ
صحابهٔ گزین هدا وصلاح ایله منعوتلر وطرف خلافلرنده
اولان بی انصافلر ضلال وطلاح ایله ممقوتلردر نظم

چند

چند پرسی که بندگی چه بود بندگی جز فکندگی چه بود بی
هدی آدمی کم از دده ایست هر که او بی هدیست بیهوده ایست نثر
من تشبه بقوم فهو منهم قول غیر مبهمی اوزره اول حضرات
عالیاته تشبه واهل کفران وعقوقه لحوقدن تنزه
ایلین سیاق سباقده معدود ونائل شرف نامحدود
اولور ع احب الصالحین ولست منهم شر اگرچه عمل صالحک
تعریفی ما ارید به وجه الله وشعب واقسامی خارج حوزهٔ
استیعاب واکتناهدر اما اتباع سنت نفس بدسیرته
جمله دن اشق واحمز بلکه مقابل موت احمر اولماغله اجرده قربا ت
اخذدن اجزل ورضای ربه اقرب اولدوغی اجلدن سائر
وجوه بردن اعز واجلدر نظم حقا که بی متابعت سید رسل
کس را به پیشگاه هدایت گذار نیست شر سمط حدیث مرقوم
مسموط ومنظوم اولان جملهٔ خلالدن که فضول مالی بذل
وافضالدر وفضول قیل وقالده اقلالدر ولم یعد عنها
الی البدعة حدیثنده سبق ودبیر خامهٔ گوهر باز خلاصهٔ
اقوال واخباری اول مجلده کتب وثبت اتمکین نظم
مکرر گرچه سحرآمیز باشد طبیعت را ملال انگیز باشد
شر نحواسی اوزره کانون دل پریشانده جوشان
اولان قدوهٔ کلمات مکرره اکفا وخلال مقالده مسوق

کفافا کله دقلبه

اولان کلام مسبوق ایله اکتفا اولندی نظم من برون
کردم ز کردن وام نصح ۹ جز سعادت کی بود انجام نصح ۹
کرچه ناصح را بود صد داعیه ۹ پند را اذنی بباید واعیه ۹

الحدیث الثامن والثلاثون

الف قدک اولورچون عاقبت لام	تفکر ایده کور تحت ترابی
بیورمشدر رسول صادق الوعد	لدوا للموت وابنوا للخراب

متن الحدیث بو حدیث محکم بی بیش وکم بحر هزج
مسدسک زحافاتندن مفاعیلن مفاعیلن فعولن وزننه
موافق در بیهقی شعب ایمانده حضرت زبیر وابو هریره دن
رضی الله تعالی عنهما بو عبارت ایله روایت ایلمشدر للموت
وللخراب کلمه لرنده اولان لام جاره لام صیرورت
وعند بعض النحاة نامی لام مآل ولام عاقبتدر ابن هشامک
تحقیق واعلامی وزره فالتقطه آل فرعون لیکون لهم
عدوا وحزنا آیت معجز نظامنده اولان لام بو لامدر
ومخدرات شواهده معانی ولان ابیات معانیدن نظم
فللموت تغذوا الوالدات سخالها ۹ کما لخراب الدار تبنی المساکن
شر نظمنده دخی بو معنایه اولدوغی مال الکلام در کتاب
عرائسده عرائس کلمات دلفریبه بو کونه آرایش وزیب
ویرلمشدر که سلطان جهان کردشبک سیر محرم اسرار

علمنا

علمنا منطق الطیر حضرتلرینک مصداق مضمون فهم بوزغون
اولان بارکاه حشر نمودارلرنه اوابد وحوش واطیار
اجتماع واحتفال ومجموع انس وجان صمیم دل وجاندن
اطاعت خاتم فرماننه مسارعت واحتفا ذ ایدوب
سطوت ضابطه سیاستندن آسوده وآرام مامن آسودکی
آرام وهر برینی دام عدل وداد ایله رام ایتمش ایدی نظم
جمله مرغان هر یکی اسرار خود ۹ از هنر وز دانش واز کار خود ۹
با سلیمان یک بیک وامی نمود ۹ از برای عرضه خود را می ستود ۹
شر ناکهان مرغان خوش الحاندن ورشان که نزهتهٔ
قماری وصداء غمکسار نغمهٔ چکاوک وسار کبی مؤثره
وساری در تغرید راحت زا ایله نشید طرب فزا ایلدی
صاحب قران زمانه حیث اصاب مطلق العنان فامنن
او امسک بغیر حساب خلصان نادیء والاجنابه اسماع
خطبهٔ خطاب ایدوب دیدی که بو مرغ شیرین زبانک
مدلول نغمات والحانی سزک آیینهٔ عقل منیر کوزده انعکاس
پذیرمی در نظم تو چه دانی زبان مرغان را ۹ که نه دیدی
شبی سلیمان را شر کنهٔ بارکاه سلیمانی پردهٔ عجز
وناتوانی ده ع این منطق طیرست سلیمان داند نثر ترانه سنه
سر آغاز ومقام استسلامده الله اعلم ورسوله کلامی ایله

عرض خواهش دنیا زایند کلرنده اول سلطان عدیم
المثل ومطاع الامر یعملون له مایشاء من محاریب وتماثیل
دیدی که بو مرغ کم مقدارک کاری اهل غفلت وجهل ایله
جدال وجواب وقول باهولی لدوا للموت وابنوا للخراب
در نظم لا طیب للعیش ما دامت منغصة ۹ اوقاته بادکار
الموت والهرم شعر شاه هزار آشنای دنیا که هر آن بر
اهل هوان وهوانک خانه حانه نمانسنه ذاهب وجائی
بر هر جایی در کیمه عشوه سازلق ایتدی که عاقبة الامر قفا
غدر وجفایه کتمدی وکیمکله عشقبازلق ایتدی که آخر کار
مغاک فنایه القا ایتمدی نظم کیمدر که جهانده فانی اولمازه ۹
دور فلکک امانی اولماز ۹ ارباب زمانه یه ویروب بنیله
بو شعری نه خوش دیمش خردمند قطعه مضی الاوائل والباقون
یتبعها ۹ کانتنا تر درات من السلک ۹ لو کان تبقی ملوک او
ممالکهم ۹ فلیس تفضی الینا نوبة الملک شعر میان میدان
حسن بیان ده فارسن وشرف یافته لنا له رجال
من فارس اولان پاکیزه کویان عجم دن بر شاعر ساحر
دم بو اسلوب مرغوب اوزره ترجمه مدلول تلک الایام
نداولها بین الناس وبو معنانک قامت با استقامتنه
بر نیان بیان عجمیانه لی بو کونه کسوه الباس ایلمش که نظم

چه خوش گفت دیوانهٔ در عجم ۹ بکسری که شد وارث ملک جم
اگر ملک بر جم بماندی وتخت ۹ ترا کی میسر شدی تاج وتخت
شعر آسمان خلافت کبری ده رشید اولان هارون الرشید
خلیفهٔ عباسی وبنیان تمیز ورجحانی راسخ وراسی ایدی اقلید
تحقیق بی تقلید ایله فتح صندوق راز وچابک دستی
حذق ومهارت ایله سر حقهٔ حکمتی باز ایدوب دیمش که
اگر زبان زمانده قدرت انطلاق وجریان وکند وعیب
وعوارینی کشف واظهاره رخصت بیان اولسه ابو نواسک
بو نظم دلنوازندن اصدق بر کلام حق ایله تبیین حال ممتنع
ومحال در نظم اذا امتحن الدنیا لبیب تکشفت ۹ له عن عدو
فی ثیاب صدیق شعر ثانی اثنین آل عبا کویای انا نقطة تحت
الباء شمسهٔ طارم خلافت چارم صاحب منقبت غدیر خم
شیر خیبر فکن حضرت ابو الحسن رضی الله تعالی عنهما رباعی
ماییم محب خاندان اولی ۹ اولاد رسول را رهی ومولی ۹
بشنوده بگوش هوش از منهی قل ۹ لا اسئلکم علیه اجرا الا [illegible]
تشنکان کرمای غفلتی زلال موعظه ونصیحت ایله ریان
واکثر احیاین ده بو نظم عبرت آیینی دردزبان ایدرلر ایدی
که نظم ومن صحب الدنیا یکن مثل قابض ۹ علی الماء خانته
فروج الاصابع شعر دنیا بر طلسم نیست هست نما در که نمایش

افسون سحر افروشندن فیلسوفان ذوفنون بستهٔ چارمیخ
عجز وفنون وشعب شعبده ونیرنگندن حکماء بافرهنگ
سرگشته وزبون در نظم جهان چون خیالیست کآیینه
بست • که بنماید اما نیاید بدست شعر مشرب عذب مسرتی
عذبهٔ عذاب معرت ایله آغشته ومشوب وشهد فائق
نخلی شرنک قاتل نحل ایله مخلوط ومخشوب اولوب نه دکلو
ارخاء عنان مهلت ایلسه اسب مستعار دولتی عاقبت استرداد
وتدبیر فلکک وتدمیرده تفرد واستبدادی ایدر نظم
دار نعیمها تبقی ولذتها • تفنی الا قبحت هاتیک من دار شعر
شغل دیریابی مایهٔ غفلت وبدمستی وعزل سریع الایابی
مایهٔ مادهٔ تنزل وپستی اولوب اقبال زودگذاری نیه عبرت
ادبار زامر لازم ولذت عسلنه زخم دمل ضربه لازب در نظم
الا انما الدنیا علی المرء فتنة • علی کل حال اقبلت ام تولت شعر
دیدهٔ بصیرتی کحل الجواهر عبرت ایله روشن وقریز اولان ناقد
بصیرهٔ شایسته وجدیر وخلیق وجهیر بودر که نظم دنیا
چو شاهدیست کناری گزین ازو • که شاهدان خطا بغیر از کنار نیست
شعر نحواسی اوزره برگوشهٔ اندک توشه ده مهما امکن مؤنات
اهل وسکنی تقلیل ونفس کوذک مزاج دشوار علاجی قدر
حاجت ومقدار بلغه وکفایت ایله فریب وتعلیل ایدوب

العذبة بالتحریک الطحلب الذی یعلو الماء ق
النحل العطیة
المعرة الاذی والغرم ق
خشبت الشیء بالشیء خلطته ح
المائة الوسیلة
هو جهیر للخیر خلیق ح

ع وکل الذی فوق التراب تراب شعر معناسنی نقش نگین بال
وصومعهٔ عزلت ده انزوا وقناعت ایله ترک فضول اشتغال ایده رباعی
هرکس که ره ورسم جهانرا بشناخت • از بهر اقامت اندرو خانه نساخت
این کهنه رباطرا عمارت چه کنی • آخر چو بدیگریش باید پرداخت شعر
واقتضای غدر روزگار ایله مفتریات حساد واشراردن مغلوب
هواجس نفس اماره وآبگینهٔ دل بی کینه سی شکسته آیینه گبی پاره
پاره اولورسه ع ولا تری للئام الناس حسادا شعر ملاحظه سی
ایله لئام ناسدن اولمادوغینه تقدیم حمد وسپاس وکنج تنهائی ده
عز عزلت وشکیبائی ایله تعود واستیناس ایده نظم این جفای
خلق باتو درجهان • گر بدانی گنج زر آمد نهان • خلق را
باتو چنین بدخو کنند • تا ترا ناچار رو آن سو کنند •

الحدیث التاسع والثلاثون

اندوه حسابی ایلسون فکر	هرکیم که ایده جمع مالی مسلک
سلطان رسل کلامی در بو	من نوقش فی الحساب یهلک

تمام الحدیث عن عائشة رضی الله تعالی عنها ان رسول
صلی الله تعالی علیه وسلم قال لیس احد یحاسب یوم القیمة
الا هلک قلت اولیس یقول الله فسوف یحاسب حسابا یسیرا
فقال انما ذلک العرض ولکن من نوقش فی الحساب هلک
محیی السنة امام بغوی علیه رحمة الملک القوی که ترتیب کتاب مصابیح

ایلمشدر اول کتاب صحت انتسابده بو عبارت ایله روایت و
تصریح ایلمشدر اگرچه اکثر روایاتده فی حرف مطوی در اما کتاب
مذکورده حرف ظرف ایله مروی در بو تقدیر اوزره فراجعات
هزج مسدس دن مفعول مفاعلن فعولن وزننه بی کم و کاست
موافق و راست گلور اساس البلاغه ده ناقشته الحساب و فی
الحساب عبارتی ایله وجهینه اشارت قصد و ترویز و لفظ
فی ایله استعمالی تسویغ و تجویز اولنمشدر فائق اللغه ده یقال
ناقشته الحساب اذا عاسره فیه و استقصی فلم یترک قلیلا و لا کثیرا
ایله معنای لغویسی تبیین و افهام و اصل المناقشة من نقش
الشوکة و هو استخراجها کلها و منه انتقشت منه جمیع حقی
قولی ایله وجه اشتقاقدن رفع برقع ابهام اولنمشدر
مزید تحقیق و استبصاره رغبت و تشوق و مطالعهٔ
رقائق اسراره تطلع و تشوف ایدن اهل دانش و شعوره
مستراب و مستور دکلدر که بشر من حیث انه بشر آلودهٔ
وضر شر و ضر و دست خوش امتحانات قضا و قدر در نظم
تأنیس تست هرچه ز انواع نعمتست ۹ تنبیه تست هرچه ز اقسام
ابتلاست ۹ کونین از برای تو و تو برای او ۹ این منصب چنین که
تو داری دگر کراست نثر کبریای خالقه لائق عبادت و عبودیته
غیر قادر و دست عقللری سراپردهٔ عالم پاکه وصول و ادراکدن

تام

قاصر اولمغله عقلاء باریک بین اسیب صدمهٔ کفی بنا حاسبین
ایله افتادهٔ حفرهٔ خفر و فرق در و زبون شمارزده اوله جق هنگ
استاره اسراردن غرق دآماء عرق اولمشلردر ع
خوش تماشاگاه ایدی محشر حسابی ولمسه نثر محرمان بزم خاص
اخلاص دور باش و بدا لهم من الله ما لم یکونوا یحتسبون
ایله سرزیر و زبون و هول فزع اکبر ایله جگرلری خون اولوب
فریفتهٔ زخارف دنیا اولان اهل هوا نسیاستگاه سوء
الجزاده مثبور و منثور و تلال عمل مجازیلری تند باد استغنا
و بی نیازی ایله هباءً منبثا و منثور در نظم حق همی گوید چه
آوردی مرا ۹ اندرین مهلت که دادم من ترا ۹ عمر خود را در
چه پایان برده‌ ۹ قوت و قوت در چه فانی کرده‌ ۹ گوهر دیده
کجا فرسوده‌ ۹ پنج حس را در کجا پالوده‌ نثر اگرچه راه انتباه ده
ترک تعنی ایدن اهل تمنی کثافت حجب غفلت ایله یوم حشرک
شدتنی تسهیل و تهوین و مفتون بازیچهٔ انما الدنیا لهو و لعب
اولان طفل دل مرتعی انواع اکاذیب کودک فریب ایله
تعلیل و تهدین ایدرلر اما اوده کی حساب بازار یوم عقابده
راست گلمز و هر گرفتار شرک شر و اشر فزع محشری کما ینبغی بلمز
نظم بیرون ز کفایت حسابی دگرست ۹ در کوچهٔ عیب احتسابی
دگرست نثر مگر اول عارف صائب نظر و کامل صاحب خبر که نظم

بخل من الله عطا الله وبس ٩ آن اللهم نعم من ان کس شعر فحوای
دلخواهی ویزره بارگاه فضل آلهدن اخذ وجود حقانی وتبدیل
وجود فانی ایتمکله خارستان جهاندن دامن چیده وخار
محاسبی کبی حرکات وسکناتی حاسبوا قبل ان تحاسبوا
میزاننده سنجیده اولوب مزید مناسبت والف ایله سبعین الفه
لاحق وبلا حساب نعیم حسن المآبه لائق اوله نظم قطب زمن
وپناه ایمان ٩ سرحلقهٔ جمله کریمان شعر ساغرکش ولدینا مزید
یعنی حضرت بایزید نظم نیک می دانست چون سر ره او ٩
قدس الله تعالی سره شعر سرخوان حسن بیاندن کشف غطا
و ره نشینان صومعهٔ طریقته فضالهٔ نوالهٔ معرفتی بذل وعطا
ایدوب بیورمشلر که هرکس بیم بازخواست وعتاب ایله
تنکنانکٔ موقف سؤال وجوابدن خائف وگریزان وچشم
خونبارلرندن سرشک مدرار ریزان درامامخان اختیار
بنم کف اقتدا زمه سپرده وصحیفهٔ کار وبازمدن رقم اضطرار
سترده اولسه نفس پرتابی شرف دنو واقترابه ایچون
ولو للعتاب اعداد وترشیح وحضور مهیمن متعالده محاسبه
دفتر اعمالی اختیار وترجیح ایدردم شاید که شرف مکالمهٔ
ملک صمد ایله واصل منتهای ارب وخلال سؤالده جناب
کریم ذی الجلالدن یا عبدی خطابی ایله مخاطب اولم نظم

147

لا تدعنی الا بیا عبده ٩ فانه اشرف اسمائی شعر شویله که
افاضهٔ شرف اضافته مظهر اولمق میسر اوله صد هزار بنم
کبی بی سر وکارک حال پریشانی منتظم ومتسق وقبائحه
کردار بی سامانی سیماب عفو وغفران ایله ملتئم ومنتسق
اولوب سیئاتی حسناته مبدل وشاهد عمل نارواسی دار القضا
قبول ورضاده مزکی ومعدل اولور نظم آنرا که
سفید روی وپاکست ٩ از ننک محاسبه چه باکست

الحدیث الاربعون

دین اسلام اولوب سلامتده — حشره دک مستمر اولوب هر کون
خیر امت ایچون بیوردی رسول — امتی امة مبارکة

تمام الحدیث امتی امة مبارکة لا یدری اولها
خیر او آخرها ابن عساکر عمرو بن عثماندن رضی الله تعالی عنهما
مرسلا روایت ایتدوکی الجامع الصغیرده تصریح اولنمشدر
بو حدیثده ضعفاء امته عجب بشارت وگرفتار
کشاکش اغتنام اولان ابناء آخر زمانه حسن اشارت
واردر شول جهتدن که شمس آفاق گیر بعثتدن بعید
اولان ذرات نابدیدک وجود وعدمی علی السوا وشرف
افاضته نارو الیکن فیض بی علتی آنلری مخاوف یأس
ونقمتدن تبعید وادحاق واماثل قدما واوائله ضم والحاق

الذی حق البعید القصی م

ایلمشدر و بو معنانک وضوح و انجلاسی تدویر دائره یه مخصوص
و دوریش پرکار پرکارده مشاهد و محسوسدر شول حیثیت
ایله که گردش دائره ده سائره اولان نقطهٔ آخرین پیشگاه
نقطهٔ اولیندن رانده و ظاهر اصف نعال تاخر و تحسرده
پس مانده ایکن منتهاء عود و رجعیده نقطهٔ اولی غایت قرب
و زلفی یه متصل و بو محلده النهایة رجوع الی البدایة کلام مشهورنه
اطلاع و عثور متحصل اولور نظم گر تو در کار گه صنع بنظاره شوی
از عجائب دهن فکر تو خندان گردد زانکه بنیاد فلک دائره کردار افتد
پای هر چیز بانجام سر آن گردد آن نه بینی که نباتی که بریزاند تخم
تخم او باز نباتی هم ازان سان گردد نثر غریب حکمتدر که بو
امتک نیکو سیرتک فضیلت مسفوره دن قسط اوفی لری و موردِ
منقبت مذکوره دن شرب اصفی لری واردر زیرا اعدِ عاة دعوته
اجابت ایدن امت باسرهم نحن الآخرون السابقون مضمونی
اوزره صفوف اصحاب قدمه منکب اضخم ایله مزاحم و قصب
السبق امتیازنی احرازده مشارک و مساهم اولدقلری کبی
محرومان آخر زمان دخی فی کل قرن من امتی سابقون حدیث
بشارت نمونی اوزره نصیبهٔ خیردن بانصاب و فضائله
فضل متقدمدن حصه مند و بهره یاب اولمشلردر نظم
چونکه واگر دید گله از ورود پس فتد آن بز که پیش آهنگ بود

پیش افتد آن بز لنک پسین اضحک الرجعی وجوه العابسین
نثر خواجه محمد پارسا که اهداب بساط تحقیقنه دست فکر
دقیق نارسادر کتاب مستطاب فصل الخطابده طالبان
لبان رشد و صوابه اتحاف هدیهٔ هدایت و بو حدیث
شریفی حضرت ابو الدرداءدن رضی الله تعالی عنه روایت
ایتمشدر که خیر امتی اولها و آخرها و فی وسطها الکدر و بنه
کتاب مزبورده مکتوب و مبروزدر که زید بن حارثه ایله
رضی الله تعالی عنه سفر شهادتده همطریق اولان مردان خدانیه
یعنی غزوهٔ موته ده لجهٔ منیه و موته غریق اولان شهدانیه
آل و اصحابک جزع و اضطرابلری مشتد و خوف انصرام
و استیصال ایله زمان اندوه و ملال ممتد اولدقده نظم
خاتم انبیا دلیل هدا صاحب جبرئیل امین خدا قطب
اقطاب آخر و اول اولین خلق و آخرین رسل نثر حضرتلری
جواهر نوازش و تسلیتی کشیدهٔ سمط تقریر ولینه رکن
المسیح بن مریم من هذه الامة اقوام انهم لمثلکم او خیر منکم
کلام معجز نظامنی اوچ دفعه اعاده و تکریر بیوروب بعده
حقیقت معنای خیریتی مستعدان مجلس افادته تفهیم
ولن یخزی الله امة انا اولها والمسیح آخرها ایله فائده
بیانی تتمیم بیوردیلر بو حدیث صحت مدارندن ظاهر

وبدیدار اولورکه وارد عیسی مژ ومزیّت دیجور قرب
قیامتده طارق وشمس عالمگیر خیریّت ورجحان مغرب
زمین آخر زمانده طالع وشارق اولدوغی حضرت عیسینک
وسط سموات علادن نازل وآنک گبی رسول صاحب
شریعت حوزهٔ عداد امّته داخل اولدوغندندر خصوص صاحب
فتنه انداز ورجال ولان دجالک آشوب واختلال اخلالی
خلالنده نجم ثبات ارادتلری منکدر ومشرب حسن
عقیده لری متکدر اولمایوب اطاعت نهی وامرده
کالقابض علی الجمر نفس پرشوره زور ایدن سربازان
جهاد اکبر واعوان مهدیٔ هدایت رهبر من تمسّک
بسنتی عند فساد امتی فله اجر مائة شهید نویدی ایله
صف صفهٔ عز وشرفه تقدیم وترفیع اولنسه لر بعید
وبدیع دگلدر اگرچه بو احادیث صحت مآثر بحسب الظاهر
بین الاوائل والاواخر فضیلت وبرتریده اقتضای
مساواه وبرابری ایدر اما شرح مشکاة ده اباطیل
شبهات ازهاق وحق تحقیق بو طریق ایله احقاق
اولنمشدر که امت خیر مدارک باران منفعت بارده
تمثیل وتشبیهنده وجه شبه علم وهدی وبو معنی نفسنده
کامل وغیری مکمّل اولان علماء نیکو شمائل حقنده واضح

هویدا

وهویدادر بو تفسیر اصابت پذیر اوزره خیردن مقصود ایصال
نفع وسوددر ولمالکه خیر القرون ایله دور خیر کثیر الفتون بیننده
احتمال توازن وتقابل ومزیّت وافضلیتده تردد وتساوی
وتعادل قالمایوب خیر القرون قرنی حدیث صحت
لزومندن مفهوم اولان خیریّت مطلقه مخصوص قرن
اوّل وبو خبر مصدوقک منطوقی خیریّت مقیّده ایله موجّه
وماوّل اولور اگر بو حدیثده دخی خیر مطلقه محمول وظاهرندن
نامعدول اولورسه حدیثدن مفاد وخیردن مراد
امت اجابتک باجمعهم بنیان مرصوص الارکان گبی ملتحم
وبی مبالغه کالحلقة المفرغة طرفینی ملتئم اولدوغنی تبیین
وتوصیف وسابق ولاحقی قاطبةً مدح وتعریف ایله
تکریم وتشریف اولورنته کیم بر شاعر ماهرک بو قول حکمت
مظاهری اول معنایه ملیح وایما ایدر نظم ان الخیار من
القبائل واحد • وبنو حنیفة کلهم اخیار نثر نقاوهٔ کلام
بودرکه امت خیر آغاز نیک انجامک بر مرتبه ده حسن انتظام
واشتباک ومزید التئام واشتراکلری وارد رکه
هر طبقه سائرندن من وجه اندی بلکه هر فرد معتبره امعان
نظر اولنسه تفاریق عصادن اجدی گورینور کانهم
فی سریان سر الخیاریة یصدق علیهم قول الانماریة اگرچه

فی نفس الامر بعضیسی بعضندن افضل و اعز و قرب عهد
رسالت جهتندن ارجح و امتز در لکن هر برنده نیجه سر
خفی مودوع و ما بینلرنده جلباب فرق و ارتیاب
مرفوع اولماغله کانه امر تفاوت و رجحان مبهم و مشکل
و وجه تمایز و فرقان متشابه و متشاکل اولمشدر نظم
این دو ولی اوصاف دیده احولست ورنه اول آخر آخر اول است
شر بو طرز بدیع فن بیان دن بر نوع دلفریب و سوق
المعلوم مساق غیره یا بنه قریب در مروان بن حفصه نک
قول باصوابی بو بابده ایراد و اثبات اولنان شواهد
ابیاتندندر نظم فما نحن ندری ای یومیه افضل ای یوم
نداه الغمر ام یوم بأسه شر زیرا بو معنانک فهمی بر امر ضروری بلکه
علمی علم وجدانی و حضوری در که بأس و نکال هر حالده
اشد و امر و یوم ندی یوم بأس و ردی دن هر جهتله
اشرف و امتزدر لکن نظم ولاخیر فی حلم اذا لم یکن له
بوادر تحمی صفوه ان یکدرا شر مخواسی و زره طعم نداء انده
زدانک چاشنی و حلاوتی حموضت بأس و صلابت ایله
اولماغین تخییر ادا و تعبیرده تسامح و تساهل بلکه عار فانه
تجاهل اولنمشدر مطر و امتده دخی بو حالت عند اهل النظر
مرعی و معتبر اولور و بالجمله صف نعال آخر زمانده مانده اولان

ضعفاء

ضعفاء ناشادک تقدم و استسعادلری نه وجهله استبعاد
اولنور که ع مبتدا گاه اولور مؤخر اولور شر امام محیی السنه
کتاب مصابیحی که حسن خاتمه ایله مسکی الختام و مثل امتی
کمثل المطر لا یدری اوله خیر ام آخره حدیثی ایله اختتام اولمشدر
علامه بیضاوی شرحنده بو وجهله اظهار ید بیضا و ابیض
رقیق تحقیقی انتضا ایلمشدر که نوب مطردن هر نوبت برکت
اثرک تربیت اطفال باغ و راغده فائده عامه سی و نورسیدگان
گهواره خاکک نشو و ادراکنده منفعت خاصه و تامه سی
اولدوغی کبی طبقات امت نیک نهادن هر طبقه پاک
اعتقادک دخی نیجه مکارم و محائلی بلکه اصحاب نهی و الباب
تحییر و اعجاب ایده جک بیحد خصائص و فضائلی واردر
اگرچه سابقون اولون مشاهده معجزات گوناگون ایله
الفضل للمتقدم نعیم دائمنه شایان و کثرت طاعت و قلت
الم و زلت ایله داخل خلد طمانینه و رضوان اولمشلردر
اما گرفتار شر که شر القرون اولان آخر ونک دخی عنده
فساد الزمان وجوه اطاعت و ایقانلری باسره و صفقت
بیعت و اذعانلری خاسره اولمایوب هنگام فتنو منکرات
و شیوع بدعده احیاء موات سنت و ورع اتمکله
هر بری مکتب فضل و ادبده اهل سبق ایله هم سبق

ورایتِ جامعیتی حامل اولان هر فردِ کاملنه بو بیت حکمت
فزانک مغزاسی ما صدق اولمشدر نظم سُبقتَ ولکن لا
الی الفضل والحِجی فانتَ اَخیرٌ فی زمانک اَوّلُ نثر بالاشین
عهدِ پیشینده اولنلر تأسیس وتمهیدده جدِّ جدیده اتیدکلری
کبی رهنشینِ دورِ پسین اولنلر وخی تلخیص وتجریدده
کدِّ اکید ایدوب بو سبب ایله سعی لری مشکوردر و هر بری نام
جمیل وخیرِ جزیل ایله متعارف ومذکوردر نظم صغیرهم
کبیرٌ فی اقتناء عُلاً من تلقَ منهم فقد لاقیتَ سیّدهم
تتمیم الذکر لاهل الفکر بو غریبِ شهرِ بلاغت و
مسافرِ دیارِ براعت که نیجه مدّت اودیهٔ عوالمِ بی نهایتده
تشیارِ بسیار بعده تأییدِ فیاضِ بی علّت ایله مأنس دار
الملکِ شهادتنده آرام وقرار ایلمشدر خصائصِ ثلاثه ایله
مخصوص وبنیانِ تفرّد ورجحانی مرصون ومرصوص در
خاصهٔ اولی میانِ مهرهٔ منشیانده رسمِ سخن گزاری
بو وجهله جاری درکه اوائلِ کتب ورسائلده رعایتِ
اسجاع وفواصله فی الجمله رغبت ومیل ومضمارِ عبارت
آرایی ده بر مقدار رکضِ الخیل ایدوب بعده ترکِ مشقّتِ
تکلّف وتنسیقِ الفاظِ منشیانه دن تخلّف ایدرلر بو خزف
ریزهٔ بی اعتبار که نظرِ ناقدانِ اولی الابصارده کم قیمت

دلپسند

ولیست در هر نه دکلو عیب وعوارضی وارایسه گریبانِ
مطلع دن دامانِ مقطعه وارنجه هموار ویکدست در
نظم اگر عیبی بود گو عیب پوشی * چو تحسین نکنندم باری
خموشی خاصهٔ ثانیه شاهدِ بلاغت بر صورت ایله
ایکی دفعه متجلّی وبر زیور ایله مکرّر متحلّی اولمایوب اقتضاء
تأکید ایله اعاده وتکرار اولنان عباراتِ پُر عبر لباسِ
آخر ایله آرایش وتقیین ورعبوبهٔ بلاغتِ مرغوبه یه
سجافِ سجعِ متوازن دن اخراجِ زیورِ تبیین اولنوب
عبارت واداده تفنّن وبی تکلّفِ تصلّف نوعِ تصرّف
ایله تغییرِ اسلوبِ سخن اولنمشدر ع احسان چو
نمی شود کم از تحسینی خاصهٔ ثالثه نامحرمانِ اجانب
عوام دن ستر واکتتام ایچون سمتِ انشاده بر طرزِ
نادرِ دلکش افراز وافراد ومسلکِ سبعهٔ معلّقه اوزره
بعضِ الفاظِ معقّدهٔ مغلقه که ایراد اولنمشدر هر لفظِ صعب
المنال مرادفِ مأنوس الاستعمالی ایله شفع وهر حرف
وحشیِ خوشی نک سر پوشی بو حیله ایله ازاله ورفع اولنمغله
کتبِ لغته مراجعت اولنمادین مدلولِ مقاله انتقال اکثر
مواضع ومحالده آسان ویسیر وصنعتِ جرّ اثقال کبی
عقدهٔ صعوبت واشکال انفکاک پذیر اولور نظم

چون خجلیم از سخن خام خویش ٭ هم تو بیامرز بانعام
خویش نثر وصمت حسد وعصبیتدن مصون وبری
اولان موشکافان دقائق سخنورینک بارگاه
نصفت وانصافلرندن دریوزه واستعطاف
اولنور که بو باغ بلاغت بلاغدن عین رضا ایله گذر
وعیبه عیبه نظر ایتمکدن حذر ایدوب همزانوی ملوک
کلام نبوت بیان اولان فقراء فقرات پریشانه
سنک انداز وره نشین عتبه عتبی اولان گدای
مترصد الندایه تعرض واعتدا ایله ستم پرداز اولمیه
نظم وخیر خصال المرء ستر معائب ٭ والفضل
اخلاق الرجال التسامح نثر بلکه افواه طلبه معرفت
شعاردن داخل مسامع کبارا اولدقده لسان تکرم
واستحسان ایله نظم جزاک الله عن ذا السعی خیراً
ولکن جئت فی الزمن الاخیر نثر نظمنی انشاد وبونیاز مندی
مجروحک روحنی فاتحه فاتحه ایله مسرور وشاد ایدوب
هفوات یسیره سنی حمل علی الصلاح وزلات کبیره سنی
رقمزده خامه اصلاح ایدهلر نظم نویسنده
این خجسته سواد ٭ زپیشینه دفتر چنین کرد یاد نثر که
برسائل جری حکیم انوریه که انکشت نمای قلم وسخنوریدر

ارا

ایراد سؤال وقطع منافسه مناقشه یه القاء قرعه
قیل وقال ایدوب دیدی که ای معدل موازین اقسام
اشعار سن اول استاد بلند اقتدار سن که هر کلام
بدیع النظامک مشیمه شیمه فنونده سحر نیرنک نمون
ایله توأم وشقیق بلکه قصائد حکمت طرازکه اطلاق
لفظ اعجاز شایسته وحقیقدر اما حیف ودریغ که زبان
تیغ کلام بلیغک عروض رخنه غموض ایله عرضه کلال
ولسان بیانک عقده تعقید صعوبت نشان ایله
بسته ولال اولماغین اکثر ناقدان فضل وهنر
ادراک شعر معجز اثرکدن محروم ونا امید وبیکده
بر طالب دشوار پسند حکم سودمندندن بهره یاب
ومستفید اولور اول حکیم بی قرینه ومانندده واسطه
العقد ع درشعر سه کس پیمبرانند نثر مسلک
تفرد وتمکینده کند واستعداد طرز آفرینه اقتفا
ولا تصل علی صولا فکم من عائب قولا کلامی ایله اکتفا
ایدوب دیدی که ع من نیز برای آن یکی می کویم
بو فقیر ناکامک دخی کلمات بی انتظامنده
جابجا اغلاق وتعقید ظاهر وبدید اولدقده
واحد کالالف رتبه سنه صاعد بلکه هر عصرده واحد بعد واحد

اولان مخاطب یگانه‌نك نفحات الطاف بی بهانه‌سنه
تعرض وعرصهٔ ضراعت واستكانتده تنبؤ وتعرض
اولنورکه بو مقدمهٔ مهمه‌یی خاطرنشان وبو فقیر مستهدف
مستهامی سهم الغیب رضاء تامه عرضه ونشان ایدوب
جرمنه اعتراف ایدن مسکین سینه صافه سبب نکوهش و
تعییر واغراء نفس ناموس شکن ایله اسلوب حسن ظن
تغییر اولنمیه ع فان تجنبوا عنی ففیهم مباحث نثر
بلکه بو دار الحدیث دانش وهنردن گذر ایدن زمرهٔ
ادبا فمال هؤلاء القوم لا یکادون یفقهون حدیثا مضمونه
مظهریت‌دن توقی ونهایت بر ورأفتلرندن
مصراع باآنکه سراسر همه عیب افتاده است نثر جائزهٔ
حسن قبول ایله تلقی ایدوب ید انصاف ایله ذیل الطافه
تعلق وعفو تقصیر گناهده خلق الله ایله تخلق ایده‌لر
لمؤلفه ایلر رشاشهٔ قلم مرده دللره • تفسیر
آیت ومن الماء کل شیء • دل معدنندن ایتدی
توافیء نوظهور • هرگاه طبع فهم ایده مزسه وما علی
بو مقدمات مقصودهٔ بالعرض‌دن نتیجه وغرض
بایین مصنفین‌ده جایگیر وممکن وصف نعال
اهل کمالده اقامت گزین اولمغله احیانا جزئیات

نقف

نقف ومزایا ایله اجرام نفس واغماض ومشاین زیر
دستان خودفروش‌دن عین عیب پوشلرینی
اغضا واغماض ایدن بزرگان وارباب قلوب‌دن
طلب دعاء اجابت قرین وجناب ستار العیوب‌دن
دریوزهٔ بهرهٔ واجعل لی لسان صدق فی الآخرین در رباعی
من معتبر فهم که کار من جمله خطاست • معذورم ازانکه بر بشر سهو رواست
ای منصف اگر توان در اصلاح بکوش
در عیب نظر مکن که بی عیب خداست

حرره العبد الفقیر الی الغنی القدیر طاهر
ابن [illegible] المشتهر بعلمی فی اواسط
شوال المعظم لسنة سبع
وعشرین والف